

Załącznik nr 1
do Uchwały nr ... Rady Miejskiej w Jasieniu
z dnia ... .. 2022 roku

STRATEGIA ROZWOJU GMINY JASIEŃ DO 2030 ROKU

JASIEŃ 2022

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	5
1. 1. Wprowadzenie.....	5
1. 2. Aspekt prawny.....	5
1. 3. Aspekt uniwersalny.....	6
1. 4. Aspekt organizacyjny.....	7
1. 5. Zespół projektowy.....	8
2. DOKUMENTACJA PLANISTYCZNO – STRATEGICZNA	10
2. 1. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.....	10
2. 2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego.....	13
2. 3. Strategia Rozwoju Gminy Jasień na lata 2014 – 2020.....	20
2. 4. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jasień.....	21
3. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ	26
3. 1. Sfera przestrzenna.....	26
3.1.1. Uwarunkowania naturalne.....	26
3.1.2. Uwarunkowania kulturowe.....	28
3.1.3. Infrastruktura techniczna.....	29
3.1.4. Stan środowiska.....	31
3.1.5. Gospodarka mieszkaniowa.....	33
3.1.6. Struktura funkcjonalno – przestrzenna.....	35
3.1.7. Planowanie przestrzenne.....	38
3. 2. Sfera społeczna.....	39
3.2.1. Demografia.....	39
3.2.2. Ochrona zdrowia i opieka społeczna.....	39
3.2.3. Oświata.....	40
3.2.4. Kultura.....	41
3.2.5. Sport.....	41
3.2.6. Współpraca społeczna.....	42
3.2.7. Bezpieczeństwo publiczne.....	42
3. 3. Sfera gospodarcza.....	42
3.3.1. Rynek pracy.....	43
3.3.2. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	43
3.3.3. Działalności produkcyjne.....	44
3.3.4. Usługi.....	46
4. BADANIE OPINII SPOŁECZNEJ	49
4. 1. Cel i metodologia badania lokalnej opinii społecznej.....	49
4. 2. Wyniki badania lokalnej opinii społecznej.....	50
5. ANALIZA SWOT	58
5. 1. Założenia metodologiczne.....	58
5. 2. Sfera przestrzenna.....	59
5. 3. Sfera społeczna.....	60
5. 4. Sfera gospodarcza.....	61
6. WIZJA	62
7. CELE STRATEGICZNE	63
7. 1. Cele główne.....	63
7. 2. Cele operacyjne w wymiarze przestrzennym.....	65
7. 3. Cele operacyjne w wymiarze społecznym.....	65
7. 4. Cele operacyjne w wymiarze gospodarczym.....	65
8. KIERUNKI DZIAŁAŃ	66
8. 1. Kierunki działań w wymiarze przestrzennym.....	66
8.1.1. Cel operacyjny nr 1.1.: Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych.....	66
8.1.2. Cel operacyjny nr 1.2.: Budowa dróg rowerowych.....	67
8.1.3. Cel operacyjny nr 1.3.: Rozwój transportu zbiorowego.....	68
8.1.4. Cel operacyjny nr 1.4.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej.....	69

8.1.5. Cel operacyjny nr 1.5.: Rozwój systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków	71
8.1.6. Cel operacyjny nr 1.6.: Uregulowanie gospodarki odpadami	72
8.1.7. Cel operacyjny nr 1.7.: Zagospodarowanie przestrzeni publicznych	73
8.1.8. Cel operacyjny nr 1.8.: Opieka nad zabytkami i zagospodarowanie miejsc pamięci	74
8.1.9. Cel operacyjny nr 1.9.: Ochrona środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych	75
8.1.10. Cel operacyjny nr 1.10.: Usprawnienie lokalnego systemu planowania przestrzennego.....	77
8. 2. Kierunki działań w wymiarze społecznym.	78
8.2.1. Cel operacyjny nr 2.1.: Rozwój oferty opieki nad najmłodszymi dziećmi oraz wychowania przedszkolnego.....	78
8.2.2. Cel operacyjny nr 2.2.: Lokalna polityka senioralna	79
8.2.3. Cel operacyjny nr 2.3.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury usług kultury.....	79
8.2.4. Cel operacyjny nr 2.4.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.....	80
8.2.5. Cel operacyjny nr 2.5.: Budowa i modernizacja mieszkań komunalnych, socjalnych i na wynajem.....	81
8.2.6. Cel operacyjny nr 2.6.: Poprawa bezpieczeństwa publicznego.....	82
8.2.7. Cel operacyjny nr 2.7.: Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej	83
8. 3. Kierunki działań w wymiarze gospodarczym.....	83
8.3.1. Cel operacyjny nr 3.1.: Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy	83
8.3.2. Cel operacyjny nr 3.2.: Rozwój energetyki przyjaznej środowisku.....	84
8.3.3. Cel operacyjny nr 3.3.: Rozwój rolnictwa ekologicznego.....	85
8.3.4. Cel operacyjny nr 3.4.: Budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej.....	86
8.3.5. Cel operacyjny nr 3.5.: Zagospodarowanie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”	87
9. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ.....	88
9. 1. Założenia metodologiczne.	88
9. 2. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze przestrzennym.	88
9. 3. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze społecznym.....	93
9. 4. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze gospodarczym.	97
10. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ.....	99
10. 1. Rola modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej w strategii rozwoju gminy.	99
10. 2. Strefa rolnicza.	100
10. 3. Strefa leśna.....	101
10. 4. System ochrony przyrody, środowiska i zasobów naturalnych.....	101
10. 5. System ochrony walorów kulturowych.....	103
10. 6. Sieć (strefa) osadnicza	104
10.6.1. Miasto Jasień	105
10.6.2. Miejscowości wiejskie	109
10. 7. Strefa rekreacyjno – wypoczynkowa i aktywizacji turystyki.....	111
10. 8. Powiązania infrastrukturalne.....	113
11. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI).....	119
11. 1. Rola OSI w strategii rozwoju gminy.	119
11. 2. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu krajowego.....	119
11. 3. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu regionalnego.	119
11.3.1. Zakres planowanych działań dla obszarów wiejskich o utrudnionych warunkach rozwojowych.....	120
11.3.2. Zakres planowanych działań dla obszarów przygranicznych.....	122
11.3.3. Zakres planowanych działań dla obszarów zagrożonych powodziami.	123
11. 4. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu lokalnego.....	123
11.4.1. Lokalny OSI – Jasień „Rynek”	123
11.4.2. Lokalny OSI – System kluczowej zielonej infrastruktury wraz z wybranymi przestrzeniami publicznymi.....	124
11.4.3. Lokalny OSI – Grodzisko w Wicinie.....	125
12. SPÓJNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY JASIEŃ DO 2030 ROKU ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ORAZ STRATEGIĄ ROZWOJU PONADLOKALNEGO..	126
13. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII.....	127
13. 1. System zarządzania i wdrażania strategii.	127
13.1.1. System realizacji strategii w wymiarze przestrzennym.	128
13.1.2. System realizacji strategii w wymiarze społecznym.	133
13.1.2. System realizacji strategii w wymiarze gospodarczym.....	136
13. 2. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.	137
13. 3. Monitoring.	142
14. FINANSOWANIE.....	150

---

14. 1. Potencjalne źródła finansowania	150
14. 2. Ogólne zasady doboru środków finansowych.....	152
14. 3. Rozmiary i uwarunkowania źródeł finansowych.....	153
14. 4. Źródła finansowania.....	155
14.4.1. Źródła finansowania kierunków działań w wymiarze przestrzennym.....	155
14.4.2. Źródła finansowania kierunków działań w wymiarze społecznym.....	160
14.4.3. Źródła finansowania kierunków działań w wymiarze gospodarczym.....	163
15. REKOMENDACJE.	166
15. 1. Rekomendacje do instytucji szczebla centralnego.....	166
15. 2. Rekomendacje do instytucji szczebla regionalnego (wojewódzkiego).	167
15. 3. Rekomendacje do instytucji szczebla ponadlokalnego (powiat żarski i gminy sąsiednie).....	167

1. WSTĘP.

1. 1. Wprowadzenie.

Współautorzy niniejszego dokumentu otrzymali w połowie 2021 roku od Gminy Jasień zlecenie opracowania *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*. W warunkach zlecenia wyraźnie zasygnalizowano między innymi, że przedmiotowa *Strategia* ma być narzędziem i motorem przyszłych zmian oraz planowania przedsięwzięć, a także określono partycypacyjną metodę tworzenia opracowania, jak również jego ogólną strukturę. Zlecenie zostało zrealizowane zgodnie z tymi warunkami.

Strategia Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku to już trzeci dokument o charakterze strategiczno – planistycznym, dotyczący Gminy Jasień, który powstał na przestrzeni ostatnich 30 lat, a więc po transformacji społeczno – gospodarczej w naszym kraju, skutkującej między innymi upodmiotowieniem samorządów gminnych. Chronologicznie aktualną *Strategię* poprzedzały *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Miejsko – Wiejskiej Jasień*, przyjęta Uchwałą nr XXXVII/260/2002 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 28 maja 2002 roku oraz *Strategia Rozwoju Gminy Jasień na lata 2014 – 2020*, przyjęta Uchwałą nr XXXV/316/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku wraz ze zmianą przyjętą Uchwałą nr XIV/104/2020 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 27 lutego 2020 roku. Zatem każda ze wcześniejszych *Strategii*, pominiwszy brak tego typu dokumentu w latach 90–tych XX wieku, obejmowała okres mniej więcej 1 dekady. Podobną perspektywę obejmuje aktualna *Strategia*. Każda ze *Strategii* powstała, co oczywiste, w innym okresie czasu, ale przede wszystkim w innych uwarunkowaniach społeczno – gospodarczych, a co za tym idzie obejmowała inne wyzwania odnośnie planów na przyszłość, determinujące jej cel i zakres.

1. 2. Aspekt prawny.

Co szczególnie istotne aktualna *Strategia* jest pierwszą, która ma konkretne odniesienie do obowiązującego prawa, regulującego w znacznym stopniu tryb jej realizacji oraz zakres merytoryczny. Pierwszy krok podejmuje rada gminy, która zgodnie z art. 10f ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 roku, poz. 1372 z późn. zm.), w drodze uchwały określa szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii, w tym tryb konsultacji, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Zgodnie z art. 10e wspomnianej ustawy o samorządzie gminnym strategia rozwoju danej gminy nadal jest jeszcze dokumentem fakultatywnym, ale jeżeli już powstaje to musi być spójna ze strategią rozwoju województwa oraz strategią rozwoju ponadlokalnego (jeżeli taka istnieje), obejmującą daną gminę. Zadaniem strategii rozwoju gminy jest zawarcie i określenie w szczególności:

- wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej;
- celów strategicznego rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- kierunków działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- oczekiwanych rezultatów planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźników ich osiągnięcia;
- modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy;
- ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- obszarów strategicznej interwencji określonych w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań;
- obszarów strategicznej interwencji kluczowych dla gminy, jeżeli takie zostaną zidentyfikowane, wraz z zakresem planowanych działań;
- systemu realizacji strategii, w tym wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych;

- ram finansowych i źródeł finansowania.

Strategię rozwoju gminy sporządza się w formie tekstowej oraz graficznej zawierającej zobrazowanie treści, w szczególności modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy, obszarów strategicznej interwencji określonych w strategii rozwoju województwa i obszarów strategicznej interwencji kluczowych dla gminy, jeżeli takie zostaną zidentyfikowane. Zgodnie z art. 10f ww. ustawy projekt strategii przedkłada się zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa, zaś ostatecznie strategia rozwoju gminy przyjmowana jest przez radę gminy w drodze uchwały.

Ponadto zgodnie z art. 10a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 roku, poz. 1057 z późn. zm.) przed opracowaniem strategii rozwoju przygotowuje się diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, zaś przed jej przyjęciem przeprowadza się uprzednią ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji. Ustawodawca wprowadził także obowiązkową ścieżkę konsultacji projektu strategii, o których mowa w art. 6 ust. 3 – 6 ww. ustawy. Strategia podlega konsultacjom w szczególności z: dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi oraz mieszkańcami gmin. Z przebiegu i wyników konsultacji przygotowuje sprawozdanie. Cały proces konsultacji odbywa się w sposób transparentny z wykorzystaniem informujących o nich ogłoszeń na stronie internetowej czy (nie obligatoryjnie) na tablicach urzędowych i w prasie. Ogłoszenie zawiera informację o konsultacjach, terminie i sposobie przekazywania uwag do projektu oraz terminie i miejscu spotkań konsultacyjnych. W końcu, zgodnie z art. 6a ww. ustawy, przy opracowywaniu strategii rozwoju stosuje się przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 roku, poz. 2373 z późn. zm.).

Należy zwrócić istotną uwagę, że obecnie strategia rozwoju gminy łączy aspekty społeczne, gospodarcze i przestrzenne. Rola planowania przestrzennego obrazowanego modelem struktury funkcjonalno – przestrzennej i realizowanego za pośrednictwem jego ustaleń, zaleceń (rekomendacji) i zasad jest nie do przecenienia. Osiągnięcie największego efektu rozwojowego warunkowane jest integralnym ujęciem społecznych, ekonomicznych, przyrodniczych, ekologicznych i funkcjonalno – przestrzennych aspektów rozwoju. Dzięki temu strategii przygotowywane w formule zawierającej model struktury funkcjonalno – przestrzennej mają szansę stać się narzędziem realnej koordynacji działań rozwojowych. Obrazują (za pomocą graficznego odzwierciedlenia treści całej strategii) kierunki rozwoju, potrzeby inwestycyjne, orientacyjne rozmieszczenie strategicznych inwestycji (państwa, województwa, jednostki samorządu terytorialnego), obszary strategicznej interwencji oraz obszary o kluczowych funkcjach (istotne z punktu widzenia rozwoju danego terytorium, wynikające ze specjalizacji obszaru lub jego specyficznych potencjałów).

1. 3. Aspekt uniwersalny.

Szczególnie ważny, poza wyżej wymienionymi aspektami prawnymi, jest uniwersalny wymiar strategii. Wymiar, który uwzględniając ustawowe wymagania, równolegle przyczynia się do jej ostatecznego kształtu. *Strategia Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* jest zatem przede wszystkim:

- planem rozwoju gminy w aspektach społecznych, gospodarczych i przestrzennych;
- dokumentem nadrzędnym w stosunku do innych gminnych opracowań, ale nie będącym aktem prawa miejscowego;

- dokumentem sporządzanym na okres około 10 lat;
- platformą porozumienia i współpracy Władz Gminy (i Urzędu Miejskiego) z mieszkańcami i partnerami społeczno – gospodarczymi;
- długofalowym planem rozwoju ponad podziałami politycznymi i światopoglądowymi;
- wyrazem aspiracji całej lokalnej społeczności.

Zasadniczo w planowaniu strategicznym wyróżnia się – upraszczając – dwa podejścia: eksperckie oraz partycypacyjne. Pierwsze z nich polega na realizacji całości opracowania tylko przez zewnętrznych ekspertów, co ma zapewnić obiektywizm, odpowiedni poziom fachowy oraz sprawność realizacji. Podejście eksperckie jest regułą w opracowaniach o specjalistycznym charakterze. Przygotowany „na zewnątrz” kompletny dokument poddaje się ustawowo określonym procesom opiniowania oraz konsultacjom społecznym. W podejściu drugim, w centrum stoi nie tylko sam dokument i udział ekspertów zewnętrznych, ale także proces jego oddolnego tworzenia poprzez cykl spotkań / warsztatów strategicznych, który wyzwala społeczną energię i integruje lokalną społeczność wokół wspólnego dzieła. Ten aspekt ma szczególne znaczenie w przypadku tworzenia przekrojowych planów rozwoju na poziomie lokalnym, gdyż odzwierciedla uznaną w Unii Europejskiej zasadę pomocniczości, a więc decentralnego działania i rozwiązywania problemów na możliwie najniższym szczeblu.

Zaangażowanie lokalnej społeczności w powstawanie strategicznych planów rozwoju prowadzi do istotnych zmian w funkcjonowaniu organizmów, jakimi są miasta czy gminy. Rodzi się poczucie identyfikacji lokalnych instytucji, zrzeszeń, firm i poszczególnych obywateli z celami rozwoju oraz motywacja do współdziałania w realizacji zadań nakreślonych w strategii. Odpowiedzialność za wszechstronny rozwój danego terenu podejmuje nie tylko administracja samorządowa, lecz również szerokie spektrum innych podmiotów, dzięki czemu wzrastają możliwości poprawy jakości życia. Wyzwalanie się nowych inicjatyw ma swoisty efekt łańcuchowy: społeczność, która sama potrafi zagospodarować własny potencjał rozwojowy swojego terenu, może też coraz skuteczniej zabiegać np.: o pozyskanie wsparcia z zewnętrznych źródeł finansowania.

1. 4. Aspekt organizacyjny.

Proces tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku, zgodnie z Uchwałą nr XXIII/162/2021 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 8 kwietnia 2021 roku w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku, w tym trybu konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, wypełniającą warunek określony we wspomnianym wcześniej art. 10f ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, **opierał się zatem na modelu partycypacyjnym, uwzględniającym szerszą możliwość udziału lokalnej społeczności niż to wynika z regulacji ujętych w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.** Ten model budowania przedmiotowej *Strategii* przyczynił się do jej demokratycznej legitymizacji, aktywizacji społeczności i jej identyfikacji z celami i kierunkami działań określonymi w *Strategii* oraz solidarności z władzami samorządowymi.

Aby efekty opracowania *Strategii* były możliwe, niezbędne jest, aby była ona także autentycznie dziełem opiniotwórczych przedstawicieli lokalnej społeczności, w tym partnerów społecznych i gospodarczych, zwanych zwyczajowo Liderami Lokalnymi. Rolą ekspertów zewnętrznych było przede wszystkim opracowanie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, a więc zebranie kompendium danych i stosowna analiza obrazująca stan istniejący, wciągnięcie wniosków z tejże diagnozy, przeprowadzenie badań opinii społecznej, a następnie prowadzenie prac Zespołu Liderów Lokalnych, szerokie doradztwo z punktu widzenia zewnętrznego obserwatora, w końcu opracowanie, zapisanie i zobrazowanie wyników dyskusji z licznymi warsztatami

strategicznych oraz innych obowiązkowych elementów składających się na *Strategię* w określone ustawowo ramy. Istotne treści *Strategii* to jest: ocena silnych i słabych stron gminy, nakreślenie celów strategicznych i kierunków działań prowadzących do ich realizacji, a także ogólny zarys modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej, wypływały od Zespołu Liderów Lokalnych. Tak przygotowany dokument pod nadzorem ekspertów podlegał obligatoryjnemu już procesowi opiniowania i konsultacji społecznych.

Zasadniczo zatem proces powstania *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* składał się z następujących, kluczowych etapów:

- uchwała Rady Miejskiej inicjująca proces powstania *Strategii*;
- opracowanie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej;
- społeczne wsparcie procesu budowania założeń *Strategii* (badanie opinii społecznej i cykl konsultacji społecznych w formie warsztatów strategicznych);
- eksperckie przygotowanie projektu *Strategii*;
- czynności związane z obligatoryjnym opiniowaniem *Strategii*;
- konsultacje społeczne nad projektem *Strategii*;
- ewaluacja ex-ante projektu *Strategii*;
- uchwała Rady Miejskiej przyjmująca *Strategię*;
- równoległe prowadzenie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu *Strategii*.

Autorzy niniejszego dokumentu konsekwentnie postrzegali swą funkcję jako ekspertów zewnętrznych, respektując podmiotową rolę Zespołu Liderów Lokalnych i służąc mu wszelkim wsparciem i pomocą, zarówno od strony merytorycznej, jak i organizacyjnej.

Żywimy nadzieję, że niniejsze opracowanie, a przede wszystkim działania z nim związane, przyniosą nowe impulsy rozwoju Gminy Jasień i spełnią oczekiwania, jakie z nim wiążą jego inicjatorzy

1. 5. Zespół projektowy.

Robert Boryczka (autor opracowania, moderator spotkań konsultacyjnych i warsztatów strategicznych).

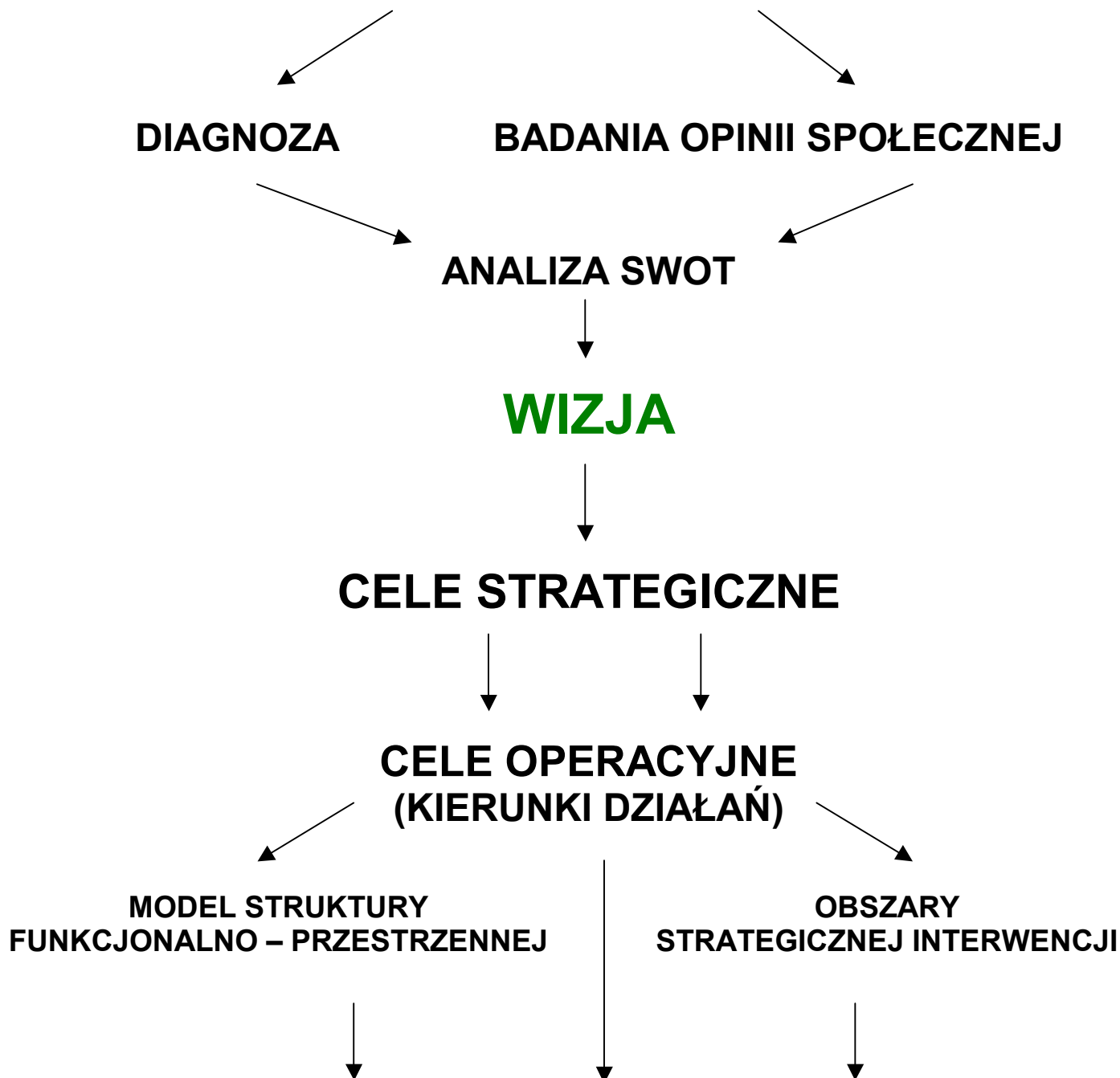
Tomasz Achremowicz (moderator spotkań konsultacyjnych i warsztatów strategicznych).

Katarzyna Zdeb–Kmieciak (załączniki graficzne).

Konstrukcja Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku
(w ujęciu uniwersalnym)

STRATEGICZNA POZYCJA GMINY

**WYKAZ KONKRETNÝCH PRZEDSIĘWZIĘĆ I INWESTYCJI
(WIELOLETNIA PROGNOZA FINANSOWA – WPF)**

MONITORING

2. DOKUMENTACJA PLANISTYCZNO – STRATEGICZNA.

W okresie od 2014 roku, a więc po opracowaniu i uchwaleniu *Strategii Rozwoju Gminy Jasień na lata 2014 – 2020*, powstał szereg dokumentów planistyczno – strategicznych o charakterze strategii, planów, studiów, programów i analiz, zarówno na szczeblu wojewódzkim jak i powiatowym, obejmujących zasięgiem swojego opracowania teren gminy Jasień. Poniżej przedstawiono zapisy i wnioski z aktualnej, wybranej dokumentacji opracowanej na szczeblu wojewódzkim, odnoszącej się bezpośrednio lub pośrednio do terenu gminy Jasień.

Zasadniczym celem niniejszego rozdziału jest automatyczne wskazanie, poprzez prezentację wybranych zapisów danego dokumentu, wytycznych do kształtowania polityki społecznej, gospodarczej i przestrzennej na terenie gminy. Stanowią one punkt wyjścia do planowania powiązanych systemowo i tematycznie działań na szczeblu lokalnym. Kluczowe znaczenie mają strategia rozwoju województwa i strategia rozwoju ponadlokalnego, albowiem zgodnie z art. 10e ust. 2 ustawy z dnia 08 marca 1990 roku o samorządzie gminnym strategia rozwoju gminy ma być spójna z tymi strategiami, a ponadto zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 6 w gminnej strategii rozwoju określa się w szczególności obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa.

2. 1. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 została przyjęta Uchwałą Sejmiku Województwa Lubuskiego nr XXVIII/397/21 z dnia 15 lutego 2021 roku. We wstępie do *Strategii...* czytamy między innymi, że „*Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 (SRWL 2030)* jest dokumentem wyznaczającym strategiczne cele i kluczowe kierunki działań oraz przewidywane instrumenty ich realizacji w rozwoju województwa lubuskiego w kolejnej dekadzie. Sejmik Województwa Lubuskiego uchwalił pierwszą strategię rozwoju województwa w roku 2000, następnie ją aktualizował w latach 2005 i 2012. Konieczność aktualizacji *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020*, która została przyjęta przez Sejmik Województwa Lubuskiego 19 listopada 2012 roku, wynika z kilku przesłanek, w tym również z dobiegającego końca przyjętego okresu jej obowiązywania, czyli 2020 roku. Potrzeba aktualizacji wynika także w dużej mierze z dostrzeganych zmian w sytuacji społeczno – gospodarczej w regionie, kraju i na świecie. Na podstawie rzetelnej diagnozy zidentyfikowano wyzwania, które będą znacząco wpływać na prowadzenie polityki rozwoju. Zostały one wskazane w dokumencie oceniającym wdrażanie SRWL w roku 2018, jak również w diagnozie strategicznej regionu przygotowanej na potrzeby procesu aktualizacji. Należą do nich między innymi starzenie się społeczeństwa, zmiany na rynku pracy, postęp technologiczny, konieczność ochrony środowiska, zmiany klimatyczne i inne. Należy także pamiętać, że istotne jest opracowanie regionalnego dokumentu strategicznego stanowiącego podstawę programową dla wdrażania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w perspektywie lat 2021 – 2027. Zasadnicze elementy strategii, to jest wizja, cele strategiczne i kierunki interwencji nie uległy zasadniczej zmianie w stosunku do dokumentu z roku 2012, odnosząc się do gospodarki, społeczeństwa, przestrzeni i zarządzania regionem. Wzmocniono jednak w szczególności aspekt przestrzenny, podejście do kwestii ochrony środowiska i zielonej gospodarki oraz aktywności obywatelskiej. Zmieniono także delimitację Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), opierając się o krajowe dokumenty strategiczne oraz analizy regionalne. W listopadzie 2020 roku weszła w życie ustawa z dnia 15 lipca 2020 roku o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw. W odniesieniu do strategii rozwoju województwa wprowadziła ona obowiązek określenia modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej województwa. Ustawa ta przewidziała jednak okres przejściowy dla tych strategii rozwoju województwa, które były w trakcie procesu aktualizacji w momencie wejścia w życie ustawy. W związku z tym *Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*, pomimo wyznaczenia ram czasowych do roku 2030, będzie wymagała dostosowane do nowych wymogów prawnych maksymalnie do roku 2025”.

Wizję strategiczną określono słowami: *Województwo Lubuskie w 2030 roku to „zielona kraina inteligentnych technologii”, cechująca się wysoką jakością życia mieszkańców, co oznacza:*

- *region nowoczesnej, innowacyjnej, zielonej gospodarki, dzięki współpracy przedsiębiorców z nauką rozwijający inteligentne specjalizacje;*
- *region otwartego i wielokulturowego społeczeństwa, zapewniający wszystkim mieszkańcom dostępność i wysoką jakość usług publicznych, w tym ochrony zdrowia, edukacji, kultury i sportu z licznymi programami dla dzieci, młodzieży, seniorów i innych środowisk;*
- *region spójny przestrzennie, korzystający z dogodnego położenia przy zachodniej granicy Polski, wewnątrz i zewnątrz dobrze skomunikowany transportowo oraz sieciami teleinformatycznymi;*
- *region dorzecza Odry i Warty, pięknych jezior i lasów, skutecznie i odpowiedzialnie korzystający z bogactw naturalnych, zapewniający znakomite warunki do turystyki, rekreacji, produkcji zdrowej żywności i lubuskiego wina;*
- *region, w którym dwa największe miasta: Zielona Góra i Gorzów Wielkopolski, wraz z obszarami funkcjonalnymi, współpracują ze sobą, rozwijają się dynamicznie i równomiernie, średnie i mniejsze miasta wzmacniają swoją rolę lokalnych i ponadlokalnych ośrodków rozwoju, w tym w partnerstwie miejsko-wiejskim, a na obszarach wiejskich kultywowane są tradycje, przy zapewnieniu wysokich standardów życia;*
- *region sprawnie zarządzany, efektywnie korzystający ze środków zewnętrznych, wspierający aktywność i współpracę obywateli, samorządów, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych.*

W celu urzeczywistnienia wizji rozwoju województwa lubuskiego w perspektywie dziesięciolecia sformułowano następujący cel główny: *„Inteligentne gospodarowanie potencjałami regionu dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, spójności społecznej i przestrzennej oraz wysokiej jakości życia mieszkańców”.*

Cel główny zostanie osiągnięty w wyniku realizacji 4 celów strategicznych:

1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna.
2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi.
3. Integracja przestrzenna regionu.
4. Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.

Do każdego z celów strategicznych przyporządkowano cele operacyjne oraz kierunki interwencji (działań). Poniżej znajduje się wykaz celów operacyjnych:

Cel strategiczny nr 1: Inteligentna, zielona gospodarka regionalna.

Cele operacyjne:

- 1.1. Wzmocnienie sektora B+R oraz mechanizmów transferu innowacji, szczególnie w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji.
- 1.2. Rozwój zielonej gospodarki, w tym energetyki przyjaznej środowisku.
- 1.3. Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy.
- 1.4. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i powiązań gospodarczych regionu.
- 1.5. Rozwój konkurencyjnego sektora przedsiębiorstw i wsparcie reindustrializacji.
- 1.6. Rozwój potencjału turystycznego.
- 1.7. Konkurencyjne i ekologiczne rolnictwo oraz rozwój produktów regionalnych.

Cel strategiczny nr 2: Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi.

Cele operacyjne:

- 2.1. Wzrost dostępności i efektywności kształcenia oraz wychowania przedszkolnego i opieki nad najmłodszymi dziećmi.
- 2.2. Promocja włączenia społeczno – zawodowego oraz kompleksowe wsparcie seniorów.
- 2.3. Wysoka jakość i dostępność usług medycznych oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia.
- 2.4. Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego.
- 2.5. Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu.
- 2.6. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej.

Cel strategiczny nr 3: Integracja przestrzenna regionu.

Cele operacyjne:

- 3.1. Modernizacja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu zbiorowego.
- 3.2. Wzmocnienie dostępności infrastruktury teleinformatycznej.
- 3.3. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego i publicznego.
- 3.4. Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu.
- 3.5. Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich wraz z ich obszarami funkcjonalnymi.
- 3.6. Wzmocnienie funkcji społeczno – gospodarczych miast średnich i lokalnych ośrodków miejskich.
- 3.7. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

Cel strategiczny nr 4: Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.

Cele operacyjne:

- 4.1. Efektywna współpraca międzyregionalna i transgraniczna.
- 4.2. Atrakcyjny wizerunek i rozpoznawalna marka województwa.
- 4.3. Wysoka sprawność działania administracji publicznej i instytucji regionalnych oraz współdziałanie na rzecz rozwoju regionu.
- 4.4. Wzmocnienie roli i integracja systemów zarządzania strategicznego oraz planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym.
- 4.5. Rozwój e-usług i kompetencji cyfrowych społeczeństwa.

W *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* wskazano także Obszary Strategicznej Interwencji (OSI). Są to obszary, do których w szczególnym stopniu należy kierować interwencję publiczną obejmującą finansowane z różnych źródeł inwestycje (w tym gospodarcze, infrastrukturalne i zasoby ludzkie). Dotyczy to zarówno obszarów charakteryzujących się największym potencjałem rozwojowym, które mają znaczący wpływ na wzrost konkurencyjności regionu, jak i obszarów o najtrudniejszej sytuacji społeczno – gospodarczej, które wymagają wsparcia, aby zapobiec ich dalszej marginalizacji. Strategia rozwoju województwa uwzględnia zarówno obszary strategicznej interwencji państwa, które określone zostały w krajowych dokumentach strategicznych, jak i wskazuje obszary strategicznej interwencji zidentyfikowane na poziomie regionalnym.

Kluczowym aspektem z punktu widzenia gminy Jasień jest wskazanie jej miejsca w strukturze OSI.

1. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu krajowego:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno – gospodarcze – nie dotyczy obszaru gminy Jasień.
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją – nie dotyczy obszaru gminy Jasień.

2. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu regionalnego:

- miejskie obszary funkcjonalne (MOF) ośrodków wojewódzkich – nie dotyczy obszaru gminy Jasień.
- miejskie obszary funkcjonalne (MOF) ośrodków subregionalnych i lokalnych – nie dotyczy obszaru gminy Jasień. W SRWL 2030 wskazano jednak sugestię na rozwój powiązań funkcjonalnych MOF Żary – Żagań w kierunku ośrodka lokalnego Lubsko (i pobliskiego Jasienia).
- obszary wiejskie:
  - obszary wiejskie znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji społeczno – gospodarczej – nie dotyczy obszaru gminy Jasień.
  - obszary wiejskie o utrudnionych warunkach rozwojowych – dotyczy obszaru gminy Jasień.
- obszary przygraniczne (obszar całego województwa):
  - I strefa – nie dotyczy obszaru gminy Jasień.
  - II strefa – dotyczy obszaru gminy Jasień.
- obszary zagrożone powodzią – dotyczy obszaru gminy Jasień.

2. 2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego.

Zgodnie z art. 38 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym organy samorządu województwa sporządzają plan zagospodarowania przestrzennego województwa, prowadzą analizy i studia oraz opracowują koncepcje i programy, odnoszące się do obszarów i problemów zagospodarowania przestrzennego. Warto już na wstępie nadmienić, że docelowo system zarządzania rozwojem kraju przewiduje wprowadzenie zintegrowanej strategii rozwoju województwa, która zastąpi strategię rozwoju województwa i plan zagospodarowania przestrzennego województwa.

Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubuskiego został przyjęty przez Sejmik Województwa Lubuskiego uchwałą nr XLIV/667/18 z dnia 23 kwietnia 2018 roku. We wstępie do *Planu...* zaznaczono między innymi, że „celem sporządzania planu jest określenie spójnej polityki przestrzennej dla województwa, wykorzystującej potencjał społeczny, kulturowy, środowiskowy i gospodarczy obszaru, w sposób zapewniający zrównoważony rozwój. Obszar województwa lubuskiego podlega ciągłym zmianom pod względem gospodarczym, społecznym oraz środowiskowym. Zmieniające się uwarunkowania wymagają aktualizacji polityki przestrzennej. Rozwój województwa powinien w szczególności uwzględniać zintegrowanie polityk sektorowych na poziomie regionalnym, zapewniać spójność terytorialną, gospodarczą oraz społeczną. Ustalenia planu stanowią podstawę do opracowywania innych dokumentów planistycznych na szczeblu wojewódzkim oraz gminnym”.

Zgodnie z art. 39 ust. 3 pkt 4 (obecnie już uchylony) ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w *Planie...* określono granice i zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym oraz, w zależności od potrzeb, granice i zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych o znaczeniu regionalnym. Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym stanowią obszary o istotnym znaczeniu dla polityki przestrzennej kraju, a obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym stanowią obszary o istotnym znaczeniu dla polityki przestrzennej województwa. Na podstawie art. 49b (obecnie już uchylony) ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym do typów obszarów o znaczeniu ponadregionalnym zalicza się: miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego, wiejski obszar funkcjonalny, obszar funkcjonalny szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej, przygraniczny obszar funkcjonalny. Wiejskie obszary funkcjonalne, czyli dotyczące bezpośrednio gminy Jasień, dzieli się na 2 typy obszarów ze względu na różnice w uwarunkowaniach rozwoju: wiejskie obszary uczestniczące w procesach rozwojowych oraz te, które wymagają wsparcia procesów rozwojowych. Różni je stopień powiązań funkcjonalnych i przestrzennych z ośrodkami wzrostu, które wpływają na

ich kierunek i tempo rozwoju. Gminę Jasień zakwalifikowano do wiejskich obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych. Obszary te znajdują się poza zasięgiem bezpośredniego oddziaływania ośrodków miejskich i subregionalnych. Identyfikacja tych terenów pozwala przedsięwziąć działania w celu wzmocnienia ich potencjału rozwojowego. Znajdują się one poza strefą bezpośredniego oddziaływania miejskich ośrodków funkcjonalnych i nie są objęte ich potencjałem rozwojowym. Szczególnie niekorzystnym zjawiskiem charakterystycznym dla tych obszarów jest odpływ ludności, a bariery w rozwoju stanowią głównie: niska dostępność do usług publicznych, zły stan techniczny zabudowy, słaba jakość infrastruktury technicznej oraz niska dostępność komunikacyjna. Szansą na rozwój tych terenów jest wykorzystanie ich walorów przyrodniczych i potencjału turystycznego. Istotne jest także zapewnienie efektywnej infrastruktury transportowej i poprawa transportu zbiorowego. Eliminacja dysproporcji na poziomie rozwoju tych terenów jest niezwykle istotna z punktu widzenia zachowania spójności terytorialnej regionu. Ponadto gminę Jasień zakwalifikowano do następujących obszarów funkcjonalnych:

- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy, ze względu na występowanie obszarów o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi $Q = 10 \%$;
- obszary cenne przyrodniczo, przede wszystkim ze względu na występowanie obszarów Natura 2000 oraz obszaru chronionego krajobrazu;
- obszary ochrony krajobrazów kulturowych, podobnie jak niemal wszystkie gminy województwa;
- obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych, podobnie jak wszystkie gminy województwa, przede wszystkim ze względu na deficyt ilościowy wód oraz zagrożenie wód podziemnych czynnikami antropopresyjnymi;
- obszary ochrony strategicznych złóż kopalin, podobnie jak niemal wszystkie gminy województwa, w tym ze względu na udokumentowane złoża węgla brunatnego;
- obszary o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych, ze względu na najniższy stopień rozwoju, podobnie jak większość gmin województwa;
- obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe, ze względu na niekorzystne trendy demograficzne i położenie w znacznym oddaleniu od ośrodków wzrostu;
- obszary przygraniczne (II strefa).

W *Planie...* wyznaczono następujące cele strategiczne i cele operacyjne rozwoju przestrzennego województwa lubuskiego:

Cel strategiczny nr 1: Spójność terytorialna.

Cele operacyjne:

- 1.1. Zrównoważony rozwój struktury osadniczej regionu w tym rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich oraz rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich zgodnie z ich potencjałem i w oparciu o ich wzajemne powiązania funkcjonalne.
- 1.2. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.
- 1.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej do ośrodków administracyjnych.
- 1.4. Rozwój infrastruktury technicznej, wzmacniającej ład ekologiczny.
- 1.5. Rozwój infrastruktury i systemów zapobiegania zagrożeniom.

Cel strategiczny nr 2: Zrównoważony rozwój społeczny.

Cele operacyjne:

- 2.1. Wzrost dostępności do usług medycznych i wspieranie profilaktyki zdrowotnej.
- 2.2. Rozwój szkolnictwa w oparciu o potrzeby regionalnego rynku pracy.
- 2.3. Wzrost dostępności do atrakcyjnej oferty kulturalnej i sportowej

- 2.4. Wspieranie włączenia zawodowego i społecznego.
- 2.5. Dostosowanie usług społecznych do zmian trendów demograficznych.
- 2.6. Rozwój i usprawnienie systemu transportu publicznego.
- 2.7. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz dziedzictwa kulturowego oraz budowanie na nich tożsamości regionalnej.
- 2.8. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

Cel strategiczny nr 3: Rozwój konkurencyjnej gospodarki.

Cele operacyjne:

- 3.1. Wzmocnienie potencjału innowacyjnego sektora gospodarczego.
- 3.2. Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej.
- 3.3. Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej.
- 3.4. Rozwój i promocja specjalnych stref ekonomicznych.
- 3.5. Wzmocnienie kapitału ludzkiego poprzez inwestycje służące edukacji.
- 3.6. Rozwój gospodarki niskoemisyjnej.
- 3.7. Rozwój sieci transportowej.
- 3.8. Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin.
- 3.9. Rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska.
- 3.10. Poprawa jakości rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.
- 3.11. Kreowanie wizerunku i promocja marki Lubuskie.
- 3.12. Rozwój potencjału turystycznego województwa.
- 3.13. Efektywne zarządzanie regionem.

Wyznaczone w *Planie...* strategiczne cele rozwoju przestrzennego zostaną osiągnięte poprzez realizację szczegółowych kierunków rozwoju województwa lubuskiego, wyznaczonych dla poszczególnych stref tematycznych:

SYSTEM PRZYRODNICZY:

- Kierunek 1. Ochrona i kształtowanie systemu przyrodniczego.
- Kierunek 2. Zapewnienie spójności i ciągłości systemu przyrodniczego.
- Kierunek 3. Ochrona walorów przyrody ożywionej.
- Kierunek 4. Ochrona walorów przyrody nieożywionej.
- Kierunek 5. Ochrona krajobrazu.
- Kierunek 6. Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin.
- Kierunek 7. Ochrona środowiska glebowego.
- Kierunek 8. Racjonalne gospodarowanie i ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych.
- Kierunek 9. Poprawa warunków aerasanitarnych.
- Kierunek 10. Ochrona przed hałasem.

STREFA SPOŁECZNA:

- Kierunek 1. Poprawa dostępności do usług medycznych, w tym usług specjalistycznych, oraz podnoszenie jakości profilaktyki zdrowotnej i dostępu do usług sportu – rekreacji.
- Kierunek 2. Rozwój szkolnictwa poprzez rozbudowę zaplecza technicznego oraz podniesienie jakości kształcenia w dostosowaniu do potrzeb regionalnego rynku pracy.
- Kierunek 3. Kształtowanie zasobu budownictwa mieszkaniowego o odpowiednim standardzie.
- Kierunek 4. Rozwój struktury osadniczej regionu.

Kierunek 5. Rozwój terenów zurbanizowanych.

OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I TURYSTYKA:

Kierunek 1. Zachowanie i ochrona obiektów zabytkowych.

Kierunek 2. Kreowanie i ochrona spójnego i harmonijnego krajobrazu kulturowego.

Kierunek 3. Efektywne wykorzystanie walorów dziedzictwa kulturowego, w tym przede wszystkim na cele turystyczne.

Kierunek 4. Kształtowanie tożsamości kulturowej.

Kierunek 5. Kompleksowa rewitalizacja obszarów zdegradowanych, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów zabytkowych.

STREFA EKONOMICZNO – GOSPODARCZA:

Kierunek 1. Rozwój gospodarki i wzmocnienie potencjału innowacyjnego sektora gospodarczego.

Kierunek 2. Zmniejszenie bezrobocia i zwiększenie aktywności zawodowej ludności.

Kierunek 3. Rozwój turystyki.

Kierunek 4. Poprawa i ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Kierunek 5. Gospodarcze wykorzystanie lasu.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT:

Kierunek 1. Poprawa drogowej dostępności komunikacyjnej w zakresie powiązań zewnętrznych i wewnętrznych.

Kierunek 2. Wzrost bezpieczeństwa w obrębie miejskich i wiejskich terenów zabudowanych.

Kierunek 3. Poprawa parametrów użytkowych sieci i infrastruktury kolejowej.

Kierunek 4. Stworzenie spójnego systemu pasażerskich i towarowych powiązań kolejowych.

Kierunek 5. Rozwój transportu lotniczego.

Kierunek 6. Zwiększenie znaczenia transportu wodnego w przewozach towarów oraz turystyce.

Kierunek 7. Zwiększenie wykorzystania kombinowanego przewozu towarów.

Kierunek 8. Wzrost znaczenia transportu zbiorowego.

Kierunek 9. Zwiększanie znaczenia ruchu rowerowego jako środka komunikacji.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA:

Kierunek 1. Wzrost bezpieczeństwa energetycznego w zakresie energii elektrycznej.

Kierunek 2. Wzrost bezpieczeństwa energetycznego w zakresie paliw gazowych.

Kierunek 3. Rozbudowa i modernizacja systemu ciepłowniczego.

Kierunek 4. Wzrost efektywności energetycznej.

Kierunek 5. Rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Kierunek 6. Wykorzystanie energii wiatru.

Kierunek 7. Wykorzystanie energii biomasy i biogazu.

Kierunek 8. Wykorzystanie energii wodnej.

Kierunek 9. Wykorzystanie energii słonecznej.

Kierunek 10. Zapewnienie stałego dostępu do wody przeznaczonej do spożycia o dobrej jakości oraz pełnej obsługi w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków.

Kierunek 11. Zrównoważona gospodarka wodno – kanalizacyjna.

Kierunek 12. Rozwój gospodarki odpadami.

STREFA OBRONNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA:

Kierunek 1. Ochrona terenów zamkniętych oraz obiektów służących zapewnieniu bezpieczeństwa państwa.

Kierunek 2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.

Kierunek 3. Zahamowanie wzrostu i minimalizacja istniejącego ryzyka powodziowego.

Wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (wykaz zadań rządowych i samorządowych), o którym mowa w art. 39 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w przypadku gminy Jasień odnosi się do:

- działań udrażniających w zakresie potrzeb przywracania ciągłości morfologicznej cieków województwa lubuskiego (rzeka Lubsza);
- osiągnięcia właściwego stanu ochrony lub jego poprawy w odniesieniu do typów siedlisk przyrodniczych i gatunków o znaczeniu priorytetowym występujących w obszarach Natura 2000, które wymagają ochrony czynnej;
- poprawy lub osiągnięcia właściwego stanu ochrony w odniesieniu do pozostałych typów siedlisk przyrodniczych i gatunków występujących w obszarach Natura 2000;
- organizacji Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznego „Grodzisko w Wicinie”;
- modernizacji DW nr 287 na odcinku Żary – Lubsko;
- modernizacji DW nr 294 na odcinku Trzebiel – Jasień;
- budowy obwodnicy Lubska w ciągu DW nr 289 i DW nr 287 – Etap II;
- planowanej modernizacji stacji GPZ Budziechów (BDZ) celem poprawy niezawodności pracy sieci oraz umożliwienia przyłączania kolejnych podmiotów do sieci;
- modernizacji i dostosowania sieci dystrybucyjnej do przyłączenia nowych odbiorców gazu na obszarze powiatu żarskiego;
- budowy zbiornika retencyjnego w Jasieniu;
- zakupu sprzętu do monitorowania obiektów ochrony przeciwpowodziowej województwa lubuskiego
- ochrony/zwiększania retencji na obszarach rolniczych. Opracowanie szczegółowej analizy i projektu możliwości zwiększenia retencji obszarów rolniczych w zlewniach nizinnych. Dotyczy zlewni Bobru i Nysy Łużyckiej;
- odtwarzania retencji dolin rzek. Opracowanie programu możliwości i efektywności rozstawu lub likwidacji wałów przeciwpowodziowych w regionie wodnym;
- renaturyzacji koryt cieków i ich brzegów. Opracowanie szczegółowej koncepcji możliwości renaturyzacji dolin rzecznych w regionie wodnym;
- modernizacji konstrukcji istniejących budynków i budowy nowych o konstrukcjach odpornych na zalanie. Uszczelnianie budynków, stosowanie materiałów wodoodpornych. Trwałe zabezpieczanie terenu wokół budynków. Identyfikacja i sporządzanie wyceny działań modernizacyjnych wraz z opracowaniem programu dopłat dla właścicieli budynków przeznaczonych do umocnienia w obszarze zagrożenia powodzią o Q1%;
- modernizacji konstrukcji istniejących budynków i budowy nowych o konstrukcjach odpornych na zalanie. Uszczelnianie budynków, stosowanie materiałów wodoodpornych. Trwałe zabezpieczanie terenu wokół budynków. Wdrożenie i realizacja programu dopłat dla właścicieli budynków przeznaczonych do umocnienia w obszarze zagrożenia powodzią o Q = 1%;
- działań na rzecz zapewnienia korzyści ekosystemowych Natury 2000, w szczególności w kwestii łagodzenia skutków zmian klimatycznych oraz adaptacji do zmian klimatu;
- działań na rzecz promocji zrównoważonej turystyki i zielonych miejsc pracy na terenach obszarów Natura 2000 oraz na rzecz promocji innowacyjnych rozwiązań związanych z siecią Natura 2000;
- rozwoju Lubuskiego Szlaku Wina i Miodu;

- budowy sieci kanalizacyjnej z przyłączami w miejscowości Jasień obejmującej ulice: I Armii, Agrestowa, część ul. Leśna, Tokarska, Geodetów, Kościelna, Energetyczna, Zielna, Kościuszki, część ul. Sowiec, ul. Powstańców Warszawskich, ul. Waryńskiego, ul. Polna, ul. Parkowa, ul. Ogrodowa i część ul. Okrzei

Rekomendacje bezpośrednie dla gminy Jasień wynikające z ustaleń Planu...:

SYSTEM PRZYRODNICZY:

1. Kształtowanie zagospodarowania terenów w obszarach chronionych w dostosowaniu do przedmiotu ochrony oraz zgodnie z przepisami w zakresie ochrony przyrody oraz dokumentami nadrzędnymi.
2. Zachowanie integralności obszarów węzłowych i zapewnienie drożności korytarzy wyznaczonych w ramach krajowej sieci ekologicznej, w tym odtworzenie drożności korytarzy ichtiologicznych; kształtowanie systemu przyrodniczego poszczególnych miast i gmin w sposób zapewniający ich spójność i powiązanie z krajową siecią ekologiczną.
3. Ochrona ekosystemów mających znaczenie dla zachowania bioróżnorodności, w tym ekosystemów wodnych, bagiennych, leśnych i łąkowych.
4. Prowadzenie racjonalnego gospodarowania zasobami złóż kopalin oraz kompleksowego wykorzystania, w tym kopalin towarzyszących.
5. Zwiększanie retencji zlewni – realizacja obiektów małej retencji, poprawa stosunków wodnych na obszarach rolniczych, retencjonowanie wód opadowych.
6. Wspieranie działań skutkujących poprawą warunków aerasanitarnych.
7. Ograniczenie uciążliwości hałasowych poprzez stosowanie rozwiązań izolacyjnych, biologicznych i technicznych.
8. Poprawa i ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki żywnościowej i wyspecjalizowanej produkcji rolnej.
9. Rozwój przetwórstwa opartego o zasoby leśne oraz doskonalenie integracji funkcjonalnej leśnictwa z przemysłem drzewnym.

STREFA SPOŁECZNA:

1. Zwiększenie dostępności do usług medycznych, w tym usług specjalistycznych.
2. Zwiększenie dostępności do usług sportu i rekreacji.
3. Zapewnienie dostępności do placówek edukacyjnych na poziomie przedszkolnym i szkolnym.
4. Prowadzenie działań mających na celu wspieranie kształcenia zawodowego w oparciu o współpracę z sektorem gospodarki.
5. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.
6. Kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznych.
7. Rozwój budownictwa mieszkaniowego o odpowiednim standardzie.
8. Rozwój spójnej struktury osadniczej w oparciu o powiązania funkcjonalno – przestrzenne.
9. Rozwój ośrodków usługowych.

OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I TURYSTYKA:

1. Zachowanie i ochrona obiektów zabytkowych (Wicina – grodzisko łużyckie).
2. Sporządzanie i realizacja lokalnych programów opieki nad zabytkami.
3. Objęcie obiektów zabytkowych właściwą ochroną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
4. Wspieranie tworzenia parków kulturowych, ustanawiania pomników historii.
5. Zachowanie historycznie ukształtowanych układów urbanistycznych, ruralistycznych i przestrzennych.

6. Odpowiednie wyeksponowanie obiektów zabytkowych i walorów krajobrazowych, z zachowaniem cech tradycyjnego budownictwa.
7. Wykorzystanie walorów dziedzictwa kulturowego w celach turystycznych ze szczególnym uwzględnieniem szlaków kulturowych.
8. Zwiększenie dostępności wysokiej jakości oferty kulturalnej (Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystyczne w Wicinie oraz utworzenie ośrodka informacji turystycznej).

STREFA EKONOMICZNO – GOSPODARCZA:

1. Rozwój i promocja klastrów odpowiadających lokalnej specyfice gospodarczej.
2. Uwzględnienie inwestycji związanych z rozwojem przemysłu wydobywczego.
3. Wspieranie inicjatyw służących zmniejszeniu bezrobocia i zwiększeniu aktywności zawodowej ludności.
4. Rozbudowa infrastruktury turystycznej i kreowanie spójnego wizerunku regionu oraz produktów turystycznych.
5. Poprawa i ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki żywnościowej i wyspecjalizowanej produkcji rolnej.
6. Rozwój przetwórstwa opartego o zasoby leśne oraz doskonalenie integracji funkcjonalnej leśnictwa z przemysłem drzewnym.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT:

1. Poprawa drogowej dostępności komunikacyjnej w zakresie powiązań zewnętrznych i wewnętrznych, w tym budowa i modernizacja sieci dróg krajowych i wojewódzkich.
2. Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, w szczególności poprzez budowę obwodnic i działania mające na celu uspokajanie ruchu.
3. Uwzględnienie inwestycji związanych z modernizacją linii kolejowych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.
4. Podjęcie działań mających na celu integrację różnych typów transportu ze szczególnym uwzględnieniem węzłów przesiadkowych.
5. Wzrost dostępności transportu publicznego.
6. Zwiększenie wykorzystywania transportu kombinowanego do przewozu towarów.
7. Rozwój sieci dróg i szlaków rowerowych oraz propagowanie roweru jako środka codziennej komunikacji.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA:

1. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w niezbędną infrastrukturę techniczną.
2. Rozbudowa infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej.
3. Uwzględnienie nowych terenów przeznaczonych do zabudowy w zakresie rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.
4. Podjęcie działań mających na celu poprawę efektywności energetycznej.
5. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego poprzez budowę oraz modernizację sieci elektroenergetycznych i gazowych.
6. Rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez budowę oraz modernizację infrastruktury teleinformatycznej.
7. Upowszechnienie i promocja technologii informacyjnych.
8. Podjęcie działań mających na celu usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest.
9. Wzrost wykorzystania OZE poprzez generację rozproszoną.
10. Wyznaczanie obszarów z dopuszczeniem lokalizacji instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii o mocy powyżej 100 kW.

STREFA OBRONNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA:

1. Utrzymanie, rozbudowa i integracja sieci zarządzania kryzysowego i ratownictwa.
2. Utrzymanie, rozbudowa i integracja sieci zarządzania kryzysowego i ratownictwa.
3. Przeciwdziałanie zagrożeniu powodziowemu oraz uwzględnienie stref zagrożenia powodziowego.

2. 3. Strategia Rozwoju Gminy Jasień na lata 2014 – 2020.

Dotychczasowa *Strategia Rozwoju Gminy Jasień na lata 2014 – 2020* została przyjęta uchwałą nr XXXV/316/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia *Strategii Rozwoju Gminy Jasień na lata 2014 – 2020*. We wstępie do dokumentu podkreślono mi, że „*Strategia* ma być narzędziem i motorem przyszłych zmian oraz planowania przedsięwzięć”. *Strategia* została opracowana metodą partycypacyjną przy szerokim udziale lokalnej społeczności w procesie jej konstruowania.

Wizję Gminy (w lapidarnej formie) określono słowami: „*Jasień zależy od Ciebie*”

W części kierunkowej dokument formułuje 5 celów strategicznych. Do każdego z celów strategicznych przypisane są zadania strategiczne, których łącznie jest 34.

CEL STRATEGICZNY NR I: „DO JASIENIA MASZ NAJBLIŻEJ” – modernizacja układu transportowego i komunikacyjnego.

Zadania strategiczne:

- Modernizacja i rozbudowa dróg.
- Rozwój sieci tras rowerowych.
- Reaktywacja kolejowych przewozów pasażerskich.
- Rozwój oferty połączeń komunikacyjnych.
- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury służącej komunikacji.

CEL STRATEGICZNY NR II: „TERAZ JASIEŃ!” – nowoczesne media.

Zadania strategiczne:

- Rozwiązanie problemów gospodarki wodno – ściekowej.
- Rozbudowa rozdzielczej sieci gazowej.
- Modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej.
- Rozwój energetyki na bazie odnawialnych źródeł energii.
- Modernizacja urządzeń melioracyjnych.
- Uzupełnienie oświetlenia ulicznego.
- Oferta bezprzewodowego internetu.

CEL STRATEGICZNY NR III: „GMINA JASIEŃ – OTWARTE DRZWI DLA MŁODYCH” – rozwój rynku pracy.

Zadania strategiczne:

- Stworzenie systemu wszechstronnej promocji gminy.
- Przygotowanie oferty gruntów pod inwestycje oraz ich marketing.
- Pomoc w tworzeniu i funkcjonowaniu gospodarstw: agroturystycznych, ekologicznych i specjalistycznych.

- Popularyzacja i wspieranie alternatywnej wytwórczości oraz usług w gminie.
- Promocja lokalnych produktów i usług.
- Przywrócenie szkolnictwa zawodowego.

CEL STRATEGICZNY NR IV: „GMINA JASIEŃ – KORZENIE I SKRZYDŁA” – turystyka na bazie walorów kulturowych i przyrodniczych.

Zadania strategiczne:

- Inwentaryzacja przyrodnicza obszaru gminy.
- Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców.
- Oferta turystyczno – naukowa Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”.
- Ochrona dziedzictwa kulturowego.
- Rozbudowa infrastruktury służącej turystyce.
- Zagospodarowanie terenów wzdłuż cieków i zbiorników wodnych.

CEL STRATEGICZNY NR V: „GMINA JASIEŃ – MÓJ WYBÓR” – jakość życia na miarę XXI wieku.

Zadania strategiczne:

- Rozwój usług medycznych.
- Rozszerzenie i uatrakcyjnienie oferty kulturalnej.
- Rozszerzenie i uatrakcyjnienie oferty sportowo – rekreacyjnej.
- Reorganizacja finansowania usług kultury i sportu.
- Poprawa wizerunku i estetyki.
- Zagospodarowanie przestrzeni publicznej.
- Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego.
- Przygotowanie oferty terenów pod budownictwo mieszkaniowe.
- Budowa mieszkań komunalnych.
- Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej.

2. 4. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jasień.

Uchwałą nr XXXIV/177/2017 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 30 marca 2017 roku przyjęto *Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jasień na lata 2016 – 2020*. We wstępie do *Programu...* czytamy, że stanowi on wieloletni program działań o charakterze gospodarczym lub społecznym, dotyczący gospodarki przestrzennej i urzędzeń technicznych, zmierzający do wyprowadzenia danego obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej oraz stworzenia warunków do jego dalszego rozwoju, realizowany przez różne podmioty, zgodnie z określonym harmonogramem czasowym i finansowany z różnych źródeł, opracowany, przyjęty i koordynowany przez gminę.

W ramach wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji, wskazane zostały cztery podobszary rewitalizacji:

- I – podobszar składający się z miejscowości Golin, Jabłoniec i Zieleniec;
- II – podobszar złożony z miejscowości Bieszków oraz Wicina;
- III – podobszar, na który składa się miejscowość Lipsk Żarski;
- IV – podobszar zlokalizowany na terenie miasta Jasień, ze szczególnym uwzględnieniem ulic: Plac Wolności, Plac Armii Krajowej, Okrzei, XX lecia, Przemysłowa, Jana Pawła II, Kościelna i Piątkowskiego.

Wyróżnione podobszary rewitalizacji zajmują powierzchnię 188,83 ha oraz zamieszkuje je 1741 osób. Biorąc pod uwagę powierzchnię gminy oraz liczbę mieszkańców, obszar rewitalizacji spełnia wymogi Wytycznych dotyczących rewitalizacji. Wyznaczona powierzchnia stanowi 1,4 % obszaru gminy, a liczba ludności zamieszkującej obszar wynosi 29,62 % mieszkańców gminy.

Wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji określono następującymi słowami:

- *zjawisko wykluczenia społecznego zostało ograniczone;*
- *przez nabycie nowych umiejętności i kompetencji i dzięki wykorzystaniu infrastruktury publicznej, wzmocniła się zaradność mieszkańców, a tym samym spójność społeczna gminy;*
- *na obszarze zrewitalizowanym poprawiła się jakość życia, obszar stał się atrakcyjny pod względem zamieszkania i pracy.*

Na podstawie diagnozy i wizji obszaru rewitalizacji określono 3 cele rewitalizacji:

1. Odnowa zdegradowanych obszarów poprzez nadanie im ważnych społecznie funkcji.
2. Wzrost atrakcyjności turystycznej gminy poprzez działania rewitalizacyjne.
3. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców i wykorzystanie ich potencjału

Zwieńczeniem prac nad *Programem...* było określenie następujących przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych:

1. Aktywizacja społeczna przestrzeni wokół rynku wraz z odnową techniczną przestrzeni publicznej:

- 1.1. Odnowa infrastruktury technicznej umożliwiającej zapewnienie nowych funkcji społecznych na wybranym obszarze, przede wszystkim budowę małej infrastruktury służącej do odpoczynku mieszkańców, a także zapewniającej im rozrywkę i możliwość zadbania o własne zdrowie.
- 1.2. Utworzenie spółdzielni socjalnej prowadzącej kawiarnię na terenie lokalu należącego do gminy.
- 1.3. Organizowanie stałych wydarzeń kulturalnych na terenie rynku.
- 1.4. Nadanie funkcji turystycznych oraz rekreacyjnych na terenie rynku poprzez stworzenie infrastruktury aktywizującej mieszkańców.
- 1.5. Stworzenie ścieżki historycznej złożonej z wizualnych prezentacji historii gminy, miasta oraz atrakcji turystycznych.
- 1.6. Organizowanie wydarzenia z obszaru aktywności sportowej, w oparciu o istniejącą ścieżkę rowerową.
- 1.7. Zmiana funkcji obszaru poprzez zamknięcie ruchu kołowego dla pojazdów oraz wydzielenie obszaru dla mieszkańców, na którym będą organizowane przedsięwzięcia społeczne, kulturowe i sportowe.
- 1.8. Organizowanie festiwalu ulicznego wraz z pochodami odbywającymi się w trakcie ważnych wydarzeń gminnych (Dni Miasta, święta).
- 1.9. Wymiana oświetlenia.
- 1.10. Stworzenie monitoringu, w celu zwiększenia bezpieczeństwa na rewitalizowanym obszarze.
- 1.11. Remont toalet miejskich.
- 1.12. Przeprowadzenie prac konserwacyjnych kościoła.

2. Parki obszarem aktywności społecznej:

- 2.1. Zagospodarowanie Górki Flöthera wraz z wieżą na potrzeby punktu widokowego oraz miejsca, w którym zostaną zorganizowane atrakcje dla mieszkańców oraz turystów, związane z charakterem wieży pełniącej rolę obronną.
- 2.2. Organizowanie cyklicznych wydarzeń społecznych w okolicy Górki Flöthera, nawiązujących do charakteru miejsca.

- 2.3. Stworzenie miejsca zapewniającego atrakcje sportowe dla dzieci i młodzieży – „małpi gaj”.
- 2.4. Modernizacja oraz przystosowanie dla zwiedzających bunkrów znajdujących się na obszarze parku wraz z zapewnieniem atrakcji militarnych.
- 2.5. Przeprowadzenie prac porządkowych w zakresie wycięcia niepotrzebnych drzew, krzewów oraz odpowiedniego zagospodarowania zieleni w taki sposób, aby została ona zaadaptowana w sposób atrakcyjny dla mieszkańców.
- 2.6. Postawienie obiektów małej architektury, umożliwiających zwiększenie atrakcyjności pełnionych funkcji rekreacyjnych na obszarze parku (np.: ławeczki, zewnętrzny sprzęt sportowy).
- 2.7. Remonty ulic wzdłuż parków oraz modernizacja chodników.

3. Ośrodek Kultury miejscem aktywizacji społecznej mieszkańców obszaru zdegradowanego:

- 3.1. Modernizacja wyposażenia domu kultury poprzez odnowę pomieszczeń, zakup wyposażenia umożliwiającego atrakcyjne spędzanie czasu wolnego przez mieszkańców.
- 3.2. Remont sali widowiskowej wraz z dostosowaniem do organizacji wydarzeń kulturalnych.
- 3.3. Modernizacja sali audiowizualnej poprzez wymianę sprzętu nagłaśniającego oraz wizualnego.
- 3.4. Organizowanie cyklicznych wydarzeń nawiązujących do tradycji i historii regionu, mających na celu integrację mieszkańców gminy.
- 3.5. Przeprowadzenie remontu kuchni, która ma pełnić funkcję miejsca do realizacji warsztatów kulinarnych dla seniorów oraz osób nieaktywnych zawodowo.
- 3.6. Organizowanie wieczornych zajęć aktywizujących młodzież.
- 3.7. Organizowanie festiwalu ulicznych, mających za zadanie aktywizację mieszkańców do działań na rzecz wspólnoty lokalnej.
- 3.8. Remont toalet.
- 3.9. Odnowa fasady zewnętrznej Domu Kultury.

4. Przywrócenie atrakcyjności turystycznej, społecznej i kulturowej „glinianek”:

- 4.1. Organizowanie cyklicznego święta stawów.
- 4.2. Organizowanie cyklicznych wydarzeń związanych z wędkarstwem.
- 4.3. Wykonanie pomostu oraz wiaty umożliwiającej prowadzenie wydarzeń turystycznych i społecznych.
- 4.4. Budowa elementów małej infrastruktury umożliwiającej aktywne spędzanie czasu wolnego przez mieszkańców (np.: siłownie zewnętrzne, ławki).
- 4.5. Przeprowadzenie oczyszczenia terenu z zarośli, trzciny oraz wytyczenie tras po których mogą przemieszczać się mieszkańcy oraz turyści, tak aby w łatwy sposób dotrzeć do pomostu i miejsca aktywizacji społecznej.
- 4.6. Zaangażowanie osób wykluczonych społecznie oraz bezrobotnych w prace społecznie użyteczne, realizowane na obszarze glinianek.
- 4.7. Realizacja akcji promocyjnych (warsztaty i szkolenia wędkarskie).
- 4.8. Stworzenie ścieżki edukacji ekologicznej, prezentującej różne kwestie związane z ochroną przyrody oraz ekosystemem miejsca i historią wędkarstwa.
- 4.9. Remont drogi dojazdowej.

5. Aktywizacja seniorów zamieszkujących obszar rewitalizacji wraz z zwiększeniem jakości opieki zdrowotnej i zagospodarowaniem pałacu:

- 5.1. Modernizacja pomieszczeń wraz z dostosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych.

- 5.2. Organizowanie warsztatów tematycznych dla seniorów w ramach promocji zdrowego stylu życia, aktywnego wspólnego spędzania czasu wolnego.
- 5.3. Cykliczne organizowanie spotkań dotyczących radzenia sobie z problemami dla seniorów.
- 5.4. Wyposażenie pomieszczeń w sprzęt niezbędny do prowadzenia ćwiczeń fizycznych.
- 5.5. Modernizacja pomieszczeń ośrodka zdrowia wraz z zakupem sprzętu niezbędnego do prowadzenia prostych badań profilaktycznych.
- 5.6. Organizacja cyklicznych spotkań z lekarzami o określonych specjalizacjach, ważnych z punktu widzenia osób starszych (między innymi: kardiolog, chirurg, ortopeda).
- 5.7. Budowa zewnętrznych miejsc aktywności fizycznych dla seniorów (np.: siłownie zewnętrzne).
- 5.8. Organizowanie cyklicznych wydarzeń promujących seniorów.
- 5.9. Zorganizowanie transportu publicznego dla seniorów.
- 5.10. Stworzenie parkingu przed ośrodkiem oraz modernizacja wejścia w celu dostosowania go do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- 5.11. Modernizacja i dostosowanie pomieszczeń do bieżących potrzeb związanych z funkcjonowaniem placówki wsparcia dziennego dla dzieci (świetlicy środowiskowej również dla młodzieży i dzieci) oraz dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- 5.12. Modernizacja pałacu wraz z dostosowaniem go na potrzeby osób wymagających wsparcia.

6. Wykorzystanie potencjału ośrodka sportu i rekreacji:

- 6.1. Odnowa oraz budowa nowej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej umożliwiającej realizację aktywności sportowej przez mieszkańców.
- 6.2. Zakup i wyposażenie obiektu w sprzęt sportowy.
- 6.3. Stworzenie Centrum Aktywności Społecznej – przestrzeni społecznej mającej na celu rozwój organizacji społecznych, które będą mogły korzystać z lokali oraz infrastruktury ośrodka.
- 6.4. Organizacja zajęć sportowych dla młodzieży, seniorów mających na celu promocję zdrowego stylu życia.
- 6.5. Utworzenie spółdzielni socjalnej odpowiedzialnej za utrzymanie terenu ośrodka sportu.
- 6.6. Oczyszczenie terenu oraz zaadaptowanie przestrzeni na potrzeby organizacji wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych, poprzez między innymi stworzenie sceny.
- 6.7. Stworzenie przestrzeni dla rozwoju klubów sportowych poprzez udostępnianie zasobów ośrodka na preferencyjnych warunkach.
- 6.8. Wymiana oświetlenia.

7. Wicina jako miejsce o wysokim potencjale atrakcyjności archeologicznej wraz z odnową miejscowości zagrożonych degradacją społeczną poprzez nadanie nowych funkcji społecznych:

- 7.1. Utworzenie Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznego „Grodzisko w Wicinie” w celu rozpowszechniania, wspierania, promowania i dokumentowania wszelkiej działalności w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, muzealnictwa, badań naukowych, edukacji oraz turystyki (Wicina).
- 7.2. Utworzenie przedsiębiorstwa społecznego, mającego na celu opiekę nad zrewitalizowanymi obszarami, w szczególności grodziska w Wicinie, poprzez dbałość o obszar, funkcje pielęgnacyjne, ale również działalność gospodarczą przejawiającą się w prowadzeniu kawiarni i miejsca obsługi podróżnych (Wicina).
- 7.3. Utworzenie ścieżki turystyczno – edukacyjnej łączącej potencjały miejscowości: Bieszków, Golin, Mirkowice, Zieleniec, Jasionna i Jabłoniec z tworzonym Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznym „Grodzisko w Wicinie”.

- 7.4. Zaangażowanie mieszkańców w prowadzenie cyklicznych działań animacyjnych (przynajmniej raz na miesiąc) w świetlicach wiejskich jako centrach kultury lokalnej, które jednocześnie będą pełniły rolę obiektów turystycznych, położonych przy ścieżce turystyczno – edukacyjnej (Bieszków, Golin, Mirkowice, Zieleniec).
- 7.5. Zaangażowanie organizacji zrzeszających mieszkańców na rzecz działalności społeczno – gospodarczej w obszarze rozwoju działalności związanej z wypiekami, przygotowywaniem wyrobów kulinarnych (Bieszków, Golin, Mirkowice, Zieleniec).
- 7.6. Utworzenie klubów mieszkańca jako cyklicznych spotkań mających na celu integrację mieszkańców oraz wzajemne wspieranie się, a także przeciwdziałanie trudnościom życiowym (Bieszków, Golin, Mirkowice, Zieleniec).
- 7.7. Stworzenie tablic historycznych oraz miejsc atrakcyjnych turystycznie przedstawiających potencjał turystyczny miejscowości poprzez wykorzystanie ich historii oraz legend (Wicina, Jabłoniec, Jasień).
- 7.8. Stworzenie punktu historycznego oraz wizualizacji historycznej w filii obozu Gross – Rosen.
- 7.9. Budowa nowych chodników.
- 7.10. Remont świetlic wiejskich na cele związane z aktywizacją mieszkańców oraz zapewnienie atrakcyjności turystycznej ścieżki (Golin, Mirkowice, Wicina).

3. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ.

3. 1. Sfera przestrzenna.

3.1.1. Uwarunkowania naturalne.

Położenie geograficzne gminy Jasień jest dość korzystne. Wpływ na to mają 3 zasadnicze czynniki:

- bliska odległość do większych miast południowej części regionu lubuskiego (Nowogród Bobrzański – Żary – Żagań);
- stosunkowo bliska odległości do głównych szlaków komunikacyjnych (drogowych i kolejowych);
- walory naturalne sprzyjające osadnictwu i aktywnościom gospodarczym.

Występujący na terenie gminy umiarkowany klimat, charakterystyczny dla Nizin Sasko – Łużyckich i Środkowopolskich, sprzyja osadnictwu, rolnictwu oraz rozwojowi usługowych i produkcyjnych działalności gospodarczych. W *Opracowaniu Ekofizjograficznym Gminy Jasień* wyróżniono co prawda 2 strefy o zróżnicowanych warunkach mikroklimatycznych (strefa dolinna i strefa przejściowa), jednakże różnice pomiędzy nimi są stosunkowo niewielkie. Obie strefy, co szczególnie istotne, wiąże bezpośrednio sąsiedztwo większych kompleksów leśnych, które wpływają na korzystne warunki aerosanitarnie.

Obszar gminy jest dość zasobny pod względem występowania wód podziemnych. Nie udokumentowano tu jeszcze formalnie Głównych Zbiorników Wód Podziemnych ani ich obszarów ochronnych, jednakże według *Mapy obszarów głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP)* (Kłeczkowski, 1990) przez centralną część gminy przebiega, z północnego – wschodu na południowy – zachód, czwartorzędowy główny zbiornik wód podziemnych nr 301 „Pradolina Zasieki – Nowa Sól”. Występują tu duże 3 ujęcia wód podziemnych (Glinka Górna, Jasień „Leśna” i Jasień „Wodna”) wykorzystywane na komunalne potrzeby lokalne i ponadlokalne (zaopatrzenie w wodę), bazujące na zasobach czwartorzędowych. Dla przedmiotowych ujęć ustanowiono jedynie strefy ochrony bezpośredniej, choć dla ujęcia w Glince Górnej, zaopatrującej w wodę między innymi miasto Lubsko, zasadne wydaje się być także odnowienie strefy ochrony pośredniej. Ujęcia w pełni zaspokajają lokalne i ponadlokalne potrzeby, zarówno bieżące jak i perspektywiczne. Sieć powierzchniowych cieków wodnych jest dość gęsta, ale nie jest równomiernie rozłożona i koncentruje się szczególnie w centralnej oraz północnej części gminy. Główną rzeką odwadniającą obszar gminy jest Lubsza, będąca prawobrzeżnym dopływem Nysy Łużyckiej. Jest to jednak stosunkowo niewielki ciek o dość niskich wartościach przepływu. Generalnie zdecydowana większość cieków na tym odcinku dorzecza Lubszy prowadzi swoje wody przez cały rok. Niektóre z cieków, zwłaszcza na obszarze morenowym, mają charakter okresowy. Na terenie gminy brak jest większych zbiorników powierzchniowych wód stojących. Istniejące zbiorniki są wyłącznie pochodzenia antropogenicznego i należą do nich przede wszystkim stawy rybne, głównie w rejonie Budziechowa. Lokalne warunki hydrologiczne są zatem cennym zasobem, ale wyłącznie z punktu widzenia środowiska. Nie przedstawiają większych (istotnych) możliwości użytkowania gospodarczego, w tym turystycznego czy rekreacyjnego (za wyjątkiem „Gliniaki Jasień” położonej na wschód od miasta). Na terenie gminy wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią (Q10% oraz Q1%). Obejmują one tereny najbliższe przyległe do koryta rzeki Lubszy, zarówno w samym mieście Jasień (tereny osadnicze), jak i w kilku mniejszych, niezainwestowanych rejonach powyżej oraz poniżej granic miasta (lasy i użytki rolne). Jak dotychczas wezbrania na rzece Lubszy w granicach gminy nie przybierały charakteru gwałtownych czy katastrofalnych powodzi, tylko lokalnych podtopień występujących stosunkowo rzadko (raz na kilkanaście lat). Zgodnie z *Planem przeciwdziałania skutkom suszy* zagrożenie suszą rolniczą określa się tu (w zależności od rejonu gminy) jako słabe lub umiarkowane lub silne (klasy I, II, III), zagrożenie suszą hydrologiczną jako

umiarkowane (klasa II), zagrożenie suszą hydrogeologiczną jako silne (klasa III), zaś łączne zagrożenie suszą (w zależności od rejonu gminy) jako umiarkowane lub silne. Oczekiwana budowa zbiornika retencyjnego w Jasieniu zabezpieczy rejon miasta oraz tereny położone poniżej zarówno w zakresie ochrony przeciwpowodziowej, jak i przeciwdziałaniu skutkom suszy. Szczególnie postulowane są także działania związane z rozbudową systemu naturalnej i sztucznej (małej) retencji wodnej.

Rejon gminy charakteryzuje się miejscami dość urozmaiconą rzeźbą jak na obszar nizinny. Rzędne terenu wynoszą od 755 do 166 m n.p.m. Na terenie gminy nie występują osuwiska i obszary narażone na występowanie ruchów masowych. Lokalnie i punktowo występują jedynie tereny predysponowane do występowania ruchów masowych, a także grunty podatne na denudację naturogeniczną i uprawową. Są one jednak porośnięte lasem i nie ma presji na ich wykorzystanie w inny sposób. Z analizy warunków podłoża budowlanego wynika, że lokalne procesy geomorfologiczne mogą stanowić tylko miejscami przeszkody w zabudowie terenu, zwłaszcza w podmokłych dolinach rzecznych, na gruntach organicznych i na stromszych stokach o nachyleniu przekraczającym 12 %.

Pod względem jakości gleb gmina posiada przeciętne warunki do produkcji rolniczej. Nie występują tu gleby najlepszych (I i II) klas bonitacyjnych, a III klasę reprezentuje tylko 9,63 % z ogółu gleb. Areał gruntów ornych należących do III klasy bonitacyjnej wynosi 12,14 %, a udział użytków zielonych w III klasie bonitacyjnej wynosi tylko 4,58 %. Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej obliczony dla gminy Jasień wynosi zaledwie 59,6 pkt.

Bogactwo środowiska naturalnego, zwłaszcza fauny i flory, stanowi jeden z najsilniejszych potencjałów gminy, wart ochrony i racjonalnego wykorzystania dla celów gospodarczych i społecznych. Obejmuje głównie lasy oraz obszary chronione. Takie zasoby mają obecnie wielką wartość, zwłaszcza w świetle niekorzystnych zmian klimatycznych. Lasy i grunty leśne zajmują w gminie powierzchnię blisko 7000 ha i stanowią 55 % jej powierzchni. Dominującym gatunkiem drzew jest jednak sosna (90 %), a tylko około 12 % lasów pełni funkcje ochronne (wodochronne, cenne przyrodniczo i uszkodzone przez przemysł). Część lasów wchodzi w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Bory Lubuskie”. Za szczególnie cenne walory przyrodnicze uznano ekosystemy leśne w dolinie rzeki Lubszy oraz liczne torfowiska i tereny bagienne. W celu ochrony wartościowych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów, charakterystycznych dla tej części województwa lubuskiego, utworzono Obszar Chronionego Krajobrazu „Wschodnie Okolice Lubuska”. Dodatkowo teren gminy znajduje się w granicach 2 obszarów Natura 2000 („Dolina Lubszy” i „Lubski Łęg Śnieżycowy”), gdzie licznie występują rzadko spotykane siedliska przyrodnicze oraz związane z nimi chronione gatunki flory i fauny. Występują tutaj także 4 użytki ekologiczne i 11 pomników przyrody oraz bardzo cenne pod względem przyrodniczym i kulturowym założenia parkowe (pałacowe, dworskie, krajobrazowe). Bezpośrednio przez gminę przebiegają korytarze ekologiczne „GKZ-3 Łużyce” i „GKZ-2A Bory Zielonogórskie zachodnie”, obejmujące niemal cały jej obszar z wyłączeniem terenów zajętych przez osadnictwo. Powyższa sieć cennych przyrodniczo obszarów wydaje się być wystarczająca i jak na razie nie postuluje się poszerzenia lokalnego systemu obszarów objętych ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody. Zmienić się to jednak może po wykonaniu kompleksowej inwentaryzacji przyrodniczej, której dla obszaru gminy brakuje. Występowanie wielkopowierzchniowych obszarów cennych przyrodniczo objętych ochroną prawną (około 38 % powierzchni gminy) skutkuje określonymi ograniczeniami w rozwoju przestrzennym gminy. Dotyczy to przede wszystkim dalszego rozwoju bazy ekonomicznej gminy, w świetle ograniczeń wynikających z przepisów szczególnych dotyczących ochrony przyrody i środowiska.

3.1.2. Uwarunkowania kulturowe.

Ilościowo obszar gminy Jasień jest terenem o dość dużym nasyceniu cennymi obiektami zabytkowymi z różnych epok i formacji stylowych. Zachowały się tu interesujące zabytki architektury i sztuki reprezentujące wysoki poziom artystyczny, zwłaszcza kościoły, zespoły pałacowo (dworsko) – parkowe i folwarki. Obiekty zabytkowe w różnej formie występują we wszystkich miejscowościach. Miasto Jasień oraz wsie Budziechów, Jabłoniec, Świbna, Wicina i Zabłocie, a także Bronice, Guzów i Mirkowice, charakteryzują się do dnia dzisiejszego zachowanymi, czytelnymi, cennymi historycznymi układami urbanistycznymi i ruralistycznymi. W zespole urbanistycznym Jasienia wyróżnia się szczególnie bardzo rzadki w Polsce trójkątny rynek z kościołem. Wojewódzka ewidencja zabytków obejmuje wyjściowo 467 obiektów wyznaczonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków, z czego 23 wpisane są do rejestru zabytków województwa lubuskiego. Zasób wartości kulturowych podlegających ochronie uzupełnia 149 stanowisk archeologicznych, z czego aż 41 figuruje w rejestrze zabytków. Wśród licznych stanowisk archeologicznych grodzisko kultury łużyckiej z Wiciny należy do jednych z najcenniejszych obiektów archeologicznych zarejestrowanych na terenie całego województwa lubuskiego. Jest ważnym ośrodkiem osadnictwa kultury łużyckiej epoki żelaza na tym obszarze. Powyższe zdecydowało o objęciu tego obszaru szczególną formą ochrony w postaci Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”.

O ile zabytki w postaci kościołów czy zespołów pałacowych nie są obiektami, na bazie których można przygotować bogatą ofertę turystyczną opartą wyłącznie na zwiedzaniu, to utworzenie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie” stwarza większe szanse rozwoju turystyki opartej na walorach kulturowych. Dotyczy to przede wszystkim wsi Wicina i jej społeczności ze względu na możliwość powstania miejsc pracy bezpośrednio w Parku Kulturowym oraz w jego otoczeniu, ale jest także szansą dla rozwoju całej gminy Jasień, a zwłaszcza samego Jasienia jako największej miejscowości. Pojawienie się turystów spowoduje zapotrzebowanie na wszelkiego rodzaju usługi (noclegowe, gastronomiczne, transportowe), których nie będzie w stanie zabezpieczyć sam Park Kulturowy oraz miejscowość Wicina. Dla środowiska archeologicznego województwa lubuskiego jest zaś szansą na stworzenie ośrodka naukowo – badawczego, wprowadzającego grodzisko w Wicinie do obiegu naukowego, umożliwiającego realizację projektów badawczych dotychczas niemożliwych do zrealizowania, np.: z zakresu archeologii eksperymentalnej oraz badań interdyscyplinarnych, a także możliwość naukowego opracowania cennych materiałów zabytkowych. Zagospodarowania wymaga także obszar byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen (filii byłego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego Gross Rosen) położony pomiędzy Jasieniem a Mirkowicami.

Wskazane jest także uporządkowanie historycznych terenów zieleni urządzonej, przede wszystkim na zaniedbanych, zabytkowych założeniach parkowych. Obszary te, a także inne wybrane obiekty zabytkowe, wymagają opracowania programów rewitalizacyjnych, na podstawie których można przeprowadzić szereg niezbędnych inwestycji współfinansowanych przez fundusze pochodzące np.: z Unii Europejskiej.

Należy zaznaczyć, że największym niebezpieczeństwem dla zachowania wielu istniejących na terenie gminy zabytków jest ich zły stan techniczny oraz brak lub niewłaściwe zagospodarowanie. Dla części obiektów, w szczególności nie objętych ochroną w postaci wpisu do rejestru, działaniami z zakresu prawa miejscowego, mogącymi przyczynić się do ratowania tych obiektów przed zupełną degradacją, byłoby urealnienie wymogów dotyczących ich ochrony, a w szczególności do zasad odnoszących się do remontów tych obiektów, bez ryzyka utraty przez obiekt cennych walorów decydujących o wartości zabytkowej. Jednak w zdecydowanej większości powodem złego stanu technicznego obiektów są problemy natury ekonomicznej i własnościowej, niemożliwe do

uregulowania na szczeblu planowania przestrzennego, a wymagające opracowania kompleksowych mechanizmów działania.

Jako priorytet oczekuje się sporządzenia Gminnej Ewidencji Zabytków oraz na jej bazie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami, o których mowa odpowiednio w art. 22 ust. 4 i art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

3.1.3. Infrastruktura techniczna.

Przez gminę Jasień nie przebiegają bezpośrednio ważne korytarze transportowo – komunikacyjne o znaczeniu międzynarodowym i krajowym. Występują tu 3 drogi wojewódzkie, a więc trasy o znaczeniu regionalnym. Mają one jednak bezpośrednie połączenia z siecią dróg krajowych (nr 12 i 27), a tym samym kluczowe znaczenie dla dalszego rozwoju gminy. Wewnętrzna sieć drogową (drogi powiatowe i gminne), zarówno w mieście jak i na terenach wiejskich, wymaga modernizacji, zwłaszcza na odcinkach nie posiadających nawierzchni utwardzonej. Wymaga ona także uzupełnień o brakujące elementy infrastruktury (chodniki, oświetlenie, parkingi, przejścia dla pieszych, zatoki autobusowe, itp.). Aktualna długość dróg rowerowych wynosi zaledwie 2,1 km (obrzeża Jasienia w kierunku Budziechowa). Konieczna jest zatem ich dalsza rozbudowa oraz połączenie z istniejącą i planowaną siecią w sąsiednich gminach. Wskazana jest także budowa nowoczesnych i estetycznych osi spacerowo – usługowych w mieście, z wyodrębnionymi drogami rowerowymi, wychodzących z centrum w kierunku poszczególnych osiedli mieszkaniowych i najbliższych miejscowości (Bieszków, Budziechów, Jabłoniec, Lisia Góra, Mirkowice, Świbna, Wicina). Linia kolejowa nr 275, historycznie łącząca Śląsk z Berlinem, pomimo tego, że jest tylko jednotorowa i niezelektryfikowana, nie jest w ogóle wykorzystywana. Brakuje zatem pasażerskich połączeń lokalnych, regionalnych i międzyregionalnych czy nawet międzynarodowych. Prężnemu ośrodkowi przemysłowemu, jakim jest niewątpliwie Jasień, brakuje zatem również możliwości wykorzystania kolei w celu przewozów towarowych. Wiele do życzenia pozostawia także autobusowa komunikacja publiczna. Najmniejsze miejscowości, zwłaszcza z południowej i zachodniej części gminy, są de facto wykluczone komunikacyjnie, a dojazdy do pobliskich Lubuska i Żar, zamiast komunikacją autobusową i kolejową odbywają się niemal wyłącznie prywatnym transportem. Obecnie czas dojazdu autobusową komunikacją publiczną z Jasienia do Żar wynosi 30 min., zaś do Zielonej Góry około 1h, podobnie jak transportem prywatnym. Poza zwiększeniem częstotliwości komunikacji publicznej, w tym modernizacji linii kolejowej, niezbędna jest budowa infrastruktury towarzyszącej w postaci sieci parkingów Park & Ride i Bike & Ride.

Funkcjonowanie systemu zaopatrzenia w wodę można uznać za zadowalające i wymaga on tylko bieżącej rozbudowy i modernizacji. W większej części Jasienia oraz w Budziechowie funkcjonuje zorganizowany system odprowadzania ścieków w postaci sieci kanalizacyjnej. W samym mieście planuje się jej dalszą, sukcesywną rozbudowę. W pozostałych miejscowościach wiejskich gospodarka ściekowa opiera się na zbiornikach bezodpływowych i coraz częściej na przydomowych oczyszczalniach. Trzeba jednak uznać, że generalnie budowa sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich i do tego charakteryzujących się dość rozproszonym typem zabudowy jest przedsięwzięciem bardzo kosztownym, nie tylko na etapie inwestycji, ale również w trakcie późniejszego użytkowania. W związku z powyższym poza granicami aglomeracji „Jasień” i „Lubsko” można rozważyć budowę tak zwanych oczyszczalni kontenerowych, odbierających ścieki za pomocą sieci z poszczególnych zlewni, utworzonych dla większych miejscowości (np.: Guzów i Wicina, Jabłoniec, Zabłocie). Należy także założyć, że dla posesji oddalonych od głównej koncentracji zabudowy oraz dla najmniejszych miejscowości, gdzie realizacja sieci kanalizacyjnej nie będzie prowadzona ze względów ekonomicznych, dopuszcza się pozostawienie zbiorników bezodpływowych lub – co jest obecnie czynione – realizację oczyszczalni przydomowych przy korzystnych warunkach gruntowo – wodnych. Wody opadowe i roztopowe

odprowadzane powinny być nadal poprzez kanalizację burzową (Jasień) i spływ powierzchniowy do pobliskich rowów melioracyjnych i cieków wodnych oraz przez infiltrację do gruntu (tereny wiejskie). Wody opadowe i roztopowe z zanieczyszczeniami typu przemysłowego lub ropopochodnymi (z ciągów komunikacyjnych, placów, parkingów, baz transportowych, warsztatów samochodowych, stacji paliw, itp.) po oczyszczeniu powinny być odprowadzane do odbiornika w sposób zorganizowany poprzez zamknięte bądź otwarte systemy kanalizacyjne. Wody opadowe umownie czyste bądź poddane oczyszczeniu można wykorzystać na miejscu na potrzeby gospodarcze (np.: w obiegach zamkniętych) i odprowadzać powierzchniowo na tereny biologicznie czynne, rozsączyć w gruncie, a jeżeli nie będzie to możliwe retencjonować i odprowadzać do odbiornika po przejściu fali opadów.

Na terenie gminy występuje rozbudowana sieć gazowa. Przez obszar gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Żary – Lubomyśl – Jasień, zakończony stacją redukcyjno – pomiarową I^o w Jasieniu. Poprzez sieć średniego i niskiego ciśnienia zaopatrywane jest miasto Jasień, gdzie sieć jest sukcesywnie rozbudowywana. Dalej, do Lubuska, prowadzi gazociąg średniego ciśnienia zaopatrujący wieś Budziechów. Względnie korzystne warunki do gazyfikacji, czy to w postaci sieci rozdzielczej czy lokalnych stacji LNG, posiadają jeszcze 2 większe rejony osadnicze: Bieszków, Świbna i Jabłoniec (około 190 potencjalnych odbiorców) oraz Mirkowice, Wicina, Guzów i Zabłocie (około 320 potencjalnych odbiorców).

Przez obszar gminy przebiegają 3 linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV, zwieńczone GPZ w rejonie Budziechowa. Ponadto występują tu sieci średniego (20 kV) oraz niskiego (0,4 kV) napięcia. Wszystkie miejscowości na terenie gminy są zelektryfikowane, a dostawy energii w pełni pokrywają potrzeby mieszkańców oraz jednostek gospodarczych. W lokalnym systemie energetycznym występują rezerwy, które mogą być wykorzystywane np.: do celów grzewczych. Część sieci, zwłaszcza wybrane napowietrzne odcinki linii 20 kV i 0,4 kV wymagają modernizacji i skablowania. Problemem w skali całej gminy jest niewystarczająca ilość sieci oświetlenia ulicznego.

Miasto Jasień nie posiada scentralizowanego systemu ciepłowniczego opartego na jednym dużym źródle ciepła. Gospodarka cieplna opiera się tu przede wszystkim na indywidualnych źródłach ogrzewania bądź na lokalnych kotłowniach, zaopatrujących w ciepło większe zespoły wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Paliwem dla większych kotłowni jest gaz. Z oczywistych względów gospodarka cieplna na terenach wiejskich opiera się niemal wyłącznie na indywidualnych źródłach ogrzewania, a więc na wielu rozproszonych systemach dostarczania energii. Taki system, zważywszy na jeszcze małą ilość nowoczesnych kotłowni niskoemisyjnych, jest szczególnie niekorzystny z punktu widzenia zdrowia mieszkańców i ochrony środowiska. Sieć lokalnych kotłowni opalanych węglem i drewnem powoduje w okresie zimowym tak zwaną niską emisję zanieczyszczeń. Wymogi ochrony powietrza atmosferycznego wymuszają potrzebę podjęcia inicjatyw w kierunku szerszego wykorzystania paliw uznawanych za ekologiczne. Takimi nośnikami energii mogą stać się np.: gaz sieciowy, energia elektryczna, biomasa, energia słoneczna, itp. Najbardziej prawdopodobna, poza wymianą starych kotłów na nowe, wydają się być dalsza gazyfikacja gminy, służąca również potrzebom grzewczym oraz rozwój energetyki prosumenckiej.

Dostępność do wysokiej jakości infrastruktury telekomunikacyjnej / teleinformatycznej jest niezbędna w dzisiejszych realiach gospodarki rynkowej. Ponadto, co podkreślono w *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*, znajomość technologii cyfrowych i umiejętności w tym zakresie mają istotne znaczenie w budowaniu silnej gospodarki cyfrowej i społeczeństwa informacyjnego. Dostępność do internetu i telefonii mobilnej na terenie gminy ulega ciągłej poprawie. Jednakże, podobnie jak w skali całego województwa, nadal niewiele osób korzysta z technologii informatycznych i komunikacyjnych w celu kontaktowania się z organami administracji publicznej, w tym samorządowej.

Gospodarkę odpadami można uznać za uregulowaną. Rośnie świadomość społeczna, wzrasta poprawność w zakresie segregacji odpadów, nie notuje się większych problemów z występowaniem dzikich składowisk odpadów. Z punktu widzenia najważniejszych potrzeb można wymienić organizację dodatkowego punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK).

Aktualny bilans terenów przeznaczonych pod funkcje cmentarzy oznacza, że istniejące miejsca pochówku w perspektywie najbliższych kilkunastu lat zaspokoją potrzeby mieszkańców gminy i w związku z powyższym, poza rozbudową cmentarza w Jasieniu, nie planuje się budowy nowych cmentarzy.

3.1.4. Stan środowiska.

Obecny stan środowiska gminy Jasień wynika z form zagospodarowania tego obszaru, na które składają się przemienne gospodarka leśna i rolnicze użytkowanie terenu, niewielki miejski ośrodek osadniczy oraz dość regularnie rozmieszczone na całym obszarze kilkanaście wsi. Obszary leśne mają znaczący, przekraczający ponad 50 % powierzchni udział. W północno – wschodniej, południowej, centralnej i zachodniej części gminy tworzą one zwarte powierzchniowo kompleksy. Wykazują one lekki i średni stan uszkodzeń. Przyczynami degradacji lasów są głównie czynniki biotyczne, w mniejszym stopniu abiotyczne i antropogeniczne. Stosunkowo duży udział, zwłaszcza w południowo – zachodniej oraz północnej części gminy mają także użytki rolne (grunty orne oraz łąki i pastwiska), a wśród nich gleby o wysokich wartościach użytkowych. Gleby te nie tworzą większych kompleksów, lecz stanowią enklawy wśród gleb słabszych. Z uwagi na dużą ilość gospodarstw rolnych wykształciła się tu sieć warsztatów i zakładów produkcyjno – usługowych obsługujących rolnictwo, dających dość znaczne ilości zanieczyszczeń pyłowo – gazowych oraz nieoczyszczonych ścieków. Sieć osadniczą tworzy niewielkie miasto Jasień oraz 17 wsi o różnej wielkości i założeniu, rozlokowanych po niemal całym obszarze gminy. Dodatkowym elementem antropopresji jest dość gęsta sieć dróg bitych o lokalnym i ponadlokalnym (drogi wojewódzkie) znaczeniu. Ważnym elementem środowiska jest dość bogata sieć hydrograficzna i towarzyszące jej hydrotopy w postaci zbiorników wodnych pochodzenia antropogenicznego. Stwarza to dosyć ściśle ze sobą połączony układ przyczynowo – skutkowy warunkujący stan systemu środowiska. To właśnie krajobraz i środowisko wód powierzchniowych, znajdujących się w zasięgu oddziaływania jednostek osadniczych, doznało największego uszczerbku. Ekosystemy wodne i wodno – łukowe są szczególnie zagrożone przez wszelkiego rodzaju zanieczyszczenia, szczególnie przez zrzuty nieoczyszczonych ścieków i zmywy powierzchniowe chemicznych środków ochrony roślin z pól uprawnych bezpośrednio do wód i gruntu. Powodem zagrożeń jest płytki poziom zalegania tych wód oraz brak izolacji od powierzchni terenu. Zagrożenie dla wód podziemnych stanowi postępująca urbanizacja, która powoduje obniżanie się zwierciadła wód gruntowych. Brak dostatecznej infrastruktury komunalnej na terenach wiejskich (sieć kanalizacyjna, oczyszczalnie ścieków) powoduje częste zanieczyszczenia wód podziemnych wskutek zrzutu ścieków bezpośrednio do gruntu, co jest szczególnie groźne w dolinach rzecznych, gdzie zwierciadło wody gruntowej zalega stosunkowo płytko (do 2 m). Emisja zanieczyszczeń atmosfery przyjmuje spore rozmiary głównie na terenie miasta Jasień, gdzie występuje kilka przemysłowych i komunalnych emitorów zanieczyszczeń powietrza. W połączeniu z oddziaływaniem niskiej emisji może to powodować lokalne pogorszenie stanu aerosanitarnego. Emisja zanieczyszczeń oraz hałasu skupiona jest także wzdłuż sieci ciągów komunikacyjnych, zwłaszcza 3 dróg wojewódzkich. Dodatkowym źródłem są zanieczyszczenia przynieszone z obszarów przyległych (miasto Żary, aglomeracja zielonogórska, LGOM). Degradacja gleb przejawia się głównie w ich zakwaszeniu, w większości na glebach piaszczystych, które częściowo wynika z zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Gleby antropogeniczne (urbanosole i industriosole), zanieczyszczone chemicznie i o przekształconym profilu glebowym, występują głównie w mieście Jasień. Miejscami urozmaiconą rzeźba terenu przyczynia się do erozji powierzchniowej, w wyniku której następuje zmniejszenie miąższości warstw próchnicznych a tym samym obniżenie zdolności produkcyjnej gleb.

Do innych form degradacji powierzchni terenu należą wyrobiska po byłej i aktualnej eksploatacji kopalni. W rejonie Jasienia zlokalizowane są składowiska surowców przemysłowych, a w większych wsiach surowców rolniczych i leśnych. Przejawy antropopresji objawiają się także ogólnym zaśmieceniem środowiska w pobliżu miasta i poszczególnych wsi. Szczegółowe dane dotyczące poziomów stężeń poszczególnych zanieczyszczeń zawarte są w bieżących raportach Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze.

Ogólnie gmina Jasień to geokosystem o średniej bioróżnorodności i georóżnorodności z dominacją kompleksów leśnych, ale także z udziałem większych otwartych terenów rolnych. Obszar ten posiada jeszcze odporność i możliwość do samoregulacji systemu, jednak uzależnione jest to od aktywnej ochrony walorów środowiska oraz od odpowiedniego kształtowania tego systemu. W chwili obecnej jedynie lokalnie może nastąpić destabilizacja systemu przez aktywizację gruntów podatnych na denudację naturogeniczną i uprawową. Podstawowym zadaniem w dziedzinie ochrony środowiska, a zwłaszcza walorów przyrodniczych, jest uregulowanie gospodarki ściekowej na terenach osadniczych. W tym celu konieczna jest budowa i/lub rozbudowa oczyszczalni ścieków i systemów kanalizacji rozdzielczej, obejmujących całe miejscowości. Jeszcze przed ich realizacją nie należy dopuszczać do rozproszenia zabudowy, gdyż może to w przyszłości znacznie zwiększyć koszty budowy infrastruktury kanalizacyjnej lub wręcz uniemożliwić objęcie nią całości terenu zasiedlonego. Zamiennie, ze względów ekonomicznych, można stosować indywidualne oczyszczalnie ścieków, przy założeniu korzystnych warunków wodno – gruntowych. Odbiornikami wód pościekowych nie powinny być cieki charakteryzujące się niskimi przepływami (choćby okresowo), gdyż może to powodować zachwianie ich równowagi biologicznej. W żadnym wypadku nie należy na tych terenach zrzucić ścieków lub wód pościekowych do gruntu. Należy dążyć do eliminacji uciążliwych środowiskowo form emisji niskiej, poprzez przechodzenie na paliwa czyste ekologicznie lub stosowanie zbiorowych i indywidualnych systemów grzewczych: nowoczesnych, wysokosprawnych i o obniżonej emisji zanieczyszczeń. Obszary leśne powinny pozostać na tych terenach dominującą formą zagospodarowania. Pełnią one naturalne funkcje glebochronne i wodochronne. Mają one równocześnie duże znaczenie turystyczne, rekreacyjne i gospodarcze. Wszelka działalność na terenie gminy winna uwzględniać ochronę lasów, a ewentualne działania gospodarcze nie powinny kolidować z istniejącymi kompleksami leśnymi. Należy możliwie najlepiej chronić lasy przed zagrożeniami, mogącymi spowodować większe wylesienia. Konieczna jest także kontynuacja przebudowy drzewostanów w celu zmniejszenia dominacji monokultur sosnowych. Gospodarka przemysłowa i rolna powinna być prowadzona w sposób nie powodujący eutrofizacji wód powierzchniowych. Tereny podmokłe nie powinny być meliorowane gdyż pełnią ważne funkcje ekologiczne i hydrologiczne. Na obszarach już zmeliorowanych istotne jest jednak utrzymanie w odpowiednim stanie funkcjonujących tu systemów melioracyjnych. Ich niesprawność może doprowadzić do miejscowego czy nawet bardziej rozległego podtapiania gruntów. Gleby najwyższych w gminie klas bonitacyjnych powinny być właściwie wykorzystane i chronione. Zachodzące lokalnie procesy erozyjne można w znacznym stopniu osłabić przez ograniczenie upraw wielkopolowych i zmniejszenie wagi mechanicznego sprzętu do prac polowych. Dla zachowania bioróżnorodności szczególnie ważne oprócz terenów wodnych i leśnych są łąki i pastwiska. Ich powierzchnia jest jednak bardzo mała w stosunku do gruntów ornych. Łąki i pastwiska, szczególnie te podmokłe, są miejscem występowania wielu gatunków chronionych roślin i zwierząt. Celowe jest także zachowanie i uzupełnianie wysp leśnych, zadrzewień śródpolnych i zagłębień bezodpływowych ze śródpolnymi oczkami wodnymi. Wskazane jest tworzenie systemu małej retencji wodnej (zwłaszcza w lasach) oraz tam gdzie to możliwe budowy niewielkich kompleksów stawów hodowlanych. Oprócz ogólnego wzbogacenia walorów środowiska, a zwłaszcza bioróżnorodności, może to wpłynąć na ograniczenie skutków suszy bądź zjawisk powodziowych. Na terenie gminy istnieją bariery i korytarze ekologiczne. Rzeki i strumienie oraz ich doliny są bardzo dobrymi korytarzami ekologicznymi. Stanowią one dobry korytarz dla roślin i zwierząt związanych z siedliskami wodnymi i podmokłymi. Niestety w wielu przypadkach mają one tu znacznie ograniczone znaczenie, ponieważ na wielu odcinkach wycięto lasy i zadrzewienia. Fragmentacja

czyli brak połączeń między poszczególnymi płatami środowiska naturalnego jest uważana obecnie za jedno z największych zagrożeń dla przyrody.

Z uwagi na częściowe wylesienie i inne czynniki antropogeniczne szata roślinna i świat zwierząt gminy Jasień jest w znacznym stopniu przekształcony i odbiega od stanu naturalnego. Miejscami spotkać można jednak bardziej wartościowe fragmenty zbiorowisk leśnych. Stanowią one o walorach szaty roślinnej tego obszaru oraz podkreślają jego specyfikę. Szczególną wartość przyrodniczą mają większe skupienia roślinności danego typu, gdzie kilka typów siedlisk związanych z jednym kręgiem roślinności występuje razem tworząc układy kompleksowe. Na terenie gminy są to zespoły przyrodnicze zlokalizowane przede wszystkim w rejonie doliny rzeki Lubszy, objęte w znacznej mierze czynną ochroną prawną w formie obszaru chronionego krajobrazu i obszarów NATURA 2000. Obszary takie, w tym również użytki ekologiczne, stanowią lokalne ostoje bioróżnorodności o ważnym znaczeniu dla zachowania cennych zasobów genowych oraz typów środowisk. Obszary, na których dochodzi do nagromadzenia walorów przyrodniczych w postaci stanowisk rzadkich, zagrożonych, chronionych gatunków zwierząt i roślin lub zbliżonych do naturalnych zespołów nazywane są ostojami. Należy stale rozszerzać stan inwentaryzacyjnego rozpoznania walorów przyrodniczych tych terenów. Ewentualne dodatkowe obiekty lub obszary o szczególnych walorach przyrodniczych należy obejmować zróżnicowanymi formami ochrony przyrody, zwłaszcza w przypadku występowania jakichkolwiek zagrożeń, w tym także zagospodarowaniem mogącym spowodować negatywne skutki. Ważne jest zatem sporządzenie aktualnej, kompleksowej inwentaryzacji przyrodniczej, obejmujące pełen obszar gminy.

Reasumując ogólny stan środowiska jest dobry, przy pewnym zagrożeniu w sąsiedztwie jednostek osadniczych. Jako priorytet oczekuje się sporządzenia Programu ochrony środowiska, o którym mowa w art. 17 ust 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska.

3.1.5. Gospodarka mieszkaniowa.

Standard zamieszkania w gminie jest zróżnicowany. Występują znaczne dysproporcje w poszczególnych miejscowościach i dotyczy to przede wszystkim wieku substancji mieszkaniowej. Rozwijające się osadnictwo, którego wyrazem jest nowoczesna zabudowa jednorodzinna i jednorodzinno – usługowa, sąsiaduje z zabudową sprzed 1945 roku, która nierzadko charakteryzuje się brakiem wyposażenia w podstawowe elementy sanitarne. Znaczne dysproporcje występują także w poszczególnych częściach miasta, zwłaszcza obszaru centrum. Część zrewitalizowanych budynków sąsiaduje z substancją wymagającą pilnej modernizacji. Zespoły zabudowy wielorodzinnej z ubogim programem usług towarzyszących i urządzonych zespołów zieleni wymagają modernizacji i uzupełnienia obiektami usługowymi oraz rekreacyjnymi w trwałej zabudowie o wysokich walorach estetyczno – użytkowych. W okresie ostatnich 20 lat liczba mieszkań wzrosła z 2234 (2000 rok) do 2487 (2019 rok), a więc o ponad 11 %. W tym samym czasie powierzchnia przeciętnego mieszkania wzrosła z 67,6 m² do 71,9 m², a więc o ponad 6 %, zaś przeciętna powierzchnia mieszkania na 1 osobę z 21,4 m² do 25,6 m², a więc blisko o 20 %. Obecnie Gmina, na podstawie obowiązujących (między innymi Wicina i Zabłocie) oraz oczekujących na uchwalenie (Jasień) miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także wydanych decyzji o warunkach zabudowy, dysponuje znacznymi rezerwami terenowymi dla wprowadzenia nowej zabudowy mieszkaniowej i usługowo – produkcyjnej. Niezależnie od powyższego i w związku z tym, że na jej terenie obserwuje się zwiększenie popytu na działki budowlane, niezbędne staje się opracowanie kolejnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zwłaszcza dla najbardziej rozwojowych jednostek. Niemniej wyprzedzająco pożądanym jest wykorzystanie niezagospodarowanych, wolnych od zabudowy przestrzeni w obrębie (wewnątrz) poszczególnych rejonów miasta i jednostek wiejskich.

Perspektywiczne potrzeby mieszkaniowe są ściśle powiązane ze skalą rozwoju ludności, istniejącym deficytem mieszkań samodzielnie zamieszkiwanych, jakością zasobów mieszkaniowych (wiek i stopień zużycia technicznego) oraz aspektami ekonomicznymi wynikającymi z polityki społeczno – gospodarczej państwa (zamożność społeczeństwa, dostępność do tanich kredytów hipotecznych, itp.). W przypadku gminy Jasień czynnikami decydującymi w głównej mierze o potrzebie wyznaczenia i rezerwowania terenów przeznaczonych pod lokalizację zabudowy mieszkaniowej są:

- wzrost standardu zamieszkania poprzez zwiększenie powierzchni użytkowej mieszkań w przeliczeniu na 1 mieszkańca (rozgęszczenie), a tym samym także poprawa parametrów innych wskaźników zamieszkania (liczba osób na 1 mieszkanie, liczba osób na 1 izbę, itp.);
- potrzeba budowy mieszkań komunalnych i/lub socjalnych dla rodzin oczekujących na przydział takich lokali – szacowany deficyt wynosi minimum kilkanaście mieszkań;
- dążenie do modelu gospodarstw rodzinnych mieszkających samodzielnie (rozgęszczenie), w tym jednoosobowe gospodarstwa domowe oraz pary bezdzietne – szacowany deficyt wynosi obecnie kilkaset mieszkań;
- migracje mieszkańców z pobliskich gmin, wyrażające się popytem na działki budowlane na terenie gminy – szacowany popyt wynosi obecnie kilkanaście mieszkań rocznie;
- popyt na budowę tak zwanych „drugich domów” przez osoby spoza terenu gminy, preferujące typ lokalnych walorów przyrodniczo – krajobrazowych – szacowany popyt wynosi obecnie kilka mieszkań rocznie;
- konieczność wymiany zużytej technicznie zabudowy na nową – kilkaset mieszkań.

Za jednostki rozwojowe w gminie Jasień uznać należy miejscowości największe i zarazem koncentrujące już wykształcone funkcje usługowe oraz wyposażone w podstawową infrastrukturę techniczną i społeczną, a także położone najbliżej miasta. Poza samym miastem Jasień jest to przede wszystkim wieś Budziechów, a także (w mniejszym stopniu) wsie: Bieszków, Guzów, Jabłoniec, Mirkowice i Zabłocie. Popytem na budownictwo mieszkaniowe, w tym rezydencjonalne, a także letniskowe cieszą się miejscowości położone w bezpośrednim pobliżu kompleksów leśnych, w tym te najmniejsze. Pozostałe miejscowości charakteryzują się zdecydowanie mniejszym zainteresowaniem w kontekście realizacji nowych obiektów mieszkaniowych ze względu na fizjografię terenu (np.: zagrożenia podtopieniami, rzeźba terenu, trudności z rozwojem funkcji rolniczych i innych dochodowych działalności gospodarczych, itp.) oraz z powodu niedostatku infrastruktury technicznej i społecznej. Jednakże powinno się je promować w kontekście budownictwa mieszkaniowo – usługowego (turystyka) oraz letniskowego, z racji położenia w rejonie dość atrakcyjnym krajobrazowo. Dla terenów preferowanego rozwoju funkcji mieszkaniowych należy przyjmować zasadę wyprzedzającego wyposażania ich w niezbędne urządzenia infrastruktury technicznej. Należy również umożliwić lokalizację działalności usługowych, zwłaszcza usług podstawowych, dopuszczając realizację usług w formie wbudowanej lub wolnostojącej.

W zakresie osadnictwa i budownictwa mieszkaniowego należałoby określić następujące, strategiczne kierunki rozwoju:

- adaptację i modernizację, a więc podnoszenie wartości użytkowych istniejącej substancji mieszkaniowej;
- dopuszczenie przekształceń funkcji pierwotnych (zabudowy zagrodowej) do funkcji usług lokalnych;
- wymianę zużytej zabudowy w obrębie dotychczasowego siedliska;
- kształtowanie nowej zabudowy w ramach strefy dopuszczalnego zainwestowania – tworzenie zabudowy zwartej (wypełnianie istniejących luk, enklaw, realizacja zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zainwestowanych wzdłuż istniejących dróg);
- ograniczenie możliwości wyznaczania nowych terenów zabudowy na obszarach systemu terenów otwartych;

- preferowanie regionalnych cech architektonicznych w budownictwie;
- realizację zabudowy usługowej i gospodarczej z dostosowaniem formy architektonicznej do otaczającej zabudowy i krajobrazu;
- uzupełnienie niezbędnego zakresu usług podstawowych.

3.1.6. Struktura funkcjonalno – przestrzenna.

Przeszło 91 % powierzchni gminy stanowią lasy i grunty leśne oraz użytki rolne (odpowiednio: 55 % i 36 %). Obszar niespełna 127 km² zamieszkuje obecnie 7 tysięcy mieszkańców, z czego 4,3 tysiąca w mieście, co daje średnią gęstość zaludnienia na poziomie odpowiednio 55 i 890 osób/km². Jest to typowy wskaźnik dla lubuskich gmin miejsko – wiejskich. Sieć osadniczą gminy Jasień tworzy niewielkie miasto oraz 17 wsi, co zważywszy z jednej strony na jej stosunkowo dużą powierzchnię, a z drugiej na niskie zaludnienie, stanowi dość wysoki stopień rozproszenia, mający niekorzystny wpływ na kształtowanie warunków socjalno – bytowych miejscowej społeczności. Samo miasto Jasień stanowi znacznie ponad połowę mieszkańców całej gminy (61 %). Tym samym pozostałych 17 wsi zamieszkuje tylko około 2700 mieszkańców (średnio 160 mieszkańców na 1 wieś). Populacja żadnej z nich nie przekracza 400 mieszkańców, a tylko 4 z nich (Budziechów, Guzów, Jabłoniec i Zabłocie) liczą więcej niż 200 mieszkańców. Większość wsi zawiera się w granicach pomiędzy 100 a 200 mieszkańców (Bieszków, Bronice, Golin, Jaryszów, Lisia Góra, Mirkowice, Świbna i Wicina), natomiast aż 5 wsi (Jasionna, Jurzyn, Lipsk Żarski, Roztoki i Zieleniec) to jednostki bardzo małe, znacznie poniżej 100 mieszkańców każda. Rozmieszczenie poszczególnych miejscowości cechuje się przestrzenną równowagą, co oznacza, że nie występuje ich zagęszczanie się i jednoczesny brak terenów osadniczych na większym obszarze (poza północno – wschodnią częścią gminy, na północ od Zabłocia, zajętej przez rozległy kompleks leśny). Jednakże taka struktura sieci osadniczej powoduje, że w rozwoju społeczno – gospodarczym poszczególnych miejscowości występują wyraźne dysproporcje. Praktycznie jedynym ośrodkiem koncentrującym funkcje pracy oraz ofertę usług (publicznych i komercyjnych) jest miasto Jasień. We wsiach Jurzyn, Lipsk Żarski, Mirkowice, Roztoki i Zieleniec nie występują żadne placówki i obiekty usługowe. Są one zagrożone trwałą marginalizacją oraz kumulowaniem problemów społecznych i ekonomicznych. Nie dotyczy to wsi Mirkowice, która jest powiązana przestrzennie i funkcjonalnie z Jasieniem.

Na terenie miasta występują zróżnicowane typy zabudowy. Dominuje zabudowa wielorodzinna (zarówno w formie stylowych i zabytkowych kamienic z przełomu XIX i XX wieku, jak i wyodrębnionych modernistycznych bloków z 2 połowy XX wieku) i jednorodzinna (XX i XXI wiek), także z towarzyszącą funkcją usługową, oraz częściowo zagrodowa (XIX / XX wiek), zwłaszcza na obrzeżach Jasienia. Poza funkcją mieszkaniową znaczny udział w strukturze zabudowy posiadają obiekty produkcyjne (hale i magazyny) oraz usługowe (wyodrębnione placówki handlowe i usług publicznych, biura, itp.), w tym duża część także legitymująca się pochodzeniem z okresu przełomu XIX i XX wieku. Na terenach wiejskich dominuje zabudowa zagrodowa, najczęściej w postaci budynków z początków XX wieku. Jej stan techniczny można najogólniej określić jako średni, wymagający remontów i modernizacji. Obiekty o znacznie bardziej rozbudowanej funkcji i architekturze, nie licząc zabytkowych dworów, folwarków czy obiektów sakralnych, koncentrują się niemal wyłącznie w Jasieniu. W okresie ostatnich 20 lat rozwija się nowa fala osadnictwa, głównie w postaci zabudowy jednorodzinnej. Jest ona konsekwencją zarówno chęci zwiększenia komfortu zamieszkania w samym Jasieniu, jak i ruchów migracyjnych miasto – wieś wewnątrz samej gminy oraz napływu nowych osadników spoza gminy. Poza wspomnianym Jasieniem dotyczy to jednak przede wszystkim miejscowości położonych najbliżej Jasienia (Bieszków, Lisia Góra, Mirkowice) czy Lubiska (Budziechów). Jeszcze stosunkowo mały wpływ na rozwój osadnictwa mają mieszkańcy Żar. Współczesna zabudowa powstaje głównie na obrzeżach wyżej wymienionych miejscowości. W rejonie wsi położonych najbliżej kompleksów leśnych rozwija się także zabudowa letniskowa i rezydencjonalna. Nowe obiekty usługowe i

produkcyjne powstają niemal wyłącznie w Jasieniu. Co bardzo istotne zarówno Jasień, jak i wszystkie pozostałe wsie, wykazują jeszcze historycznie ukształtowaną, dużą zwartość zabudowy.

Całościowej koncepcji wymaga także odnowa systemu terenów zieleni urządzonej. Poza dokonaną już w większej części rewitalizacją parku w Jasieniu oraz planowanymi pracami w rejonie Górki Flöthera, należy skoncentrować się nad odnową oraz budową nowych skwerów, zieleńców i parków kieszonkowych, dokonać nowych nasadzeń drzew (zwłaszcza wzdłuż głównych ulic), organizacją ogrodów deszczowych, ogrodów wertykalnych, nawierzchni przepuszczalnych, zielonych dachów, zbiorników na wodę deszczową, itp.

Pod względem funkcjonalnym gmina Jasień jest wielofunkcyjną jednostką miejsko – wiejską z dość zrównoważoną rolą sektorów rolniczego i leśnego, produkcyjnego oraz usługowego. Szanse na dalszy rozwój mają przede wszystkim sektory produkcyjny (w tym produkcja energii ze źródeł odnawialnych), ale także rolniczy (przede wszystkim w oparciu o hodowlę) i usługowy (w tym związany z turystyką i rekreacją). Wielofunkcyjnym ośrodkiem lokalnym, usługowo – przemysłowym, pełniącym jednocześnie rolę gminnego ośrodka administracyjnego, obsługującym teren całej gminy, jest miasto Jasień. W miejscowościach wiejskich dominują jeszcze funkcje związane z rolnictwem i leśnictwem. Miasto Jasień predysponowane jest do dalszego rozwoju funkcji usługowo – produkcyjnych. Rejony wokół pozostałych miejscowości predysponowane są zaś do rozwoju intensywnego rolnictwa (hodowla, uprawy nie wymagające dobrych gleb), względnie produkcji energii ze źródeł odnawialnych, a także drobnej wytwórczości oraz potencjalnie przetwórstwa przemysłowego o profilach nie kolidujących z obecnością cennych walorów przyrodniczo – krajobrazowych. We wschodniej i południowej części gminy, położonej na terenie obszarów objętych ochroną, oraz w mniejszych miejscowościach, wskazany jest rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnych. Dla wszystkich jednostek wiejskich wskazany jest rozwój rolnictwa ekologicznego.

TABELA 1: Gmina Jasień – struktura funkcjonalna według miejscowości.

Miejscowość	Funkcje podstawowe ¹	Funkcje uzupełniające (perspektywiczne)
1	2	3
Jasień	działalności produkcyjne i usługi	bez zmian, względnie OZE na skalę produkcyjną ²
Bieszków	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja, względnie OZE na skalę produkcyjną z ograniczeniami maksymalnej powierzchni
Bronice	rolnictwo	bez zmian, względnie OZE na skalę produkcyjną
Budziechów	rolnictwo i usługi	działalności produkcyjne, względnie OZE na skalę produkcyjną
Golin	rolnictwo	bez zmian, względnie OZE na skalę produkcyjną
Guzów	rolnictwo i leśnictwo	usługi (w tym turystyka i rekreacja), względnie OZE na skalę produkcyjną z ograniczeniami maksymalnej powierzchni

¹ Z pominięciem funkcji mieszkaniowej obecnej w każdej miejscowości.

² Pod pojęciem skali produkcyjnej należy rozumieć moc urządzeń przekraczającą próg, który obliuguje ustalenie ich rozmieszczenia w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

1	2	3
Jabłoniec	rolnictwo, leśnictwo, górnictwo	działalności produkcyjne, usługi (w tym turystyka i rekreacja), względnie OZE na skalę produkcyjną
Jaryszów	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja, względnie OZE na skalę produkcyjną
Jasionna	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja
Jurzyn	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja
Lipsk Żarski	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja
Lisia Góra	rolnictwo i leśnictwo	nieuciążliwe działalności produkcyjne, turystyka i rekreacja
Mirkowice	rolnictwo i leśnictwo	bez zmian, względnie OZE na skalę produkcyjną z ograniczeniami maksymalnej powierzchni
Roztoki	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja, względnie OZE na skalę produkcyjną z ograniczeniami maksymalnej powierzchni
Świbna	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja, względnie OZE na skalę produkcyjną z ograniczeniami maksymalnej powierzchni
Wicina	rolnictwo i usługi	turystyka i rekreacja, względnie OZE na skalę produkcyjną z ograniczeniami maksymalnej powierzchni
Zabłocie	rolnictwo, leśnictwo, usługi	nieuciążliwe działalności produkcyjne, turystyka i rekreacja, względnie OZE na skalę produkcyjną z ograniczeniami maksymalnej powierzchni
Zieleniec	rolnictwo	turystyka i rekreacja, względnie OZE na skalę produkcyjną

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

Należy podkreślić, że wraz z tendencją do tworzenia większych (wysokotowarowych) gospodarstw rolnych, a tym samym postępującą likwidacją czy ograniczeniem działalności gospodarstw rodzinnych, obecna funkcja rolnicza określona w większości miejscowości jako podstawowa czy jedna z podstawowych, ograniczać się będzie przede wszystkim jako wiodąca w strukturze zagospodarowania przestrzeni (struktura przestrzenna) i nie będzie stanowić wiodącej funkcji ekonomicznej (źródło dochodów mieszkańców). W perspektywie najbliższych kilkunastu lat należy więc spodziewać się dalszego ograniczenia funkcji rolniczej jako głównego bądź nawet uzupełniającego źródła utrzymania miejscowej ludności. W miejscowościach, które nie mają predyspozycji do rozwoju funkcji produkcyjnych i usługowych, dominować będzie przede wszystkim funkcja mieszkaniowa.

W przeznaczeniu terenów do pełnienia funkcji planistycznych należy uwzględnić ograniczenia jakie wynikają z prawnej ochrony środowiska, zasobów przyrody i warunków życia ludzi. Należy zapewnić przewidywaną prawem ochronę wszystkich elementów środowiska oraz obszarów i obiektów objętych ochroną. Funkcjonowanie infrastruktury technicznej stwarza dodatkowe ograniczenia, w tym konieczność ustanawiania stref ochronnych i/lub obszarów ograniczonego użytkowania. Na terenie gminy Jasień występują następujące tereny i obiekty wymagające zapewnienia stref ochronnych i ograniczonego użytkowania, wynikających z przepisów odrębnych:

- lasy i grunty leśne;
- zieleń urządzonej i zadrzewienia;
- użytki rolne (gleby) klasy III;
- powierzchnia ziemi, krajobraz i powietrze.
- wody podziemne i powierzchniowe;
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią;
- obszary i obiekty objęte ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody;
- udokumentowane złoża kopalin;
- obszary i tereny górnicze;
- obiekty i obszary zabytkowe wpisane do rejestru zabytków;
- obiekty i obszary zabytkowe ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków i wyznaczone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków
- udokumentowane stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków;
- udokumentowane stanowiska archeologiczne ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków wyznaczone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków.
- strefy uciążliwości akustycznej od dróg i potencjalnie linii kolejowych;
- strefy bezpieczeństwa (ograniczonego użytkowania) wynikające z ruchu drogowego i potencjalnie kolejowego;
- tereny ochrony bezpośredniej i pośredniej od ujęć wód podziemnych przeznaczonych na cele komunalne;
- strefy kontrolowane od sieci gazowej;
- tereny położone w strefie uciążliwości od linii i urządzeń elektroenergetycznych;
- strefy ochrony sanitarnej od cmentarzy;
- tereny zamknięte (kolejowe);
- strefy ochronne związane z rozmieszczeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii;
- ewentualne strefy ochronne i obszary ograniczonego użytkowania ustalane indywidualnie dla obiektów typu: oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów komunalnych i przemysłowych, bazy maszynowe, zakłady przemysłowe, fermy hodowlane, stacje paliw płynnych, itp.

3.1.7. Planowanie przestrzenne.

Kluczowe znaczenie musi mieć prowadzenie racjonalnego zagospodarowania przestrzennego jak również przestrzeganie ładu urbanistycznego. W świetle zdiagnozowanych potencjałów rozwoju jak i barier w rozwoju gminy za niekorzystny należy uznać fakt, że obecnie tylko niespełna 20 % jej powierzchni objęta jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Praktycznie cały proces planistyczny, poza Wiciną, Zabłociem i wybranymi rejonami miasta, odbywa się tutaj za pomocą decyzji lokalizacyjnej celu publicznego lub decyzji o warunkach zabudowy, czyli prowizorycznego zastępstwa planów miejscowych. W związku z tym, że siłą rzeczy duża część z nich wydawana jest wbrew ustaleniom studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, nie może być w tym wypadku mowa o prowadzeniu profesjonalnej polityki przestrzennej. Obecnie, co godne podkreślenia, trwają prace nad sporządzeniem kluczowego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, obejmującego obszar miasta Jasień w granicach administracyjnych. Po jego uchwaleniu pokrycie nimi w skali gminy wzrośnie co prawda tylko do 23 %, ale co ważniejsze w bliskiej perspektywie zostaną zabezpieczone pod względem planistycznym 3 kluczowe miejscowości w gminie – miasto Jasień (lokalny ośrodek rozwoju) oraz wsie Wicina (Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie”) i Zabłocie (trzecia co do wielkości populacji miejscowość w gminie po Jasieniu i Budziechowie). Niezależnie od powyższego w

najbliższym czasie jako priorytet należy uznać sporządzenie planu miejscowego dla wsi Budziechów oraz, w przypadku pojawienia się istotnych impulsów rozwojowych, dla innych obrębów. W związku z obiektywnie panującym przekonaniem, że szeroko rozumiany wizerunek i estetyka przestrzeni publicznych w gminie Jasień ulega stopniowemu pogorszeniu, postuluje się opracowanie tak zwanej „uchwały krajobrazowej”, o której mowa w art. 37a ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane).

3. 2. Sfera społeczna.

3.2.1. Demografia.

W przeciągu ostatnich 20 lat liczba ludności gminy zmniejszyła się o 6,54 %, zaś tylko w ciągu ostatnich 10 lat o 4,74 %. Analogicznie w samym mieście Jasień wartości te wyniosły odpowiednio 9,53 % i 5,98 %. Zachodzą tu zatem bardzo niekorzystne procesy demograficzne, czego obrazem jest ujemny przyrost rzeczywisty. Spadek liczby ludności wynika głównie z powodu wysokiego, ujemnego salda migracji, które występuje tu nieprzerwanie od 2005 roku. Od 2011 roku również ujemny jest przyrost naturalny. Gminę zamieszkuje coraz starsza demograficznie społeczność. Tylko 19 % mieszkańców nie ukończyło jeszcze 19 roku życia. Od 2015 roku większość osób w wieku nieprodukcyjnym stanowią już osoby w wieku poprodukcyjnym niż przedprodukcyjnym. W ostatnim blisko 20-leciu odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się z 24,6 % (2002 rok) do 16,9 % (2019 rok), a ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększył się z 13,8 % (2002 rok) do 20,7 % (2019 rok). W tym samym okresie obciążenie ludności w wieku poprodukcyjnym na roczniki w wieku produkcyjnym zwiększyło się z 22,3 % do 33,2 %, zaś na roczniki w wieku przedprodukcyjnym z 55,9 % do 122,6 %. Z prognozy demograficznej wynika, że w ciągu najbliższych 30 lat można spodziewać się dalszego spadku liczby ludności, zwłaszcza na terenie miasta.

Analizując dane demograficzne na przestrzeni ostatnich 20 lat można założyć, że jest to obraz stałych tendencji określanych jako zjawisko depopulacji. Termin ten oznacza zazwyczaj drastyczne zmniejszenie populacji ludzi na jakimś obszarze. W przypadku gminy Jasień, czy w ogóle regionu lubuskiego, spowodowana jest ona zarówno ujemnym przyrostem naturalnym jak i ujemnym saldem migracji. Zjawisko depopulacji w województwie lubuskim jest przedmiotem troski władz zarówno na szczeblu samorządowym jak i rządowym. Należy zatem wdrożyć szereg rozwiązań o charakterze gospodarczym jak i społecznym, mających na celu ograniczenie tego niekorzystnego dla regionu zjawiska. Spadek liczby ludności częściowo równoważy napływ migrantów z Białorusi i Ukrainy. Zachętą dla nich jest duża podaż miejsc pracy w lokalnym przemyśle. Jednakże nieznana jest jeszcze dokładnie skala tego zjawiska, jak również trwałość tej tendencji.

3.2.2. Ochrona zdrowia i opieka społeczna.

Problematyka dotycząca usług ochrony zdrowia w skali kraju i regionu, w na terenie gminy Jasień, ma przynajmniej stosunkowo niewiele wspólnego z gospodarką przestrzenną. Zdecydowana większość niedoborów, mających głównie podłoże organizacyjne i finansowe, dotyczy dostępności i jakości usług medycznych. Obecną sieć placówek w gminie można uznać jako wystarczającą z punktu widzenia podstawowych potrzeb, ze względu na bliskość wykwalifikowanych usług medycznych (przychodnie specjalistyczne i szpitale) w placówkach zlokalizowanych w pobliskich Żarach i Zielonej Górze. Ze względu na wzrost zgonów z powodu tak zwanych chorób cywilizacyjnych (dysfunkcje układu krążenia, nowotwory, itp.), któremu dodatkowo sprzyja starzenie się

społeczeństwa, bardzo ważne są działania organizacyjne z zakresu promocji zdrowia i kształtowania prozdrowotnych postaw mieszkańców.

System doraźnej pomocy społecznej reprezentowany przez ośrodek pomocy społecznej wydaje się być wystarczający, zarówno organizacyjnie jak i merytorycznie, w stosunku do lokalnych potrzeb. Z rok na rok spada liczba przyznawanych zasiłków, na co zasadniczy wpływ ma niskie bezrobocie, a tym samym poprawa sytuacji materialnej gospodarstw domowych oraz ograniczona ilość zjawisk patologii społecznych. Nie bez znaczenia jest fakt, że zasilający populację gminy nowi osadnicy, pochodzący z pobliskich większych miast, to głównie ludzie dobrze sytuowani finansowo i niekonfliktowi, zaś pochodzący z wschodniej granicy kraju, to wyłącznie ludzie otrzymujący na miejscu pracę.

Istotnym problemem społecznym, wręcz wyzwaniem cywilizacyjnym, nie tylko w skali gminy, ale również kraju i całej Europy jest rosnąca ilość osób starszych, w tym zarówno chorych jak i mieszkających samotnie, a także mających problemy finansowe. Uzasadnioną potrzebą jest więc organizacja (budowa i/lub adaptacja) obiektów służących osobom starszym, a optymalnym rozwiązaniem jest tworzenie specjalnych miejsc i stref przeznaczonych wyłącznie dla osób starszych (np.: mieszkania chronione). Optymalną lokalizacją dla tego typu obiektów są rejony zlokalizowane poza obszarami silnie zurbanizowanymi i charakteryzujące się względną ciszą czy otoczeniem terenów zielonych (np.: zespoły pałacowo/dworsko – parkowe, nieużytkowane ośrodki wypoczynkowe, likwidowane placówki szkolne na terenach wiejskich, itp.). Predysponowane są do tego także wiejskie rejony gminy Jasień. Znaczący udział w adaptacji czy budowie nowych obiektów służących osobom starszym, zwłaszcza lepiej sytuowanym finansowo, które świadomie wybiorą na starość pobyt w tego typu placówkach, będzie miał sektor prywatny oraz partnerstwo publiczno – prywatne. Pierwszym krokiem jaki w tym zakresie poczyniła Gmina Jasień, a więc mamy na myśli interwencję wyłącznie ze środków samorządowych, było utworzenie Domu Dziennego Pobytu Seniora.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że w tej chwili niedobór żłobków na terenie gminy można szacować przynajmniej na 1 obiekt. Rozwój sieci żłobków możliwy jest zarówno poprzez budowę nowego obiektu, jak również adaptację wybranych, nieużytkowanych obiektów komunalnych (np.: likwidowane placówki szkolne czy tylko poszczególne oddziały) czy po prostu poprzez rozbudowę obecnych obiektów oświatowych. Mając na uwadze zasoby komunalne gminy Jasień należy założyć, że umożliwiają one powstanie placówki żłobkowej bez konieczności budowy nowego, specjalnie dedykowanego obiektu. Opcjonalnie można rozważyć rozwój komercyjnych usług opieki nad najmłodszymi dziećmi (np.: kluby dziecięce).

3.2.3. Oświata.

Obecnie, jak i w perspektywie najbliższych kilku lat, oferta wychowania przedszkolnego i edukacji na poziomie podstawowym zaspokaja (abstrahując od kwestii modernizacji obiektów) potrzeby miejscowej społeczności. W ciągu ostatnich blisko 20 lat zanotowano w tym zakresie znaczny postęp. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3 – 5 lat wzrósł w tym okresie z 31,4 % (2003 rok) do 77,4 % (2019 rok), zaś odsetek dzieci w wieku 3 – 6 lat wzrósł z 55,5 % (2003 rok) do 78,5 % (2019 rok). W nieco dłuższej perspektywie czasowej, o ile zwiększy się liczba urodzeń, a więc i wzrośnie popyt na usługi przedszkolne, można rozważyć możliwość poszerzenia oferty dostępności do wychowania przedszkolnego poprzez (opcjonalnie) zwiększenie liczby oddziałów przy obecnej placówce (rozbudowa), budowę nowego obiektu lub adaptację wybranych czy częściowo nieużytkowanych obiektów komunalnych (np.: świetlice wiejskie, likwidowane placówki szkolne czy tylko poszczególne oddziały). Pomocna może być (również opcjonalnie) prywatna inicjatywa w zakresie wychowania przedszkolnego. Dotyczy to przede wszystkim małych obiektów przedszkolnych (do kilkunastu wychowanków) funkcjonujących na bazie prywatnych obiektów w ramach istniejącej substancji lokalowej.

3.2.4. *Kultura.*

Podaż obiektów bazy usług kultury jest ilościowo wysoka, albowiem w Jasieniu i w większości sołectw (poza: Bieszkowem, Jurzynem, Mirkowicami, Lipskiem Żarskim, Roztokami i Zieleńcem) funkcjonują domy kultury bądź świetlice wiejskie. Ponadto w Jasieniu jest Biblioteka Publiczna, a w Guzowie i Jabłońcu jej filie. Uwagę zwraca niestety fakt, że w ciągu ostatnich blisko 10 lat liczba grup artystycznych zmalała z 7 (2011 rok) do 1 (2019 rok), zaś liczba ich członków spadła analogicznie ze 100 do 11. Jeszcze w 2014 roku było ich aż 165. W miarę stała jest liczba kół, klubów i sekcji kulturalnych. W okresie od 2011 do 2019 roku było ich od 4 do 8 (obecnie 4), zaś liczba ich członków wahała się od 70 do 120 (obecnie 116). Z drugiej strony w ostatnich kilkunastu latach wzrosła ilość imprez kulturalnych z 12 (2007 rok) do 36 (2019 rok), a co za tym idzie analogicznie liczba ich uczestników z 670 do 2600 osób. Jakość usług kultury, zarówno Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury w Jasieniu, jak i świetlic wiejskich, nie jest jednak w pełni wystarczająca z punktu widzenia potrzeb. Istnieją uzasadnione przesłanki sugerujące rozbudowę wybranych obiektów o nowe sale i pracownie. Należy także założyć potrzebę budowy świetlic w Bieszkowie i Mirkowicach. Miejscowościami, które docelowo nie będą posiadały świetlic wiejskich będą: Jurzyn, Lipsk Żarski, Roztoki i Zieleniec, ale charakteryzują się one bardzo niskim zaludnieniem oraz niewielką odległością do Jasienia, perspektywnie zasobnego w usługi kultury. Ponadto w pobliskich Jurzynowi, Lipskowi Żarskiemu, Roztokom i Zieleńcowi miejscowościach (odpowiednio: dla Jurzyna – Jasionna i Bronice, dla Lipska Żarskiego – Jaryszów, dla Roztoków – Wicina, dla Zieleńca – Bronice, Golin i Lisia Góra) funkcjonują już świetlice wiejskie dostępne dla ich mieszkańców. Po stronie uzasadnionych potrzeb należy także zaliczyć organizację profesjonalnego terenu do organizacji imprez plenerowych w mieście, w tym o charakterze masowym (np.: w rejonie byłego ośrodka sportu i rekreacji), oraz zagospodarowanie terenów przy świetlicach wiejskich w poszczególnych miejscowościach. Planowane wyłączenie z ruchu pojazdów części ulic w ścisłym centrum Jasienia wiązać się powinno z organizacją przestrzeni publicznej wykorzystywanej również na cele kulturalne (cykliczne imprezy plenerowe). Ważnym aspektem są także działania natury organizacyjnej, zachęcające uczestnictwem w życiu kulturalnym gminy coraz większej liczby mieszkańców. Należy zatem poszerzać ofertę usług kultury w kierunku potrzeb różnych grup wiekowych, przede wszystkim dla dzieci, młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych w postaci np.: rozwojowych grup artystycznych, sekcji i kół zainteresowań. Można również łączyć działalność instytucji (obiektów) kulturalnych z innymi rodzajami aktywności, szczególnie w dziedzinach: nauki, sportu, rekreacji, gastronomii czy rozrywki.

3.2.5. *Sport.*

Podstawową infrastrukturę sportową gminy Jasień można uznać za dość rozwiniętą, ale przede wszystkim pod względem potencjału i rezerw terenowych przewidzianych pod te funkcje. W Jasieniu funkcjonują stadion miejski, sala gimnastyczna, boisko wielofunkcyjne („orlik”), boiska osiedlowe oraz korty tenisowe. Na terenach wiejskich boisk sportowych nie ma tylko we wsiach Golin, Lisia Góra i Mirkowice. Plac zabaw są praktycznie w każdej miejscowości. Rośnie liczba klubów sportowych. Jeszcze w 2008 roku formalnie nie było żadnego, zaś w 2018 roku było już ich 5 z 206 członkami, w tym 188 ćwiczącymi. Do najważniejszych potrzeb należą jednak przede wszystkim rozbudowa, bieżące remonty i modernizacje istniejącej już infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, a także budowa kolejnych placów zabaw i siłowni zewnętrznych czy obiektów typu skate park lub pumptrack dla młodzieży. Zagospodarowania na cele rekreacyjno – wypoczynkowe wymaga część terenu Górki Flöthera oraz były ośrodek sportu i rekreacji (włącznie z odbudową otwartego basenu) w Jasieniu. Jak wspomniano na wstępie przedsięwzięcia związane z budową nowych obiektów sportowych nie wymagają specjalnych czy nowych rezerw terenowych. W miarę możliwości lokalizację usług sportu i rekreacji należy koordynować z usługami kultury. W zakresie kultury fizycznej czy w ogóle promocji zdrowego trybu życia działania gminy jak i innych instytucji (szkoła, kluby sportowe) powinny koncentrować się wokół rozwoju oraz upowszechniania różnych form sportu i

rekreacji. Należy umożliwiać miejscowej młodzieży zrzeszanie się w klubach i sekcjach sportowych oraz rozwijać ich ofertę. Usługi z zakresu sportu i rekreacji należy przygotować także dla osób starszych i niepełnosprawnych.

3.2.6. Współpraca społeczna.

Rozwój gminy między innymi w oparciu o funkcje przemysłowe, przyciągające poszukujących pracy migrantów zza wschodniej granicy kraju, a także o nowych, najczęściej dobrze wykształconych i sytuowanych finansowo osadników, pochodzących z większych miast, może skutkować zwiększeniem dysproporcji ekonomicznych i mentalnych w stosunku do mieszkającej tu od lat, głównie robotniczej, rolniczej czy pololniczej społeczności. Uwidocznić mogą się wówczas konflikty społeczne na niekorzyść jednych i drugich. Kluczowy jest zatem wzajemny szacunek lokalnej wspólnoty i przyjazność dla osób o odmiennych poglądach i stylu życia. Ważną rolę do odegrania w tym zakresie mają wspomniane usługi kultury, ale także funkcjonowanie lokalnych organizacji społecznych. Na terenie gminy zarejestrowano tylko 1 fundację, a liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych wynosi 17. Wzmocnienia wymaga zatem w dalszym ciągu, podobnie jak w skali całego regionu lubuskiego, rozwój społeczeństwa obywatelskiego, wsparcie sektora pozarządowego czy stymulowanie współpracy NGO z samorządem i instytucjami publicznymi. Dodatkowo, jak wspomniano w *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*, rosnąca świadomość regionalnej tożsamości powinna zostać wykorzystana do pobudzania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, w tym do większego zaangażowania społeczności regionalnej w życiu publicznym i zwiększenia zaufania publicznego. Kontynuacji wymaga także likwidacja wszelkich barier dla osób niepełnosprawnych zarówno na szczeblu infrastruktury społecznej jak i technicznej. Utrzymać i rozwijać należy także współpracę instytucjonalną i partnerską jaką Gmina Jasień prowadzi na arenie krajowej i międzynarodowej.

3.2.7. Bezpieczeństwo publiczne.

Pomimo tego, że w Jasieniu funkcjonuje posterunek Policji, to nie zaspokaja on w pełni lokalnych potrzeb. Co prawda w ostatnich latach spadła liczba wykroczeń, w tym drogowych, ale z drugiej strony wzrosła liczba przestępstw. Jako priorytet, zwłaszcza na terenie miasta, oczekuje się większej liczby patroli Policji w godzinach wieczornych i nocnych. Ponadto zaleca się modernizację obecnego systemu monitoringu miejskiego i dalsze poszerzanie rejonów objętych monitoringiem wizyjnym.

Na terenie gminy funkcjonują tylko 2 jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych (włączone do KSRG), ale obecny stan ilościowy można uznać za wystarczający. Decydującym w tym zakresie argumentem jest bliska odległość od jednostek PSP w Żarach i Lubsku oraz jednostek OSP (KSRG) w okolicznych gminach. Ponadto ważne będzie bieżące doposażenie sprzętowe i organizacyjne lokalnych jednostek OSP. Należy podkreślić, że według informacji PSP w Żarach obiekty strażnic w Jasieniu i Zabłociu nie spełniają wszystkich warunków bezpieczeństwa. W ramach potrzeb inwestycyjnych postuluje się modernizację lub nawet budowę nowych strażnic w miejscu obecnie funkcjonujących obiektów.

3. 3. Sfera gospodarcza.

Transformacja systemowa w Polsce wymusiła szereg zmian, które w jej początkowej fazie niekorzystnie odbiły się także na gminie Jasień. Ograniczenie, a także zaniechanie produkcji przez ówczesne zakłady produkcyjne, zmniejszenie podaży pracy przez zakłady w pobliskich gminie ośrodkach (Lubsko, Żary), a także likwidacja uspołecznionych podmiotów sektora rolnego na terenach wiejskich, spowodowały wzrost bezrobocia. Wskutek powyższego realne dochody dużej części mieszkańców gminy obniżyły się w stosunku do lat 70-tych i 80-tych

XX wieku. Szansą na poprawę bytu pracowników oraz kooperantów upadłych przedsiębiorstw były inwestycje zewnętrzne, a także poszukiwanie nowych, zewnętrznych miejsc pracy.

3.3.1. Rynek pracy.

Gmina Jasień to typowa jednostka miejsko – wiejska o zrównoważonym udziale funkcji mieszkaniowej i funkcji pracy, zwłaszcza na terenie miasta. Na terenach wiejskich od kilkunastu lat zaznacza się wyraźna przewaga udziału funkcji mieszkaniowej nad funkcją pracy. Rynek pracy na terenie miasta opiera się na lokalnych sektorach przemysłowym i usługowym. W rejonach wiejskich rynek pracy opiera się głównie na rolnictwie i częściowo leśnictwie i usługach, jednakże tylko część mieszkańców pracuje we własnych gospodarstwach rolnych. Część mieszkańców pracuje poza granicami gminy, przede wszystkim w pobliskich Żarach, a także za granicą. W okresie ostatnich 20 lat liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy wzrosła z 432 (2000 rok) do 681 (2019 rok), a więc aż o 60 %. Tym samym wzrósł wskaźnik ilości podmiotów na 1000 mieszkańców ogółem z 57,75 do 97,41, a na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym z 96,56 do 156,05. Dominują działalności usługowe (65 % wszystkich zarejestrowanych podmiotów), ale największy progres w okresie ostatnich 10 lat zanotowały podmioty produkcyjne, których liczba wzrosła ze 125 (2009 rok) do 224 (2019 rok), a więc aż o 80 % i stanowią one obecnie 33 % wszystkich zarejestrowanych firm. Regres nastąpił natomiast wśród działalności związanych z rolnictwem gdzie zanotowano spadek liczby podmiotów gospodarczych z 27 (2009 rok) do 17 (2019 rok), a więc aż o 37 % i stanowią one obecnie 2,5 % z ogółu firm. Zdecydowana większość firm (72 %) to jednak zakłady osób fizycznych, często tylko jednoosobowe działalności gospodarcze. Niezależnie od tego, wskutek dynamicznego rozwoju działalności przemysłowych, wzrasta także liczba pracujących³, czyli zatrudnienia w większych zakładach pracy. W ciągu ostatnich 20 lat liczba pracujących wzrosła z 902 osób (2000 rok) do 1325 (2019 rok), a więc o 47 %. Tym samym wzrósł także wskaźnik ilości pracujących na 1000 mieszkańców ogółem ze 120,59 do 189,53, a na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym ze 201,61 do 303,62. Wśród pracujących od lat wyraźnie dominują mężczyźni (obecnie przeszło 68 %), zatrudnieni w lokalnych zakładach produkcyjnych. Brakuje zatem w gminie Jasień większych pracodawców z branż usługowych, preferujących zatrudnianie kobiet, co powoduje konieczność ich wyjazdów do pracy poza granice gminy lub migracje do większych ośrodków (np.: Zielona Góra). Co prawda rozwinął się w mieście sektor usług handlowych reprezentowanych przez większe placówki dyskontowe, jednakże nie zaspokaja to podaży na pracę dla kobiet, zwłaszcza lepiej wykształconych. Postępujący de facto już od kilkunastu lat spadek bezrobocia, podtrzymywany dynamiką dobrej koniunktury gospodarczej, znacząco poprawił sytuację na rynku pracy w skali kraju, regionu i lokalnej. Problemem lokalnym dla większości małych gmin pozostaje mała ilość satysfakcjonujących, spełniających ambicje i dobrze płatnych miejsc pracy dla ludzi młodych, co powoduje ich stały odpływ do większych ośrodków miejskich w kraju czy zagranicę. Pandemia COVID-19 może potencjalnie doprowadzić do ponownego wzrostu bezrobocia, jednak trudno obecnie przewidzieć skalę tej tendencji i jej ewentualne skutki.

3.3.2. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

Pod względem struktury gospodarczej gmina Jasień zaliczana jest do przemysłowo – rolniczych, a same miasto Jasień jest lokalnym ośrodkiem przemysłowo – usługowym. Gospodarka rolna, której nie sprzyja bonitacja gleb, pełni nadal podstawową funkcję, zarówno odnośnie struktury przestrzennej jak i gospodarczej. Nie występują tu gleby najlepszych (I i II) klas bonitacyjnych, a III klasę reprezentuje tylko 9,63 % z ogółu gleb, z czego grunty orne

³ Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, bez fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego, zawodowego oraz duchownych.

12,14 %, a użytki zielone 4,58 %. Ogólny wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gminy Jasień wynosi zaledwie 59,6 pkt (Polska – 66,6 pkt, województwo lubuskie 62,3 pkt, powiat żarski 60,7 pkt). Aktualne dane sugerują, że blisko połowa (43 %) użytków rolnych jest zmeliorowana, przy czym w większym stopniu użytki zielone (62 %) niż grunty orne (34 %). Zdrenowaniem objęta jest tylko 1/10 użytków rolnych, w większym stopniu grunty orne. Na każde 100 ha (1 km²) użytków rolnych przypada blisko 4,7 km rowów melioracyjnych. Prawidłowe funkcjonowanie systemów melioracyjnych jest uzależnione od ich właściwej eksploatacji i konserwacji. Odpowiedzialność za właściwe utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych spoczywa na właścicielach gruntów. Stan urządzeń melioracji wodnych szczegółowych na terenie gminy jest jednak w dużej mierze niezadowolający. Większość urządzeń melioracyjnych wymaga odbudowy lub modernizacji. Gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą było w okresie *Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku* 344, ale liczba ta z roku na rok ulega zmniejszeniu. Większość z nich, zwłaszcza o areale do 10 ha, poszukuje dodatkowych, pozarolniczych źródeł dochodu. Dla części małych i średnich gospodarstw rolnych problemem jest zjawisko tak zwanego ukrytego bezrobocia. Z drugiej strony nowoczesne (wielkoobszarowe) gospodarstwa rolne stają się głównymi kołami zamachowymi lokalnej gospodarki wiejskiej. Rozwijają się także gospodarstwa rybackie, które stanowią alternatywę dla tradycyjnego rolnictwa. Lokalne rolnictwo, zwłaszcza ukierunkowane na hodowlę, ma dobre możliwości do dalszego rozwoju. Kierunek hodowlany wynika przede wszystkim z warunków naturalnych składających się na niską jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, mało korzystną dla upraw. Możliwości rozwoju mają oczywiście także mniej wymagające uprawy i gospodarka rybacka. Oprócz możliwie wielofunkcyjnego charakteru lokalnego rolnictwa oczekuje się dalszej poprawy struktury agrarnej i rozwoju grup producenckich. Dla całego rolnictwa zaleca się produkcję ekologiczną.

3.3.3. Działalności produkcyjne.

Na terenie gminy udokumentowano 5 złóż kopalni – 1 złożo węgla brunatnego, 2 złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej i 2 złoża kruszywa naturalnego. Ponadto wytypowano tu 2 obszary perspektywiczne (kruszywo naturalne i surowce ilaste ceramiki budowlanej) i 1 obszar prognostyczny (torfy) dla występowania kopalni. Dotychczas działalności górnicze prowadzone są wyłącznie na złożu surowców ilastych ceramiki budowlanej „Jasień II” (obręb Jabłoniec). Wyznaczono tu obszar i teren górniczy o powierzchni blisko 71 tys. m², a ważność aktualnej koncesji kończy się w 2035 roku. Eksploatacja pozostałych złóż (poza złożem kruszywa naturalnego „Guzów”) jest obecnie nieopłacalna, a w przypadku węgla brunatnego czy torfów byłaby konfliktowa dla środowiska. Górnictwo, zwłaszcza na skalę wielkoprzemysłową, nie jest obecnie ani możliwym, ani pożądanym kierunkiem rozwoju gminy.

Miasto Jasień pełni rolę lokalnego, ale bardzo prężnego ośrodka przemysłowego. Dominującym profilem działalności są przemysł metalowy i drzewny. Miejscowe, zmodernizowane i nowoczesne zakłady produkcyjne, zlokalizowane w różnych częściach miasta, są źródłem miejsc pracy nie tylko dla mieszkańców gminy Jasień, ale także gmin ościennych (głównie Lubsko). Stały się one głównymi kołami zamachowymi lokalnej gospodarki. Na terenach wiejskich, ze względu na znaczną powierzchnię terenów leśnych oraz (miejscami) użytków rolnych, działalności produkcyjne występują jedynie w postaci nielicznych, niewielkich zakładów (budownictwo, drobne przetwórstwo przemysłowe, rzemiosło produkcyjne).

Szansami na dalszy rozwój aktywności gospodarczych na terenie gminy Jasień związanych z sektorem produkcyjnym są obecnie:

- wieloletnie tradycje przemysłowe;
- wykwalifikowana siła robocza;
- miejscowa baza surowcowa (np.: drewno, kopaliny budowlane);

- uzbrojone i planowane do uzbrojenia (drogi, sieć wodociągowa, sieć kanalizacyjna, sieć gazowa) tereny przeznaczone pod działalności przemysłowe, w tym wyznaczone w obecnie obowiązujących i planowanych do uchwalenia miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- bliskie sąsiedztwo największych (Zielona Góra, Żagań, Żary) i średniej wielkości (Lubsko, Nowogród Bobrzański) ośrodków miejskich południowej części województwa lubuskiego;
- stosunkowo niewielka odległość do głównych szlaków komunikacyjnych w południowej i zachodniej części kraju (drogi nr A18 i S3 oraz linie kolejowe nr 14, 273 i 275);
- bliskość granicy z Republiką Federalną Niemiec.

Niezmiernie ważnym argumentem, stymulującym rozwój aktywności produkcyjnych i towarzyszących produkcji, jest tak zwana strategiczna pozycja gminy, czyli waga jej atutów w stosunku do innych, konkurujących z nią samorządów. Przeprowadzone analizy świadczą o dość dobrych w skali całego regionu lubuskiego, a tym bardziej powiatu żarskiego, predyspozycjach do dalszego rozwoju działalności produkcyjnych na terenie gminy Jasień. Poza wyżej wymienionymi głównymi atutami występują jednak także bariery rozwoju. Należą do nich przede wszystkim niekorzystne zjawiska demograficzne (stosunkowo niska populacja gminy, spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym) oraz warunki naturalne, a zwłaszcza wysoka lesistość, która w korelacji z obecnym zagospodarowaniem terenu, w tym terenami objętymi czynną ochroną w postaci Obszaru Chronionego Krajobrazu i sieci Natura 2000, znacznie ograniczają możliwość wyznaczania nowych obszarów pod działalność produkcyjne. Funkcje produkcyjne jako rozwojowe przypisać więc można niemal wyłącznie terenom zlokalizowanym w rejonie obwodnicy Jasienia w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287. Planowana perspektywnie budowa obwodnicy Lubska (kontynuacja przebudowy drogi wojewódzkiej nr 287) może przyczynić się do wzrostu zainteresowania inwestycyjnego także w rejonie na wschód od Budziechowa. W pozostałych wsiach będzie to tylko funkcja uzupełniająca w stosunku do obecnej struktury przestrzennej i gospodarczej. Rozwój działalności produkcyjnych wymaga wprowadzenia inwestycji zewnętrznych. Należy jednak nadmienić, że konkurencyjne dla gminy Jasień są przeznaczone pod inwestycje tereny w rejonie sąsiednich gmin Lubsko i Żary, gdzie funkcjonują Podstrefy Kostrzyńsko – Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, a także inne tereny inwestycyjne (w tym również objęte specjalnymi strefami ekonomicznymi) w pobliskich gminie Jasień większych miastach: Gubin, Iłowa, Krosno Odrzańskie, Nowogród Bobrzański, Żagań czy nawet Zielona Góra. Należy wziąć pod uwagę także niskie bezrobocie na terenie gminy, ale należy nadmienić, że nie jest ono tylko wynikiem rozwiniętego lokalnego rynku pracy, ale także codziennych dojazdów do miejsc pracy położonych poza gminą Jasień, głównie w Żarach i zagranicą. Niezależnie od powyższego w skali całej gminy oczekuje się rozwoju wyłącznie nowoczesnych i zaawansowanych technologicznie inwestycji, podporządkowanych ekologicznie – ochronnej funkcji analizowanego obszaru.

Gmina Jasień, podobnie jak całe województwo lubuskie, ma dość dobre warunki do produkcji energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności dla wykorzystania energii słonecznej (farmy fotowoltaiczne, jak i mikroinstalacje), energii wiatrowej, instalacji opartych o spalanie biomasy czy technologii produkcji biogazu. Szczególną uwagę zwraca zainteresowanie inwestycjami w farmy fotowoltaiczne (energia wiatrowa spotyka się ze sprzeciwem mieszkańców). Predysponowane do lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych na skalę produkcyjną są przede wszystkim nieużytkowane i/lub nieopłacalne do upraw rolniczych grunty, charakteryzujące się niską klasą bonitacyjną (V i VI), ze szczególnym uwzględnieniem nieużytków, ale także terenów służących obecnie na cele produkcyjne czy gospodarki komunalnej. Z racji tego, że potrzeby energetyczne, a zwłaszcza dotyczące ich pozyskiwania z odnawialnych źródeł energii są niemal nieograniczone, należy założyć, że ich lokalizacja jest możliwa tam gdzie nie ograniczają ich szczególne uwarunkowania prawne (zwłaszcza dotyczące ochrony przyrody i środowiska oraz walorów kulturowych), bezpośrednie sąsiedztwo istniejącej sieci osadniczej, a także konflikt z innymi rozwojowymi funkcjami (np.: budownictwo mieszkaniowe, turystyka i rekreacja). Uwzględnienie

wniosek dotyczący lokalizacji ewentualnych farm fotowoltaicznych powinno być poprzedzone, w zależności od skali inwestycji, szeregiem specjalistycznych badań i analiz wykluczających negatywny wpływ na środowisko, a także uzyskaniem pozytywnych wyników konsultacji społecznych (w rejonie zainteresowanych miejscowości) w ramach partycypacyjnej polityki Gminy. Obecnie zainteresowanie inwestorów produkcją energii na bazie farm fotowoltaicznych skupia się w rejonie miejscowości: Budziechów, Guzów, Jaryszów, Jasień i Zieleniec, a więc praktycznie w każdym najbardziej wylesionym rejonie gminy. W części lokalizacji zostały już wydane decyzje środowiskowe oraz toczą się procedury planistyczne związane ze sporządzeniem zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (Jaryszów), planu miejscowego (Jasień) lub wydania decyzji o warunkach zabudowy (pozostałe rejony).

3.3.4. Usługi.

Wysoki odsetek zatrudnionych w usługach lokuje ten sektor gospodarki jako kluczowy w gminie. Jednakże, jak dotychczas, dominują głównie zakłady usług publicznych oraz handel dyskontowy. Zdecydowana większość usług rynkowych (komercyjnych), a handel i gastronomia przede wszystkim, uwzględnia bieżące realia rynkowe i elastycznie reaguje na zależność pomiędzy popytem a podażą. Dlatego w przygotowywanej na potrzeby niniejszej *Strategii* diagnozie uznano, że nasycenie siecią usługową na terenie gminy jest wystarczające z punktu widzenia podstawowych potrzeb. W ciągu ostatnich 20 lat na terenie gminy Jasień liczba placówek handlowych (sklepów) spadła z 88 do 30, a więc zmniejszyła się blisko 3-krotnie. Tendencja spadkowa odzwierciedla zmiany demograficzne, ale przede wszystkim zmiany w strukturze handlu (sklepy internetowe, rozwój wielkopowierzchniowych obiektów handlowych i mniejszych placówek sieciowych w samej gminie, ale także w pobliskich Żarach, w których znaczna część mieszkańców gminy realizuje potrzeby zakupowe). W skali całej gminy, położonej co prawda poza głównymi szlakami komunikacyjnymi, funkcjonują tylko 4 placówki gastronomiczne, przy czym oferta sprowadza się tylko do barów; nie ma praktycznie żadnej restauracji. Ośrodkiem koncentrującym największą ilość placówek usługowych, głównie handlowych, ale także oddziałów bankowych czy usług podstawowych (fryzjer, kosmetyczka, fotograf, optyk, itp.) jest Jasień. Na terenach wiejskich oferta usługowa jest bardzo uboga (łącznie kilka sklepów) lub nie ma jej w ogóle. Analizując aktualne dokumenty planistyczne gminy, a także mając na uwadze narzędzie w postaci decyzji o warunkach zabudowy, należy dodatkowo stwierdzić, że nie ma barier formalnych i przestrzennych do dalszego rozwoju placówek usługowych. Na terenie gminy rozwój funkcji usługowych (handel drobnodetaliczny, gastronomia, pośrednictwo finansowe, itd., itp.) należy wiązać przede wszystkim z zagospodarowaniem istniejących już, a obecnie nieużytkowanych pod tym kątem obiektów. Często zarówno lokalizacja jak i potencjał zainwestowania tych budynków predysponują je do włączenia w sieć usług. Nieuzasadnione jest wyznaczanie nowych terenów pod funkcje usługowe, które mogą być umiejscawiane w obiektach istniejących, najczęściej zlokalizowanych korzystnie w tkance osadniczej i względem układu komunikacyjnego, szczególnie na terenie Jasienia. Ponadto predysponowane są do tego np.: świetlice wiejskie, remizy strażackie, dawne zabytkowe karczmy, byłe zespoły folwarczne, byłe (obecnie nieczynne) placówki usługowe, itp.

Osobną kwestią pozostaje ewentualny dalszy rozwój wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, w tym przypadku obiektów o powierzchni sprzedaży od 400 do 2000 m², czyli tak zwanych supermarketów. Ustalenie docelowej czy założenie maksymalnej ilości wielkopowierzchniowych obiektów handlowych na terenie danej jednostki administracyjnej jest jednym z trudniejszych wyzwań stojących przed władzami samorządowymi, przede wszystkim ze względu na uzasadnione interesy lokalnego środowiska kupieckiego. Wskutek silnej konkurencji ze strony supermarketów tracą pozycję na rynku tradycyjne branżowe punkty sprzedaży (np.: sklepy rybne, mięsne czy owocowo – warzywne). Także sklepy oferujące artykuły kosmetyczne i drogerijne podlegają silnej konkurencji. To samo dotyczy sklepów z odzieżą, elektroniką, RTV, AGD, wyposażenia wnętrz, itd. Z drugiej

strony powstanie każdego nowego obiektu handlowego, czy jakiegokolwiek podmiotu świadczącego usługę komercyjną, stanowi zwiększenie konkurencji względem istniejących placówek. Konkurencja jest zasadniczym motorem rozwoju i podnoszenia jakości gospodarowania. Tym samym z perspektywy klienta występowanie wzmożonej konkurencji, nawet w postaci kolejnych wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, jest sytuacją pożądaną. Należy podkreślić, że w gospodarce rynkowej nie ma obowiązujących wskaźników ani normatywnej ilości sklepów, ich powierzchni sprzedaży czy struktury branżowej usług jaka powinna przypadać na mieszkańca. O kształtowaniu sieci handlowo – usługowej danej gminy nie mogą decydować tylko statystyczne wyliczenia „nasylenia” powierzchnią handlową czy sprzedażową, ani wskaźniki ilości takiej powierzchni przypadającej na jednego mieszkańca, czy różne wyliczenia poziomu siły nabywczej klientów lub obrotów sklepów. Są to tylko elementy monitoringu sytuacji. Nie ma dobrej delimitacji obszaru dla takich analiz gdyż obecnie granice gmin, powiatów czy województw, a nawet państw nie stanowią żadnej bariery w dostępie do wielkopowierzchniowych obiektów handlowych. Jedynie obserwacja wieloletnich trendów może pomóc w odpowiedzi na to zagadnienie. Należy również pamiętać, że to klienci (konsumenci) decydują o powodzeniu lub klęsce każdej placówki handlowej, tym bardziej wielkopowierzchniowej i to oni bezpośrednio kształtują każdy z trendów w ilościowej i jakościowej strukturze handlu. Stan i jakość sieci handlowej podlega niemal codziennie subiektywnej ocenie mieszkańców podczas dokonywania zakupów. Oceniają oni stan oferty handlowej zarówno w odniesieniu do swojej siły nabywczej, dostępności lokalizacji, dostępności asortymentów, preferencji formy handlu, estetyki sklepów, porównania do innych miast, spełnienia oczekiwań i potrzeb. Dodatkowym parametrem pomocnym w ocenie stanu nasycenia sklepami i innymi placówkami usługowymi są więc badania rynkowe (konsumenckie) dotyczące poziomu zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

Gmina Jasień wiąże duże nadzieje z rozwojem turystyki i rekreacji w oparciu o istniejące walory przyrodnicze i krajobrazowe. Godne wypromowania są także walory kulturowe, a zwłaszcza wspomniane w podrozdziale o uwarunkowaniach kulturowych „Grodzisko w Wicinie”, oraz położenie geograficzne gminy odnośnie dostępu (dojazdu) do innych, pobliskich atrakcyjnych rejonów. Jest zatem szansa na szerszy rozwój turystyki pobytowej, a więc kilkudniowej, przynoszącej bardziej wymierne korzyści materialne dla lokalnej gospodarki. Dla wielu odwiedzających ważne jest położenie danej gminy czy konkretnej miejscowości względem atrakcji turystycznych. Lokalizacja gminy Jasień stosunkowo blisko ważnych szlaków komunikacyjnych oraz w sąsiedztwie wielu atrakcyjnych rejonów turystycznych (Dolina Bobru, Łuk Mużakowa, Bory Zasieckie, Bory Dolnośląskie, liczne pojezierza w regionie lubuskim) jest sama w sobie atrakcją godną zagospodarowania i wypromowania. Rejon gminy może pełnić rolę bazy wypadowej, bo położony jest w zasięgu maksymalnie kilkudziesięciminutowego dojazdu do wyżej wymienionych regionów oraz licznych atrakcji z nimi związanych. Powyższe otwiera szanse dla rozwoju usług turystycznych, a zwłaszcza rekreacyjnych, ukierunkowanych na obsługę ruchu jednodniowego i weekendowego (lokalne atrakcje) oraz dla wielodniowych usług wypoczynkowych w powiązaniu z możliwością dalszych wycieczek. Aby tego dokonać należy wdrożyć szereg działań związanych między innymi z poprawą funkcjonowania komunikacji publicznej (zwłaszcza autobusowej w dni wolne od pracy i reaktywacją przewozów kolejowych), szeroką ofertą usług kultury i sportu czy promocją gminy. Coraz bardziej docenianymi walorami są także naturalny krajobraz, niskie zaludnienie, historyczna architektura miejska i wiejska, a także brak zgiełku, charakterystycznego dla dużych ośrodków turystycznych. Należy więc dodatkowo skoncentrować się na działaniach proekologicznych związanych z ochroną przyrody i środowiska naturalnego, poprawą estetyki i wizerunku gminy, a także rozbudować infrastrukturę służącą turystyce (obiekty noclegowe, znakowane trasy turystyczne, miejsca odpoczynku, punkty widokowe, itp.) w zakresie umożliwiającym obsługę oczekiwanego ruchu. Niezbędna w tym zakresie będzie współpraca z lokalnymi Nadleśnictwami. Jak dotychczas sektor usług turystycznych praktycznie nie istnieje. Poza kilkoma zaniedbanymi, znakowanymi trasami turystycznymi jedynym obiektem noclegowym jest hostel w Jasieniu. Były ośrodek wakacyjny w Świbnej (w dolinie rzeki Lubszy) został de facto zlikwidowany. Mając na uwadze lokalne uwarunkowania potencjalny sukces można odnieść np.: na

---

bazie rewitalizacji zdegradowanych substancji zabytkowych (byłe założenie folwarczne czy pałacowo – parkowe), wprowadzając do nich szeroką ofertę noclegową, gastronomiczną i rekreacyjną. Ewentualne nowe obiekty mogą zaś koncentrować się na ofercie sportowo – rekreacyjnej, wzbogaconej szeregiem usług towarzyszących (np.: rozrywka, rehabilitacja, leczenie, opieka, zakwaterowanie, gastronomia, itp.) i otoczonej naturalnym krajobrazem (mozaika terenów leśnych i polno – łąkowych). Oferta takich ośrodków powinna być także wzbogacona o możliwość czasowego (zabudowa letniskowa) lub stałego (zabudowa jednorodzinna, w tym rezydencjonalna) zamieszkania (dla nierezydentów), nie tylko na bazie komercyjnych usług zakwaterowania. Powyższe otwiera możliwości przed rozwojem wielofunkcyjnych ośrodków turystyczno – rekreacyjnych. Licząc perspektywicznie na efekt synergii, należy założyć możliwość rozwoju mniejszych, uzupełniających ośrodków (obiektów) turystycznych (zakwaterowanie i gastronomia). Oczekuje się także rozwoju działalności agroturystycznych, wspomagających wyżej wymienioną potencjalną ofertę.

4. BADANIE OPINII SPOŁECZNEJ.

4. 1. Cel i metodologia badania lokalnej opinii społecznej.

Wybór metody partycypacyjnej w procesie tworzenia *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* upoważniał do zabrania głosu szerokie spektrum mieszkańców gminy. Równoległe do procesu wsparcia budowy założeń *Strategii* (spotkania konsultacyjne) przeprowadzone zostało badanie opinii społecznej odnośnie problematyki rozwoju Gminy. Celem badania było uzyskanie odpowiedzi w obszarach tematycznych dotyczących:

- poziomu zadowolenia z faktu zamieszkania w gminie;
- oceny funkcjonowania podstawowych elementów infrastruktury społecznej;
- oceny funkcjonowania podstawowych elementów infrastruktury technicznej;
- postulowanych zamierzeń inwestycyjnych;
- oceny funkcjonowania administracji samorządowej;
- oczekiwanych kierunków rozwoju gminy.

Narzędziem badawczym były ogólnodostępne ankiety PAPI. Ankiety można było wypełniać w okresie od 1 do 30 lipca 2021 roku. Ankieta składała się z 8 pytań oraz metryki. Większość pytań (6) miało charakter zamknięty.

Udział mieszkańców w badaniu był dobrowolny i anonimowy. Nie założono określonej z góry reprezentatywnej próby ze względu na fakt, że ankietę wypełniać miał sam respondent i mógł to zrobić każdy dorosły mieszkaniec gminy. Ankietę dystrybuowano w następujących formach:

- ankietę w wersji papierowej dostępną w Urzędzie Miejskim;
- ankietę w wersji papierowej dostępną na spotkaniach konsultacyjnych (warsztatach strategicznych);
- ankietę w wersji papierowej kolportowaną przez sołtysów poszczególnych miejscowości oraz przez gminne jednostki organizacyjne;
- ankietę w wersji elektronicznej dostępną na stronie internetowej Gminy (do własnego wydruku).

Wypełnioną ankietę można było składać w specjalnie przygotowanej do tego urnie zlokalizowanej w budynku Urzędu Miejskiego w Jasieniu lub w formie elektronicznej na podany adres mailowy lub wypełnić i zostawić bezpośrednio na spotkaniu konsultacyjnym.

Łącznie poprawnie wypełnioną ankietę złożyło 121 mieszkańców. Oznacza to, że udział w badaniu wzięło 2,08 % z ogółu dorosłych mieszkańców gminy. Jak na badanie społeczne była to dość wysoka frekwencja. Rozkład respondentów według płci, wieku i miejsca zamieszkania przedstawiają poniższe tabele.

TABELA 2: Charakterystyka respondentów uczestniczących w badaniu społecznym według wieku i płci.

Wiek w latach	Liczba respondentów ogółem i według płci		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
18 – 24	5	2	3
25 – 29	8	2	6
30 – 39	23	16	7
40 – 49	23	12	11
50 – 64	34	15	19
65 i więcej	28	19	9
suma	121	66	55

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

TABELA 3: Rozkład respondentów uczestniczących w badaniu społecznym według miejscowości.

Sołectwo	Liczba respondentów
Jasień	45
Bieszków	6
Bronice	2
Budziechów	4
Golin	4
Guzów	2
Jabłoniec	7
Jaryszów	7
Jasionna	2
Jurzyn	2
Lipsk Żarski	2
Lisia Góra	4
Mirkowice	1
Roztoki	8
Świbna	9
Wicina	4
Zabłocie	11
Zieleniec	1
suma	121

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

4. 2. Wyniki badania lokalnej opinii społecznej.

Szczegółowe wyniki badania społecznego, zobrazowane w formach tabelarycznych i graficznych, w tym prezentujące uzyskane wyniki w podziale na płeć i wiek respondenta oraz przyporządkowane dla każdej z miejscowości, ujęte są w sprawozdaniu z konsultacji społecznych, będącym załącznikiem do niniejszej *Strategii*. Poniżej zaprezentowane są przede wszystkim wyniki ogólne.

W pytaniu nr 1, otwierającym ankietę, respondenci mieli za zadanie odpowiedzieć na pytanie czy czują się zadowoleni (usatysfakcjonowani), że zamieszkują gminę Jasień. Odpowiedzi „TAK” udzieliło ogółem 90,1 % respondentów. Podobnie wysoki odsetek odpowiedzi „TAK” występował w podziale na płeć (kobiety 89,4 %, mężczyźni 90,9 %) oraz wiek (18 – 29 lat 92,3 %, 30 – 49 lat 87,0 %, 50 i więcej lat 91,9 %).

W pytaniu nr 2 respondenci oceniali lokalną infrastrukturę społeczną i techniczną. Katalog zawierał 18 elementów, z którymi mieszkańcy mają (lub nie) do czynienia na co dzień. Co ważne, pytanie nie dotyczyło infrastruktury zależnej wyłącznie od Gminy. Respondenci oceniali każdy z elementów, niezależnie od odpłatności, w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznaczało ocenę najniższą, a 10 najwyższą. Poniższa tabela prezentuje wyniki ogółem usystematyzowane od elementu ocenionego najwyżej do najniżej.

TABELA 4: Odpowiedź na pytanie nr 2 dotyczące oceny lokalnej infrastruktury społecznej i technicznej.

Wyszczególnienie	Ocena (skala od 1 do 10)
SIEĆ WODOCIĄGOWA	6,6
ENERGETYKA	6,4
GOSPODARKA ODPADAMI	6,4
ADMINISTRACJA SAMORZĄDOWA	6,3
SZKOLNICTWO	5,9
TELEKOMUNIKACJA I ŁĄCZNOŚĆ	5,8
OŚWIETLENIE ULICZNE	5,7
HANDEL	5,3
SIEĆ KANALIZACYJNA	5,1
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	5,1
ZIELEŃ PUBLICZNA (ogólnodostępna, bez lasów)	4,9
SPORT I REKREACJA	4,9
SŁUŻBA ZDROWIA	4,9
CZYSTOŚĆ I ESTETYKA	4,7
KULTURA	4,6
GASTRONOMIA	4,6
KOMUNIKACJA PUBLICZNA	3,3
UKŁAD KOMUNIKACYJNY (sieć i jakość dróg)	2,9

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

Kobiety najwyżej oceniły administrację samorządową (6,5), zaś najniżej układ komunikacyjny (3,0). Mężczyźni najwyżej ocenili sieć wodociągową (6,8), a najniżej, zgodnie, układ komunikacyjny (2,8). Najmłodszy respondenci (18 – 29 lat) ocenili najlepiej energetykę (6,8), a najgorzej układ komunikacyjny (2,9). Respondenci w wieku 30 – 49 lat najbardziej cenią sobie gospodarkę odpadami (6,5), a najmniej układ komunikacyjny (2,9). Najstarsi mieszkańcy gminy (50 i więcej lat) najwyżej ocenili sieć wodociągową (6,9), a najniżej, podobnie jak inni, układ komunikacyjny (2,9).

W pytaniu nr 3 respondenci mieli niejako zdecydować o priorytetach inwestycyjnych (budowa, rozbudowa, modernizacja, dofinansowanie) na terenie swojej gminy. Katalog obejmował 10 wybranych elementów infrastruktury społecznej i technicznej zależnej od Gminy Jasień. Respondenci musieli uszeregować odpowiedzi od 1 do 10, gdzie 10 oznaczało inwestycje najpilniejszą, a 1 najmniej pilną. Co istotne w tym pytaniu – każda ocena (cyfra) mogła wystąpić tylko raz, a więc respondenci w przypadku równoważnego priorytetu dla danych dziedzin, musieli każdorazowo zdecydować o konkretnej kolejności. Poniższa tabela prezentuje wyniki ogółem usystematyzowane od elementu ocenianego najwyżej (najpilniejszy) do najniżej (najmniej pilny).

TABELA 5: Odpowiedź na pytanie nr 3 dotyczące priorytetów inwestycyjnych odnośnie lokalnej infrastruktury społecznej i technicznej.

Wyszczególnienie	Ocena (skala od 10 do 1)
SIEĆ DRÓG (zależnych od gminy, tzn. drogi gminne publiczne)	8,2
CZYSTOŚĆ i ESTETYKA (w tym zieleń urządzona, miejsca spotkań, itp.)	5,7
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE (w tym oświetlenie uliczne, itp.)	5,6
SIEĆ KANALIZACYJNA (w tym przydomowe oczyszczalnie ścieków)	5,5
CIEPŁOWNICTWO (np.: wymiana pieców, itp.)	5,3
SPORT I REKREACJA (w tym także place zabaw)	5,2
KULTURA	5,2
GOSPODARKA ODPADAMI	4,9
SZKOLNICTWO	4,9
SIEĆ WODOCIĄGOWA	4,5

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

Dla wszystkich grup respondentów (kobiety 8,0, mężczyźni 8,4, najmłodszy 9,8, wiek średni 8,1, najstarsi 7,9) najważniejsza (najpilniejsza) była modernizacja lokalnej sieci dróg gminnych. Mniej zgodne, w tak ustalonym podziale, były inwestycje najmniej pilne. Dla kobiet najmniejsze znaczenie miała sieć wodociągowa (4,4), dla mężczyzn szkolnictwo (4,2), dla osób w wieku 18 – 29 lat także szkolnictwo (3,6), dla osób w wieku 30 – 49 lat gospodarka odpadami (4,3), a dla najstarszych mieszkańców w wieku 50 lat i więcej sieć wodociągowa (4,4).

Pytanie nr 4 dotyczyło kwestii czy respondenci uważają za zasadne, aby na terenie gminy powstał żłobek lub klub dziecięcy. Odpowiedzi można było udzielić na zasadzie „TAK” lub „NIE” lub „NIE WIEM”. Poniższa tabela prezentuje uzyskane wyniki zarówno od ogółu respondentów, jak i w podziale na płeć i wiek.

TABELA 6: Odpowiedź na pytanie nr 4 dotyczące potrzeby organizacji żłobka lub klubu dziecięcego.

Wyszczególnienie	TAK (%)	NIE (%)	NIE WIEM (%)
Ogółem	71,9	6,6	21,5
Kobiety	74,2	0	25,8
Mężczyźni	69,1	14,5	16,4
18 – 29 lat	69,2	15,4	15,4
30 – 49 lat	71,7	6,6	21,7
50 i więcej lat	72,6	4,8	22,6

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

Niezależnie od ustalonej kategorii obliczeniowej (ogółem, płeć, wiek) idea organizacji żłobka lub klubu dziecięcego spotkała się z dużą aprobatą.

W pytaniu nr 5 respondenci mieli zastanowić się nad sytuacją, czy gdyby hipotetycznie otrzymali propozycję pracy poza gminą Jasień, o podobnych warunkach finansowych co obecnie na miejscu, ale wiązałyby się ona z koniecznością opuszczenia na stałe gminy, to czy skorzystaliby z tej propozycji. Na pytanie odpowiadali tylko respondenci w wieku produkcyjnym (kobiety 18 – 59 lat, mężczyźni 18 – 64 lata). Odpowiedzi można było udzielić

na zasadzie „TAK” lub „NIE” lub „NIE WIEM”. Poniższa tabela prezentuje uzyskane wyniki zarówno od ogółu respondentów, jak i w podziale na płeć i wiek.

TABELA 7: Odpowiedź na pytanie nr 5 dotyczące ewentualnego wyjazdu na stałe z gminy w związku z nową pracą.

Wyszczególnienie	TAK (%)	NIE (%)	NIE WIEM (%)
Ogółem	35,5	40,8	23,7
Kobiety	36,2	40,4	23,4
Mężczyźni	34,8	41,3	23,9
18 – 29 lat	46,1	30,8	23,1
30 – 49 lat	30,4	50,0	19,6
50 i więcej lat ⁴	38,2	32,4	29,4

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

Odpowiedzi ogółem i w podziale na płeć były bardzo zbliżone. Wynika z nich, że teoretycznie co trzeci mieszkaniec zdecydowałby się na wyjazd na stałe za nową pracą poza granice gminy Jasień. Blisko połowa respondentów nie dokonałaby takiej zmiany, zaś około 1/5 nie ma na razie w tym temacie wyrobionego zdania. Wyniki w podziale na wiek sugerują, że zdecydowanie najchętniej (blisko połowa) na wyjazd z gminy zdecydowałiby się najmłodszy mieszkańcy.

Pytanie nr 6, w odróżnieniu od poprzednich dotyczących całej gminy, wiązało się bezpośrednio z miejscowością, w której zamieszkuje dany respondent. Zadaniem respondentów było wymienienie maksymalnie 5 inwestycji (działań) do najpilniejszej realizacji na terenie ich miejscowości. Poniższa tabela prezentuje pełen katalog uzyskanych odpowiedzi (kolejność nie oznacza priorytetu danej inwestycji).

⁴ Za wyjątkiem osób w wieku poprodukcyjnym.

TABELA 8: Odpowiedź na pytanie nr 6 związane z podaniem 5 najpilniejszych inwestycji na terenie konkretnych miejscowości.

Miejscowość	Lista postulowanych inwestycji
1	2
Jasień	<ul style="list-style-type: none"> ➤ likwidacja obecnej ekspozycji (zwierzęta) w Rynku przy kościele; ➤ poprawa estetyki i czystości przestrzeni publicznych; ➤ realizacja większej ilości miejsc zieleni urządzonej (ogrody deszczowe, skwery, zieleńce, itp.), w tym zadrzewianie głównych ciągów komunikacyjnych; ➤ budowa mieszkań komunalnych; ➤ remont i zagospodarowanie pałacu; ➤ kompleksowa rewitalizacja centrum miasta; ➤ kompleksowa rewitalizacja Górki Flöthera, w tym schodów i wieży widokowej; ➤ organizacja przestrzeni publicznej w centrum miasta na bazie ulic planowanych do wyłączenia z ruchu pojazdów; ➤ poprawa funkcjonowania i częstotliwości komunikacji publicznej; ➤ modernizacja głównego przystanku (dworca) autobusowego; ➤ organizacja stacji ładowania aut elektrycznych; ➤ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➤ modernizacja mostów i kładek na rzece Lubszy; ➤ remonty i rozbudowa sieci chodników; ➤ budowa dróg rowerowych; ➤ budowa infrastruktury przyjaznej dla osób niepełnosprawnych przy ciągach komunikacyjnych; ➤ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➤ modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej; ➤ rozbudowa sieci kanalizacyjnej; ➤ modernizacja i rozbudowa kanalizacyjnej burzowej; ➤ wymiana starych pieców „kopciuchów”; ➤ budowa nowego PSZOK; ➤ budowa zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy; ➤ rozbudowa cmentarza; ➤ modernizacja obiektów usług publicznych; ➤ budowa / organizacja żłobka; ➤ rozbudowa centrum kultury; ➤ organizacja małego kina, np.: sezonowego; ➤ większa ilość plenerowych imprez masowych; ➤ modernizacja stadionu miejskiego; ➤ modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej, w tym budowa otwartego basenu, stake parku i pumptracka na bazie byłego OSIR; ➤ poprawa bezpieczeństwa publicznego w porach wieczornej i nocnej; ➤ wspieranie rozwoju usług gastronomicznych typu kawiarnie czy puby / kluby dla młodzieży; ➤ organizacja nowoczesnego targowiska stałego i/lub sezonowego.
Bieszków	<ul style="list-style-type: none"> ➤ sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego; ➤ poprawa funkcjonowania komunikacji publicznej (autobusowej i kolejowej); ➤ budowa przystanku kolejowego przy okazji modernizacji linii kolejowej; ➤ modernizacja dróg powiatowych i gminnych; ➤ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➤ większe dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków; ➤ budowa świetlicy wiejskiej.
Bronice	<ul style="list-style-type: none"> ➤ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➤ modernizacja dostępu do sieci internetowej (światłowód).

1	2
Budziechów	<ul style="list-style-type: none"> ➤ uporządkowanie przestrzeni publicznej w centrum wsi; ➤ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➤ budowa oświetlenia dla drogach wewnętrznych; ➤ organizacja rejestratora prędkości na drodze wojewódzkiej; ➤ rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej; ➤ modernizacja rowów melioracyjnych; ➤ modernizacja świetlicy wiejskiej; ➤ organizacja klubu seniora.
Golin	<ul style="list-style-type: none"> ➤ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➤ modernizacja urządzeń melioracyjnych (czyszczenie rowów); ➤ zagospodarowanie budynku po byłej szkole; ➤ remont świetlicy wiejskiej.
Guzów	<ul style="list-style-type: none"> ➤ modernizacja dróg gminnych; ➤ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➤ modernizacja rowów melioracyjnych; ➤ budowa boiska sportowego; ➤ modernizacja placu zabaw.
Jabłonec	<ul style="list-style-type: none"> ➤ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➤ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➤ remont świetlicy wiejskiej; ➤ modernizacja boiska sportowego; ➤ budowa placu zabaw.
Jaryszów	<ul style="list-style-type: none"> ➤ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➤ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➤ modernizacja sieci wodociągowej (polepszenie jakości wody); ➤ uporządkowanie gospodarki ściekowej; ➤ remont świetlicy wiejskiej.
Jasionna	<ul style="list-style-type: none"> ➤ poprawa estetyki cmentarza; ➤ rewitalizacja zabytkowego zespołu pałacowego; ➤ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➤ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➤ modernizacja sieci wodociągowej; ➤ modernizacja urządzeń melioracyjnych (czyszczenie rowów); ➤ powiększenie boiska sportowego i placu zabaw.
Jurzyn	<ul style="list-style-type: none"> ➤ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➤ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➤ modernizacja sieci wodociągowej; ➤ uporządkowanie gospodarki ściekowej; ➤ modernizacja urządzeń melioracyjnych; ➤ powiększenie boiska sportowego i placu zabaw.
Lipsk Żarski	<ul style="list-style-type: none"> ➤ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➤ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➤ gazyfikacja; ➤ uporządkowanie zaśmieconego koryta rzeki Lubszy; ➤ organizacja infrastruktury turystycznej; ➤ organizacja plenerowego miejsca spotkań; ➤ budowa placu zabaw.
Lisia Góra	<ul style="list-style-type: none"> ➤ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➤ gazyfikacja miejscowości; ➤ budowa boiska sportowego; ➤ modernizacja zaplecza kuchennego w świetlicy wiejskiej.
Mirkowice	<ul style="list-style-type: none"> ➤ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➤ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➤ gazyfikacja miejscowości; ➤ budowa boiska sportowego.

1	2
Roztoki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ poprawa estetyki i czystości przestrzeni publicznych; ➤ modernizacja wszystkich kategorii dróg, w tym mostów na ciekach wodnych; ➤ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➤ uporządkowanie gospodarki ściekowej; ➤ modernizacja rowów melioracyjnych; ➤ budowa świetlicy wiejskiej.
Świbna	<ul style="list-style-type: none"> ➤ poprawa estetyki i czystości przestrzeni publicznych; ➤ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➤ ograniczenie hałasu od drogi wojewódzkiej; ➤ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➤ budowa drogi rowerowej do Jasienia; ➤ uporządkowanie gospodarki ściekowej (większe dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków).
Wicina	<ul style="list-style-type: none"> ➤ poprawa estetyki i czystości przestrzeni publicznych; ➤ rozwój infrastruktury turystycznej na bazie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”; ➤ poprawa estetyki i czystości przestrzeni publicznych; ➤ modernizacja dróg gminnych, w tym mostów na ciekach wodnych; ➤ modernizacja rowów melioracyjnych; ➤ remont świetlicy wiejskiej; ➤ organizacja plenerowego miejsca spotkań; ➤ polepszenie jakości zasięgu sieci telekomunikacyjnych.
Zabłocie	<ul style="list-style-type: none"> ➤ poprawa estetyki i czystości przestrzeni publicznych; ➤ nasadzenia zieleni publicznej; ➤ rewitalizacja obiektów zabytkowych; ➤ modernizacja dróg gminnych; ➤ modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego; ➤ modernizacja sieci wodociągowej (polepszenie jakości wody); ➤ uporządkowanie gospodarki ściekowej; ➤ gazyfikacja miejscowości; ➤ modernizacja rowów melioracyjnych; ➤ remont świetlicy wiejskiej / remizy strażackiej; ➤ organizacja plenerowego miejsca spotkań; ➤ modernizacja placu zabaw; ➤ uregulowanie własności boiska sportowego; ➤ rozbudowa infrastruktury sportowej; ➤ doposażenie jednostki OSP; ➤ zmiana sołtysa i zjednoczenie mieszkańców.
Zieleniec	<ul style="list-style-type: none"> ➤ modernizacja dróg.

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

Pytanie nr 8 dotyczyło oceny funkcjonowania Urzędu Miejskiego w Jasieniu. Respondenci mieli wziąć pod uwagę czas oczekiwania na załatwienie powierzonych urzędnikom spraw, obsługę petentów, kompetencje urzędników, itp. Oceny można było dokonać w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało ocenę najniższą, a 5 najwyższą. Poniższa tabela prezentuje uzyskane wyniki zarówno od ogółu respondentów, jak i w podziale na płeć i wiek.

TABELA 9: Odpowiedź na pytanie nr 8 dotyczące oceny funkcjonowania Urzędu Miejskiego w Jasieniu.

Wyszczególnienie	Ocena
Ogółem	3,79
Kobiety	3,85
Mężczyźni	3,73
18 – 29 lat	3,92
30 – 49 lat	3,96
50 i więcej lat	3,65

Źródło: Obliczenia własne, 2021.

Uzyskane wyniki (ocena Urzędu) zawierają się w przedziale od 3,65 do 3,96. Najwyżej prace Urzędu cenią sobie osoby w wieku 30 – 49 lat (3,96) oraz najmłodszy (3,92), zaś najniżej mężczyźni (3,73) oraz osoby najstarsze (3,65).

5. ANALIZA SWOT.

5. 1. Założenia metodologiczne.

Strategiczny plan rozwoju danej gminy powinien opierać się na mocnych stronach lokalnej, szeroko pojętej przestrzeni środowiskowej, społecznej i gospodarczej, eliminować słabości, wykorzystywać pojawiające się szanse oraz unikać przyszłych zagrożeń. Wsparciem tego procesu jest sporządzenie analizy SWOT. Według uniwersalnej definicji Analiza SWOT (**St**rengths, **W**eaknesses, **O**pportunities, **T**hreats) identyfikuje oraz ocenia mocne i słabe strony oraz przyszłe szanse i zagrożenia, wynikające z wpływu otoczenia i zmian w nim zachodzących (Kłosowski S., Adamski J., 1999).

TABELA 10: Czynniki współtworzące analizę SWOT.

<p>MOCNE STRONY:</p> <p>zalety społeczności, zasoby: ludzkie, środowiska, infrastruktury, finansowe, itp., dostępne w rozwiązywaniu problemów; elementy przewagi nad innymi</p>	<p>SŁABE STRONY:</p> <p>obecnie istniejące problemy i bariery, przeszkody do podjęcia działań, brakujące elementy i zasoby</p>
<p>SZANSE:</p> <p>zmiany w otoczeniu sprzyjające naszym działaniom, konkretne zyski, możliwi partnerzy</p>	<p>ZAGROŻENIA:</p> <p>negatywne skutki uboczne działań, próba przewidzenia nieoczekiwanych skutków, zagrożenia i rozwiązania, których należy unikać</p>

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

Uczestnicy wspomnianych na wstępie warsztatów strategicznych (spotkań konsultacyjnych) wspierających proces budowy niniejszej *Strategii*, jako jej formalni współautorzy, określili na podstawie własnych przemyśleń:

- **mocne strony** – uwarunkowania, stanowiące mocne strony gminy, elementy przewagi nad innymi, które należy wykorzystać aby osiągnąć zamierzoną wizję i cele strategiczne;
- **słabe strony** – obecnie istniejące problemy i bariery, które należy wyeliminować, aby nie utrudniały osiągnięcia wizji i celów;
- **szanse** – czynniki, które mogą być traktowane jako pomocne i przy odpowiednich działaniach wykorzystane jako uwarunkowania sprzyjające rozwojowi gminy;
- **zagrożenia** – czynniki zagrażające realizacji wizji i celów, których wpływ może osłabić podejmowane działania.

Każdy z uczestników warsztatów strategicznych przedstawił swoją propozycję analizy SWOT w formie pisemnej. Ze względu na oczywisty subiektywizm analizy podjęto decyzję o zaprezentowaniu ogółu otrzymanych wyników, odzwierciedlając tym samym różne punkty widzenia i odniesienia zainteresowanych mieszkańców czy partnerów społecznych i gospodarczych. Z poziomu eksperckiego wyniki analizy SWOT zostały uzupełnione oraz posegregowane według sfer przestrzennej, społecznej i gospodarczej. Przeprowadzono także generalizację treści zbieżnych sformułowań. Kolejność poszczególnych elementów analizy nie oznacza częstości ich występowania.

5. 2. Sfera przestrzenna.

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY:
<ul style="list-style-type: none"> ➤ dogodne położenie geograficzne, w tym w rejonie pogranicza polsko – niemieckiego i większych miast południowej części regionu lubuskiego; ➤ wysoka lesistość; ➤ dobry stan środowiska; ➤ zasób obszarów cennych przyrodniczo; ➤ bogata historia (tradycje) miasta i terenów wiejskich; ➤ sukcesywna realizacja MPZP dla poszczególnych obrębów ewidencyjnych; ➤ obwodnica Jasienia; ➤ sukcesywna kanalizacja miasta i największej wsi (Budziechów); ➤ sieć gazowa w mieście i największej wsi (Budziechów). 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zanieczyszczenie rzeki Lubszy; ➤ stan infrastruktury drogowej (jakość dróg); ➤ brak dróg rowerowych poza krótkim wyjątkiem w mieście; ➤ brak chodników na terenach wiejskich; ➤ organizacja ruchu drogowego (zagrożenia dla bezpieczeństwa pieszych); ➤ oświetlenie uliczne, zwłaszcza na terenach wiejskich; ➤ stan infrastruktury kolejowej; ➤ brak komunikacji kolejowej; ➤ stan techniczny urządzeń melioracyjnych; ➤ stan technicznych budynków mieszkalnych powstałych przed 1945 rokiem; ➤ mały zasób mieszkań komunalnych; ➤ estetyka miasta (zaniedbana przestrzeń publiczna).
SZANSE:	ZAGROŻENIA:
<ul style="list-style-type: none"> ➤ budowa obwodnicy Budziechowa (kontynuacja budowy obwodnic Jasienia i Lubska); ➤ modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej (sieci wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe); ➤ rozwój komunikacji publicznej (autobusowej i kolejowej); ➤ budowa dróg rowerowych; ➤ poprawa wizerunku i estetyki miasta i terenów wiejskich; ➤ zagospodarowanie terenów zielonych (Górka Flöthera); ➤ zagospodarowanie centrum miasta (Rynek) w kierunku sukcesywnego wyłączenia ruchu samochodowego i przekształcenia w otwartą przestrzeń dla mieszkańców (zieleni, deptak, itp.); ➤ budowa zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy w Jasieniu; ➤ zasób terenów predysponowanych do rozwoju różnych funkcji (mieszkaniowych, produkcyjnych, usługowych); ➤ rozwój budownictwa mieszkaniowego; ➤ kontynuacja prac nad kolejnymi MPZP. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dekapitalizacja lokalnej infrastruktury technicznej; ➤ niewykorzystanie środków zewnętrznych na budowę i modernizację infrastruktury technicznej; ➤ zanieczyszczenie środowiska; ➤ pogłębianie chaosu i konfliktów przestrzennych wskutek polityki przestrzennej opartej w większości rejonów gminy na decyzjach o warunkach zabudowy, w tym skutkujące zagrożeniami dla środowiska; ➤ pogłębienie złego stanu wizerunku i estetyki przestrzeni publicznych; ➤ dekapitalizacja prywatnej substancji mieszkaniowej oraz obiektów i przestrzeni jej towarzyszących wskutek starzenia się lokalnej społeczności.

5. 3. Sfera społeczna.

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY:
<ul style="list-style-type: none"> ➤ współpraca partnerów społeczno – gospodarczych z Urzędem Miejskim; ➤ dobrze wyposażona sieć placówek szkolnych; ➤ dobry poziom nauczania w lokalnej sieci edukacyjnej (przedszkole, szkoły podstawowe); ➤ działalność klubów sportowych; ➤ aktywność społeczna lokalnych stowarzyszeń seniorów. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ odpływ migracyjny młodych mieszkańców; ➤ ujemne saldo migracji i przyrost naturalny; ➤ patologie społeczne (zagrożone bezpieczeństwo w miejscach publicznych w porze wieczornej); ➤ niedostateczna praca (patrole) Policji Państwowej w porach wieczornej i nocnej; ➤ wąski wachlarz usług lokalnej służby zdrowia; ➤ brak żłobka; ➤ brak szkolnictwa zawodowego; ➤ niedostateczny stan infrastruktury kultury; ➤ niedostateczny stan infrastruktury sportowo – rekreacyjnej; ➤ ograniczona oferta sekcji sportowych w lokalnych klubach; ➤ brak współpracy poszczególnych środowisk społecznych; ➤ brak zorganizowanych, plenerowych miejsc spotkań dla różnych grup wiekowych.
SZANSE:	ZAGROŻENIA:
<ul style="list-style-type: none"> ➤ organizacja plenerowych miejsc spotkań dla różnych grup wiekowych; ➤ modernizacja bazy usług kultury; ➤ organizacja większej ilości imprez kulturalnych, w tym dedykowanych dla różnych grup wiekowych; ➤ rozwój infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, w tym dla różnych grup wiekowych; ➤ organizacja większej ilości imprez sportowo – rekreacyjnych, w tym dedykowanych dla różnych grup wiekowych; ➤ poprawa bezpieczeństwa publicznego w porze wieczornej. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dekapitalizacja lokalnej infrastruktury społecznej; ➤ niewykorzystanie środków zewnętrznych na budowę i modernizację infrastruktury społecznej; ➤ dalszy odpływ młodych mieszkańców i starzenie się społeczeństwa – zagrożenie trwałą depopulacją; ➤ konflikty polityczne i światopoglądowe; ➤ brak oddolnych inicjatyw społecznych; ➤ marazm lokalnej społeczności; ➤ społeczna niechęć do zmian; ➤ patologie społeczne; ➤ bezpieczeństwo publiczne.

5. 4. Sfera gospodarcza.

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY:
<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozwinięty przemysł w mieście; ➤ tradycje przemysłu metalowego; ➤ placówki handlowe w mieście; ➤ duża podaż miejsc pracy w przemyśle; ➤ niskie bezrobocie. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ duża ilość nieużytków rolnych; ➤ rynek pracy oparty niemal wyłącznie na przemyśle metalowym; ➤ miejsca pracy głównie dla robotników – mężczyzn; ➤ brak miejsc pracy dla wykształconej młodzieży; ➤ brak oferty turystycznej; ➤ niedostateczny stan infrastruktury turystycznej.
SZANSE:	ZAGROŻENIA:
<ul style="list-style-type: none"> ➤ promocja gminy Jasień w celu przyciągnięcia nowych osadników; ➤ rozwój rolnictwa ekologicznego; ➤ rozwój odnawialnych źródeł energii w skali adekwatnej do lokalnych uwarunkowań przestrzennych; ➤ rozwój rynku pracy dla kobiet; ➤ rozwój rynku pracy dla wykształconej młodzieży; ➤ rozwój usług, w tym odnośnie innowacji związanych z lokalnym przemysłem; ➤ rozwój agroturystyki; ➤ rozwój infrastruktury turystycznej, w tym we współpracy z sąsiednimi gminami; ➤ oferta turystyczna Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ oparcie głównego źródła dochodów własnych gminy tylko na lokalnym przemyśle; ➤ kryzys gospodarczy dla nisko wykwalifikowanych / mało innowacyjnych branż produkcyjnych; ➤ brak koncepcji rozwojowych odnośnie branż usługowych.

6. WIZJA.

W myśl uniwersalnej definicji wizja powinna być wyrazem aspiracji społecznych oraz twórczym wyobrażeniem przyszłości określającym rangę, atrakcyjność gminy, jak również efekty wykorzystania jej atutów i szans rozwojowych oraz efekty eliminacji lub znaczącego ograniczenia problemów i zagrożeń. Innymi słowy wizja powinna określić ton celów strategicznych, przedstawiać gminę naszych marzeń.

Gmina Jasień w 2030 roku łączy w sobie pełen wachlarz realnych i potencjalnych walorów Dolnych Łużyc, co oznacza:

- bogactwo naturalnego środowiska, podlegającego szczególnej ochronie;
- dobrze zachowane i udostępnione dla zwiedzających skarby dziedzictwa kulturowego;
- gminę zintegrowaną przestrzennie, korzystającą z renty położenia względem zachodniej granicy kraju,
- gminę włączoną w rozwiniętą sieć sprawnie funkcjonującej komunikacji publicznej i transportową;
- bezpieczne miejsce zamieszkania, wyposażone w wysokosprawną, przyjazną środowisku infrastrukturę,
- zaangażowaną i otwartą społeczność, dla której świadczona jest wysoka jakość usług publicznych;
- wielofunkcyjną gospodarkę, będącą źródłem lokalnego dobrobytu, opartą na rolnictwie, nowoczesnym, niskoemisyjnym, neutralnym klimatycznie przemyśle i urozmaiconych usługach.

Parafrazując słynny aforyzm możemy również powiedzieć, a wręcz wyraźnie podkreślić, że „*Nie pytaj, co Gmina może zrobić dla Ciebie, ale co Ty możesz zrobić dla Gminy*”. Tak więc:

Jasień zależy od Ciebie

Takie lapidarne brzmienie wizji, w wyniku wieloetapowej procedury głosowania, wybrano podczas prac nad *Strategią Rozwoju Gminy Jasień na lata 2014 – 2020*. To sformułowanie przyjęło się już w lokalnym środowisku, „żyje swoim życiem”, stało się np.: hasłem marketingowym Gminy. Podtrzymuje się je zatem na potrzeby niniejszej *Strategii* jako równoległą wizję (wsparcie wizji).

7. CELE STRATEGICZNE.

7. 1. Cele główne.

Cele strategiczne, w myśl uniwersalnej definicji, powinny wyrażać idealne zakończenie tego, co chce się osiągnąć lub do czego dążyć. Powinny być wskazówkami dla ogółu strategii i działań. Cel to odpowiedź na problem / potencjał, który chcemy przy pomocy zaplanowanej interwencji rozwiązać / wzmocnić. Cel opisuje przejście od sytuacji zastanej, wyjściowej (zdiagnozowanej) do sytuacji pożądanej. Cel to pożądany stan w przyszłości, po zakończeniu realizacji strategii. Istotne jest aby cele, a następnie zadania (kierunki działań), odpowiadały na potrzeby rozwojowe obszaru, niwelowały bariery i wzmacniały potencjały, integrując działania z różnych dziedzin.

Od strony prawnej, zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju gminy określa się w szczególności cele strategiczne w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

WYMIAR PRZESTRZENNY (CEL STRATEGICZNY NR 1):

PRZESTRZEŃ PRZYJAZNA DLA MIESZKAŃCA I ŚRODOWISKA

Realizacja celu strategicznego nr 1 opiera się na osiągnięciu wysokiej jakości przestrzeni przy równoczesnym poszanowaniu walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych oraz zapewnieniu bezpieczeństwa ekologicznego. Działania związane z rozwojem (budową, rozbudową, modernizacją) szeroko pojętej infrastruktury technicznej będą realizowane z poszanowaniem i wsparciem ochrony środowiska naturalnego. Dotyczą przede wszystkim inwestycji związanych z komunikacją drogową, kolejową i rowerową, transportem zbiorowym, a także wysokosprawnym systemem gospodarki wodno – ściekowej, ciepłowniczej i opadami. Działania te poprawią standard życia mieszkańców, dostępność komunikacyjną wewnątrz gminy, regionu, kraju i bliskiej zagranicy, a także ograniczą szkodliwość dla środowiska. Ważna będzie również poprawa estetyki i ładu przestrzeni publicznych, zarówno w mieście jak i na terenach wiejskich. Służyć temu będą między innymi działania rewitalizacyjne i odnowy prowadzone na większą skalę (wybrane fragmenty poszczególnych miejscowości) jak i ochrona i opieka (rewaloryzacja) nad cennymi zabytkami. Wymiar ten, także siłą rzeczy, wsparty będzie szeregiem działań służących edukacji ekologicznej, ochronie bioróżnorodności, ochronie wód podziemnych i powierzchniowych, ochronie powierzchni ziemi, ochronie powietrza i przed hałasem. Bezpieczeństwo mieszkańców wzmocnią przedsięwzięcia związane z ochroną przeciwpowodziową i przeciwdziałaniem skutkom suszy. Wszystko to służyć będzie minimalizacji zagrożeń związanych z postępującymi zmianami klimatycznymi. W końcu, kontynuowane będą prace nad profesjonalną oraz uporządkowaną polityką przestrzenną gminy w postaci realizacji kolejnych dokumentów strategicznych i planistycznych, w tym w postaci prawa miejscowego.

WYMIAR SPOŁECZNY (CEL STRATEGICZNY NR 2):

STABILNE I BEZPIECZNE MIEJSCE DO ŻYCIA

Jakość życia, jakość życia na miarę XXI wieku, to de facto treść celu strategicznego nr 2, czyli jedno z głównych wyzwań służących zapewnieniu stabilnego i bezpiecznego bytu mieszkańców gminy. Cel nr 2 to także, przynajmniej w zamierzeniu, działania skutkujące korzystnymi zmianami demograficznymi, ze wzrostem przyrostu naturalnego i ograniczeniem ujemnego salda migracji na czele. Ważnym elementem będzie zatem prowadzenie polityki dostosowanej do skali i potrzeb miasta Jasień oraz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.

Polityki, której celem jest wzmocnienie funkcji społecznych miasta oraz poprawa standardów życia na obszarach wiejskich. Służyć temu będzie organizacja wysokiej jakości usług publicznych dla mieszkańców. Zakładane przedsięwzięcia ukierunkowane będą na wsparcie dla wszystkich grup społecznych: od najmłodszych, po najstarszych, od zakorzenionych od lat w gminie, wielopokoleniowych rodzin, po nowych osadników (w tym migrantów zarobkowych z zagranicy). Mieszkańcom posiadającym dzieci oraz planującym potomstwo zapewnione zostaną warunki w postaci systemu opieki nad najmłodszymi i wychowania przedszkolnego. Istotnym problemem społecznym, wręcz wyzwaniem cywilizacyjnym, jest rosnąca ilość osób starszych. Zmiany demograficzne, skutkujące zjawiskiem starzenia się społeczeństwa, wymagają prowadzenia lokalnej polityki senioralnej. Polityki zapewniającej wsparcie dla seniorów poprzez zwiększenie ich bezpieczeństwa, zdrowia i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, a więc warunków do zdrowego i godnego starzenia się. Rozwój (budowa, rozbudowa, modernizacja) infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a poprzez to promocja zdrowego stylu życia, oraz bogata oferta kulturalna będą przyczynkiem do aktywizacji i integracji społecznej osób w każdym wieku, niezależnie od płci, światopoglądu czy pochodzenia. Kluczową rolę w szeroko pojętym powstrzymaniu niekorzystnych tendencji demograficznych będzie pełnić także lokalna polityka mieszkaniowa, a więc budownictwo komunalne, socjalne i budowa mieszkań czynszowych.

WYMIAR GOSPODARCZY (CEL STRATEGICZNY NR 3):

WIELOFUNKCYJNA, NOWOCZESNA GOSPODARKA

„*Po pierwsze gospodarka, ... !*” To hasło wyborcze jednego z kandydatów, i w konsekwencji prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, było i nadal jest aktualne. Bez gospodarki opartej na silnych fundamentach, a więc także rozwiniętego rynku pracy, nie może być mowy np.: o wystarczających środkach na skuteczną politykę społeczną. Jednakże rolą samorządu lokalnego jest przede wszystkim wsparcie i tworzenie warunków do rozwoju gospodarki. Gmina odpowiada jedynie za miejsca pracy w sektorze publicznym (administracja, opieka, względnie służba zdrowia, edukacja, kultura, sport, itp.). Rozwój gospodarczy będzie zatem sprzyjać także rozwojowi usług publicznych, czyli również tworzeniu nowych miejsc pracy w tym sektorze. Gmina Jasień, a przede wszystkim miasto Jasień, odniosło w ostatnich kilkunastu latach sukces gospodarczy, oparty na lokalnym, silnym sektorze produkcyjnym, przede wszystkim przemyśle metalowym. Z drugiej strony istnieje ryzyko, uzależniające kondycję tejże branży od globalnej koniunktury gospodarczej, a więc dalece niezależnej od działań gminy. Cel strategiczny nr 3 to zatem dywersyfikacja lokalnej gospodarki. Tylko jej wielofunkcyjny wymiar będzie w miarę niezależny od czynników zewnętrznych. Gmina Jasień sprzyjać będzie rozwojowi sektora usługowego, generującego miejsca pracy dla ludzi młodych, zwłaszcza dla kobiet. Ważną gałęzią lokalnej gospodarki będzie turystyka, oparta na walorach naturalnych (przyrodniczych i krajobrazowych) i kulturowych. Rozwój turystyki przyniesie wymierne efekty ekonomiczne i wizerunkowe. Sektor usług, z natury niskoemisyjny, sprzyja dbałości o dobry stan środowiska, jest więc ważną dziedziną tak zwanej zielonej gospodarki. Względnie korzystne warunki naturalne i wdrożenie działań proekologicznych wpłyną również na rozwój rolnictwa ekologicznego, bogatego swoją różnorodnością i konkurencyjnością. Nieużytki, obszary nieprzydatne dla produkcji rolnej czy tereny przemysłowe, zlokalizowane bezkolizyjnie względem sieci osadniczej oraz cennych zasobów przyrodniczych i kulturowych służyć będą rozmieszczeniu nowoczesnych urządzeń, produkujących energię ze źródeł odnawialnych.

7. 2. Cele operacyjne w wymiarze przestrzennym.

CEL STRATEGICZNY NR 1: PRZESTRZEŃ PRZYJAZNA DLA MIESZKAŃCA I ŚRODOWISKA

CELE OPERACYJNE:

- 1.1. Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych.
- 1.2. Budowa dróg rowerowych.
- 1.3. Rozwój transportu zbiorowego.
- 1.4. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej.
- 1.5. Rozwój systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.
- 1.6. Uregulowanie gospodarki odpadami.
- 1.7. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych.
- 1.8. Opieka nad zabytkami i zagospodarowanie miejsc pamięci.
- 1.9. Ochrona środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych.
- 1.10. Usprawnienie lokalnego systemu planowania przestrzennego.

7. 3. Cele operacyjne w wymiarze społecznym.

CEL STRATEGICZNY NR 2: STABILNE I BEZPIECZNE MIEJSCE DO ŻYCIA

CELE OPERACYJNE:

- 2.1. Rozwój oferty opieki nad najmłodszymi dziećmi oraz wychowania przedszkolnego.
- 2.2. Lokalna polityka senioralna.
- 2.3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury usług kultury.
- 2.4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.
- 2.5. Budowa i modernizacja mieszkań komunalnych, socjalnych i na wynajem.
- 2.6. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.
- 2.7. Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej.

7. 4. Cele operacyjne w wymiarze gospodarczym.

CEL STRATEGICZNY NR 3: WIELOFUNKCYJNA, NOWOCZESNA GOSPODARKA

CELE OPERACYJNE:

- 3.1. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.
- 3.2. Rozwój energetyki przyjaznej środowisku.
- 3.3. Rozwój rolnictwa ekologicznego.
- 3.4. Budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej.
- 3.5. Zagospodarowanie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”.

8. KIERUNKI DZIAŁAŃ.

Kierunki działań (zadania strategiczne) są najbardziej szczegółowym elementem strategii rozwoju. Są to przedsięwzięcia organizacyjne, modernizacyjne, inwestycyjne, pracotwórcze i restrukturyzacyjne, których wdrożenie do praktyki społeczno – gospodarczej i przestrzennej danej gminy będzie warunkiem realizacji nakreślonej uprzednio wizji, celów strategicznych i celów operacyjnych.

Od strony prawnej, zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju gminy określa się w szczególności kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

8. 1. Kierunki działań w wymiarze przestrzennym.

8.1.1. Cel operacyjny nr 1.1.: *Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych.*

Kluczem do rozwoju każdego kraju, regionu, a także poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego, jest nowoczesna i funkcjonalna infrastruktura drogowa. Gmina Jasień posiada gęstą sieć utwardzonych i gruntowych dróg gminnych, jednakże w wielu miejscach ich stan techniczny i funkcjonalność pozostawiają wiele do życzenia. Funkcjonujące na terenie gminy zakłady produkcyjne i usługowe, a także związane z rolnictwem i leśnictwem oraz oczekiwane dalsze inwestycje w tym zakresie, wymagają szczególnych parametrów technicznych dróg. Potencjał demograficzny wielu miejscowości gminy wyrażony liczbą mieszkańców oraz oczekiwany rozwój osadnictwa (budownictwa mieszkaniowego) powoduje, że nawet zmodernizowana sieć dróg gminnych, a także powiatowych i wojewódzkich, może być niewystarczająca z punktu widzenia komunikacyjnych potrzeb mieszkańców. W związku z powyższym zakłada się także budowę sieci dróg gminnych lub wewnętrznych, umożliwiających swobodny dojazd do posesji oddalonych od obecnych dróg głównych. Cel operacyjny nr 1.1. obejmuje również modernizację dróg dojazdowych do użytków rolnych, a w miarę potrzeb budowę nowych odcinków takich dróg, które umożliwią bezpieczny i bezkolizyjny transport maszyn i urządzeń rolniczych. Modernizacja dróg wojewódzkich i powiatowych uzależniona jest od decyzji organów zarządzających tymi trasami.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1.1. Modernizacja dróg gminnych publicznych:

- nr 101201F, Jasień, ul. Akacyjowa;
- nr 101203F, Jasień, ul. Plac Armii Krajowej;
- nr 101207F, Jasień, ul. Budowlanych;
- nr 101208F, Jasień, ul. Cmentarna;
- nr 101209F, Jasień, ul. Energetyczna;
- nr 101210F, Jasień, ul. Graniczna;
- nr 101211F, Jasień, ul. Jasna;
- nr 101213F, Jasień, ul. Kościelna;
- nr 101214F, Jasień, ul. Kościuszki;
- nr 101215F, Jasień, ul. Krucza;
- nr 101216F, Jasień, ul. Leśna;
- nr 101217F, Jasień, ul. XX-lecia
- nr 101221F, Jasień, ul. Konopnickiej;

- nr 101222F, Jasień, ul. Mickiewicza;
  - nr 101227F, Jasień, ul. Okrzei;
  - nr 101230F, Jasień, ul. Plac Wolności;
  - nr 101231F, Jasień, ul. Podmokła;
  - nr 101232F, Jasień, ul. Polna;
  - nr 101235F, Jasień, ul. Jana Pawła II;
  - nr 101244F, Jasień, ul. Żwirowa;
  - nr 001905F, Golin – Bronice – Pietrzyków (gmina Lipinki Łużyckie) – inwestycja uzależniona od porozumienia z gminą sąsiednią;
  - nr 001911F, Roztoki – Biedrzychowice (gmina wiejska Żary) – inwestycja uzależniona od porozumienia z gminą sąsiednią;
  - nr 001916F, Mirkowice – Tuchola Żarska (gmina Lubsko) – inwestycja uzależniona od porozumienia z gminą sąsiednią.
- 1.1.2. Modernizacja dróg gminnych wewnętrznych:
- Jasień, ul. Geodetów;
  - Jasień, ul. Strażacka.
- 1.1.3. Budowa nowych odcinków dróg gminnych:
- łącznik pomiędzy ulicami Leśną i Łąkową;
  - łącznik pomiędzy ulicami Kolejową i Przemyslową (ul. Młynarska).
- 1.1.4. Budowa nowych odcinków dróg wewnętrznych dla obsługi terenów osadniczych.
- 1.1.5. Modernizacja dróg dojazdowych do użytków rolnych.
- 1.1.6. Modernizacja kładek nad rzeką Lubszą (ulice: Konstytucji 3 Maja, Parkowa i Tenisowa).

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać także każde inne zadania, polegające na modernizacji, rozbudowie lub budowie dróg adekwatnych do kategorii wyrażonych w punktach 1.1.1. – 1.1.4., które z przyczyn organizacyjnych na tym etapie *Strategii* zostały zakwalifikowane do realizacji po 2030 roku. Pomocne w tym zakresie może być opracowanie Planu rozwoju sieci drogowej.

8.1.2. Cel operacyjny nr 1.2.: Budowa dróg rowerowych.

Oznakowane trasy rowerowe (szlaki i drogi rowerowe) to nie tylko element niezbędnej infrastruktury towarzyszącej turystyce i rekreacji, ale również skuteczny środek zmniejszający ruch pojazdów spalinowych, a tym samym ograniczenie zanieczyszczeń powietrza i natężenia hałasu, promocja zdrowego trybu życia, itd. Nierzadko osoby chcące zrezygnować z poruszania się pojazdem samochodowym wewnątrz danego miasta (gminy) na rzecz roweru, nie mogą tego uczynić z powodu braku szlaków i dróg rowerowych. Formalnie droga dla rowerów, to uregulowana ustawowo droga lub jej część przeznaczona dla ruchu rowerów jednośladowych, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi. Kwestią szlaków rowerowych zajmuje się cel operacyjny nr 3.4. Gmina Jasień posiada obecnie tylko 2,1 km drogi rowerowej, przebiegającej w znacznym oddaleniu od zwartej sieci osadniczej. Budowa dróg rowerowych od podstaw, w odróżnieniu od oznakowania szlaków rowerowych, jest zadaniem kosztownym. Zakłada się jednak organizację dwutorowego, powiązanego ze sobą, systemu dróg rowerowych: drogi rowerowe lokalne i drogi rowerowe ponadlokalne. Wstępnie można założyć, że system rowerowych dróg lokalnych to przede wszystkim trasy wewnątrz miasta, łączące centrum Jasienia z jego obrzeżami, np.: poprzez ulice: Lubską, Graniczną, Kolejową, Okrzei, Przemyslową, Sienkiewicza, Żarską i dalej w kierunku miejscowości nie objętych systemem ponadlokalnym (Bieszków, Jabłoniec, Mirkowice). System dróg ponadlokalnych, to trasy prowadzące do:

- Lipinek Łużyckich przez Lipsk Żarski (droga rowerowa prowadząca po nieczynnej linii kolejowej nr 282);

- Lubska przez Budziechów (kontynuacja drogi rowerowej prowadzącej wzdłuż obecnej drogi wojewódzkiej nr 287);
- Nowogrodu Bobrzańskiego przez Wicinę, Guzów i Zabłocie (droga rowerowa prowadząca wzdłuż dróg powiatowej nr 1171F i wojewódzkiej nr 289);
- Tuplic (droga rowerowa prowadząca po nieczynnej linii kolejowej nr 365 i/lub wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 294);
- Żar przez Świbną (droga rowerowa prowadząca wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 287, z częściowym wykorzystaniem drogi rowerowej w kierunku Lipinek Łużyckich po nieczynnej linii kolejowej nr 282).

System ponadlokalny wymaga porozumienia z zarządcami poszczególnych dróg (wojewódzkie i powiatowe) i linii kolejowych, władzami sąsiednich gmin, nadleśnictw i pozostałych właścicieli nieruchomości. Powyższy wykaz tras należy zatem traktować wyłącznie jako wstępną propozycję i punkt wyjścia do dalszych koncepcji.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 1.2.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu dróg rowerowych, obejmujących miasto Jasień i wybrane miejscowości wiejskie.
- 1.2.2. Działania inspirujące, promocyjne, wspierające i organizacyjne na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu dróg rowerowych, obejmujących gminę Jasień i gminy sąsiednie.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać także każde inne zadanie, polegające na budowie konkretnego już odcinka drogi rowerowej.

8.1.3. Cel operacyjny nr 1.3.: Rozwój transportu zbiorowego.

Rzeczywistym problemem w opinii wielu mieszkańców jest niedostatecznie funkcjonująca komunikacja publiczna, nie tylko wewnątrz gminy (pomiędzy poszczególnymi miejscowościami wiejskimi a Jasieniem), ale także pomiędzy gminą a miejscowościami ościennymi, a zwłaszcza ośrodkami powiatowym i wojewódzkim. Dotyczy to zarówno komunikacji autobusowej, a zwłaszcza częstotliwości kursów w poszczególnych porach dnia, jak i kolejowej, ze względu na zawieszenie przewozów pasażerskich w kierunku Żar i Zielonej Góry. Obecna sytuacja stanowi poważne utrudnienie dla niezmotoryzowanych mieszkańców gminy, a przede wszystkim dla młodzieży w wieku szkolnym i osób starszych, ale także dla wszystkich, którzy chcieliby zrezygnować z dojazdów prywatnym środkiem transportu na rzecz komunikacji publicznej. Oczywiście w wybranych przypadkach (najmniejsze miejscowości) problem ten ma podłoże subiektywne, gdzie faktyczny popyt na komunikację publiczną nie jest w stanie sprostać opłacalności ekonomicznej nawet kursów dotowanych.

Jednym z czynników ograniczających mobilność mieszkańców gminy Jasień, przede wszystkim w zakresie dojazdów do ośrodków oferujących miejsca nauki, satysfakcjonującej pracy, kultury czy rozrywki (głównie Zielona Góra), jest zawieszenie ruchu pasażerskiego na linii kolejowej nr 275 i de facto dekapitalizacja odcinka tej linii pomiędzy Bieniowem a Gubinem. Modernizacja linii kolejowej i w konsekwencji przywrócenie przewozów pasażerskich jest zadaniem ponadlokalnym, wymagającym udziału i porozumienia szeregu podmiotów, począwszy od PKP PLK SA i PKP SA Oddział Gospodarowania Nieruchomościami, poprzez Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego i przewoźników kolejowych, skończywszy na zainteresowanych gminach (Brody, Gubin gmina miejska, Gubin gmina wiejska, Jasień, Lubska, Żary gmina wiejska). Nie bez znaczenia rysuje się również możliwość reaktywacji przewozów towarowych, jakże istotnych dla prężnie rozwijających się funkcji produkcyjnych w Jasieniu. Najbardziej realna, przynajmniej w pierwszym etapie, zważywszy na stan infrastruktury i potencjał przewozów, wydaje się rewitalizacja linii na odcinku Bieniów – Jasień

– Lubsko. Taki też odcinek, wraz z budową przystanków kolejowych w Bieszkowie, Budziechowie i Jasieniu (stacja kolejowa), został zakwalifikowany do realizacji w ramach rządowego programu „Kolej Plus”. Gmina Jasień będzie zainteresowana włączeniem przedmiotowego odcinka linii kolejowej nr 275 do funkcjonującego systemu przewozów pasażerskich i towarowych. Wznowienie ruchu kolejowego jest także pożądane z punktu widzenia ekologicznego. Umocni również prestiż poszczególnych gmin w regionie. Ekonomiczną opłacalność funkcjonowania połączeń kolejowych stwarzać będą nie tylko lokalne przewozy do pracy i szkoły, ale również przewozy turystyczne, przewozy okazjonalne (na życzenie zorganizowanych grup) oraz połączenia międzyregionalne. Ruch kolejowy, za pomocą oszczędnych autobusów szynowych, należy zintegrować z rozkładami jazdy komunikacji autobusowej. Gminę Jasień, a także inne zainteresowane gminy, będzie można włączyć, czy to bezpośrednio, czy z przesiadkami poprzez stację w Bieniowie, w sieć skoordynowanych połączeń wewnątrz województwa lubuskiego oraz województw ościennych (dolnośląskie i wielkopolskie):

- połączenia z Żarami przez Bieniów;
- połączenia z Zieloną Górą przez Bieniów i Nowogród Bobrzański;
- połączenia z Wrocławiem przez Bieniów, Żagań i Legnicę;
- połączenia z Poznaniem przez Bieniów i Zieloną Górę;
- połączenia z regionem Sudetów (Jelenia Góra) przez Bieniów, Żary, Węgliniec i Lubań;
- itd.

W zakresie komunikacji autobusowej prowadzone będą rozmowy z funkcjonującymi przewoźnikami na temat możliwości reorganizacji połączeń i dostosowania ich do bieżących potrzeb. W razie uzasadnionych potrzeb rozważone zostanie utworzenie odrębnych linii komunikacyjnych wewnątrz gminy, to jest pomiędzy Jasieniem a wybranymi miejscowościami, włącznie ze skomunikowaniem obrzeży miasta z jego centrum i stacją kolejową (np.: komunikacja wahadłowa). Służyć temu będzie zakup środka transportu w postaci niskoemisyjnego, ekologicznego (np.: elektrycznego czy hybrydowego) autobusu. Siatka połączeń byłaby zarówno stała (kursy w oparciu o określony rozkład jazdy), jak i ruchoma (np.: przewóz dzieci i młodzieży, zwłaszcza z terenów wiejskich, na pozalekcyjne zajęcia sportowe i kulturalne w porach popołudniowej i wieczornej i/lub w dni wolne od nauki, przewóz mieszkańców, zwłaszcza osób starszych z terenów wiejskich, na badania lekarskie, imprezy tematyczne, okolicznościowe, kulturalne, masowe, itp.). Stały rozkład jazdy będzie skoordynowany z siatką połączeń innych przewoźników autobusowych i kolejowych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 1.3.1. Działania wspierające na rzecz modernizacji linii kolejowej nr 275 (np.: współfinansowanie dokumentacji technicznych, itp.).
- 1.3.2. Negocjacje z przewoźnikami komunikacji autobusowej dotyczące reorganizacji siatki połączeń w celu dostosowania ich do realnych potrzeb.
- 1.3.3. Opracowanie koncepcji lokalnej komunikacji autobusowej, włącznie z zakupem taboru.

8.1.4. Cel operacyjny nr 1.4.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej.

Ważnymi aspektami wpływającymi na płynny i bezpieczny ruch pojazdów oraz pieszych, a także wspierającymi transport zbiorowy, są parkingi, oświetlenie drogowe, pobocza, chodniki, przystanki i zatoki autobusowe, przejścia dla pieszych, usprawnienia techniczne dla osób niepełnosprawnych, przeprawy mostowe, rowy odwadniające ciągi komunikacyjne, przystanki kolejowe, drogi rowerowe, itp.

Modernizacja i rozbudowa poboczy, chodników, przystanków i zatok autobusowych, przejść dla pieszych, likwidacja barier dla osób niepełnosprawnych, przepraw mostowych i rowów odwadniających będzie realizowana w ramach działań przypisanych do celu operacyjnego nr 1.1. Organizację sieci dróg rowerowych obejmuje cel operacyjny nr 1.2.

Wszelkie nowe inwestycje komercyjne, zwłaszcza produkcyjne oraz usługowe (np.: handlowe, turystyczne), muszą zapewnić odpowiednią dla nich liczbę miejsc parkingowych, co należy do zadań własnych inwestora. Ponadto modernizowana i rozbudowywana będzie sieć miejsc parkingowych, zwłaszcza w pobliżu budynków i miejsc użyteczności publicznej: urząd, szkoły, kościoły, cmentarze, usługi kultury, tereny sportowo – rekreacyjne, itp. Dodatkowo zorganizowany zostanie system przystanków węzłowych, które są podstawowym elementem funkcjonalnej i nowoczesnej oferty przewozów pasażerskich. Przystanki te powinny charakteryzować się optymalną lokalizacją. Ich długości należy przystosowywać do zatrzymywania się kilku pojazdów jednocześnie (przystanki autobusowe), a wysokości peronów powinny sprzyjać wymianie pasażerów, również niepełnosprawnych, a także tych z bagażami czy z małymi dziećmi. Ponadto przed każdym z przystanków węzłowych należy zorganizować parkingi na wzór systemu znanego powszechnie jako „Park & Ride” i „Bike & Ride”. „Park & Ride” to w uproszczeniu parking przeznaczony dla osób zmotoryzowanych, które zamierzają korzystać z komunikacji publicznej. Kierowcy pozostawiają swoje pojazdy w wyznaczonych miejscach, przesiadają się do komunikacji zbiorowej i w ten sposób kontynuują drogę. Parkingi typu „Park & Ride” mają za zadanie „przechwycić” jak największy odsetek pojazdów i zachęcić kierowców do skorzystania z oferty transportu publicznego. W ten sposób system „Park & Ride” kilkukrotnie zwiększa zasięg oddziaływania komunikacji autobusowej czy kolejowej. Dla podniesienia atrakcyjności takiego rozwiązania zakłada się, że kierowca pojazdu pozostawionego na parkingu „Park & Ride” (także z osobą towarzyszącą) będzie mógł dalej na preferencyjnych warunkach podróżować transportem publicznym, na podstawie karty parkingowej (dowodu uprawniającego do odbioru pojazdu), do momentu powrotu na parking. Kluczem do sukcesu jest podnoszenie jakości komunikacji publicznej, czyli jej częstotliwości, bezpieczeństwa, wygody i punktualności. Parkingi „Bike & Ride” są rozwiązaniem integrującym komunikację publiczną z rowerami. Dzięki temu systemowi także zwiększa się kilkukrotnie zasięg oddziaływania komunikacji publicznej, do której dotarcie dzięki rowerom jest szybsze i możliwe z większych dystansów. „Bike & Ride” to przede wszystkim oferta dla mieszkańców znudzonych korkami, którzy do miejsca pracy lub do szkoły nie są skłonni jeździć rowerem ze względu na zbyt dużą odległość. Parkingi typu „Park & Ride” mają za zadanie „przechwycić” jak największy odsetek rowerzystów kierujących się do danego ośrodka i zachęcić do skorzystania na dalszą podróż z oferty transportu publicznego. Parkingi „Bike & Ride” w odróżnieniu od parkingów „Park & Ride” nie wymagają dużych powierzchni, a tym samym znacznych nakładów finansowych. Rolę głównego węzła przesiadkowego komunikacji zbiorowej (kolejowej i autobusowej), zintegrowanej z drogami rowerowymi i szlakami turystycznymi, pełnić będzie docelowo stacja kolejowa w Jasieniu, a rolę głównego węzła autobusowego dworzec autobusowy w Jasieniu. Węzły uzupełniające powstaną w rejonie przystanków kolejowych w Bieszkowie i Budziechowie. Dodatkowo parkingi typu Bike & Ride będą lokalizowane przy głównych przystankach autobusowych w poszczególnych miejscowościach.

W wielu rejonach sieci osadniczej, zwłaszcza na obszarach oddalonych od głównej koncentracji zabudowy, bezpieczeństwu ruchu drogowego, w tym rowerzystów i pieszych, zagraża niedostatek oświetlenia ulicznego. Dotyczy to zarówno podstawowych braków w infrastrukturze oświetleniowej (brak masztów bądź brak oświetlenia na istniejącym maszcie), jak i niewystarczającego natężenia punktów świetlnych. Zostaną zatem podjęte stosowne działania związane z doposażeniem oświetlenia ulicznego, jak również jego modernizacji poprzez zastosowanie nowoczesnych, energooszczędnych i ekologicznych punktów świetlnych. W porozumieniu z Zarządem Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze ocenie poddana zostanie zasadność instalacji oświetlenia na

obwodnicy Jasienia (droga wojewódzka nr 287), zwłaszcza w rejonie skrzyżowań z drogami prowadzącymi do miasta.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 1.4.1. Organizacja głównego węzła przesiadkowego wraz z parkingami „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie stacji kolejowej w Jasieniu (w przypadku reaktywacji przewozów kolejowych).
- 1.4.2. Organizacja dodatkowych parkingów „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie przystanków kolejowych (w przypadku reaktywacji przewozów kolejowych):
  - Bieszków;
  - Budziechów.
- 1.4.3. Budowa nowych parkingów w Jasieniu i na terenach wiejskich (dla samochodów i rowerów):
  - ul. Brukowa (przy cmentarzu);
  - ul. Przemysłowa;
  - rejon Górki Flöthera;
  - „Grodzisko w Wicinie”.

Za zgodne z niniejszym kierunkiem działań należy uznać także każde inne zadanie, polegające na budowie parkingu o funkcji publicznej.
- 1.4.4. Budowa systemu parkingów „Bike & Ride” (stojaki rowerowe pod wiatą):
  - dworzec autobusowy w Jasieniu;
  - główne przystanki autobusowe w poszczególnych miejscowościach wiejskich.
- 1.4.5. Instalacja parkingów rowerowych (stojaki) przy głównych placówkach usług publicznych (Urząd Miejski, Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury, Biblioteka Publiczna, Szkoły Podstawowe, Ośrodek Sportu i Rekreacji, Stadion Miejski, świetlice wiejskie, boiska sportowe, kościoły, cmentarze, itp.).
- 1.4.6. Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego w Jasieniu i poszczególnych miejscowościach wiejskich.

8.1.5. Cel operacyjny nr 1.5.: Rozwój systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.

W sieć wodociągową wyposażone są niemal wszystkie tereny zabudowane (sieć osadnicza), za wyjątkiem wybranych rejonów poszczególnych obrębów, najczęściej znacznie oddalonych od zwartej zabudowy. Istniejące źródła zaopatrzenia i przepustowość głównych rurociągów umożliwiają dalszy rozwój osadnictwa na terenie gminy. Sieć wodociągowa na potrzeby bytowo – gospodarcze i przeciwpożarowe będzie sukcesywnie modernizowana oraz rozbudowywana na bazie istniejącego układu w miarę narastania potrzeb wynikających ze zwiększenia intensywności zabudowy i objęcia zabudową nowych terenów, jak również dla objęcia mieszkańców dotychczas nie podłączonych. Uzbrojenie w sieć wodociągową nowych terenów będzie w miarę możliwości prowadzone wyprzedzająco w stosunku do zabudowy kubaturowej.

Znaczna część miasta Jasień oraz miejscowości Budziechów objęte są zorganizowanym systemem odprowadzania ścieków w ramach aglomeracji „Jasień” i „Lubsko”. Sieć kanalizacyjna będzie tam sukcesywnie rozbudowywana, w razie potrzeb (rozwój osadnictwa) nawet poza granicami dzisiejszych aglomeracji. W Jasieniu modernizowana i rozbudowywana będzie także kanalizacja burzowa. Z racji bliskości położenia względem oczyszczalni ścieków w Jasieniu, siecią kanalizacyjną objęta zostanie ponadto miejscowość Mirkowice. Dla pozostałych miejscowości wiejskich, gdzie gospodarka ściekowa opiera się na zbiornikach bezodpływowych i coraz częściej przydomowych oczyszczalniach, i gdzie budowa oraz późniejsza eksploatacja sieci kanalizacyjnej jest przedsięwzięciem bardzo kosztownym, rozważana będzie budowa tak zwanych oczyszczalni kontenerowych,

odbierających ścieki za pomocą sieci z poszczególnych zlewni, utworzonych dla większych miejscowości (np.: Guzów i Wicina, Jabłoniec, Zabłocie). Gospodarka ściekowa w najmniejszych miejscowościach oraz dla posesji oddalonych od głównej koncentracji zabudowy, gdzie realizacja sieci kanalizacyjnej nie będzie prowadzona ze względów ekonomicznych, nadal opierać się będzie na szczelnych zbiornikach bezodpływowych lub na oczyszczalniach przydomowych, przy założeniu korzystnych warunków gruntowo – wodnych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 1.5.1. Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej w Jasieniu.
- 1.5.2. Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej na terenach wiejskich (priorytetowo Lisia Góra i Mirkowice).
- 1.5.3. Modernizacja stacji uzdatniania wody (SUW) „Leśna” i „Wodna”.
- 1.5.4. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Jasieniu wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków.
- 1.5.5. Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Mirkowice.
- 1.5.6. Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków.
- 1.5.7. Opracowanie koncepcji ewentualnej kanalizacji miejscowości Guzów, Jabłoniec, Wicina i Zabłocie.

8.1.6. Cel operacyjny nr 1.6.: Uregulowanie gospodarki odpadami.

Funkcjonujący system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz rosnąca świadomość ekologiczna mieszkańców spowodowała ponadplanowe zainteresowanie deponowaniem odpadów na Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) zlokalizowanym przy ul. Żytniej w Jasieniu. Teren obecnie funkcjonującego PSZOK okazał się zbyt mały, a ponadto jest dość trudno dostępny – prowadzi do niego jedynie droga gruntowa o parametrach utrudniających poruszanie się pojazdami nie tylko ciężarowymi (odbiór odpadów), ale także dostawczymi czy osobowymi (przywóz odpadów). W związku z powyższym zorganizowany zostanie nowy PSZOK w rejonie oczyszczalni ścieków przy ul. Zielonogórskiej w Jasieniu.

W miarę możliwości systemowych i technicznych wdrażany zostanie system rozszerzający selektywną zbiórkę odpadów o kolejne frakcje: osobno plastiki, osobno opakowania metalowe i złom, osobno szmaty, osobno popiół. Obecny system pojemników przydomowych wzbogacony będzie o zróżnicowaną ofertę publicznych (ogólnodostępnych) pojemników (gniazd) na analogiczne, dodatkowe frakcje odpadów. Rozważana także będzie możliwość komercyjnego zagospodarowania odpadów. Z racji tego, że surowce wtórne są także towarem na rynku, Gmina wraz z rozwojem segregacji odpadów „u źródła”, nie wyklucza możliwości odpłatnego przekazywania uprzednio wyselekcjonowanych odpadów zainteresowanym odbiorcom. Korzyści finansowe jakie dzięki tej działalności odniósłby samorząd, byłyby inwestowane w inne przedsięwzięcia proekologiczne.

Kontynuowany będzie program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. W trosce, nie tylko o środowisko, ale także wymierną sprawiedliwość społeczną, wdrożony zostanie system monitorowania odpadów komunalnych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 1.6.1. Budowa nowego punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Jasieniu.
- 1.6.2. Rozszerzenie systemu selekcji odpadów u źródła.
- 1.6.3. Dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest.
- 1.6.4. Monitoring odpadów komunalnych.

8.1.7. Cel operacyjny nr 1.7.: Zagospodarowanie przestrzeni publicznych.

W polskim systemie prawnym definicję „obszaru przestrzeni publicznej” reguluje ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Należy przez to rozumieć obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno – przestrzenne. Obszary te określa się w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Zakres celu operacyjnego nr 1.7. jest zatem bardzo rozległy. Siłą rzeczy obejmuje system wybranych ciągów komunikacyjnych, obiekty usług publicznych wraz z ich otoczeniem (głównie kultura, sport i rekreacja), ogólnodostępne obiekty i obszary zabytkowe, wody powierzchniowe, zieleń urządzoną, itd. W niniejszej *Strategii* kierunki działań dotyczące przestrzeni publicznych są bezpośrednio rozdzielone przynajmniej na kilka celów operacyjnych (1.4., 1.8., 1.9., 2.3., 2.4., 3.4., 3.5.).

Układ przestrzenny Jasienia, a zwłaszcza jego centralnej części (rejon ulic: Jana Pawła II, Piątkowskiego i Plac Wolności czyli Rynek), posiada bogate tradycje historyczno – kulturowe. Obecna architektura tego obszaru nie odbiega dalece od jej historycznego pierwowzoru i cechuje się wysoką jakością przestrzenną. Rejon ten objęty jest prawną ochroną konserwatorską (ujęty w gminnej ewidencji zabytków), a jego najcenniejsze elementy (budowle) figurują w rejestrze zabytków województwa lubuskiego. W ostatnich latach przeprowadzono tu szereg prac rewitalizacyjnych, dotyczących przede wszystkim odnowienia elewacji poszczególnych budynków. „Miejskość” Jasienia oraz ambicja lokalnej społeczności rodzi naturalną potrzebę funkcjonowania tętniącego życiem „centrum miasta”, zarówno w wymiarze społecznym jak i ekonomicznym. Potrzebna jest zatem przestrzeń publiczna, gdzie skupia się życie, gdzie ludzie przychodzą się spotkać albo nawet tylko pospacerować, miejsce z którym się identyfikują. Jest to również ważne, aby zatrzymać turystów zwiedzających miejscowe zabytki i walory krajobrazowe. Aby przestrzeń ta była bezpieczna wymaga przynajmniej częściowego wyłączenia z ruchu pojazdów i priorytetu dla pieszych. Pierwsze kroki w tym zakresie już podjęto, wyłączając z ruchu północną część Placu Wolności. Docelowo wyłączony z ruchu będzie cały Plac Wolności oraz część (lub całość) ulicy Piątkowskiego. Wymaga to jeszcze szeregu analiz, które będą realizowane. Aby przestrzeń ta była atrakcyjna wymaga szerszej oferty usługowej. Usługi rynkowe czy inaczej komercyjne, bo o nich głównie mowa, to nie tylko mniejsze lub większe placówki handlowe o profilu spożywczym czy bankomat, ale także: gastronomiczne (kawiarnie, restauracje), rozrywkowe (np.: klub, pub), finansowe (placówki bankowe i ubezpieczeniowe), fryzjer, kosmetyczka, salon optyczny, galeria sztuki, punkty drobnych napraw, itp. Obecna struktura usług, od kilkunastu lat wyraźnie rozwijająca się, nadal tylko w podstawowym zakresie spełnia wciąż rosące potrzeby i oczekiwania mieszkańców. W odczuciu wielu z nich, a zwłaszcza młodzieży i nowych osadników, obecne miasto i cała gmina to przede wszystkim miejsce do zamieszkania, dla części również pracy, czasem relaksu na łonie natury, ale nie do szeroko pojętego „życia”. Oferta usług na miarę ich oczekiwań i potrzeb znajduje się dopiero w pobliskich Żarach bądź dopiero w Zielonej Górze. Oczywiście nikt nie liczy na nowoczesną galerię handlową bądź aquapark czy multiplex w Jasieniu, ale przynajmniej na Rynek posiadający więcej bezpiecznej przestrzeni dla pieszych, komponowanego systemu zieleni, stylowego oświetlenia, ławki oraz miejsca na kawiarniane ogródki czy food trucki. Całość, jako spójna kompozycja funkcjonalna, będzie przestrzenią, z której można korzystać w porze wieczornej podczas tak zwanych „dni roboczych” oraz w weekendy i inne dni wolne od pracy. Będą tam również organizowane plenerowe imprezy kulturalne, okazyjne targi, jarmarki i kiermasze, wystawy miejscowych artystów, itp.

Zagospodarowania wymaga także system kluczowej zieleni urządzonej. Na potrzeby celu operacyjnego nr 1.7. dotyczy on Górki Flöthera oraz parku miejskiego. Górka Flöthera poddana zostanie kompleksowej rewitalizacji w postaci nowych nasadzeń drzew i krzewów, remontu schodów i wieży widokowej, wytyczenia ścieżek dla

pieszych i rowerzystów, instalacji urządzeń małej architektury (w tym rekreacyjnej) i tablic informacyjnych. Park Miejski zostanie całościowo zintegrowany (zachodnia i wschodnia strona ul. Parkowej), uzupełniony nowymi nasadzeniami drzew, krzewów i bylin, wytyczone zostaną kolejne ścieżki spacerowe, zmodernizowana i uzupełniona zostanie mała architektura (w tym rekreacyjna). Docelowo rekreacyjny (wypoczynkowo – spacerowy) charakter Górki Flöthera i parku miejskiego wraz ze zmodernizowanym miejskim odcinkiem doliny Lubszy, odnowionym ośrodkiem sportu i rekreacji oraz „Glinianką Jasień” (potrzeba organizacji bezpiecznej przeprawy nad linią kolejową w przypadku jej reaktywacji), będą tworzyć szeroką, spójną kompozycję zielonej infrastruktury.

Kluczowe znaczenie w otoczeniu przestrzeni publicznych ma czystość i estetyka sąsiadujących z nią obszarów. Dzisiejszy obraz wybranych rejonów miasta i poszczególnych miejscowości jest daleki od atrakcyjnych, zadbanej architektury czy układów ruralistycznych i negatywnie wpływa na ich wewnętrzny jak i zewnętrzny wizerunek. Wiele obiektów nie odpowiada charakterowi poszczególnych miejscowości, a zwłaszcza ich centralnych rejonów (zdewastowane komórki, garaże, warsztaty, inne rudery). Wygospodarowane zostaną zatem środki na cykliczne odnawianie elewacji przy głównych ciągach komunikacyjnych, przede wszystkim w Jasieniu, a także powstanie system zachęt dla właścicieli nieruchomości odnośnie dbałości o ich stan, poprzez instrumenty ekonomiczne (np.: obniżając stawki podatków od nieruchomości, w zgodzie z ustawą z dnia 12 stycznia 1991 roku o podatkach i opłatach lokalnych) oraz prawne (warunki umów najmu, dzierżawy lub sprzedaży).

Ponadto w każdej miejscowości wiejskiej zagospodarowane zostaną wolne przestrzenie w okolicach funkcjonujących obiektów publicznych (świetlice wiejskie, boiska sportowe, zabytkowe parki, itp.) na miejsca spotkań dla lokalnej społeczności (zadaszone altany, miejsca na ognisko, ławki, oświetlenie, itp.), place zabaw dla dzieci i małe centra rekreacyjne dla młodzieży. Na bazie tejże infrastruktury będą tam organizowane plenerowe imprezy kulturalne, lokalne zawody sportowe, itp. Ten kierunek działań będzie przedmiotem celów operacyjnych nr 2.3. i 2.4.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 1.7.1. Opracowanie wielowariantowej, kompleksowej koncepcji architektoniczno – urbanistycznej dotyczącej zagospodarowania (programu funkcjonalno – użytkowego) centrum Jasienia.
- 1.7.2. Kompleksowa rewitalizacja Górki Flöthera.
- 1.7.3. Kontynuacja rewitalizacji parku miejskiego.
- 1.7.4. System zachęt wspierający dbałość o czystość i estetykę nieruchomości własności prywatnej.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które wynikają z ustaleń *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jasień*.

8.1.8. Cel operacyjny nr 1.8.: Opieka nad zabytkami i zagospodarowanie miejsc pamięci.

Opieka nad zabytkami to cel bardzo rozległy, wszak wyjściowo wojewódzka ewidencja zabytków obejmuje na terenie gminy Jasień 467 obiektów i obszarów, z czego 23 wpisane są do rejestru zabytków, dodatkowo figuruje w niej 149 stanowisk archeologicznych, z czego 41 wpisanych jest do rejestru zabytków. Większość z nich pozostaje w rękach prywatnych i to na barkach ich właścicieli spoczywać będzie szczytny ciężar opieki nad nimi. Aby jednak w pełni zdiagnozować stan istniejącej Gmina wypełni obowiązek wynikający z ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i sporządzi, w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, Gminną Ewidencję Zabytków. Na jej podstawie opracowana zostanie, również

wymagana wspomnianą ustawą, nowa edycja Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami. I to właśnie obu tym dokumentom dedykowany jest cel strategiczny nr 1.8. Niezależnie od powyższego już na etapie niniejszej *Strategii* podkreśla się, że Gmina będzie finansować (własność komunalna) i współfinansować (własność prywatna) opiekę nad kluczowym dziedzictwem historycznym. Dotyczy to przede wszystkim rewitalizacji centrum Jasienia, remontu pałacu w Jasieniu i Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”, którym poświęcone są osobne cele operacyjne (odpowiednio 1.7., 2.3. i 3.5.), a także kościołów, cmentarzy czy wybranych zespołów pałacowo – parkowych. Prawem miejscowym, poprzez stosowne zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (cel operacyjny nr 1.10.), chronione będą cenne, historyczne układy urbanistyczne i ruralistyczne. Gmina wspierać będzie ponadlokalne inicjatywy związane z utworzeniem i zagospodarowaniem regionalnego i transgranicznego szlaku(ów) o tematyce kulturowej (np.: związanego z Łużycami). Może on być powiązany z przebiegiem tras, o których mowa w kierunkach działań nr 1.2.2. i/lub 3.4.2. Szczególną rolę pełnić będzie także zagospodarowanie obszaru byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen (filii byłego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego Gross Rosen) położonego pomiędzy Jasieniem a Mirkowicami.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 1.8.1. Sporządzenie Gminnej Ewidencji Zabytków.
- 1.8.2. Opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.
- 1.8.3. Współfinansowanie rewitalizacji kluczowych obiektów dziedzictwa historycznego:
  - remont kościoła w Jasieniu;
  - remont kościoła w Wicinie;
  - rewitalizację cmentarzy komunalnych i parafialnych wraz z rozbudową cmentarza w Jasieniu.
- 1.8.4. Zagospodarowanie byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen.
- 1.8.5. Działania inspirujące, promocyjne, wspierające i organizacyjne na rzecz powstania ponadlokalnych szlaków (tras turystycznych) o tematyce kulturowej.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które będą wynikać z ustaleń Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.

8.1.9. Cel operacyjny nr 1.9.: Ochrona środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych.

Szeroko pojęta ochrona środowiska to, podobnie jak ochrona zabytków i opieka nad zabytkami, odrębna, lokalna polityka sektorowa. Cel strategiczny nr 1.9. dedykowany jest zatem opracowaniu Programu Ochrony Środowiska, którego nowa edycja, po rozwiązaniu Łużyckiego Związku Gmin, będzie sporządzona już tylko dla obszaru gminy Jasień. Sukcesywnie będą także opracowywane aktualizacje innych wymaganych prawem dokumentów dotyczących ochrony środowiska. Niemniej już na etapie niniejszej *Strategii* zaznacza się wyraźnie, że Gmina jest zainteresowana szeregiem działań związanych z poprawą stanu środowiska, a tym samym przeciwdziałaniu negatywnym skutkom zmian klimatycznych. Służy temu niemal każdy cel operacyjny.

Jako punkt wyjścia opracowana zostanie pierwsza edycja kompleksowej inwentaryzacji przyrodniczej, w tym dendrologicznej, obejmującej obszar gminy w jej granicach administracyjnych. Rozpoznane i opisane zostaną stanowiska florystyczne, drzew pomnikowych, ostoje fauny, a także obiekty geologiczne i geomorfologiczne. Inwentaryzacja wykaże również ewentualne, dodatkowe tereny i obiekty, znajdujące się obecnie poza siecią obszarów chronionych, które należałoby ze względu na cenne wartości objąć jedną z form ochrony przyrody. Obszary i obiekty cenne przyrodniczo zostaną objęte spójną siecią tablic informacyjno – dydaktycznych.

W zakresie ochrony powietrza sukcesywnie wspierana będzie wymiana pieców „kopciuchów”. W trosce o zdrowie mieszkańców zakupione zostaną czujniki sprawdzające jakość powietrza oraz dron monitorujący stan spalin wydobywających się z kominów. Dron wykorzystany będzie także do lokalizowania ognisk dzikich składowisk odpadów. Zabezpieczone będą środki finansowe na badanie próbek popiołów pochodzących z palenisk. Ochronie powietrza sprzyja także ograniczenie zużycia energii cieplnej. Przeprowadzone zatem zostaną kolejne termomodernizacje obiektów komunalnych.

System kluczowej zieleni urządzonej tworzą przede wszystkim Górka Flöthera w Jasieniu, park miejski w Jasieniu, ogrody działkowe w Jasieniu, a także zabytkowe parki pałacowe, dworskie lub krajobrazowe (Golin, Jaryszów, Jasień, Jasionna, Lipsk Żarski, Lisia Góra, Świbna i Zabłocie). Przypisane im zostały cele operacyjne nr 1.7. i 1.8. System zielonej infrastruktury uzupełniony zostanie także działaniami na mniejszą (obszarowo) skalę. Przebudowane i uzupełnione zostaną skwery, zieleńce, klomby i parki kieszonkowe. Przy budowie nowych parkingów, a także pieszych i pieszo – rowerowych ciągów komunikacyjnych, szczególnie promowane będą rozwiązania dopuszczające nawierzchnie przepuszczalne. Przystanki autobusowe będą realizowane w formule „zielonych przystanków”. Wzdłuż pasów drogowych dróg gminnych i wewnętrznych pielęgnowane będą oraz nasadzone zostaną nowe drzewa i krzewy. Kubaturowe obiekty publiczne, w miarę możliwości technicznych, będą posiadały zielone dachy i ściany.

Zadania związane z modernizacją i właściwym utrzymaniem urządzeń melioracyjnych spoczywać będą na ich właścicielach. Szczególną rolę w zakresie ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałaniu skutkom suszy pełnić będzie zbiornik retencyjny na rzece Lubszy we wschodniej części Jasienia. Realizacja zadania należy jednak do Skarbu Państwa. Retencja wód na mniejszą skalę realizowana będzie poprzez tworzenie ogrodów deszczowych w rejonach zielonej infrastruktury publicznej, a także dofinansowanie budowy prywatnych zbiorników na deszczówkę i studni chłonnych. Promowane będą działania zachęcające do budowy małych oczek wodnych na terenach wiejskich.

Ważna jest również edukacja ekologiczna. Planowane do realizacji zadania związane np.: z rozbudową sieci kanalizacyjnej, wymianą pieców, modernizacją nawierzchni dróg czy rozbudową zielonej infrastruktury, itd., same w sobie są reklamą działań proekologicznych. Inwestycje związane z inżynierią środowiska będą zatem w miarę możliwości poprzedzane kampanią edukacyjną wśród mieszkańców, choćby poprzez tablice informacyjne, ulotki czy nawet spotkania (warsztaty, konsultacje) poprzedzające wybrane, większe inwestycje. Prowadzona będzie także praca u podstaw, polegająca na organizacji dla przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych pogadanek, dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i wycieczek dydaktycznych dotyczących ekologii oraz konkursów o tematyce środowiska naturalnego. Wysoka świadomość ekologiczna całego społeczeństwa bez względu na wiek i wykształcenie jest podstawą rozwoju gminy bez degradacji środowiska.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 1.9.1. Opracowanie gminnego Programu Ochrony Środowiska.
- 1.9.2. Sporządzenie inwentaryzacji przyrodniczej.
- 1.9.3. Modernizacja gospodarki ciepłowniczej:
  - wymiana pieców „kopciuchów”;
  - monitoring jakości powietrza;
  - termomodernizacja obiektów komunalnych:
    - Zespół Szkolno – Przedszkolny w Jasieniu przy ul. Podmokłej;
    - Szkoła Podstawowa w Wicinie;

- pozostałe, wymagające termomodernizacji obiekty publiczne, w zależności od potrzeb.
- 1.9.4. Uzupełnienie systemu zieleni urządzonej:
- przebudowa systemu „małej” zieleni miejskiej (skwery, zieleńce, klomby, parki kieszonkowe, itp.);
  - przebudowa systemu „małej” zieleni na terenach wiejskich (skwery, zieleńce, klomby, parki kieszonkowe, itp.);
  - nasadzenia drzew i krzewów w pasach drogowych dróg gminnych i wewnętrznych;
  - system „zielonych” przystanków komunikacji publicznej;
  - system „zielonych” dachów i ścian na obiektach komunalnych.
- 1.9.5. Działania inspirujące, promocyjne, wspierające i organizacyjne na rzecz budowy zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy w Jasieniu.
- 1.9.6. Retencja wód opadowych i roztopowych:
- tworzenie ogrodów deszczowych;
  - system dofinansowania zbiorników na deszczówkę i studni chłonnych;
  - promocja małej retencji wodnej w obrębie prywatnych nieruchomości.
- 1.9.7. Edukacja ekologiczna.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które będą wynikać z ustaleń Programu Ochrony Środowiska Gminy Jasień.

8.1.10. Cel operacyjny nr 1.10.: Usprawnienie lokalnego systemu planowania przestrzennego.

Gmina Jasień sukcesywnie realizuje długofalowy program zmierzający do objęcia każdego z obrębów ewidencyjnych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Plany miejscowe posiadają już przede wszystkim miasto Jasień oraz obręby Wicina i Zabłocie. Program ten będzie kontynuowany. Harmonogram realizacji planów miejscowych, a także konieczność ewentualnej, kompleksowej zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, wynika formalnie z oceny aktualności dokumentów planistycznych, o której mowa w ustawie z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, i którą opracowuje się co najmniej raz na kadencję Rady Miejskiej. Taka ocena zostanie opracowana i przedstawiona Radzie Miejskiej przed upływem obecnej kadencji, a więc planowo przed końcem 2023 roku. Na etapie niniejszej *Strategii*, będącej dokumentem nadrzędnym w stosunku do innych lokalnych opracowań wykonawczych, w tym prawa miejscowego, zakłada się, że priorytetowo do objęcia planem miejscowym predysponowana jest miejscowość Budziechów. Wpływa na to jej aktualny potencjał demograficzny, dynamiczny rozwój osadnictwa mieszkaniowego oraz potencjał do lokalizacji aktywności gospodarczych, wynikający między innymi z planowanej budowy wschodniej obwodnicy Lubska w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287. Planowana, na razie wstępnie, budowa dużej farmy fotowoltaicznej w rejonie Golina i Jaryszowa uzasadnia objęciem planami miejscowymi również całość obrębów ewidencyjnych Golin i Lipsk Źarski (wsie Jaryszów i Lipsk Źarski). W następnej kolejności planami miejscowymi powinny zostać objęte miejscowości położone najbliżej Jasienia, podlegające największej presji na rozwój budownictwa mieszkaniowego (Bieszków, Lisia Góra i Mirkowice) oraz Guzów (położony pomiędzy Wiciną i Zabłociem, objętymi już planami miejscowymi). Usprawnienie systemu lokalnego planowania przestrzennego, które jest przedmiotem celu operacyjnego nr 1.10., to nie tylko szybka ścieżka uzyskiwania pozwoleń na budowę przez zainteresowane strony na bazie obowiązujących planów miejscowych, ale przede wszystkim realny wpływ Gminy na kształt danego planu miejscowego, w odróżnieniu od konieczności wydawania decyzji o warunkach zabudowy, które nie zawsze są zgodne z lokalną polityką przestrzenną wyrażoną w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Zasadniczym

celem wspomnianej lokalnej polityki przestrzennej jest ład przestrzenny i zrównoważony rozwój, realizowany między innymi poprzez unikanie rozpraszania zabudowy.

W celu poprawy estetyki i wizerunku gminy, a zwłaszcza przestrzeni publicznych, podjęte zostaną prace nad tak zwaną „uchwałą krajobrazową”. Rada Miejska, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, może ustalić w formie uchwały zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane. Dotyczy to także szyldów, dla których określa się zasady i warunki ich sytuowania, gabaryty oraz liczbę szyldów, które mogą być umieszczone na danej nieruchomości przez podmiot prowadzący na niej działalność.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.10.1. Opracowanie oceny aktualności dokumentów planistycznych.

1.10.2. Sukcesywna realizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- priorytetowo – obręb Budziechów;
- priorytetowo – obręby Golin i Lipsk Żarski (w przypadku realizacji inwestycji związanej z farmą fotowoltaiczną);
- sukcesywnie – obręby Bieszków, Guzów, Lisia Góra i Mirkowice.

Za zgodne z niniejszym kierunkiem działań należy uznać także każde inne zadanie, polegające na opracowaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

1.10.3. Sporządzenie „uchwały krajobrazowej”.

8. 2. Kierunki działań w wymiarze społecznym.

8.2.1. Cel operacyjny nr 2.1.: Rozwój oferty opieki nad najmłodszymi dziećmi oraz wychowania przedszkolnego.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Jasień, poprzedzająca prace nad niniejszą *Strategią* wykazała potrzebę organizacji żłobka. W przekonujący sposób poparte to zostało również wynikami badania społecznego. Dla Jasienia, będącego lokalnym, silnym ośrodkiem przemysłowym, generującym miejsca pracy także dla mieszkańców okolicznych sołectw i miejscowości z gmin ościennych, zadanie to wydaje się być dziejową koniecznością. Ponadto darmowe lub dotowane żłobki zachęcają do posiadania dzieci, a więc wpływają na poprawę struktury demograficznej w starzejących się społeczeństwach. Poprawiają także aktywność zawodową kobiet i polepszają ich sytuację materialną, a tym samym przyczyniają się do równości płci. Gmina będzie również zainteresowana wsparciem rozwoju klubów dziecięcych prowadzonych przez podmioty prywatne. Rozwojem opieki nad dziećmi do lat 3 powinny być także zainteresowane większe podmioty gospodarcze (główni pracodawcy w gminie).

Oferta wychowania przedszkolnego (placówek przedszkolnych), poza zaletami tożsamymi odnośnie funkcjonowania żłobków, ma jeszcze bardziej wymierny aspekt dotyczący rozwoju samego dziecka. Gmina Jasień od lat kładzie duży nacisk na sieć placówek przedszkolnych. Lokalny system wymaga jednak modernizacji w postaci utworzenia nowego przedszkola, a konkretnie gruntownej przebudowy obiektu przy ul. Ogrodowej w Jasieniu, docelowo na zespół przedszkolno – żłobkowy. Analogicznie do opieki nad najmłodszymi dziećmi Gmina będzie również zainteresowana wsparciem „pozasamorządowej” inicjatywy w zakresie wychowania

przedszkolnego. Dotyczy to przede wszystkim małych obiektów przedszkolnych (do kilkunastu wychowanków) funkcjonujących na bazie prywatnych podmiotów.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 2.1.1. Budowa żłobka w Jasieniu przy ul. Ogrodowej (zespół przedszkolno – żłobkowy).
- 2.1.2. Budowa przedszkola w Jasieniu przy ul. Ogrodowej (zespół przedszkolno – żłobkowy).
- 2.1.3. Wsparcie prywatnej inicjatywy w zakresie opieki nad najmłodszymi dziećmi i wychowania przedszkolnego.

8.2.2. Cel operacyjny nr 2.2.: Lokalna polityka senioralna.

Lokalna polityka senioralna, a konkretnie kontynuacja tej polityki, zawarta jest w kilku celach operacyjnych. Z jednej strony będą to ułatwienia dla osób starszych w postaci likwidacji barier komunikacyjnych, czy to w sensie czysto technicznym przy okazji modernizacji dróg (cel operacyjny nr 1.1.), czy to poprzez sprawny system transportu zbiorowego i infrastruktury komunikacyjnej (cele operacyjne nr 1.3. i 1.4.). Z drugiej strony będą to działania umożliwiające i zachęcające do czynnego udziału w życiu Gminy poprzez szeroką ofertę usług kultury i rekreacji. Gmina będzie także wspierać funkcjonujące już inicjatywy na czele z lokalnym Uniwersytetem Trzeciego Wieku. Funkcjonujący Dom Dziennego Pobytu Seniora w Jasieniu przy ul. Okrzei poddany zostanie modernizacji poprzez dostosowanie dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Alternatywnie zakłada się adaptację innego budynku na potrzeby Domu Dziennego Pobytu Seniora. Gmina będzie również zainteresowana rozwojem usług stałego pobytu dla seniorów (np.: na bazie licznych zespołów pałacowo – parkowych) poprzez uczestnictwo w formule partnerstwa publiczno – prywatnego.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 2.2.1. Modernizacja Domu Dziennego Pobytu Seniora (względnie adaptacja nowego obiektu).
- 2.2.2. Wsparcie lokalnych inicjatyw senioralnych.
- 2.2.3. Wsparcie prywatnej inicjatywy, na bazie partnerstwa publiczno – prywatnego, w zakresie tworzenia obiektów na potrzeby stałego pobytu seniorów.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które wynikają z ustaleń *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jasień*.

8.2.3. Cel operacyjny nr 2.3.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury usług kultury.

Popyt na wysokiej jakości usługi kultury stale rośnie. Dotyczy to zarówno grup artystycznych czy kół zainteresowań, jak i uniwersalnych czy tematycznych imprez, w tym o charakterze masowym. Zainteresowani są tym zarówno rodzice odnośnie swoich najmłodszych dzieci (jak i oni sami), młodzież w wieku szkolnym (podstawowym i średnim), seniorzy, a także coraz większa liczba nowych osadników, w tym migrantów ekonomicznych. Oferta usług kultury musi być zatem zróżnicowana, zarówno pod kątem potrzeb poszczególnych grup wiekowych, jak i środowisk kulturowych. Aby sprostać organizacyjnie uzasadnionym oczekiwaniom najpierw rozbudowana zostanie infrastruktura służąca usługom kultury. Gmina zainteresowana jest przejęciem i docelową adaptacją zabytkowego pałacu w Jasieniu przy ul. Strażackiej na cele siedziby nowego Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury. Przeniesiona zostałaby tam również Biblioteka Publiczna oraz Izba Pamięci. Alternatywnie, w przypadku braku możliwości przejęcia pałacu, gruntownej modernizacji poddane zostanie obecne centrum kultury

przy ul. Armii Krajowej. Rozbudowana i zmodernizowana zostanie także sieć świetlic wiejskich wraz z otoczeniem służącym integracji mieszkańców. Imprezom masowym, czy innym spotkaniom plenerowym, w tym na terenach wiejskich, służyć będzie przestrzeń publiczna, o której mowa w celu operacyjnym nr 1.7. Gmina będzie otwarta na częściowo komercyjne wykorzystanie infrastruktury kulturalnej. Jeżeli zasygnalizowany zostanie popyt na organizację specjalistycznych, płatnych zajęć, szkoleń czy kursów, w tym zawodowych, których z przyczyn merytorycznych nie będą mogli prowadzić etatowi pracownicy MGOK, to możliwa będzie, w określonych porach, dzierżawa publicznych pomieszczeń dla prywatnych animatorów oraz dofinansowanie uczestnictwa w wybranych zajęciach, kursach czy szkoleniach dla zainteresowanych mieszkańców. Dofinansowanie obejmie w szczególności osoby (rodziny) zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby niepełnosprawne, edukację seniorów (wykorzystanie cyfrowych nośników informacji i systemów e-usług) oraz wspieranie edukacji cyfrowej dzieci i młodzieży.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 2.3.1. Adaptacja pałacu w Jasieniu przy ul. Strażackiej na cele nowej siedziby MGOK (alternatywnie).
- 2.3.2. Modernizacja obecnej siedziby MGOK w Jasieniu przy ul. Armii Krajowej na cele usług kultury (alternatywnie).
- 2.3.3. Poszerzenie oferty działających w ramach MGOK grup artystycznych i kół zainteresowań.
- 2.3.4. Organizacja specjalistycznych zajęć, szkoleń i kursów na bazie infrastruktury usług kultury.
- 2.3.5. Budowa, rozbudowa, modernizacja świetlic wiejskich:
  - Bieszków;
  - Bronice;
  - Budziechów;
  - Golin;
  - Jabłoniec;
  - Jaryszów;
  - Rostoki;
  - Świbna;
  - Zabłocie.

Za zgodne z niniejszym kierunkiem działań należy uznać wszelkie inne zadania, które będą służyć rozbudowie i modernizacji świetlic wiejskich w pozostałych miejscowościach.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które wynikają z ustaleń *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jasień*.

8.2.4. Cel operacyjny nr 2.4.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.

Gmina Jasień, a zwłaszcza miasto, posiada bogate tradycje związane z funkcjonowaniem infrastruktury sportowo – rekreacyjnej. Mowa przede wszystkim o byłym ośrodku sportu i rekreacji zlokalizowanym pomiędzy ul. Żytnią a rzeką Lubszą, na wschód od parku miejskiego. Ośrodek zostanie zrewitalizowany, doposażony w infrastrukturę sportowo – rekreacyjną dla różnych grup wiekowych i udostępniony mieszkańcom. Będą tam odbywały się również imprezy plenerowe, w tym masowe, które z różnych względów nie mogą być organizowane w centrum miasta (rynek). Rozważona zostanie możliwość budowy otwartego basenu, wymaga ona jednak wcześniejszych analiz techniczno – ekonomicznych. Sportowe życie miasta, cieszące się niemalejącym zainteresowaniem, to także klub piłkarski Stal Jasień. Stadion przy ul. Żarskiej zostanie rozbudowany. Oprócz głównej płyty, która zostanie powiększona aby sprostać przepisom gry w piłkę nożną, dodatkowo powstanie mniejsze boisko

treningowe. Dobudowane zostaną także szatnie i toalety. Powstaną trybuny z miejscami siedzącymi (do 299). Cały kompleks zostanie oświetlony, co umożliwi treningi jak i zawody po zmierzchu. Mniejsze obszarowo przedsięwzięcia obejmą modernizację kompleksu „Orlika” przy Szkole Podstawowej na ul. Konopnickiej czy np.: teren w rejonie ul. Kolejowej (tuż przy stacji kolejowej). Życie sportowe toczy się także na terenach wiejskich. Zmodernizowane zostaną boiska sportowe wraz z otoczeniem służącym integracji mieszkańców, uzupełniona zostanie sieć placów zabaw i siłowni plenerowych. Analogicznie do działań związanych z usługami kultury poszerzona zostanie oferta obejmująca możliwość zrzeszania się w różnych sekcjach sportowych, w zależności od realnych, na bieżąco diagnozowanych potrzeb. Szeroko rozumianej rekreacji służyć będą także działania ujęte w celach operacyjnych nr 1.7. i 3.4.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 2.4.1. Rewitalizacja byłego ośrodka sportu i rekreacji w Jasieniu przy ul. Okrzei.
- 2.4.2. Modernizacja stadionu w Jasieniu przy ul. Żarskiej.
- 2.4.3. Modernizacja terenów sportowych w Jasieniu przy Szkole Podstawowej na ul. Konopnickiej.
Za zgodne z niniejszym kierunkiem działań należy uznać wszelkie inne zadania, które będą służyć rozbudowie i modernizacji terenów sportowo – rekreacyjnych przy placówkach edukacyjnych oraz innych, mniejszych obszarowo terenów sportowych w pozostałych rejonach miasta.
- 2.4.4. Rozszerzenie oferty sekcji sportowych.
- 2.4.5. Budowa, rozbudowa i modernizacja terenów sportowo – rekreacyjnych na obszarach wiejskich:
  - Bronice;
  - Golin;
  - Guzów;
  - Jabłoniec;
  - Jaryszów;
  - Mirkowice;
  - Lisia Góra;
  - Rostoki;
  - Świbna;
  - Wicina;
  - Zabłocie;
  - Zieleniec.

Za zgodne z niniejszym kierunkiem działań należy uznać wszelkie inne zadania, które będą służyć rozbudowie i modernizacji terenów sportowo – rekreacyjnych w pozostałych miejscowościach.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które wynikają z ustaleń *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jasień*.

8.2.5. Cel operacyjny nr 2.5.: Budowa i modernizacja mieszkań komunalnych, socjalnych i na wynajem.

Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych, czy to na bazie krótkoterminowego lub długoterminowego wynajmu, czy poprzez posiadanie własnej nieruchomości, to podstawa bytu każdego człowieka, niezależnie od długości i szerokości geograficznej czy zasobności ekonomicznej danego rejonu. Gmina zainteresowana jest programem budowy mieszkań komunalnych i/lub socjalnych, a także czynszowych. Na mieszkania komunalne i/lub socjalne oczekuje obecnie około 20 rodzin. Rozwój zakładów produkcyjnych w Jasieniu zwiększa zapotrzebowanie na wykwalifikowane i wykształcone kadry. Są wśród nich także, na coraz większą skalę, migranci zarobkowi spoza

granic kraju. Pracują tylko na czas określony (kontrakt) i potrzebują miejsca do tymczasowego zamieszkania lub chcą zostać tu na dłużej, a nawet związać się z gminą na stałe. Młodzi ludzie, którzy wiążą przyszłość z gminą i których nie stać jeszcze na zakup własnych nieruchomości, także oczekują oferty mieszkaniowej. Wszystko to uzasadnia z jednej strony utrzymanie, adaptację i modernizację określonej puli obecnych zasobów komunalnych, a z drugiej potrzebę budowy nowych mieszkań w formule publicznej. Mieszkania w formule czynszowej powstaną w Jasieniu przy ul. Granicznej. Powołana zostanie w tym celu specjalna spółka. Dla mieszkańców gotowych wykupić od Gminy dotychczasowe mieszkania komunalne na własność przygotowana zostanie specjalna oferta. Dla osób posiadających określone środki, umożliwiające zakup nieruchomości i budowę własnego domu, ofertę stanowią liczne tereny przewidziane pod zabudowę mieszkaniową w obowiązujących i planowanych do sporządzenia dokumentach planistycznych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 2.5.1. Budowa zespołu budynków wielorodzinnych w Jasieniu przy ul. Granicznej.
- 2.5.2. Modernizacja komunalnych lokali mieszkalnych.
- 2.5.3. Adaptacja budynku Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury w Jasieniu przy ul. Armii Krajowej na cele komunalnych lokali mieszkalnych (w przypadku przeniesienia MGOK do pałacu przy ul. Strażackiej).
- 2.5.4. Sprzedaż komunalnych lokali mieszkalnych dla zainteresowanych lokatorów.

8.2.6. Cel operacyjny nr 2.6.: *Poprawa bezpieczeństwa publicznego.*

Szeroko pojęte bezpieczeństwo publiczne determinuje wiele czynników. Wpływ na bezpieczeństwo publiczne mają między innymi służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo bezpośrednie, mienia, drogowe, przeciwpożarowe, przeciwpowodziowe, sanitarne, itp. W opinii wielu mieszkańców gminy pojawiają się problemy dotyczące bezpieczeństwa publicznego, a zwłaszcza zachowań określonych grup w porze nocnej oraz niedostatecznej ochrony mienia zarówno prywatnego jak i publicznego. Powodem takiego stanu jest niewystarczający zasób kadrowy funkcjonariuszy oraz braki w wyposażeniu technicznym. Rozwiązanie tego problemu ma więc przede wszystkim charakter organizacyjny. Podjęte zostaną negocjacje pomiędzy Gminą a Komendą Powiatową Policji w Żarach, prowadzące do uzyskania większej motywacji i szerszego źródła środków niezbędnych dla prawidłowego wypełniania obowiązków, służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, zwłaszcza w porze nocnej. Rozbudowany zostanie także system monitoringu wizyjnego, obejmujący obiekty użyteczności publicznej oraz wybrane rejony miasta i gminy. W zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego realizowane będą modernizacje i bieżące doposażanie remiz Ochotniczych Straży Pożarnych. Bezpieczeństwo publiczne to także bezpieczeństwo komunikacyjne, związane między innymi z odpowiednimi standardami dróg (nawierzchnia, organizacja ruchu, itp.) i ich najbliższego otoczenia (pobocza, rowy odwadniające, chodniki, oświetlenie, itd.). Bezpieczeństwo drogowe jest pośrednio przedmiotem celu operacyjnego nr 1.1.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 2.6.1. Podniesienie jakości i efektywności pracy służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo.
- 2.6.2. Rozbudowa monitoringu wizyjnego.
- 2.6.3. Wsparcie lokalnego systemu ochrony przeciwpożarowej.

8.2.7. Cel operacyjny nr 2.7.: Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej.

Podczas spotkań konsultacyjnych (warsztatów strategicznych) wspierających proces budowy *Strategii* pojawiały się głosy dotyczące małej aktywności miejscowego społeczeństwa, braku większego zainteresowania przez mieszkańców działaniami realizowanymi przez Urząd Miejski, itp. Z drugiej strony grupy zainteresowane „życiem” Gminy oceniały obecny kontakt pomiędzy Urzędem a lokalną społecznością jako wymagający dalszego rozwoju. W celu przezwyciężenia tych barier podjęte zostaną działania organizacyjne. Gmina jest i będzie otwarta na inicjatywy lokalne, zgłaszane zarówno przez lokalnych partnerów społecznych (np.: fundacje, stowarzyszenia), Rady Sołeckie, jak i zorganizowane oddolnie przez określone grupy mieszkańców. Ponadto wdrożony zostanie tak zwany „Budżet Obywatelski”.

Większe zamierzenia inwestycyjne, zwłaszcza mogące znacząco oddziaływać na środowisko, w tym na krajobraz, będące czy to zadaniami własnymi Gminy, czy przedmiotem zainteresowania podmiotów prywatnych, będą poprzedzane konsultacjami społecznymi w rejonie poszczególnych miejscowości. Ponadto Gmina będzie współpracować z określonymi podmiotami, które zajmują się wsparciem i organizacją dodatkowych konsultacji społecznych, także na etapie tworzenia dokumentów strategiczno – planistycznych i planistycznych, które wyznaczają ramy dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (w tym na krajobraz) lub po prostu wskazujące określone kierunki rozwoju danej miejscowości.

Podjęta zostanie próba aktywizacji lokalnej młodzieży i seniorów poprzez utworzenie stosownych gremiów w postaci odpowiednio Młodzieżowej Rady Miejskiej i Senioralnej Rady Miejskiej.

Dodatkowe, konkretne potrzeby, które służyć będą przedmiotowemu celowi operacyjnemu, ale np.: także kierunkom działań nr 2.3.3. i 2.3.4., wymagają pogłębionej diagnozy. W związku z powyższym opracowana zostanie nowa edycja Programu (strategii) rozwiązywania problemów społecznych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 2.7.1. Wdrożenie Budżetu Obywatelskiego.
- 2.7.2. Organizacja konsultacji społecznych.
- 2.7.3. Powołanie Młodzieżowej Rady Miejskiej i Senioralnej Rady Miejskiej.
- 2.7.4. Opracowanie Programu (strategii) rozwiązywania problemów społecznych.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które będą wynikać z ustaleń Programu (strategii) rozwiązywania problemów społecznych.

8. 3. Kierunki działań w wymiarze gospodarczym.

8.3.1. Cel operacyjny nr 3.1.: Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

Perspektywa ostatnich kilkunastu lat wskazuje, że miasto Jasień okazało się atrakcyjnym miejscem dla inwestorów. Dotyczy to niemal wyłącznie rozwoju działalności produkcyjnych, zarówno w oparciu o restrukturyzację funkcjonujących tu od wielu lat i posiadających bogate tradycje przemysłowe przedsiębiorstw, jak i budowy zupełnie nowych zakładów. Miarą tego sukcesu jest fakt, że Jasień stał się ponadlokalnym ośrodkiem funkcji pracy, gdzie dojeżdżają pracownicy z sąsiednich (i nie tylko) gmin, a także migranci zarobkowi z zagranicy. Jednakże podaż miejsc pracy dotyczy przede wszystkim mężczyzn, głównie robotników

wykwalifikowanych. Poza miastem nie rozwinęły się praktycznie żadne nowe, większe podmioty gospodarcze. Cel operacyjny nr 3.1., a także niemal wszystkie inne, mają sprawić, że cała Gmina Jasień ma być obszarem atrakcyjnym dla inwestorów, którzy planują rozwój swoich przedsiębiorstw w oparciu o tworzenie nowych zakładów i miejsc pracy. Dotyczy to szerokiego spectrum aktywności gospodarczych, a więc rolniczych, produkcyjnych i usługowych, a zwłaszcza usługowych. Co ważne – aktywności nie powodujących nieodwracalnych strat w środowisku. Pomocne w tym zakresie będą miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (cel operacyjny nr 1.10.), w których znajduje się pokaźna i atrakcyjna pula tak zwanych „terenów inwestycyjnych” oraz zbiór przepisów prawa miejscowego odnośnie zagospodarowania danego obszaru. Gmina nadal będzie otwarta na rozwój nowoczesnych działalności produkcyjnych, ale szczególnie honorowane (wspierane) będą działalności usługowe (głównie biurowe i turystyczne), oferujące miejsca pracy dla ludzi młodych, a zwłaszcza kobiet. Dla lokalnych mikroprzedsiębiorstw udzielane będzie wsparcie związane z udostępnieniem lub dzierżawą na preferencyjnych warunkach nie wykorzystywanych obiektów komunalnych dla lokalizacji małych firm wytwórczych oraz usługowych. Prowadzone będą także akcje marketingowe (fachowa branżowa prasa, internet, targi krajowe i zagraniczne), służące promocji walorów inwestycyjnych gminy Jasień.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 3.1.1. Opracowanie lokalnej polityki podatkowej dla inwestujących przedsiębiorców, ze szczególnym uwzględnieniem wybranych branż usługowych.
- 3.1.2. Prowadzenie wszechstronnych akcji promocyjnych walorów inwestycyjnych gminy.

8.3.2. Cel operacyjny nr 3.2.: Rozwój energetyki przyjaznej środowisku.

Szereg analiz lokalnych (np.: *Opracowanie ekofizjograficzne Gminy Jasień*) i ponadlokalnych (np.: *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego*) wskazuje, że gmina Jasień jest potencjalnie miejscem predysponowanym do lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych. Gmina zasadniczo jest zainteresowana rozwojem tej gałęzi działalności produkcyjnych przez prywatnych inwestorów, z zastrzeżeniem ograniczeń wynikających np.: z prawnej ochrony obszarów cennych przyrodniczo czy realizacji poszczególnych inwestycji w porozumieniu z lokalną społecznością. Warunki brzegowe odnośnie wielkopowierzchniowej lokalizacji przedmiotowych urządzeń określone są w modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej i będą wdrażane do lokalnych dokumentów planistycznych.

Ze swojej strony Gmina także będzie inwestować w odnawialne źródła energii w skali adekwatnej do możliwości i potrzeb. Tereny wokół oczyszczalni ścieków i planowanego punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Jasieniu zostaną zagospodarowane pod małą farmę fotowoltaiczną. Przeanalizowany zostanie także zasób innych niezagospodarowanych jeszcze terenów, będących własnością komunalną, w celu ewentualnej lokalizacji małych farm fotowoltaicznych (np.: część działki ewidencyjnej nr 2006/65 w Jasieniu), zasilających w energię np.: system oświetlenia ulicznego. W miarę możliwości technicznych również na dachach obiektów komunalnych, które zgodnie z celem operacyjnym nr 1.9. będą także „zazieleniane”, zainstalowane zostaną panele fotowoltaiczne i/lub solarne w celu alternatywnego, ekologicznego zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 3.2.1. Rozwój energetyki odnawialnej z poszanowaniem walorów przyrodniczo – krajobrazowych oraz w zgodzie z interesem publicznym.
- 3.2.2. Rozwój energetyki odnawialnej na bazie zasobów komunalnych.

8.3.3. Cel operacyjny nr 3.3.: Rozwój rolnictwa ekologicznego.

Bardzo przeciętna, wręcz niska jakość gleb, wyrażona za pomocą syntetycznego wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej, utrudnia uprawy kierunku lokalnego rolnictwa. Uzyskanie wyższych plonów wymaga silnego nawożenia, co nie pozostanie bez wpływu na środowisko przyrodnicze, a także jakość wód podziemnych i powierzchniowych. Stosunkowo niski zasób pastwisk i łąk, w większości podmokłych, nie sprzyja także kierunkowi hodowlanemu, opartemu na inwentarzu wymagającym dużych przestrzeni na wypas. Możliwości rozwoju mają zatem przede wszystkim mniej wymagające uprawy, hodowla skoncentrowana w zamkniętych budynkach, ale także agroturystyka, specjalistyczne rolnictwo ekologiczne i gospodarka rybacka.

Forma i zakres działalności gospodarstw specjalistycznych, a zwłaszcza ekologicznych oraz agroturystycznych ściśle związana jest z przyjazną środowisku uprawą ziemi. Tereny wiejskie gminy Jasień posiadają warunki naturalne predysponujące je do rozwoju agroturystyki. Agroturystyka jest czynnikiem aktywizującym wieś i zapewnia dodatkowe dochody rolnikom. Turystyką wiejską interesują się głównie mieszkańcy miast i większych aglomeracji, którzy dążą do bliskiego kontaktu z naturą, poszukują ciszy i spokoju, chcą aktywnie spędzić wolny czas, itp. Agroturystyka jest bardzo opłacalna, jednakże należy liczyć się z dużą konkurencją w tej branży. Umiejętność sprostania konkurencji nie może opierać się tylko na intuicji oraz przypadkowych rozwiązaniach indywidualnych osób. Należy przygotować cały pakiet programów, które pozwolą usatysfakcjonować przyjeżdżających turystów. Oferta turystyki wiejskiej powinna być skoordynowana między innymi z miejscowym kalendarzem cyklicznych imprez sportowych i kulturalnych. Niezbędnej pomocy w tym zakresie udzielać będzie Gmina oraz regionalne zrzeszenia agroturystyczne, informując jednocześnie o prawnych i finansowych uwarunkowaniach agroturystyki. Należy mieć jednak świadomość, że agroturystyka jest tylko uzupełniającą funkcją rozwoju lokalnego rynku pracy, generuje niewielkie zatrudnienie i nie należy się spodziewać większej ilości gospodarstw niż kilka w skali całej gminy.

Zachęta do tworzenia gospodarstw specjalistycznych, w tym również ekologicznych, kierowana jest przede wszystkim do rolników indywidualnych. Wśród konsumentów nieustannie zwiększa się popyt na tak zwaną „żywność ekologiczną”. Bieżący monitoring sytuacji panującej na rynkach rolnych, konsultowany z regionalnymi ośrodkami doradztwa i organizacjami rolniczymi, będzie owocować rozpoznaniem nisz rynkowych i wprowadzeniem na tutejszy grunt (dosłownie i w przenośni) nowych upraw czy hodowli. Dalsze prace powinny koncentrować się głównie na jednym wiodącym produkcie, któremu zostanie podporządkowana cała organizacja danego gospodarstwa rolnego. Należy również liczyć się z częstymi zmianami profilu produkcji (upraw czy hodowli) w zależności od uwarunkowań podaży i popytu na rynkach. Ważnym aspektem jest także certyfikacja gospodarstw ekologicznych i ekoturystycznych, w celu oferowania konsumentom i turystom jednolitych, wysokich standardów. Gospodarstwa specjalistyczne mogą także opierać się na uprawach energetycznych. Produkcja energii z odnawialnych źródeł na coraz większą skalę stwarza zapotrzebowanie na uprawę roślin energetycznych. Uprawy energetyczne to uprawy roślin w celu pozyskania biomasy z przeznaczeniem na cele energetyczne, czyli do produkcji energii cieplnej, energii elektrycznej oraz paliwa gazowego (biogazu) lub ciekłego. Biomasa jest zaliczana do odnawialnych źródeł energii. Odpady z upraw roślin przemysłowych i żywnościowych też mogą być używane w celu produkcji energii, choć takie uprawy nie są uznawane formalnie za uprawy energetyczne. Rośliny energetyczne to rośliny uzyskujące duże przyrosty biomasy w stosunkowo krótkim czasie nadającej się głównie do spalania, uzyskując energię cieplną. Wśród wielu gatunków roślin energetycznych największe znaczenie w polskich warunkach mają przede wszystkim: wierzba energetyczna, miskant olbrzymi, słazowiec pensylwański i topola. Decydując się na założenie plantacji roślin energetycznych i przy wyborze określonego gatunku należy brać pod uwagę lokalne zapotrzebowanie na surowiec oraz

opłacalność kosztów transportu. Gospodarka rybacka, abstrahując od zwiększonej retencji wód, to nie tylko hodowla ryb w celach konsumpcyjnych, ale także obszar umożliwiający rekreację i wypoczynek.

Gmina będzie wspierać rozwój wielofunkcyjnego, mało intensywnego rolnictwa, opartego na programach rolnośrodowiskowych. Będą to przede działania inspirujące i wspierające, np.: poprzez doradztwo czy budowę nowego targowiska miejskiego, umożliwiającego dogodne warunki do handlu lokalnymi produktami rolnymi. Wsparciem dla rozwoju agroturystyki będzie także budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej, o której mowa w celu strategicznym nr 3.4.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 3.3.1. Doradztwo i wsparcie organizacyjne dla działalności agroturystycznych i rolnictwa ekologicznego.
- 3.3.2. Budowa targowiska miejskiego w Jasieniu przy ul. Młynarskiej.

8.3.4. Cel operacyjny nr 3.4.: Budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej.

Szeroko rozumiany rozwój turystyki, jako nowej, silnej gałęzi lokalnej gospodarki, to zasadnicze przesłanie celu operacyjnego nr 3.4. Gmina liczy na powstanie funkcjonalnych obiektów noclegowych, czy wręcz ośrodków turystycznych, z bogatym programem usług towarzyszących (gastronomia, rekreacja, wypoczynek, itp.). Siłą rzeczy realizować to będzie sektor prywatny, ale udzielone zostanie mu wsparcie publiczne w postaci budowy podstawowej infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej. Opracowana zostanie koncepcja wytyczenia i oznakowania zintegrowanej sieci szlaków pieszych (w tym ścieżek/tras przyrodniczo/krajoznawczo – dydaktycznych, nordic walking, biegowych), rowerowych i konnych (jeździeckich), możliwie bezkolizyjnych z transportem kołowym, a więc z wykorzystaniem np.: dróg polnych, wiejskich alei, leśnych duktów i mniej ruchliwych dróg. Zasadnicza idea takiego układu tras turystycznych będzie uwzględniać połączenia pomiędzy poszczególnymi miejscowościami a lokalnymi atrakcjami przyrodniczo – krajobrazowymi i kulturowymi (zabytki) oraz możliwość podłączenia się do sieci już istniejącej (głównie w gestii PTTK), w tym w gminach sąsiednich. Szczególnym zainteresowaniem objęta będzie idea organizacji tras tematycznych, w tym o charakterze transgranicznym, np.: szlak 15. południka, szlak cennych stanowisk archeologicznych, szlak byłych linii kolejowych, szlak użytków ekologicznych, szlak doliny rzeki Lubszy, szlak zabytków Dolnych Łużyc, itp. Trasy turystyczne wspomagać będzie system parkingów samochodowych i rowerowych, miejsc odpoczynku, wiat, punktów widokowych (wieże i/lub ambony obserwacyjne), stanowisk do łowienia ryb, tablic informacyjnych, mobilnych punktów informacji turystycznej, miejsc do biwakowania, toalet, itp. Wszystko to, na etapie koncepcji i późniejszej budowy, wymagać będzie współpracy z sąsiednimi gminami, lokalnymi Nadleśnictwami oraz pozostałymi właścicielami wybranych gruntów.

W przypadku braku możliwości budowy systemu ponadlokalnych dróg rowerowych, o których mowa w celu strategicznym nr 1.2., czy to z przyczyn ekonomicznych czy technicznych, alternatywnie zarekomendowana zostanie sąsiednim gminom opcja zastąpienia ich „zwykłymi” szlakami rowerowymi. Formalnie rowerowym szlakiem turystycznym jest wytyczona w terenie trasa służąca do odbywania wycieczek, oznakowana jednolitymi znakami (symbolami) i wyposażona w urządzenia informacyjne, które zapewniają bezpieczne i spokojne jej przebycie turyście (rowerzyście) o dowolnym poziomie umiejętności i doświadczenia, o każdej porze roku i w każdych warunkach pogodowych, o ile szczegółowe wymagania nie stanowią inaczej (okresowe zamykanie w przypadku niekorzystnych warunków pogodowych lub ze względów przyrodniczych na terenach chronionych). Rowerowym szlakiem turystycznym może być zatem także odcinek określonej drogi rowerowej.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

3.4.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu tras turystycznych obejmujących gminę Jasień wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

3.4.2. Działania inspirujące, promocyjne, wspierające i organizacyjne na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu tras turystycznych, obejmujących gminę Jasień i gminy sąsiednie.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które wynikają z ustaleń *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jasień* oraz każde inne zadanie, polegające na budowie (organizacji) konkretnej już infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej.

8.3.5. Cel operacyjny nr 3.5.: Zagospodarowanie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”.

Nie tylko społeczność miejscowości Wicina i całej gminy Jasień, ale także środowisko naukowe związane z archeologią, żywią duże nadzieje z przyszłym funkcjonowaniem Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”. Co prawda bezpośrednie zasady ochrony parku określa *Plan Ochrony Parku Kulturowego Grodzisko w Wicinie*, ale nie stoją one w sprzeczności ze zrównoważonym funkcjonowaniem działalności naukowych, badawczych, edukacyjnych i turystycznych. Potwierdza to chociażby rosnąca frekwencja na organizowanych tam, z coraz większym rozmachem, corocznych plenerach archeologicznych. Funkcje naukowa, badawcza i edukacyjna będzie prowadzona w ramach *Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznego Grodzisko w Wicinie*, którego projekt budowy, ze względu na zakres przekraczający możliwości finansowe Gminy Jasień, został wpisany na listę przedsięwzięć warunkowych w *Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Lubuskiego*. W zamyśle „Grodzisko w Wicinie” ma stać się także wizytówką turystyczną, produktem turystycznym nr 1 gminy Jasień, bez którego rozwój tego sektora w skali całej gminy będzie bardzo utrudniony. Oferta „Grodziska w Wicinie” musi oddziaływać nie tylko na skalę lokalną, ale co najmniej regionalną. Zakłada się zatem możliwie jak najszersze urynkowanie jego oferty w zakresie usług komercyjnych, zwłaszcza w najbliższym otoczeniu formalnych granic parku. Oferta Parku Kulturowego będzie najważniejszym bodźcem dla rozwoju funkcji turystycznych (zakwaterowanie, gastronomia, rozrywka i inne usługi towarzyszące) nie tylko w Wicinie, ale w całej wschodniej części gminy. Dzięki niemu szansę rozwoju usług otrzyma także miasto Jasień. Zagospodarowanie otoczenia Parku Kulturowego w podstawową infrastrukturę turystyczną i wypoczynkową będzie realizowane w ramach celu strategicznego nr 3.4.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

3.5.1. Współfinansowanie budowy *Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznego Grodzisko w Wicinie*.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które wynikają z ustaleń *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jasień*.

9. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ.

9. 1. Założenia metodologiczne.

Oczekiwane rezultaty stanowią efekt planowanych działań i są to zmiany pożądane w kontekście podejmowanych interwencji. Są to zmiany zarówno odnośnie zasobów materialnych (np.: infrastruktura techniczna i społeczna), jak i organizacyjnych (systemowych) oraz niematerialnych (np.: wizerunkowych, itp.). Zasadniczo oczekiwane rezultaty powinny być mierzalne i weryfikowalne. W praktyce oznacza to konieczność określenia rezultatów planowanych działań w ujęciu miernikowym / wskaźnikowym. Jest to bardzo ważna część niniejszej (i w ogóle) *Strategii*, mająca bezpośrednie przełożenie na efektywność jej realizacji.

W ramach przyjętej metodologii dla każdego z kierunków działań starano się przyporządkować wskaźniki, których zadaniem jest określenie oczekiwanych zmian jakie zajdą w obszarze realizacji poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych. Wybrane wskaźniki, których gamę oczywiście może jeszcze poszerzyć (patrz monitoring), aczkolwiek w ujęciu statystycznym będą sprowadzać się do tego samego (per analogiam do *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej*), mają pokazać stopień realizacji przyjętych kierunków działań, opisanych za pomocą mierników. Dla wskaźników zostały określone wartości bazowe oraz oszacowano wartości docelowe. Wskaźniki bazowe to wskaźniki zastane w miarę możliwości dla roku poprzedzającego rozpoczęcie wdrażania *Strategii* (lub dla lat wcześniejszych ze względu na dostępność danych). Wskaźniki docelowe określają zaś pożądane wartości, które planowo mają zostać osiągnięte w wyniku realizacji *Strategii*.

Od strony prawnej, zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju gminy określa się w szczególności oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

9. 2. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze przestrzennym.

TABELA 11: Podstawowe mierniki i wskaźniki oczekiwanych rezultatów planowanych kierunków działań w wymiarze przestrzennym.

Kierunek działań	Główny miernik / wskaźnik	Wartość bazowa (2021)	Wartość docelowa (2030)
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 1: PRZESTRZEŃ PRZYJAZNA DLA MIESZKAŃCA I ŚRODOWISKA			
Cel operacyjny nr 1.1.: Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych			
1.1.1. Modernizacja dróg gminnych publicznych	Odsetek (%) dróg o nawierzchni gruntowej	62,79	50,0
1.1.2. Modernizacja dróg gminnych wewnętrznych	Odsetek (%) dróg o nawierzchni gruntowej	81,65	75,0
1.1.3. Budowa nowych odcinków dróg gminnych	Długość (km) nowo wybudowanych dróg	nie dotyczy	0,6

1	2	3	4
1.1.4. Budowa nowych odcinków dróg wewnętrznych dla obsługi terenów osadniczych	Długość (km) nowo wybudowanych dróg	nie dotyczy	10,0
1.1.5. Modernizacja dróg dojazdowych do użytków rolnych	Długość (km) zmodernizowanych dróg	nie dotyczy	10,0
1.1.6. Modernizacja kładek nad rzeką Lubszą	Ilość obiektów wymagających modernizacji	3	0
Cel operacyjny nr 1.2.: Budowa dróg rowerowych			
1.2.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu dróg rowerowych	Długość (km) dróg rowerowych	0	≈ 10,0 Wartość uzależniona od wyników koncepcji
1.2.2. Działania na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu dróg rowerowych	Długość (km) dróg rowerowych	2,1	≈ 30,0 Wartość uzależniona od wyników koncepcji
Cel operacyjny nr 1.3.: Rozwój transportu zbiorowego			
1.3.1. Działania na rzecz modernizacji linii kolejowej nr 275	Długość (km) czynnych linii kolejowych	0	9,4
1.3.2. Negocjacje z przewoźnikami komunikacji autobusowej dotyczące reorganizacji siatki połączeń	Odsetek (%) mieszkańców objętych komunikacją autobusową	88,16	100
1.3.3. Opracowanie koncepcji lokalnej komunikacji autobusowej	jak wyżej ; działania uzupełniające kierunek działań nr 1.3.2.		
Cel operacyjny nr 1.4.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej			
1.4.1. Organizacja głównego węzła przesiadkowego wraz z parkingami „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie stacji kolejowej w Jasieniu	Ilość czynnych stacji kolejowych	0	1
	Ilość miejsc parkingowych (samochód / rower)	0 / 0	50 / 100

STRATEGIA ROZWOJU GMINY JASIEŃ DO 2030 ROKU

1	2	3	4
1.4.2. Organizacja dodatkowych parkingów „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie przystanków kolejowych	Ilość czynnych przystanków kolejowych	0	2
	Ilość miejsc parkingowych (samochód / rower)	0 / 0	2 x 25 / 2 x 50
1.4.3. Budowa nowych parkingów w Jasieniu i na terenach wiejskich	Ilość miejsc parkingowych dla samochodów	≈ 50	≈ 200
1.4.4. Budowa systemu parkingów „Bike & Ride”	Ilość parkingów rowerowych (stojaki pod wiatą)	0	18
1.4.5. Instalacja parkingów rowerowych (tylko stojaki) przy głównych placówkach usług publicznych	Ilość parkingów rowerowych (tylko stojaki)	20	50
1.4.6. Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego	Ilość punktów świetlnych (majątek Gminy)	236	≈ 386
Cel operacyjny nr 1.5.: Rozwój systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków			
1.5.1. Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej w Jasieniu	Odsetek (%) mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej w mieście	99,3 (2019)	100
1.5.2. Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej na terenach wiejskich	Odsetek (%) mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej na terenach wiejskich	84,9 (2019)	95,0
1.5.3. Modernizacja stacji uzdatniania wody (SUW) „Leśna” i „Wodna”	poprawa jakości wody oraz prace wspierające kierunki działań nr 1.5.1. i 1.5.2.		
1.5.4. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Jasieniu wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków	Odsetek (%) mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w mieście	66,7 (2019)	80,0
1.5.5. Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Mirkowice	Odsetek (%) mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich	12,5 (2019)	20,0
1.5.6. Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków	Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków	171	250

1	2	3	4
1.5.7. Opracowanie koncepcji ewentualnej kanalizacji miejscowości Guzów, Jabłonec, Wicina i Zabłocie	Odsetek (%) mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich	12,5 (2019)	≈ 55,0 Wartość uzależniona od wyników koncepcji
Cel operacyjny nr 1.6.: Uregulowanie gospodarki odpadami			
1.6.1. Budowa nowego PSZOK w Jasieniu	Powierzchnia (ha) terenów PSZOK	0,35	0,90
1.6.2. Rozszerzenie systemu selekcji odpadów u źródła	Poziom (%) recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych	46	60
1.6.3. Dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest	Poziom (%) usunięcia wyrobów zawierających azbest z ogółu zinwentaryzowanych	22,28	100 (2032)
1.6.4. Monitoring odpadów komunalnych	nie dotyczy ; działania prewencyjne wspierające porządek prawny		
Cel operacyjny nr 1.7.: Zagospodarowanie przestrzeni publicznych			
1.7.1. Opracowanie wielowariantowej, kompleksowej koncepcji architektoniczno – urbanistycznej dotyczącej zagospodarowania centrum Jasienia	Uzależnione od rozwiązań przyjętych w koncepcji. W zamierzeniu oczekiwane rezultaty dotyczą przede wszystkim ograniczenia liczby pojazdów przejeżdżających przez centrum miasta, ograniczenia emisji zanieczyszczenia powietrza, liczby plenerowych imprez kulturalnych oraz uczestników tychże wydarzeń, liczby nowych podmiotów funkcjonujących w branżach usługowych oraz efektów niewymiernych w postaci np.: większej satysfakcji i identyfikacji z miejscem zamieszkania (miastem, gminą).		
1.7.2. Kompleksowa rewitalizacja Górki Flöthera	Powierzchnia (ha) obszaru poddanego rewitalizacji	0	10
1.7.3. Kontynuacja rewitalizacji parku miejskiego	Powierzchnia (ha) obszaru poddanego rewitalizacji	2	5
1.7.4. System zachęt wspierający dbałość o czystość i estetykę nieruchomości własności prywatnej	Liczba obiektów poddanych modernizacji	Wartość trudna do oszacowania ze względu na brak statystyk	≈ 100
Cel operacyjny nr 1.8.: Opieka nad zabytkami i zagospodarowanie miejsc pamięci			
1.8.1. Sporządzenie Gminnej Ewidencji Zabytków	Aktualność opracowania	Brak opracowania	Aktualne opracowanie

STRATEGIA ROZWOJU GMINY JASIEŃ DO 2030 ROKU

1	2	3	4
1.8.2. Opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	Aktualność opracowania	Brak opracowania	Aktualne opracowanie
1.8.3. Współfinansowanie rewitalizacji kluczowych obiektów dziedzictwa historycznego	Ilość obiektów poddanych rewitalizacji	0	11
1.8.4. Zagospodarowanie byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen	Powierzchnia (ha) obszaru poddanego zagospodarowaniu	0	10
1.8.5. Działania na rzecz powstania ponadlokalnych szlaków (tras turystycznych) o tematyce kulturowej	Ilość szlaków tematycznych	0	Wartość trudna do oszacowania ze względu na konieczność ustaleń na szczeblu ponadlokalnym
Cel operacyjny nr 1.9.:			
Ochrona środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych			
1.9.1. Opracowanie gminnego Programu Ochrony Środowiska	Aktualność opracowania	Nieaktualne opracowanie	Aktualne opracowanie
1.9.2. Sporządzenie inwentaryzacji przyrodniczej	Aktualność opracowania	Brak opracowania	Aktualne opracowanie
1.9.3. Modernizacja gospodarki ciepłowniczej	Ilość instalacji (pieców) niespełniających kryteriów	674	0
	Ilość obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji	6	0
1.9.4. Uzupełnienie systemu zieleni urządzonej	Coroczna powierzchnia (ha) „małej” zieleni udostępniona mieszkańcom	≈ 1	≈ 2 (od 2022 roku)
	Ilość „zielonych” przystanków	0	23
	Coroczna powierzchnia (m ²) „zazielenianych” dachów i ścian	0	≈ 100 (od 2022 roku)
1.9.5. Działania na rzecz budowy zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy w Jasieniu	Uzależnione od rozwiązań przyjętych poza kompetencjami Gminy Jasień. Efektem działań ma być funkcjonujący już zbiornik retencyjny, a w związku z nim ograniczenie powierzchni terenów szczególnego zagrożenia powodzią poniżej zbiornika, w zależności od przyjętych rozwiązań technicznych.		

1	2	3	4
1.9.6. Retencja wód opadowych i roztopowych	Coroczna powierzchnia (m ²) oddawanych ogrodów deszczowych	0	≈ 1000 (od 2022 roku)
	Coroczna powierzchnia (ha) utworzonych małych zbiorników retencyjnych	Wartość trudna do oszacowania ze względu na brak statystyk	≈ 2 (od 2022 roku)
1.9.7. Edukacja ekologiczna	nie dotyczy ; wartości niewymierne, aczkolwiek pośrednio przekładające się na realizację wybranych aspektów celów operacyjnych nr 1.6. i 1.9.		
Cel operacyjny nr 1.10.: Usprawnienie lokalnego systemu planowania przestrzennego			
1.10.1. Opracowanie oceny aktualności dokumentów planistycznych	Aktualność opracowania	Aktualne opracowanie (do końca kadencji Rady Miejskiej 2018 – 2023)	Aktualne opracowanie
1.10.2. Sukcesywna realizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	Odsetek (%) powierzchni gminy pokryty obowiązującymi planami miejscowymi	19,54	71,43
1.10.3. Sporządzenie „uchwały krajobrazowej”	Aktualność opracowania	Brak opracowania	Aktualne opracowanie

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

9. 3. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze społecznym.

TABELA 12: Podstawowe mierniki i wskaźniki oczekiwanych rezultatów planowanych kierunków działań w wymiarze społecznym.

Kierunek działań	Główny miernik / wskaźnik	Wartość bazowa (2021)	Wartość docelowa (2030)
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 2: STABILNE I BEZPIECZNE MIEJSCE DO ŻYCIA			
Cel operacyjny nr 2.1.: Rozwój oferty opieki nad najmłodszymi dziećmi oraz wychowania przedszkolnego			
2.1.1. Budowa żłobka w Jasieniu przy ul. Ogrodowej	Odsetek (%) dzieci w wieku 1 – 3 lata objętych opieką żłobkową	0	35,0
2.1.2. Budowa przedszkola w Jasieniu przy ul. Ogrodowej	Odsetek (%) dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem	78,5 (2019)	100

1	2	3	4
2.1.3. Wsparcie prywatnej inicjatywy w zakresie opieki nad najmłodszymi dziećmi i wychowania przedszkolnego	Odsetek (%) dzieci w wieku 1 – 3 lata objętych opieką żłobkową	0	Wartość trudna do oszacowania, zależna od prywatnej inicjatywy.
	Odsetek (%) dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	0	Wsparcie w ramach wskaźnika dla kierunku działań nr 2.1.2.
Cel operacyjny nr 2.2.: Lokalna polityka senioralna			
2.2.1. Modernizacja Domu Dziennego Pobytu Seniora (względnie adaptacja nowego obiektu)	Liczba miejsc umożliwiająca obsługę dziennego pobytu seniorów	20	40
2.2.2. Wsparcie lokalnych inicjatyw senioralnych	Liczba osób zrzeszonych w ramach zorganizowanych grup senioralnych	60	100
2.2.3. Wsparcie prywatnej inicjatywy, na bazie partnerstwa publiczno – prywatnego, w zakresie tworzenia obiektów na potrzeby stałego pobytu seniorów	Liczba miejsc umożliwiająca obsługę w domach stałego pobytu dla seniorów	0	≈ 100
Cel operacyjny nr 2.3.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury usług kultury			
2.3.1. Adaptacja pałacu w Jasieniu przy ul. Strażackiej na cele nowej siedziby MGOK (alternatywnie)	Uczestnicy imprez kulturalnych na 1000 mieszkańców	372 (2019)	750
2.3.2. Modernizacja obecnej siedziby MGOK w Jasieniu przy ul. Armii Krajowej na cele usług kultury (alternatywnie)			
2.3.3. Poszerzenie oferty działających w ramach MGOK grup artystycznych i kół zainteresowań	Członkowie grup artystycznych na 1000 mieszkańców	1,57 (2019)	30,0
	Członkowie kół zainteresowań na 1000 mieszkańców	16,59 (2019)	30,0
2.3.4. Organizacja specjalistycznych zajęć, szkoleń i kursów na bazie infrastruktury usług kultury	Wartość trudna do oszacowania, zależna od zgłaszanego popytu (zainteresowani mieszkańcy) i podaży (podmioty świadczące dane usługi). Efektem działania ma być zwiększenie wiedzy i umiejętności zainteresowanych mieszkańców.		

1	2	3	4
2.3.5. Budowa, rozbudowa, modernizacja świetlic wiejskich	Ilość funkcjonujących świetlic wiejskich	11	13
Cel operacyjny nr 2.4.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej			
2.4.1. Rewitalizacja byłego ośrodka sportu i rekreacji w Jasieniu przy ul. Okrzei	Powierzchnia (ha) obszaru poddanego rewitalizacji	0	3
2.4.2. Modernizacja stadionu w Jasieniu przy ul. Żarskiej	Funkcjonalność kompleksu:		
	przepisowe wymiary boiska	NIE	TAK
	boisko treningowe	NIE	TAK
	szatnie	NIE	TAK
	toalety	NIE	TAK
	trybuny z miejscami siedzącymi	NIE	TAK
2.4.3. Modernizacja terenów sportowych w Jasieniu przy Szkole Podstawowej na ul. Konopnickiej	Powierzchnia (ha) obszaru poddanego modernizacji	0	0,6
2.4.4. Rozszerzenie oferty sekcji sportowych	Członkowie klubów sportowych na 1000 mieszkańców	29,47 (2018)	60,0
2.4.5. Budowa, rozbudowa i modernizacja terenów sportowo – rekreacyjnych na obszarach wiejskich	Liczba boisk sportowych	14	17
	Liczba w pełni funkcjonalnych placów zabaw	11	17
Cel operacyjny nr 2.5.: Budowa i modernizacja mieszkań komunalnych, socjalnych i na wynajem			
2.5.1. Budowa zespołu budynków wielorodzinnych w Jasieniu przy ul. Granicznej	Liczba wybudowanych lokali mieszkalnych	nie dotyczy	20
2.5.2. Modernizacja komunalnych lokali mieszkalnych	Liczba lokali mieszkalnych poddanych modernizacji	nie dotyczy	15
2.5.3. Adaptacja budynku MGOK w Jasieniu na cele komunalnych lokali mieszkalnych (w przypadku przeniesienia MGOK do pałacu przy ul. Strażackiej)	Liczba utworzonych lokali mieszkalnych	nie dotyczy	6

1	2	3	4
2.5.4. Sprzedaż komunalnych lokali mieszkalnych dla zainteresowanych lokatorów	Liczba sprzedanych lokali mieszkalnych	nie dotyczy	≈ 60
Cel operacyjny nr 2.6.: Poprawa bezpieczeństwa publicznego			
2.6.1. Podniesienie jakości i efektywności pracy służ odpowiedzialnych za bezpieczeństwo	Liczba przestępstw stwierdzonych	123 (2020)	≈ 60
	Wskaźnik (%) wykrywalności przestępstw	69,92 (2020)	≈ 80,0
2.6.2. Rozbudowa monitoringu wizyjnego	jak wyżej ; inwestycja wspierająca kierunek działań nr 2.6.1.		
2.6.3. Wsparcie lokalnego systemu ochrony przeciwpożarowej	Liczba w pełni funkcjonalnych strażnic OSP	0	2
Cel operacyjny nr 2.7.: Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej			
2.7.1. Wdrożenie Budżetu Obywatelskiego	Środki (w PLN) przeznaczone na cele budżetu obywatelskiego	0	2.000.000
2.7.2. Organizacja konsultacji społecznych	Wartość niewymierna, trudna do oszacowania, uzależniona od podejmowanych działań, wymagających konsultacji społecznych		
2.7.3. Powołanie Młodzieżowej Rady Miejskiej i Senioralnej Rady Miejskiej	Funkcjonowanie Młodzieżowej Rady Miejskiej	NIE	TAK
	Funkcjonowanie Senioralnej Rady Miejskiej	NIE	TAK
2.7.4. Opracowanie Programu (strategii) rozwiązywania problemów społecznych	Aktualność opracowania	Nieaktualne opracowanie	Aktualne opracowanie

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

9. 4. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze gospodarczym.

TABELA 13: Podstawowe mierniki i wskaźniki oczekiwanych rezultatów planowanych kierunków działań w wymiarze gospodarczym.

Kierunek działań	Główny miernik / wskaźnik	Wartość bazowa (2021)	Wartość docelowa (2030)
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 3: WIELOFUNKCYJNA, NOWOCZESNA GOSPODARKA			
Cel operacyjny nr 3.1.: Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy			
3.1.1. Opracowanie lokalnej polityki podatkowej dla inwestujących przedsiębiorców, ze szczególnym uwzględnieniem wybranych branż usługowych	Udział (%) sektora usług w strukturze pracujących	31,23 (2018)	40,0
	Udział (%) kobiet w strukturze pracujących	35,44 (2018)	50,0
3.1.2. Prowadzenie wszechstronnych akcji promocyjnych walorów inwestycyjnych gminy	Coroczna ilość akcji promocyjnych	0	2
Cel operacyjny nr 3.2.: Rozwój energetyki przyjaznej środowisku			
3.2.1. Rozwój energetyki odnawialnej z poszanowaniem walorów przyrodniczo – krajobrazowych oraz w zgodzie z interesem publicznym	Udział (%) energii odnawialnej w zużyciu energii ogółem	Wartość trudna do oszacowania ze względu na brak statystyk	35,0
3.2.2. Rozwój energetyki odnawialnej na bazie zasobów komunalnych			
Cel operacyjny nr 3.3.: Rozwój rolnictwa ekologicznego			
3.3.1. Doradztwo i wsparcie organizacyjne dla działalności agroturystycznych i rolnictwa ekologicznego	Ilość gospodarstw agroturystycznych	0	3
	Odsetek (%) użytków rolnych w ramach gospodarstw ekologicznych	Wartość trudna do oszacowania ze względu na brak statystyk	20,0
	Powierzchnia (ha) stawów hodowlanych	36,4510	70,0

1	2	3	4
3.3.2. Budowa targowiska miejskiego w Jasieniu przy ul. Młynarskiej	Liczba stałych punktów sprzedaży drobnodetalicznej na targowiskach czynnych codziennie	12	30
Cel operacyjny nr 3.4.: Budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej			
3.4.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu tras turystycznych obejmujących gminę Jasień wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Długość (km) znakowanych szlaków pieszych	≈ 31	≈ 60 Wartość uzależniona od wyników koncepcji
	Długość (km) znakowanych szlaków rowerowych	≈ 20	≈ 80 Wartość uzależniona od wyników koncepcji, włącznie z drogami rowerowymi
	Długość (km) znakowanych szlaków jeździeckich	0	≈ 20 Wartość uzależniona od wyników koncepcji
3.4.2. Działania na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu tras turystycznych, obejmujących gminę Jasień i gminy sąsiednie.	jak wyżej ; działania wspierające kierunek działań nr 3.4.1.		
Cel operacyjny nr 3.5.: Zagospodarowanie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”			
3.5.1. Współfinansowanie budowy Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznego Grodzisko w Wicinie	Coroczna ilość turystów odwiedzających Park Kulturowy, włącznie z plenerem archeologicznym	2000	20000
	Wartości niewymierne lub wymierne pośrednio, związane z efektami działalności naukowo – badawczo – edukacyjnej (publikacje naukowe, przewodniki turystyczne, mapy tematyczne, foldery, itp.).		
	Liczba miejsc noclegowych w skali całej gminy	30	≈ 100 Także jako rezultat wielu innych kierunków działań

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

10. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ.

10. 1. Rola modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej w strategii rozwoju gminy.

Ujęcie przestrzenne interwencji planowanych w sferach środowiskowej, infrastrukturalnej, gospodarczej lub społecznej ma priorytetowe znaczenie dla rozwoju. Przestrzeń stanowi kluczowy zasób. To w niej przebiegają lub na nią oddziałują wszystkie procesy społeczne, gospodarcze i przyrodnicze. Z jednej strony stanowi więc uwarunkowanie rozwoju, z drugiej zaś podlega licznym zmianom, które wynikają z prowadzonych działań. Oddziaływanie na przestrzeń, kształtowanie jej w sposób planowy lub mimowolny, wpływa na warunki życia i gospodarowania i warunkuje życie przyszłych pokoleń. Kumulacja wszystkich trendów i procesów zostawia konkretny ślad w przestrzeni. Konsekwencją niewłaściwie zaprogramowanych i realizowanych działań rozwojowych mogą być różnego rodzaju konflikty przestrzenne, których wyeliminowanie może okazać się trudniejsze w momencie, kiedy już zaistnieją. Dlatego tak istotne jest zwrócenie uwagi na aspekty przestrzenne przy przygotowywaniu dokumentów strategicznych. Przestrzeń powinna być traktowana nie tylko jako oczywiste uwarunkowanie dla rozwoju sfery społecznej i gospodarczej, ale jako kluczowa wartość publiczna. Jest ona podstawą do formułowania celów rozwojowych z uwzględnieniem interesu publicznego, w tym ładu przestrzennego. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej wiąże zagadnienia społeczno – gospodarcze z przestrzennymi. Model prezentuje pożądane kierunki rozwoju przestrzennego określonego obszaru w danym horyzoncie czasowym. Przedstawia on (na podstawie wniosków z diagnozy, uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, wyzwań) zmiany, jakie powinny zaistnieć w przestrzeni, by zrealizować wyznaczone cele strategiczne i kierunki działań oraz osiągnąć ich efekty. Model w strategii rozwoju gminy służy określeniu kluczowych dla rozwoju gminy obszarów, zdefiniowaniu ich funkcji i zależności między obszarami o różnych funkcjach. Komponent przestrzenny wskazuje, gdzie dokładnie funkcje mogą być realizowane. Na podstawie modelu można zatem określić i zdelimitować odpowiednio strategiczne działania i obszary, które będą podstawą wzmocnienia potencjału funkcjonalno – przestrzennego oraz zapobiegania zjawiskom negatywnym i konfliktogennym. Istotne jest przy tym zachowanie odpowiednich proporcji pomiędzy poszczególnymi funkcjami, zgodnie z uwarunkowaniami i potrzebami. Model powinien także proponować sposób zagospodarowania w formie ustaleń, zaleceń (rekomendacji) lub zasad. Będą one stanowiły punkt odniesienia dla studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego⁵.

Od strony prawnej, zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 4 i 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju gminy określa się w szczególności model struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie. Dodatkowo model struktury funkcjonalno – przestrzennej zobrazowuje się w formie graficznej.

Model struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy Jasień sporządzono w oparciu o diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, potrzeby rozwojowe wynikające z tejże diagnozy i/lub postulowane wprost przez Urząd Miejski w Jasieniu, wyniki konsultacji społecznych wspierających proces powstania *Strategii* (badanie opinii społecznej oraz warsztaty strategiczne), a przede wszystkim w oparciu o obowiązujące *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień* i miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, ze względu na ich aktualność merytoryczną i formalno – prawną. Siłą rzeczy bazą do kształtu modelu były także wydane decyzje o warunkach zabudowy, tam gdzie nie były one zgodne z ustaleniami *Studium*. W przypadku załączników graficznych (rysunków), obrazujących model struktury

⁵ Na podstawie opracowania pn. *Modele struktury funkcjonalno – przestrzennej w strategiach rozwoju* (Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Departament Strategii, Warszawa, maj 2020 roku).

funkcjonalno – przestrzennej gminy i dodatkowo (uszczegółowienie) miasta, należy mieć na uwadze ograniczenia wynikające z ich skali (brak wytycznych ustawowych), ale także unikanie powielania rysunku obowiązującego *Studium*. Dokładne odwzorowanie wybranych elementów, a zwłaszcza wynikających z przepisów szczególnych (np.: złoża kopalin, ochrona przyrody, ochrona zabytków, obszary szczególnego zagrożenia powodzią, itd.), pozostaje obligatoryjnym obowiązkiem planistycznych dokumentów wykonawczych.

10. 2. Strefa rolnicza.

Strefę rolniczą tworzą:

- tereny użytków rolnych;
- tereny użytków rolnych chronionych.

Strefa rolnicza obejmuje tereny gruntów ornych, łąk, pastwisk, sadów, rowów oraz gruntów pod stawami. Występuje wyspowo niemalże na terenie całej gminy, ze szczególną koncentracją w rejonie środkowo – północnym (na północ od linii Jasień – Mirkowice – Wicina – Guzów, na południe od linii Wicina – Guzów i w rejonie Zabłocia), środkowo – południowym (rejon wsi Bieszków i Świbna) oraz południowo – zachodnim (rejon wsi: Bronice, Golin, Jabłoniec, Jaryszów, Jasionna, Jurzyn, Lisia Góra i Zieleniec). Predysponowana jest do dalszego rozwoju rolnictwa (uprawy, hodowla, gospodarka rybacka), w tym szczególnie rolnictwa ekologicznego. Użytki rolne najsłabszych klas bonitacyjnych IV – VI (a zwłaszcza V – VI), sąsiadujące bezpośrednio z terenami leśnymi, preferowane są do zalesień. Na użytkach rolnych klas IV – VI możliwe są także lokalizacje urządzeń produkcji energii ze źródeł odnawialnych na skalę produkcyjną, zgodnie z ustaleniami dotyczącymi powiązań infrastrukturalnych. Dolinki boczne mniejszych cieków wodnych (bezpośrednich czy pośrednich dopływów Lubszy), charakteryzujących się korzystnym przepływem, można wykorzystać na cele gospodarki rybackiej (stawy hodowlane), zwiększając w ten sposób potencjał retencji wód. Szczególną rolę w strefie rolniczej pełnią tereny użytków rolnych chronionych (III klasa bonitacyjna). Ze względu na ich niewielki zasób w gminie powinny służyć wyłącznie rolnictwu.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- ochrona przed zainwestowaniem użytków rolnych chronionych (III klasa bonitacyjna i gleby organiczne);
- pozostawianie wyodrębnionych ewidencyjnie rowów melioracyjnych na cele jednostek planistycznych w postaci wód powierzchniowych;
- tworzenie odrębnych jednostek planistycznych na cele stawów hodowlanych;
- optymalizowanie lokalizacji terenów obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych (biogazownie, fermy hodowlane, hale, magazyny, itp.) – określenie maksymalnej powierzchni oraz minimalnej odległości od sieci osadniczej (np.: na podstawie analizy lokalnych uwarunkowań i konsultacji społecznych);
- wariantowa, w stosunku do funkcji rolniczej, lokalizacja urządzeń produkujących energię ze źródeł odnawialnych na skalę produkcyjną zgodnie z ustaleniami dla powiązań infrastrukturalnych;
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, poza inwestycjami celu publicznego***.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- możliwość zalesiania użytków rolnych IV – VI klasy bonitacyjnej sąsiadujących bezpośrednio z terenami leśnymi;
- możliwość przeznaczania gruntów ornych IV – VI klasy bonitacyjnej na użytki zielone;
- pozostawianie (i tworzenie) śródpolnych oczek wodnych na cele retencji wód (wyodrębnianie jednostek planistycznych);

- pozostawianie śródpolnych wysp (kęp) leśnych oraz zadrzewień i zakrzewień na cele odpowiednio lasów i zieleni ekologicznej / izolacyjnej (wyodrębnianie jednostek planistycznych);
- wprowadzanie bezwzględnego zakazu zabudowy na użytkach rolnych chronionych;
- wprowadzanie zakazów zabudowy na pozostałych użytkach rolnych uzasadnionych ochroną walorów przyrodniczych, środowiskowych, krajobrazowych i kulturowych.

10. 3. Strefa leśna.

Strefę leśną tworzą:

- lasy i grunty leśne;
- lasy ochronne (cenne przyrodniczo, wodochronne, uszkodzone przez przemysł).

Strefa leśna pełni dominującą funkcję w strukturze przestrzennej gminy. Obejmuje niemal całą północno – zachodnią, północno – wschodnią, centralną i południową część gminy. Gospodarka leśna prowadzona jest w oparciu o Planu Urządzenia Lasu sporządzane przez poszczególne Nadleśnictwa. Szczególną rolę pełnią lasy ochronne (cenne przyrodniczo, wodochronne, uszkodzone przez przemysł), lasy w granicach obszarów objętych ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody oraz lasy w granicach Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Bory Lubuskie”. Tereny leśne predysponowane są także do funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej, zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z Planami Urządzenia Lasu;
- sukcesywna przebudowa ekosystemów leśnych (drzewostanów) w celu ograniczenia monokultur sosnowych;
- lokalizacja „liniowej” i „punktowej” infrastruktury turystyczno – rekreacyjnej zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki oraz na podstawie przepisów odrębnych;
- lokalizacja pozostałej infrastruktury technicznej na podstawie przepisów odrębnych.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- minimalizowanie wyłączenia lasów i gruntów leśnych („odlesień”) na cele rozwoju innych funkcji, w tym infrastruktury technicznej;
- pozostawianie śródpolnych wysp leśnych (wyodrębnianie „leśnych” jednostek planistycznych);
- rozwój małej retencji wodnej.

10. 4. System ochrony przyrody, środowiska i zasobów naturalnych.

System ochrony przyrody, środowiska i zasobów naturalnych tworzą:

- obszary objęte ochroną;
- ponadlokalne korytarze ekologiczne;
- lokalne korytarze ekologiczne;
- złoża kopalin i działalności górnicze;
- rejony naturalnych zagrożeń geologicznych.

System ochrony przyrody, środowiska i zasobów naturalnych wiąże niemal każdą strefę funkcjonalno – przestrzenną, determinując w swoich granicach sposób jej zagospodarowania. Ustalenia dotyczące zagospodarowania tego systemu są nadrzędne dla każdej ze stref, w której występują. System ten tworzą:

- obszary objęte ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, których granice częściowo się pokrywają:
  - Obszar Chronionego Krajobrazu „Wschodnie okolice Lubska”;
  - Natura 2000 „Dolina Lubszy” (PLH 080057);
  - Natura 2000 „Lubski Łęg Śnieżycowy” (PLH 080065);
  - Użytki ekologiczne: „Bagna Jasieńskie”, „Kanały”, „Rabaty” i „Torfowisko Guzów”;
  - Pomniki przyrody;
- ponadlokalne korytarze ekologiczne:
  - „GKZ–3 Łużyce” (niemal cały obszar gminy za wyjątkiem części północno – wschodniej i terenów zabudowanych);
  - „GKZ–2A Bory Zielonogórskie zachodnie” (północno – wschodnia część gminy);
- lokalne korytarze ekologiczne:
  - doliny cieków wodnych (nie objęte ustawowymi formami ochrony przyrody);
  - zbiorniki wodne wraz z otoczeniem (nie objęte ustawowymi formami ochrony przyrody);
- złoża kopalin i działalności górnicze w myśl ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze:
  - udokumentowane złoża kopalin [„Drzeniów” (IB 2346), „Guzów” (KN 20316), „Jasień II” (IB 2333), „Jasionna” (KN 5157), „Lubsko” (WB 794)];
  - obszar i teren górniczy („Jasień IIA”) na złożu „Jasień II” (IB 2333);
- rejony naturalnych zagrożeń geologicznych:
  - obszary predysponowane do występowania ruchów masowych:
    - ✓ na południowy – zachód od Świbnej (po wschodniej stronie doliny rzeki Lubszy);
    - ✓ na wschód od Jasienia (po wschodniej stronie linii kolejowej);
    - ✓ pomiędzy Jasieniem a Wiciną (na południe od Mirkowic) – obszary leśne;
  - grunty podatne na denudację naturogeniczną i uprawową:
    - ✓ na północ od Zabłocia (północno – wschodnie krańce gminy);
    - ✓ pomiędzy Jasieniem a Wiciną (na południe od Mirkowic);
    - ✓ na zachód od Jasienia (na północ od linii Lisia Góra – Zieleniec – Jasionna – Jurzyn).

System obszarów objętych ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody wydaje się być (na etapie przed wykonaniem kompleksowej inwentaryzacji przyrodniczej) wystarczający odnośnie zabezpieczenia najcenniejszych walorów krajobrazowo – przyrodniczych gminy. W niniejszym modelu nie wyróżnia się dodatkowych obszarów, które zasługują na potrzebę objęcia określoną formą ochrony przyrody.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- obszary objęte ochroną:
  - uwzględnienie zakazów wynikających z Uchwały nr XXII/326/20 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 7 września 2020 roku sprawie obszaru chronionego krajobrazu o nazwie „Wschodnie Okolice Lubska”;
  - uwzględnienie planów zadań ochronnych sporządzonych dla obszarów Natura 2000;
  - uwzględnienie zasad ochrony użytków ekologicznych i pomników przyrody zgodnie z przepisami odrębnymi i prawem miejscowym;
- ponadlokalne korytarze ekologiczne:
  - zagospodarowanie na obszarach objętych ochroną zgodnie z wyżej wymienionymi ustaleniami;
  - zagospodarowanie na pozostałych obszarach strefy rolniczej i leśnej zgodnie z ustaleniami dla tych stref;

- złoża kopalin i działalności górnicze:
  - uwzględnienie zasad zagospodarowania obszarów i terenów górniczych zgodnie z przepisami odrębnymi;
- rejony naturalnych zagrożeń geologicznych:
  - utrzymanie obecnej formy zagospodarowania – strefa leśna.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- lokalne korytarze ekologiczne:
  - wprowadzenie zakazu lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 50 m od linii brzegowej śródlądowych wód powierzchniowych płynących oraz naturalnych i sztucznych zbiorników wodnych (w tym oczek wodnych, stawów, zbiorników małej retencji) na obszarach nie objętych dotychczas rygorami zabezpieczającymi przed zainwestowaniem, wynikającymi z przepisów odrębnych, dotyczących ochrony przeciwpowodziowej i ochrony przyrody. Powyższe nie dotyczy urządzeń wodnych i obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej, infrastruktury służącej turystyce i rekreacji oraz wypełniania luk w istniejącej zabudowie na terenach sieci osadniczej;
- złoża kopalin i działalności górnicze:
  - ochrona udokumentowanych złóż kopalin przed zainwestowaniem na inne cele niż górnictwo;
  - ochrona obszarów prognostycznych i perspektywicznych dla występowania kopalin przed zainwestowaniem na terenach poza granicami sieci osadniczej.

10. 5. System ochrony walorów kulturowych.

System ochrony walorów kulturowych tworzą:

- park kulturowy „Grodzisko w Wicinie”;
- były obóz pracy AI Gassen;
- historyczne układy przestrzenne.

System ochrony walorów kulturowych opiera się przede wszystkim na Parku Kulturowym „Grodzisko w Wicinie”, utworzonym zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, byłym obozie pracy AI Gassen oraz na historycznych układach przestrzennych wybranych miejscowości – urbanistycznych (Jasień) i ruralistycznych (Bronice, Budziechów, Guzów, Jabłoniec, Mirkowice, Świbna, Wicina i Zabłocie). Tworzą go rzecz jasna także obiekty i obszary ujęte w rejestrze zabytków województwa lubuskiego oraz wyznaczone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków. Zagospodarowania, jako miejsce pamięci, wymaga obszar byłego hitlerowskiego obozu pracy AI Gassen (filia byłego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego Gross Rosen), położony pomiędzy Jasieniem a Mirkowicami. Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie” predysponowany jest także do funkcji aktywizacji turystyki, zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki. Mogą się do niej włączyć także historyczne układy przestrzenne w oparciu o zwiedzanie i usługi przygotowane dla zwiedzających. Siłą rzeczy system ochrony walorów kulturowych w postaci cennych układów urbanistycznych i ruralistycznych wiąże się z siecią osadniczą. Ustalenia dotyczące zagospodarowania tego systemu są nadrzędne dla sieci, w której występuje, zaś ustalenia dotyczące zagospodarowania Parku Kulturowego są nadrzędne dla tej części strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki, w której on występuje.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- zagospodarowanie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie” zgodnie z *Planem Ochrony Parku Kulturowego Grodzisko w Wicinie*, przyjętym Uchwałą nr XXVI/255/13 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 20 czerwca 2013 roku;
- zagospodarowanie byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen jako miejsce pamięci w zgodzie z uwarunkowaniami prawnymi wynikającymi z położenia w graniach funkcji leśnej;
- ochrona obszarów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków zgodnie z przepisami odrębnymi;
- ochrona obszarów i obiektów wyznaczonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków, w tym poszerzenie tego wykazu poprzez ujęcie w gminnej ewidencji zabytków cennych układów ruralistycznych wsi: Bronice, Guzów, Jabłoniec i Mirkowice;
- ochrona stref ekspozycji układów ruralistycznych wsi Wicina i Zabłocie;
- dla obszarów znajdujących się w granicach cennych układów przestrzennych (urbanistycznych i ruralistycznych) zakłada się:
  - rozbudowę istniejących budynków oraz lokalizację nowych budynków wyłącznie w sposób uzupełniający istniejący układ zabudowy (nawiązanie do ukształtowanej linii zabudowy oraz kompozycji rozplanowania istniejących zespołów budowlanych, kontynuacja cech zabudowy zabytkowej, dostosowanie do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie skali i formy bryły zabudowy);
  - zachowanie istniejących, zasadniczych elementów historycznego układu dróg, ulic, placów i kompozycji zieleni;
  - rozwój funkcji usługowej (zwłaszcza handlowej, gastronomicznej i turystycznej) w oparciu o wyżej wymienione zasady;
  - realizację małej architektury zgodnie z ustaleniami „uchwały krajobrazowej” (zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane);
  - zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (nie dotyczy przedsięwzięć stanowiących inwestycje celu publicznego oraz kwalifikowanych jako mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wyłącznie ze względu na powierzchnię zabudowy lub powierzchnię użytkową)***.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- dla zabytkowych zespołów pałacowo – parkowych i dworsko – parkowych oraz folwarków jako priorytet należy wprowadzać funkcję usługową (turystyka: rozumiana jako zakwaterowanie, gastronomia i rekreacja; usługi lecznicze: rozumiane jako służba zdrowia, centra spa & wellness i rehabilitacja; usługi opieki: rozumiane jako domy dziennego lub stałego pobytu dla osób starszych z towarzyszącymi usługami służby zdrowia; usługi publiczne: administracja, służba zdrowia, edukacja, kultura, sport, bezpieczeństwo publiczne, itp.), w dalszej kolejności jako funkcja mieszkaniowa (rezydencjonalna lub wielorodzinna).

10. 6. Sieć (strefa) osadnicza.

Sieć (strefę) osadniczą tworzą:

- wielofunkcyjny ośrodek lokalny (mieszkaniowo – usługowo – produkcyjny) – miasto Jasień;
- ośrodki wiejskie (mieszkaniowo – usługowo – rolnicze).

Sieć osadnicza gminy Jasień składa się z 1 miasta małej wielkości (zarówno pod względem powierzchni jak i zaludnienia) oraz 17 wsi. Jest to kluczowa strefa w strukturze funkcjonalno – przestrzennej, bezpośrednio związana z miejscem zamieszkania, pracy oraz realizacji codziennych i okazjnych potrzeb. Składają się na nią 4 zasadnicze funkcje: mieszkaniowa, usługowa, produkcyjna i rolnicza (tracąca na znaczeniu).

10.6.1. Miasto Jasień.

Miasto Jasień to lokalny, wielofunkcyjny ośrodek miejski. Poza funkcją mieszkalnictwa pełni on rolę ośrodka koncentracji usług (publicznych i rynkowych) na skalę lokalną oraz lokalizacji aktywności gospodarczych (produkcyjnych i produkcyjno – usługowych) na skalę ponadlokalną.

FUNKCJA MIESZKANIOWA (MIESZKANIOWO – USŁUGOWA):

Funkcja mieszkaniowa (mieszkaniowo – usługowa), rozumiana jako zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, mieszkaniowa jednorodzinna i mieszkaniowo – usługowa wraz z zespołami towarzyszącymi usług wolnostojących, zasadniczo jest dobrze rozplanowana i opiera się – w uproszczeniu – o 6 głównych rejonów:

- rejon centrum – zawarty umownie wewnątrz granic tworzonych przez ulice i bariery naturalne (wymieniając od północy): Konopnickiej, rzekę Lubszę, Piwną, Młynarską, Kolejową, Konstytucji 3-go Maja, Powstańców Warszawskich, Sienkiewicza, Leśną, Łąkową i Szkolną;
- rejon wschodni – zawarty umownie wewnątrz granic tworzonych przez ulice (wymieniając od północy): Boczna, Okrzei, Kazimierza Wielkiego, Żytnią, Źarską i Powstańców Warszawskich;
- rejon północny – zawarty umownie wewnątrz granic tworzonych przez ulice i bariery naturalne (wymieniając od północy): Letnią, Akacjową, Korczyka, Dębową, rzekę Lubszę, Lubską, Korczyka i Rolniczą;
- obrzeża zachodnie – zawarte umownie wewnątrz granic tworzonych przez ulice (wymieniając od północy): Graniczną, Cichą, Rogali, Szkolną, Łąkową, Błotną i Inwestycyjną (obwodnica);
- obrzeża południowe – wzdłuż ulicy Sienkiewicza, poniżej skrzyżowania z ulicami Łąkową i Porzeczkową;
- obrzeża wschodnie, składające się z 4 zespołów:
  - rejon ulic Rzecznej i Źarskiej;
  - rejon ulic Tenisowej i Żeromskiego;
  - rejon ulicy Kolejowej oraz Wodnej i Zacisze;
  - rejon wschodniej części Górki Flöthera (ulice Lisia, Podgórna i Sybiraków).

Wyżej wymienione rejon, za wyjątkiem części obrzeży wschodnich (rejon ulic Tenisowej i Żeromskiego oraz Kolejowej, Wodnej i Zacisze), zachowują względem siebie ciągłość funkcjonalno – przestrzenną. Wymieniona część obrzeży wschodnich oddzielona jest od reszty wyraźną barierą w postaci doliny rzeki Lubszy i zlokalizowanych wzdłuż niej rozległych terenów „zielonych” (park, ogrody działkowe, lasy, tereny sportowo – rekreacyjne, nieużytki w postaci ekstensywnych łąk). Tereny, co warto podkreślić – o znacznej wielkości, przewidziane perspektywnie pod możliwość realizacji funkcji mieszkaniowej i mieszkaniowo – usługowej wyznaczono przede wszystkim na południe od ul. Źarskiej, w rejonie ul. Ptasiej oraz w rejonie ulic Granicznej i Kwiatowej. Zgodnie z bilansem terenów, dokonany na potrzeby sporządzenia *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień*, w zupełności, biorąc także pod uwagę ofertę tego typu terenów w miejscowościach wiejskich, zaspokoją one potrzeby w perspektywie najbliższych kilkunastu lat, w tym na cele planowanego budownictwa komunalnego / socjalnego. W związku z powyższym w niniejszym modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej nie wskazuje się dodatkowych rejonów na cele osadnictwa mieszkaniowego w mieście Jasień.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- kształtowanie nowej zabudowy w ramach strefy dopuszczalnego zainwestowania – tworzenie zabudowy zwartej (wypełnianie istniejących luk, enklaw, realizacja zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zainwestowanych wzdłuż istniejących dróg, nawiązanie do funkcji sąsiedniej);
- separowanie nowych zespołów zabudowy wielorodzinnej od zabudowy jednorodzinnej;
- wyznaczenie w dokumentach (aktach) planistycznych granic strefy śródmiejskiej, obejmującej minimum zwarty obszar zawierający się wewnątrz granic wyznaczonych przez ciąg ulic (licząc od południa, poprzez zachód, północ i wschód): I Armii, Wąska, Konopnickiej, Przemysłowa, Młynarska, Kolejowa, Powstańców Warszawskich, Sienkiewicza;
- realizacja małej architektury zgodnie z ustaleniami „uchwały krajobrazowej” (zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane);
- uzupełnianie systemu zieleni urządzonej zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki;
- uściślenie parametrów nowej zabudowy na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań;
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (nie dotyczy przedsięwzięć stanowiących inwestycje celu publicznego oraz kwalifikowanych jako mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wyłącznie ze względu na powierzchnię zabudowy lub powierzchnię użytkową)***.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- podnoszenie wartości użytkowych istniejącej substancji mieszkaniowej, zwłaszcza obiektów zabytkowych;
- uzupełnienie niezbędnego zakresu usług podstawowych, zwłaszcza dla zespołów zabudowy wielorodzinnej;
- separowanie (w miarę możliwości) nowych zespołów zabudowy jednorodzinnej od zabudowy jednorodzinno – usługowej;
- dopuszczenie w granicach jednostek jednorodzinno – usługowych małych zakładów rzemieślniczych;
- realizacja nowej zabudowy o formie architektonicznej uzasadnionej historycznie, nawiązującej do istniejącej zabudowy;
- maksymalna wysokość nowej zabudowy zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- zasady podziału nieruchomości zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*.

FUNKCJA USŁUGOWA:

Funkcja usługowa (istniejące usługi publiczne i rynkowe) w mieście Jasień nie wykazuje szczególnej koncentracji. Usługi, czy to w postaci obiektów wolnostojących czy wbudowanych w substancję mieszkaniową, rozmieszczone są na terenie całego miasta. Nie jest to specjalnie kłopotliwe z uwagi na jego wspomnianą niedużą powierzchnię. Biorąc jednak pod uwagę uzasadnione potrzeby związane z rozwojem (dywersyfikacją) lokalnego rynku pracy (miejsca pracy dla kobiet i ludzi młodych), opartego także na funkcji usługowej, przewidziano perspektywicznie nową strefę usługową w rejonie ulic: Łąkowej, Leśnej i Inwestycyjnej (obwodnica). Zgodnie z bilansem terenów, dokonanym na potrzeby sporządzenia *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień*, strefa ta w zupełności zaspokoi potrzeby rozwoju usług rynkowych w perspektywie najbliższych

kilkunastu lat. Dodatkowo obowiązujące dokumenty planistyczne zawierają rezerwy terenów pod funkcje usług publicznych (służba zdrowia, opieka – w tym planowany żłobek, edukacja, kultura, sport, bezpieczeństwo publiczne) w różnych rejonach miasta. W związku z powyższym w niniejszym modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej nie wskazuje się dodatkowych rejonów na cele funkcji usługowej w mieście Jasień.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- ożywienie centrum miasta poprzez częściowe wyłączenie ulic Piątkowskiego i Placu Wolności z ruchu pojazdów i przeznaczenie ich na cele ruchu pieszego oraz przestrzeni publicznych (organizacja plenerowych imprez integracyjnych, kulturalnych, rozrywkowych) i usług gastronomicznych (ogródki restauracyjne i kawiarniane, food trucki);
- organizacja terenu dla profesjonalnego targowiska stałego;
- uzupełnienie sieci usług publicznych o żłobek;
- uzupełnienie sieci usług publicznych o tereny sportu i rekreacji zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki;
- przeznaczenie terenów dla kolejnych, nowych wielkopowierzchniowych obiektów handlowych (supermarkety – powierzchnia sprzedaży od 400 do 2000 m²), oferujących sprzedaż produktów szybkrotujących (fmcg), w przypadku lokalizacji w strefie mieszkaniowej (mieszkaniowo – usługowej) – dopiero po analizie jej wpływu na obecną sieć placówek drobnodetalicznych;
- przeznaczenie terenów dla kolejnych, nowych wielkopowierzchniowych obiektów handlowych (supermarkety – powierzchnia sprzedaży od 400 do 2000 m²), oferujących sprzedaż produktów innych niż szybkrotujące (fmcg), poza strefą mieszkaniową (mieszkaniowo – usługową);
- brak wskazań dla zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² ze względu na brak realnych potrzeb;
- realizacja małej architektury zgodnie z ustaleniami „uchwały krajobrazowej” (zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane);
- uzupełnianie systemu zieleni urządzonej zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki;
- uściślenie parametrów nowej zabudowy na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań;
- w granicach strefy mieszkaniowej (mieszkaniowo – usługowej) zakaz lokalizacji obiektów usługowych mogących znacząco oddziaływać na środowisko (nie dotyczy przedsięwzięć kwalifikowanych jako mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wyłącznie ze względu na powierzchnię zabudowy lub powierzchnię użytkową)***.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- podnoszenie wartości użytkowych istniejącej substancji usługowej, zwłaszcza obiektów zabytkowych;
- modernizacja pałacu w kierunku zagospodarowania na cele usług publicznych;
- kultywowanie tradycji handlowych centrum miasta poprzez priorytet handlu drobnodetalicznego i organizację cyklicznych / sezonowych kiermaszów, targów, itp.;
- organizacja terenów dla profesjonalnych targowisk sezonowych;
- uzupełnienie niezbędnego zakresu usług podstawowych, zwłaszcza dla zespołów zabudowy wielorodzinnej;
- możliwość przeznaczania całych obiektów (budynków) mieszkaniowych (kamienice, bloki wielorodzinne, zabudowania jednorodzinne) na cele wyłącznie usługowe, przy założeniu zachowania formy architektonicznej dotychczasowego budynku oraz prowadzenia funkcji usługowej niekolidującej z

- sąsiednią zabudową mieszkaniową (priorytet dla usług publicznych, biurowych, handlowych o powierzchni sprzedaży do 400 m² oraz turystyki rozumianej jako zakwaterowanie i gastronomia);
- w strefie usługowej (rejon ulic: Łąkowej, Leśnej i Inwestycyjnej) priorytet lokalizacji dla usług handlowych, biurowych i turystycznych;
  - nawiązanie formy wolnostojącej zabudowy usługowej do charakteru sąsiadującej zabudowy mieszkaniowej, za wyjątkiem sytuacji, gdy nowy zespół zabudowy usługowej tworzy wyodrębniony układ, nawiązujący również do sąsiedniej funkcji usługowej i układu urbanistycznego miasta;
  - maksymalna wysokość nowej zabudowy zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
  - maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
  - minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
  - zasady podziału nieruchomości zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*.

FUNKCJA PRODUKCYJNA (PRODUKCYJNO – USŁUGOWA):

Funkcja produkcyjna i produkcyjno – usługowa, czyli aktywności gospodarczych opartych przede wszystkim na przetwórstwie przemysłowym, stała się motorem napędowym lokalnej gospodarki. Ze względu na swoją specyfikę (np.: oddziaływanie na tereny sąsiednie) tereny zabudowy zakładów przemysłowych, baz, składów i magazynów tworzą odrębne, wyraźnie zaznaczone, jednostki o funkcjach produkcyjno – technicznych. Większość z nich ukształtowała się już przed 1945 rokiem. Lokalizują się głównie w rejonie ulic: Przemysłowej (na północny – wschód od rynku), Lubskiej i Tarnopolskiej (północna część miasta), Kolejowej i Żeromskiego (wschodnia część miasta) oraz Kruczej i Inwestycyjnej (południowe obrzeża miasta). Mając na uwadze zainteresowanie inwestorów, powodowane nierzadko efektem synergii, oraz uzasadnioną potrzebę skumulowania funkcji produkcyjnej i produkcyjno – usługowej w jednym zwartym rejonie, możliwie jak najmniej oddziałującym negatywnie na środowisko (i pozostałe funkcje), perspektywicznie przewidziano nową strefę aktywności gospodarczych, o znacznych rozmiarach, w rejonie obwodnicy Jasienia, głównie w zachodniej i północnej części miasta. Zgodnie z bilansem terenów, dokonany na potrzeby sporządzenia *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień*, strefa ta w zupełności zaspokoi potrzeby rozwoju funkcji produkcyjnych i produkcyjno – usługowych w perspektywie najbliższych kilkunastu lat. W związku z powyższym w niniejszym modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej nie wskazuje się dodatkowych rejonów na cele tych funkcji w mieście Jasień.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- możliwość lokalizacji kolejnych, nowych wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, w tym jako adaptacja byłych obiektów produkcyjnych (supermarkety – powierzchnia sprzedaży od 400 do 2000 m²);
- brak wskazań dla zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² ze względu na brak realnych potrzeb;
- lokalizacja urządzeń produkujących energię ze źródeł odnawialnych na skalę produkcyjną, w tym jako funkcja uzupełniająca, zgodnie z ustaleniami dla powiązań infrastrukturalnych;
- nakaz stosowania zieleni izolacyjnej w bezpośrednim sąsiedztwie ze strefą mieszkaniową (mieszkaniowo – usługową);
- realizacja małej architektury zgodnie z ustaleniami „uchwały krajobrazowej” (zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane);
- uzupełnianie systemu zieleni urządzonej zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki;

- uściślenie parametrów nowej zabudowy na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań;
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, poza inwestycjami celu publicznego***.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- podnoszenie wartości użytkowych istniejącej substancji produkcyjnej i produkcyjno – usługowej, zwłaszcza obiektów zabytkowych;
- priorytet dla lokalizacji nowych wielkopowierzchniowych hal, magazynów, baz i składów w rejonie obwodnicy Jasienia;
- priorytet dla lokalizacji zakładów produkcyjnych wykorzystujących najnowsze osiągnięcia naukowe, techniczne i technologiczne (high-tech industry);
- realizacja zabudowy gospodarczej (produkcyjnej) z dostosowaniem formy architektonicznej do otaczającej zabudowy i krajobrazu;
- maksymalna wysokość nowej zabudowy zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- zasady podziału nieruchomości zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*.

10.6.2. Miejscowości wiejskie.

Miejscowości wiejskie, mając na myśli zwarte tereny osadnicze, obecnie pełnią przede wszystkim funkcje mieszkaniową oraz uzupełniająco (w drobnym stopniu) funkcje obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i usługową. Mając na uwadze wielofunkcyjny rozwój poszczególnych wsi, w tym funkcji usługowej, zarówno jako oczekiwanych usług publicznych (kultura, sport) jak i komercyjnych, opartych np.: na turystyce i rekreacji, przewiduje się dla nich system mieszany, to jest mieszkaniowo – usługowo – rolniczy (zagrodowy). Wyjątkiem są wsie Budziechów (rejon położony na wschód od planowanej obwodnicy) i Jabłoniec (rejon położony na południe od obwodnicy pomiędzy Jasieniem i Lisią Górą), gdzie dodatkowo pozostawia się rezerwy terenu pod funkcje produkcyjne i produkcyjno – usługowe, jako kontynuacja i uzupełnienie tożsamej strefy w mieście Jasień. Zakładany system mieszany może pozornie budzić pewien niepokój (potencjalny konflikt funkcji), jednakże praktycznie każda wieś w gminie Jasień, podobnie jak w całym kraju, posiada już strukturę amorficzną, gdzie zabudowa jednorodzinna czy jednorodzinno – usługowa sąsiaduje bezpośrednio z zabudową zagrodową. Obserwując jednak przekształcenia jakie dokonują się w krajowym rolnictwie, należy założyć, że wraz z zanikiem tradycyjnych gospodarstw rodzinnych na rzecz gospodarstw wielkoobszarowych (wysokotowarowych), a więc stosunkowo nielicznych, funkcja zagrodowa będzie tracić na znaczeniu. Konstrukcja obowiązującego *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień*, bazująca na poprzednich tego typu dokumentach, a także miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (Wicina i Zabłocie), przewiduje praktycznie dla każdej miejscowości wiejskiej dość znaczne rezerwy terenowe pod wyżej wskazane funkcje wokół istniejącej, zwartej zabudowy. Zgodnie z bilansem terenów, dokonany na potrzeby sporządzenia obowiązującego *Studium*, rezerwy te w zupełności zaspokoją potrzeby rozwoju funkcji mieszkaniowo – usługowo – rolniczych (zagrodowych) w perspektywie najbliższych kilkunastu lat. W związku z powyższym w niniejszym modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej nie wskazuje się dodatkowych rejonów na cele tych funkcji w miejscowościach wiejskich.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- priorytetowa możliwość przekształceń funkcji pierwotnych (zabudowy zagrodowej) do funkcji zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo – usługowej;
- wymiana zużytej zabudowy w obrębie dotychczasowego siedliska;
- kształtowanie nowej zabudowy w ramach strefy dopuszczalnego zainwestowania – tworzenie zabudowy zwartej (wypełnianie istniejących luk, enklaw, realizacja zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zainwestowanych wzdłuż istniejących dróg, nawiązanie do funkcji sąsiedniej);
- uzupełnienie sieci usług publicznych o obiekty usług kultury;
- uzupełnienie sieci usług publicznych o tereny sportu i rekreacji zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki;
- przeznaczenie terenów dla kolejnych, nowych wielkopowierzchniowych obiektów handlowych (supermarkety – powierzchnia sprzedaży od 400 do 2000 m²) wyłącznie w rejonie obwodnicy Budziechowa oraz pomiędzy Jasieniem i Lisią Górą (Jabłoniec);
- brak wskazań dla zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² ze względu na brak realnych potrzeb;
- lokalizacja nowych wielkopowierzchniowych zakładów produkcyjnych, hal, magazynów, baz i składów wyłącznie w rejonie obwodnicy Budziechowa oraz pomiędzy Jasieniem i Lisią Górą (Jabłoniec);
- lokalizacja urzędzeń produkujących energię ze źródeł odnawialnych na skalę produkcyjną jako funkcja uzupełniająca dla strefy produkcyjno – usługowej w Budziechowie i Jabłońcu zgodnie z ustaleniami dla powiązań infrastrukturalnych;
- realizacja małej architektury zgodnie z ustaleniami „uchwały krajobrazowej” (zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urzędzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane);
- uzupełnianie systemu zieleni urządzonej zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki;
- uściślenie parametrów nowej zabudowy na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań;
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, za wyjątkiem terenów produkcyjnych i produkcyjno – usługowych w rejonie obwodnicy Budziechowa i na północ od Jabłonia (tam też zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, poza inwestycjami celu publicznego). Nie dotyczy także przedsięwzięć stanowiących inwestycje celu publicznego oraz kwalifikowanych jako mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wyłącznie ze względu na powierzchnię zabudowy lub powierzchnię użytkową***.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- podnoszenie wartości użytkowych istniejącej substancji, zwłaszcza obiektów zabytkowych;
- możliwość przeznaczania całych obiektów (budynków) zagrodowych i mieszkaniowych na cele wyłącznie usługowe, przy założeniu zachowania formy architektonicznej dotychczasowego budynku oraz prowadzenia funkcji usługowej niekolidującej z sąsiednią zabudową mieszkaniową (priorytet dla usług publicznych, handlu, turystyki rozumianej jako zakwaterowanie i gastronomia oraz agroturystyki);
- dopuszczenie drugiego pasa zabudowy na zapleczu istniejących budynków usytuowanych wzdłuż ulic;
- uzupełnienie niezbędnego zakresu usług podstawowych;
- unikanie lokalizacji nowych zespołów zabudowy wielorodzinnej;
- dopuszczenie w granicach i sąsiedztwie jednostek jednorodzinno – usługowych i zagrodowych małych zakładów rzemieślniczych;

- separowanie (w miarę możliwości) nowych zespołów zabudowy jednorodzinnej od zabudowy jednorodzinno – usługowej i zagrodowej;
- realizacja nowej zabudowy o formie architektonicznej uzasadnionej historycznie, nawiązującej do istniejącej zabudowy;
- maksymalna wysokość nowej zabudowy zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- zasady podziału nieruchomości zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*.

10. 7. Strefa rekreacyjno – wypoczynkowa i aktywizacji turystyki.

Strefę rekreacyjno – wypoczynkową i aktywizacji turystyki tworzą:

- tereny leśne i częściowo rolnicze;
- zieleń urządzonej;
- tereny sportu i rekreacji;
- infrastruktura turystyczna i rekreacyjna.

Strefa rekreacyjno – wypoczynkowa i aktywizacji turystyki siłą rzeczy wiąże się z niemal każdą ze stref funkcjonalno – przestrzennych. Tereny rolne, a konkretnie drogi służące dojazdowi do użytków rolnych czy śródpolne aleje, mogą uzupełniająco służyć jako sieć tras turystycznych (pieszych, rowerowych, konnych). Tereny leśne, zasadniczo ogólnodostępne, już pełnią funkcje rekreacyjno – wypoczynkowe dla mieszkańców (np.: spacer, jogging, jazda rowerem, grzybobranie). Uporządkowanie tego systemu powinno objąć wyznaczenie znakowanej sieci tras turystycznych, organizację parkingów leśnych, miejsc odpoczynku, punktów widokowych (ambony, wieże), tablic informacyjno – dydaktycznych, itp. W sukurs temu idą plany Nadleśnictwa Krzystkowie, które w rejonie Bieszkowa, Guzowa, Roztok i Wiciny ustaliło obszar „Szyszyna” w ramach ogólnokrajowego programu „Zanocuj w lesie”. Ponadto Nadleśnictwo Krzystkowie w tymże rejonie tworzy szlak turystyczny wraz z wiatą edukacyjną w pobliżu Guzowa. System ochrony przyrody i środowiska tylko podnosi rangę danego obszaru i przyciąga zainteresowanych turystów. Podobny wpływ ma system ochrony walorów kulturowych. Szczególnie dla Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie” wskazana jest, obok naukowo – dydaktycznej, funkcja turystyczna, która przy odpowiednim programie funkcjonalno – użytkowym, wpłynie na rozwój usług noclegowych i gastronomicznych w pobliskiej Wicinie. Pozostała strefa osadnicza, w tym miasto Jasień, ale przede wszystkim ośrodek wiejski, w ramach funkcji usługowej predysponowane są do rozwoju wspomnianych usług noclegowych i gastronomicznych, ale także rekreacyjnych. Szeroko rozumiane usługi turystyki nie rozwiną się bez sprawnej infrastruktury technicznej, dlatego tak ważna jest modernizacja dróg i linii kolejowej oraz sprawna komunikacja publiczna (autobusowa i kolejowa).

System zieleni urządzonej tworzą przede wszystkim:

- Górka Flöthera w Jasieniu;
- park w Jasieniu;
- ogrody działkowe w Jasieniu;
- zabytkowe parki pałacowe, dworskie lub krajobrazowe (Golin, Jaryszów, Jasień, Jasionna, Lipsk Żarski, Lisia Góra, Świbna i Zabłocie).

Sieć osadnicza, w ramach każdej ze stref (mieszkaniowa, usługowa, produkcyjna) powinna zostać wzbogacona o system skwerów, zieleńców, parków kieszonkowych, nowych nasadzeń drzew (zwłaszcza wzdłuż głównych ulic), ogrodów deszczowych, ogrodów wertykalnych, nawierzchni przepuszczalnych, zielonych dachów, zbiorników na

wodę deszczową, itp. Szczególnie predysponowane do tego jest miasto Jasień. W Jasieniu, ze względu na niemal szczelne otoczenie stref mieszkaniowej i usługowej przez strefę produkcyjną, niezbędny jest system tak zwanych klinów napowietrzających, przecinających zwłaszcza strefę produkcyjną.

System infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej obejmuje siłą rzeczy każdą ze stref funkcjonalno – przestrzennych. Infrastrukturę umownie „obszarową” stanowią obecnie funkcjonujące jak i planowane obiekty w postaci: hal (sal) sportowych, stadionu, basenu, boisk sportowych, placów zabaw, itp. Wpisują się one w funkcję usługową ustaloną dla sieci osadniczej miasta i terenów wiejskich. Szczególną rolę pod względem skali powierzchni pełnią oczekujące zagospodarowania na cele sportowo – rekreacyjno – wypoczynkowe: część terenu Górki Flöthera i byłego ośrodka sportu i rekreacji (włącznie z odbudową otwartego basenu) w Jasieniu oraz „Glinianki Jasień” (zbiornik wodny po byłym wyrobisku górniczym) zlokalizowanej tuż za wschodnimi granicami miasta i tereny po byłych ośrodkach wypoczynkowych w Świbnej (na południe i północ od wsi w dolinie rzeki Lubszy). Funkcje rekreacyjno – wypoczynkowe mogą także pełnić zabytkowe parki przy zespołach pałacowych, dworskich i folwarcznych. Infrastrukturę umownie „liniową” i „punktową” pełnić będą: trasy rowerowe (drogi i szlaki rowerowe), sieć szlaków pieszych (w tym ścieżek/tras przyrodniczo/krajoznawczo – dydaktycznych, nordic walking, biegowych), szlaki konne (jeździeckie), parkingi samochodowe i rowerowe, pola biwakowe, miejsca odpoczynku, wiaty, punkty widokowe (wieże i/lub ambony obserwacyjne), stanowiska do łowienia ryb, tablice informacyjne, itp. Tak zorganizowana infrastruktura do liniowej i obszarowej penetracji turystycznej występować będzie bezkonfliktowo praktycznie w każdej ze stref funkcjonalno – przestrzennych.

Zgodnie z bilansem terenów, dokonany na potrzeby sporządzenia *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień*, rezerwy terenowe na cele zieleni urządzonej (w tym przypadku także stosowne zapisy regulacyjne) oraz „obszarowej” infrastruktury rekreacyjno – wypoczynkowo – turystycznej w zupełności zaspokoją potrzeby rozwoju tych funkcji w perspektywie najbliższych kilkunastu lat. W związku z powyższym w niniejszym modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej nie wskazuje się dodatkowych rejonów na te cele. Infrastruktura „liniowa” i „punktowa” nie wymaga specjalnych rezerw terenowych.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- wymiana zużytej zabudowy w obrębie dotychczasowych terenów sportowo – rekreacyjnych;
- uzupełnienie sieci (strefy) osadniczej o system skwerów, zieleńców, parków kieszonkowych, nowych nasadzeń drzew (zwłaszcza wzdłuż głównych ulic), ogrodów deszczowych, ogrodów wertrykalnych, nawierzchni przepuszczalnych, zielonych dachów, zbiorników na wodę deszczową, itp.
- dążenie do sytuacji, aby w każdej miejscowości wiejskiej występowało przynajmniej 0,5 ha zwartych terenów ogólnodostępnej zieleni urządzonej;
- uzupełnienie sieci (strefy) osadniczej w mieście o system klinów napowietrzających;
- ograniczenie do minimum zagospodarowania systemu zieleni urządzonej na inne funkcje niż wypoczynkowe, turystyczne i sportowo – rekreacyjne;
- uzupełnianie terenów przeznaczonych pod funkcje sportowo – rekreacyjno – wypoczynkowe o obiekty typu: place zabaw, siłownie zewnętrzne, skate parki, pumptracki, „małpie gaje”, itp., oraz usługi gastronomiczne (wbudowane, wolnostojące i mobile – tak zwane food trucki);
- uzupełnienie poszczególnych stref funkcjonalno – przestrzennych o system „liniowej” i „punktowej” infrastruktury turystycznej;
- realizacja małej architektury zgodnie z ustaleniami „uchwały krajobrazowej” (zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane);

- uściślenie parametrów nowej zabudowy na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań;
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (nie dotyczy inwestycji celu publicznego oraz przedsięwzięć kwalifikowanych jako mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wyłącznie ze względu na powierzchnię zabudowy lub powierzchnię użytkową)***;
- priorytet realizacji znakowanych tras turystycznych (pieszych, rowerowych, konnych) w powiązaniu z istniejącą siecią w gminach sąsiednich oraz wiążących lokalne atrakcje przyrodnicze i kulturowe.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- podnoszenie wartości użytkowych istniejącej substancji, zwłaszcza obiektów i obszarów zabytkowych;
- udostępnienie na cele rekreacyjno – wypoczynkowe zabytkowych parków (pałacowych, dworskich i folwarcznych) w uzgodnieniu z ich właścicielami i konserwatorem zabytków;
- wyłączenie z regularnego ruchu pojazdów ulic w granicach parku miejskiego w Jasieniu (ulice Parkowa i Spacerowa);
- maksymalna wysokość nowej zabudowy zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- zasady podziału nieruchomości zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*.

10. 8. Powiązania infrastrukturalne.

Sieć powiązań infrastrukturalnych tworzą:

- infrastruktura transportowa i komunikacyjna;
- przesyłowa i dystrybucyjna sieć elektroenergetyczna;
- przesyłowa i dystrybucyjna sieć gazowa;
- system zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków;
- lokalny system składowania odpadów;
- system ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy;
- obszary rozmieszczenia urządzeń produkcji energii ze źródeł odnawialnych na skalę produkcyjną.

Podstawowy szkielet lokalnej sieci transportowej i komunikacyjnej pełnią drogi wojewódzkie nr 287 (w tym planowana obwodnica Budziechowa), 289 i 294, drogi powiatowe oraz linia kolejowa nr 275. Funkcję uzupełniającą pełni system dróg gminnych i wewnętrznych. W większości wymagają one gruntownych modernizacji. System dróg gminnych i wewnętrznych wymaga niezbędnych uzupełnień, tam gdzie przewiduje się rozwój funkcji osadniczych. Szczególne znaczenie ma rozwój komunikacji publicznej (autobusowej i kolejowej), a wraz z nią infrastruktura towarzysząca, w tym organizacja węzłów przesiadkowych i przystanków kolejowych w Bieszkowie i Budziechowie. Zakłada się, że rolę głównego węzła przesiadkowego komunikacji zbiorowej (kolejowej i autobusowej), zintegrowanej z drogami rowerowymi i szlakami turystycznymi, pełnić będzie stacja kolejowa w Jasieniu. Rolę węzła autobusowego pełnić będzie nadal dworzec autobusowy w Jasieniu. Przy stacji kolejowej w Jasieniu niezbędna jest organizacja parkingu typu Park & Ride oraz Bike & Ride. Służyć temu będą place składowe zlokalizowane po północnej stronie stacji kolejowej. Parkingi typu Park & Ride oraz Bike & Ride powstaną także w rejonie planowanych przystanków kolejowych w Bieszkowie i Budziechowie. Dodatkowe parkingi typu Bike & Ride zlokalizowane będą w rejonie dworca autobusowego w Jasieniu oraz przy głównych przystankach autobusowych w poszczególnych miejscowościach wiejskich. Wśród oczekiwanych dróg rowerowych kluczowe znaczenie mają trasy ponadlokalne, prowadzące do Lipinek Łużyckich, Lubuska, Nowogrodu Bobrzańskiego, Tuplic, Żar, i dalej do kolejnych miejscowości. System rowerowych dróg lokalnych to

przede wszystkim trasy wewnątrz miasta, łączące centrum miasta z jego obrzeżami poprzez ulice: Lubską, Graniczną, Kolejową, Okrzei, Przemysławą, Sienkiewicza, Żarską i dalej w kierunku miejscowości nie objętych systemem ponadlokalnym (Bieszków, Jabłoniec, Mirkowice).

Główny system elektroenergetyczny gminy Jasień tworzą GPZ Budziechów 110/20/15 kV oraz 3 napowietrzne linie wysokiego napięcia 110 kV relacji GPZ Leśniów – GPZ Budziechów, GPZ Gubin – GPZ Budziechów i GPZ Żary – GPZ Budziechów. Wzdłuż tej ostatniej linii zakłada się możliwość jej rozbudowy o drugi tor. System uzupełniający tworzą linie średniego napięcia 15 kV i 20 kV, linie niskiego napięcia 0,4 kV oraz stacje transformatorowe 20/0,4 kV. Operator krajowej sieci przesyłowej nie zgłasza potrzeb budowy sieci najwyższych napięć 220 kV i 400 kV.

Trzon systemu gazowniczego tworzy gazociąg wysokiego ciśnienia DN 150, Cn 5,5 MPa relacji Żary – Lubomyśl – Jasień zakończony stacją redukcyjno – pomiarową I° (Q = 3000 m³/h) zlokalizowaną przy ul. Granicznej w Jasieniu. Dalej w kierunku Lubiska prowadzi gazociąg średniego ciśnienia zaopatrujący w gaz między innymi wieś Budziechów, zaś miasto Jasień zaopatrywane jest poprzez sieć średniego i niskiego ciśnienia. Dodatkowo w Jasieniu zlokalizowanych jest 6 stacji redukcyjno – pomiarowych II° (ulice: Graniczna, Leśna, Okrzei, Tarnopolska, Tenisowa i Żarska). Potencjalnie korzystne warunki ekonomiczne i infrastrukturalne do gazyfikacji, czy to w postaci sieci rozdzielczej czy lokalnych stacji LNG, posiadają wsie Bieszków, Jabłoniec, Lisia Góra i Świbna (miejscowości leżące najbliżej przebiegającego gazociągu) oraz ewentualnie rejon wsi Mirkowice, Wicina, Guzów i Zabłocie (miejscowości położone stosunkowo blisko infrastruktury gazownicznej i dodatkowo charakteryzujące się dość dużym zaludnieniem).

System zaopatrzenia w wodę tworzą ujęcia w Jasieniu (ulice Leśna i Wodna) oraz ujęcie Glinka Górna. Jest on wystarczający z punktu widzenia potrzeb. Zorganizowany system odprowadzania ścieków w postaci sieci kanalizacyjnej obejmuje większą część miasta Jasień (aglomeracja „Jasień”) oraz wieś Budziechów (aglomeracja „Lubsko”). Odbiornikami płynnych nieczystości są oczyszczalnie ścieków, odpowiednio w Jasieniu (ul. Zielonogórska) i Lubsku. Rozbudowę sieci kanalizacyjnej przewiduje się przede wszystkim dla nieskanalizowanych jeszcze rejonów miasta (włącznie ze strefą produkcyjną i produkcyjno – usługową) oraz dla wsi Mirkowice, położonej najbliżej funkcjonującej oczyszczalni. Potencjał dla budowy tak zwanych oczyszczalni kontenerowych, odbierających ścieki za pomocą sieci z poszczególnych zlewni, mają tylko większe miejscowości wiejskie (Guzów i Wicina, Jabłoniec, Zabłocie), i co istotne położone w strefie systemu objętego ochroną przyrodniczą oraz szczególnie predysponowane do rozwoju usług turystyki i rekreacji. Na pozostałym obszarze zakłada się pozostawienie zbiorników bezodpływowych i/lub realizację oczyszczalni przydomowych przy korzystnych warunkach gruntowo – wodnych.

Miasto, jak i cała gmina Jasień, nie posiada scentralizowanego systemu ciepłowniczego opartego na jednym dużym źródle ciepła. Gospodarka ciepła na terenie miasta opiera się na lokalnych kotłowniach oraz na indywidualnych źródłach ogrzewania, a więc na wielu rozproszonych systemach dostarczania energii. Potrzeby grzewcze mieszkańców rejonów wiejskich pokrywane są niemal wyłącznie ze źródeł indywidualnych. Pomimo modernizacji lokalnych kotłowni, głównie poprzez zastąpienie paliw stałych na gazowe, jak i programów wymiany kotłów (pieców) indywidualnych na wysokosprawne i niskoemisyjne, nadal zauważalnym problemem w okresie półrocza chłodnego, zwłaszcza w centralnej części miasta, jak i poszczególnych miejscowości wiejskich, jest niska emisja. Za niezbędne uznaje się zatem kontynuację programów zmiany obecnego rodzaju paliw używanych do celów grzewczych, szczególnie węgla i drewna, w kierunku szerszego wykorzystania paliw uznawanych za ekologiczne. Sprzyjać temu będzie rozszerzenie gazyfikacji gminy, służące również potrzebom grzewczym oraz rozwój energetyki prosumenckiej na bazie odnawialnych źródeł energii.

Składowanie odpadów w rozumieniu niniejszego modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej dotyczy organizacji dodatkowego punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK). Zgodnie z obowiązującym *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień* za wystarczające można uznać rezerwy terenów w rejonie oczyszczalni ścieków w Jasieniu przy ul. Zielonogórskiej.

System ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy, poza obecną siecią hydrograficzną oraz infrastrukturą hydrotechniczną i melioracyjną, opierać się będzie na planowanym zbiorniku retencyjnym zlokalizowanym na rzece Lubszy w południowo – wschodniej części Jasienia. Uzupełniającą rolę retencyjną pełnić będzie sieć istniejących i postulowanych do budowy stawów rybackich oraz zbiorników małej retencji (zwłaszcza na terenach leśnych), a także retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych. Naturalną rolę retencyjną pełnią strefa rolnicza (przede wszystkim użytki zielone), strefa leśna oraz system zieleni urządzonej. Szczególnie ważne jest ograniczenie do minimum inwestycji kubaturowych (obiektów budowlanych) na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią (Q10% – obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat oraz Q1% – obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat), ujętych na mapach zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne. Obejmują one tereny najbliższej przyległe do koryta rzeki Lubszy, zarówno w samym mieście Jasień (rejon ulic: Ciemnej, Dębowej, Młynarskiej, Piwnej, Przemysłowej i Spokojnej), jak i w kilku mniejszych, niezainwestowanych rejonach powyżej oraz poniżej granic miasta. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują przepisy szczególne w zakresie ochrony przeciwpowodziowej, w tym zakazy wynikające między innymi z art. 77 ust. 1 pkt 3 wyżej wymienionej ustawy Prawo wodne. Powyższe ustalenia mają charakter nadrzędny odnośnie wszystkich stref funkcjonalno – przestrzennych, których bezpośrednio dotyczą. Do zabudowy kubaturowej nie powinny być także kwalifikowane obszary, ujęte na mapach zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ust. 2 pkt 1 wyżej wymienionej ustawy Prawo wodne, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2 %. Dotyczą one jednak tylko stosunkowo niewielkich, niezainwestowanych obszarów wzdłuż koryta rzeki Lubszy. *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry*⁶ jak i *Plan przeciwdziałania skutkom suszy*⁷ nie wskazuje działań (inwestycji) rekomendowanych do realizacji bezpośrednio na obszarze gminy Jasień.

Obszary rozmieszczenia urządzeń produkcji energii ze źródeł odnawialnych dotyczą przede wszystkim małych elektrowni wodnych, farm fotowoltaicznych oraz ewentualnie biogazowni. Małe elektrownie wodne (MEW) mogą być lokalizowane na ciekach o odpowiednim przepływie (rzeka Lubsza), czego przykładem jest MEW na bazie jazu betonowego ze stopniem wodnym w Świbnej. Lokalizacja ewentualnych biogazowni powinna odbywać się wyłącznie w strefie rolniczej, w stosownej odległości od strefy osadniczej i najlepiej poza systemem obszarów objętych ochroną przyrodniczą. Predysponowane do lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych na skalę produkcyjną (moc powyżej progu ustalonego w przepisach odrębnych) są wyłącznie strefa rolnicza, a w ramach sieci osadniczej strefa produkcyjno – usługowa. Dotyczy to przede wszystkim nieużytkowanych i/lub nieopłacalnych do upraw rolniczych i hodowli gruntów, charakteryzujących się niską klasą bonitacyjną (IV, V i VI), ze szczególnym uwzględnieniem nieużytków, oraz terenów i obiektów służących na cele produkcyjne czy gospodarki komunalnej. Można wstępnie założyć, że ich lokalizacja jest możliwa wszędzie tam gdzie nie ograniczają ich szczególne uwarunkowania prawne (zwłaszcza dotyczące ochrony przyrody i środowiska oraz walorów kulturowych), bezpośrednie sąsiedztwo istniejącej sieci osadniczej, a także konflikt z innymi rozwojowymi funkcjami (np.:

⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku w sprawie przyjęcia *Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry* (Dz. U. z dnia 1 grudnia 2016 roku, poz. 1938).

⁷ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 roku w sprawie przyjęcia *Planu przeciwdziałania skutkom suszy* (Dz. U. z dnia 3 września 2021 roku, poz. 1615).

budownictwo mieszkaniowe, turystyka i rekreacja). W związku z powyższym szczególne predyspozycje do lokalizacji farm fotowoltaicznych na skalę produkcyjną mają strefa rolnicza, obejmująca północną część gminy (Budziechów) i południowo – zachodnią część gminy (obręby ewidencyjne: Bronice, Golin, Jabłoniec, Jasionna, Jurzyn, Lipsk Żarski, Lisia Góra i Zieleniec), a także zachodnia część strefy produkcyjno – usługowej w Jasieniu (po zachodniej stronie obwodnicy) oraz strefy produkcyjno – usługowej w Budziechowie (po wschodniej stronie obwodnicy) i Jabłońcu (pomiędzy Jasieniem a Lisią Górą). Ponadto w obowiązującym *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień* wyznaczono rezerwy pod te funkcje w Jasieniu (rejon oczyszczalni ścieków i rejon ul. Bocianiej) oraz Zabłociu (tereny użytków rolnych wokół wsi).

Wyżej wymienione powiązania infrastrukturalne, wyłączwszy biogazownie i jedynie śladowe ujęcie kwestii farm fotowoltaicznych, zostały zabezpieczone w obowiązującym *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień* oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (Jasień, Wicina, Zabłocie). W związku z powyższym w niniejszym modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej dodatkowo wskazuje się wyłącznie rejonu predysponowane do lokalizacji farm fotowoltaicznych na skalę produkcyjną.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- nakaz stosowania energooszczędnej i niskoemisyjnej infrastruktury technicznej;
- nakaz stosowania rozwiązań technicznych spełniających wymogi dostępności dla osób z ograniczoną sprawnością;
- nakaz planowania nowych odcinków dróg w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie hałasu na istniejące i planowane obszary podlegające ochronie akustycznej;
- ograniczanie i uspokajanie ruchu samochodowego poprzez priorytet komunikacji pieszej, rowerowej i zbiorowej;
- dążenie do powiększania powierzchni przeznaczonych do ruchu pieszego;
- priorytet lokalizacji dróg rowerowych w powiązaniu z istniejącą i planowaną siecią w gminach sąsiednich (trasy ponadlokalne) oraz wewnątrz lokalnej sieci osadniczej, ze szczególnym uwzględnieniem połączeń prowadzących do przystanków kolejowych i autobusowych oraz lokalnej infrastruktury społecznej (trasy lokalne);
- priorytet lokalizacji dróg rowerowych w liniach rozgraniczających dróg, włącznie z wyznaczaniem wyodrębnionych pasów i kontrapasów w granicach terenów zabudowanych;
- rezerwacja terenów pod parkingi typu Park & Ride oraz Bike & Ride przy węzłach przesiadkowych;
- rezerwacja terenów pod parkingi typu Bike & Ride przy pozostałych przystankach komunikacji zbiorowej;
- uwzględnienie zapotrzebowania na miejsca parkingowe dla nowej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, usługowej, produkcyjnej i produkcyjno – usługowej;
- dążenie do sytuacji, w której wszystkie nowe liniowe (kablone, rurowe) elementy infrastruktury technicznej, poza uzasadnionymi technicznie wyjątkami, powinny być usytuowane pod ziemią;
- dążenie do sytuacji, w której wszystkie nowe liniowe (kablone, rurowe) elementy infrastruktury technicznej, poza uzasadnionymi technicznie wyjątkami, powinny być usytuowane w liniach rozgraniczających dróg;
- lokalizacja infrastruktury technicznej w postaci masztów przy zachowaniu zasady ograniczania negatywnego wpływu na przyrodę, krajobraz, osie widokowe, walory kulturowe (historyczne dominanty architektoniczne);
- uwzględnienie zakazów zabudowy w strefach uciążliwości akustycznej od szlaków transportowych i komunikacyjnych, strefach ochrony bezpośrednich i pośrednich od ujęć wód, strefach technicznych od linii elektroenergetycznych, strefach kontrolowanych od gazociągów, strefach sanitarnych cmentarzy;

- odprowadzanie ścieków oparte na priorytecie uzasadnionej ekonomicznie sieci kanalizacyjnej;
- realizacja oczyszczalni przydomowych wyłącznie przy korzystnych warunkach gruntowo – wodnych i/lub stosownym zabezpieczeniu hydrotechnicznym;
- zaopatrzenie w ciepło w oparciu o indywidualne i grupowe instalacje, w których należy stosować spełniające wymogi przepisów odrębnych paliwa płynne, gazowe i stałe oraz w oparciu o obiekty i urządzenia wytwarzające na zasadach prosumenckich energię z odnawialnych źródeł energii o mocy określonej w przepisach odrębnych;
- zagospodarowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią zgodnie z przepisami odrębnymi, z uwzględnieniem zasady ograniczania do minimum niezbędnej zabudowy;
- optymalizowanie lokalizacji terenów farm fotowoltaicznych na skalę produkcyjną – określenie maksymalnej powierzchni oraz minimalnej odległości od sieci osadniczej (na podstawie analizy lokalnych uwarunkowań i konsultacji społecznych). Na potrzeby niniejszego modelu możemy wyjściowo założyć, że w rejonie obszarów objętych ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody lokalizacja farm fotowoltaicznych możliwa jest wyłącznie w strefie rolniczej, jednostkowo na powierzchni do 10 ha przy założeniu, że minimalna odległość pomiędzy farmami oraz od sieci osadniczej wynosi 200 m. Na pozostałym obszarze strefy rolniczej predysponowanym do lokalizacji farm fotowoltaicznych maksymalnej (granicznej) powierzchni farm nie wyznacza się przy założeniu, że minimalna odległość od sieci osadniczej dla farm o powierzchni powyżej 50 ha wynosi 100 m;
- w rejonie strefy produkcyjnej i produkcyjno usługowej w Budziechowie, Jabłońcu i Jasieniu maksymalnej (granicznej) powierzchni farm fotowoltaicznych nie wyznacza się. Ponadto możliwa jest lokalizacja farm fotowoltaicznych, w tym na skalę produkcyjną, na płaskich dachach obiektów produkcyjnych (hale, bazy, magazyny, itp.);
- nakaz stosowania zieleni izolacyjnej wokół farm fotowoltaicznych na skalę produkcyjną względem sieci osadniczej;
- nakaz wyznaczania zintegrowanego z sąsiedztwem systemu korytarzy ekologicznych wewnątrz farm fotowoltaicznych na skalę produkcyjną jeżeli sąsiadują z terenami leśnymi, zadrzewieniami i wszelkimi wodami powierzchniowymi płynącymi i stojącymi;
- nakaz wyznaczania korytarzy ekologicznych wewnątrz farm fotowoltaicznych na skalę produkcyjną wzdłuż przebiegających przez nie bezpośrednio zadrzewień i wszelkich wód powierzchniowych płynących i stojących (w tym rowów i oczek wodnych);
- nakaz pozostawiania wysp (kęp) leśnych wewnątrz farm fotowoltaicznych na skalę produkcyjną i połączenie ich korytarzem ekologicznym z systemem strefy rolniczej lub leśnej;
- lokalizacja ewentualnych farm fotowoltaicznych powinna być poprzedzona, w zależności od skali inwestycji (progi powierzchni regulowane przepisami odrębnymi), szeregiem specjalistycznych badań i analiz wykluczających negatywny wpływ na środowisko, a także uzyskaniem pozytywnych wyników konsultacji społecznych (w rejonie zainteresowanych miejscowości);
- lokalizacja biogazowni zgodnie z ustaleniami dla strefy rolniczej;
- uwzględnienie stref ochronnych związanych z rozmieszczeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii;
- zakaz lokalizacji elektrowni wiatrowych na skalę produkcyjną.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- podnoszenie wartości użytkowych istniejącej infrastruktury technicznej, zwłaszcza obiektów i obszarów zabytkowych (np.: stacje transformatorowe, historyczna nawierzchnia brukowa wybranych dróg);
- tworzenie scentralizowanych lub grupowych niskoemisyjnych systemów grzewczych;

- sukcesywne podłączanie zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej, wyposażonej w indywidualne źródła ciepła, do scentralizowanych lub grupowych niskoemisyjnych systemów grzewczych;
- modernizacja cieków wodnych na zasadzie unikania prostowania (kanalizowania) ich biegu (pozostawianie zakoli, starorzeczy, naturalnych terenów podmokłych, itp. w strefach rolniczej i leśnej, a także w strefie osadniczej jeżeli nie koliduje to z bezpieczeństwem publicznym);
- ograniczenie do minimum niezbędnej zabudowy na obszarach, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2 %;
- optymalizowanie rozwoju systemu małej retencji wodnej oraz retencji naturalnej zgodnie z rekomendacjami dla stref rolniczej, leśnej, osadniczej i zieleni urządzonej.

*** Dla ustalonych w niniejszym modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej (podrozdziały nr 10.2. – 10.8.) zakazów związanych z lokalizacją przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko dopuszcza się w uzasadnionych przypadkach odstępstwa. Dotyczą one realizacji przedsięwzięć, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak negatywnego wpływu na ochronę przyrody, ochronę krajobrazu i zdrowie ludzi.

11. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI).

11. 1. Rola OSI w strategii rozwoju gminy.

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju „obszar strategicznej interwencji” to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne. Zasadniczo zatem, co podkreślono w *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*, obszary strategicznej interwencji są to wskazane w strategii rozwoju obszary, do których w szczególnym stopniu należy kierować interwencję publiczną obejmującą finansowane z różnych źródeł. Dotyczy to zarówno obszarów charakteryzujących się największym potencjałem rozwojowym, które mają znaczący wpływ na wzrost konkurencyjności rejonu, jak i obszarów o najtrudniejszej sytuacji społeczno – gospodarczej, które wymagają wsparcia, aby zapobiec ich dalszej marginalizacji.

Od strony prawnej, zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 6 i 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju gminy określa się w szczególności obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa wraz z zakresem planowanych działań oraz obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań. Dodatkowo obszary strategicznej interwencji zobrazowuje się w formie graficznej.

11. 2. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu krajowego.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego do 2030 roku identyfikują obszary strategicznej interwencji państwa w postaci miast średnich tracących funkcje społeczno – gospodarcze, obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, wschodniej Polski oraz Województwa Śląskiego. Miasta średnie tracące funkcje społeczno – gospodarcze oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją wspierane będą obligatoryjnie z poziomu kraju i regionów za pomocą specjalnie dedykowanych instrumentów.

Zgodnie z informacją zawartą w rozdziale nr 2.1. niniejszej *Strategii* obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu krajowego nie dotyczą obszaru gminy Jasień.

11. 3. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu regionalnego.

Identyfikację obszarów strategicznych interwencji z poziomu regionalnego wykonano z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych wskazanych w *Diagnozie Społeczno – Gospodarczej Województwa Lubuskiego*, będącej załącznikiem do *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*. Zgodnie z informacją zawartą w rozdziale nr 2.1. niniejszej *Strategii* są nimi:

- miejskie obszary funkcjonalne (MOF) ośrodków wojewódzkich;
- miejskie obszary funkcjonalne (MOF) ośrodków subregionalnych;
- obszary wiejskie:
  - obszary wiejskie znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji społeczno – gospodarczej;
  - obszary wiejskie o utrudnionych warunkach rozwojowych;

- obszary przygraniczne (obszar całego województwa):
  - I strefa;
  - II strefa;
- obszary zagrożone powodzią.

Wedle powyższego podziału gmina Jasień została zakwalifikowana do następujących obszarów strategicznej interwencji wskazanych z poziomu regionalnego:

- obszary wiejskie:
  - obszary wiejskie o utrudnionych warunkach rozwojowych;
- obszary przygraniczne:
  - II strefa;
- obszary zagrożone powodzią.

Obszary wiejskie o utrudnionych warunkach rozwojowych oraz obszary przygraniczne (II strefa) obejmują gminę Jasień w jej granicach administracyjnych. Obszary zagrożone powodzią dotyczą tych rejonów gminy, które znajdują się w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (zgodnie z art. 16 pkt 34 oraz art. 169 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku prawo wodne) oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie (zgodnie z art. 169 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku prawo wodne). Ponadto w *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* wskazano sugestię na rozwój powiązań funkcjonalnych MOF Żary – Żagań w kierunku ośrodka lokalnego Lubska (i pobliskiego Jasienia).

11.3.1. Zakres planowanych działań dla obszarów wiejskich o utrudnionych warunkach rozwojowych.

Zgodnie ze *Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* interwencja skierowana do obszarów wiejskich obejmować będzie w szczególności:

- ***poprawę dostępu do usług publicznych, w tym dostępności do świadczeń medycznych oraz profilaktyki zdrowotnej, edukacji, usług opiekuńczych oraz kultury i rekreacji, między innymi poprzez współpracę międzygminną, integrującą świadczenie usług i pozwalającą na podnoszenie ich jakości.***

W związku z powyższym zakres planowanych działań, ujętych w *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.1., Kierunki działań nr: 2.1.1., 2.1.2., 2.1.3.;
- Cel operacyjny nr 2.2., Kierunki działań nr: 2.2.1., 2.2.2., 2.2.3.;
- Cel operacyjny nr 2.3., Kierunki działań nr: 2.3.1., 2.3.2., 2.3.3., 2.3.5.;
- Cel operacyjny nr 2.4., Kierunki działań nr: 2.4.1., 2.4.2., 2.4.3., 2.4.4., 2.4.5.

- ***uzupełnienie infrastruktury technicznej.***

W związku z powyższym zakres planowanych działań, ujętych w *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.1., Kierunki działań nr: 1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5., 1.1.6.;
- Cel operacyjny nr 1.4., Kierunek działań nr 1.4.6.;
- Cel operacyjny nr 1.5., Kierunki działań nr: 1.5.1., 1.5.2., 1.5.3., 1.5.4., 1.5.5., 1.5.6., 1.5.7.;

- Cel operacyjny nr 1.6., Kierunki działań nr: 1.6.1., 1.6.2., 1.6.3., 1.6.4.

➤ **zwiększanie dostępności komunikacyjnej.**

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.2., Kierunki działań nr: 1.2.1., 1.2.2.;
- Cel operacyjny nr 1.3., Kierunki działań nr: 1.3.1., 1.3.2., 1.3.3.;
- Cel operacyjny nr 1.4., Kierunki działań nr: 1.4.1., 1.4.2., 1.4.3., 1.4.4., 1.4.5.

➤ **podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości z wykorzystaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych umożliwiających zdalne nauczanie i świadczenie usług na odległość.**

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.3., Kierunek działań nr 2.3.4.

➤ **rozwijanie oferty z obszaru turystyki i rekreacji.**

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 3:
- Cel operacyjny nr 3.4., Kierunki działań nr: 3.4.1., 3.4.2.;
- Cel operacyjny nr 3.5., Kierunek działań nr 3.5.1.

➤ **wykorzystanie atrakcyjnej przestrzeni województwa dla lokalizowania ośrodków opieki dla osób starszych z Polski i z zagranicy, przy zapewnianiu odpowiedniego standardu usług zdrowotnych i kulturalnych.**

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.2., Kierunek działań nr 2.2.3.

➤ **wykorzystanie struktur sieciowych w pobudzaniu aktywności gospodarczej i społecznej (m.in. LGD, ODR, izby rolnicze).**

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 3:
- Cel operacyjny nr 3.3., Kierunek działań nr 3.3.1.

- ***promocję instrumentów współpracy i partnerstwa – włączenie mieszkańców obszarów wiejskich w działania rozwojowe.***

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.9., Kierunek działań nr 1.9.7.
- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.7., Kierunki działań nr: 2.7.1., 2.7.2., 2.7.3.

- ***odnowę wsi, wspieranie budowania tożsamości lokalnej i zachowanie wiejskiego dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.***

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.8., Kierunki działań nr: 1.8.3., 1.8.4., 1.8.5.;
- Cel operacyjny nr 1.9., Kierunek działań nr 1.9.4.;
- Cel operacyjny nr 1.10., Kierunek działań nr 1.10.3.
- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.3., Kierunek działań nr 2.3.5.;
- Cel operacyjny nr 2.4., Kierunek działań nr 2.4.5.
- Cel strategiczny nr 3:
- Cel operacyjny nr 3.5., Kierunek działań nr 3.5.1.

11.3.2. Zakres planowanych działań dla obszarów przygranicznych.

Zgodnie ze *Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* ważnym kierunkiem interwencji polityki regionalnej w stosunku do obszarów przygranicznych jest wspomaganie procesu ich integracji z głównymi obszarami aktywności gospodarczej, dzięki zapewnianiu rozwoju powiązań funkcjonalnych po obu stronach granicy. Wiązać się to powinno między innymi z realizacją projektów infrastrukturalnych i zwiększeniem gęstości połączeń drogowych i kolejowych. Konieczne są ponadto działania na rzecz poprawy standardów życia, wzrostu konkurencyjności i atrakcyjności obszarów przygranicznych, zarówno w wymiarze ekonomicznym, jak i społecznym poprzez inwestycje w infrastrukturę techniczną, edukację i kulturę.

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- wszystkie cele operacyjne i kierunki działań.
- Cel strategiczny nr 2:
- wszystkie cele operacyjne i kierunki działań.
- Cel strategiczny nr 3:
- wszystkie cele operacyjne i kierunki działań.

11.3.3. Zakres planowanych działań dla obszarów zagrożonych powodzią.

Zgodnie ze *Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* wsparcie dla obszarów zagrożonych powodzią opierać się będzie na inwestycjach w infrastrukturę przeciwpowodziową.

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.9., Kierunek działań nr 1.9.5.

Co oczywiste wsparcie dotyczy także obszarów znajdujących się poza granicami obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, i na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie, ale mających zasadniczy wpływ na zabezpieczenie terenów zagrożonych. Zatem działania zmierzające bezpośrednio i pośrednio do ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy będą także realizowane poprzez następujące cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.9., Kierunki działań nr: 1.9.4., 1.9.6.

11. 4. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu lokalnego.

Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu lokalnego są tylko elementem fakultatywnym. Niemniej w niniejszej *Strategii* zdecydowano się na ich wskazanie i wyróżnienie. Korespondują one częściowo z założeniami przyjętego wcześniej *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jasień*, który siłą rzeczy bazował na założeniach *Strategii Rozwoju Gminy Jasień na lata 2014 – 2020*. W ówczesnej *Strategii na lata 2014 – 2020* wyraźnie podkreślono, że znaczna część planowanych do realizacji zadań przekracza jej horyzont czasowy, co z oczywistych względów (aktualność potrzeb) bezpośrednio upoważnia do ich zaimplementowania do aktualnej edycji dokumentu. Obszary strategicznej interwencji, podobnie jak model struktury funkcjonalno – przestrzennej, są przejawem zintegrowanego podejścia do kwestii planowania strategicznego i mają na celu ukierunkowanie określonych działań do konkretnych obszarów i dopasowanie ich do potrzeb i możliwości tych obszarów. Potrzeba wyznaczenia OSI na poziomie lokalnym gminy Jasień, a także ich charakter, zależą wprost od sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy oraz od przyjętych w niniejszej *Strategii* kierunków rozwoju.

Do obszarów strategicznej interwencji wskazanych z poziomu lokalnego zaliczają się:

- centrum miasta Jasień;
- system kluczowej zieleni miejskiej (zielonej infrastruktury) wraz z wybranymi terenami o charakterze sportowo – rekreacyjnym i wybranymi obiektami usług publicznych oraz infrastruktury komunikacyjnej;
- Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie” wraz z najbliższym otoczeniem.

11.4.1. Lokalny OSI – Jasień „Rynek”.

Obszar strategicznej interwencji „Jasień Rynek” dotyczy centrum miasta zawartego pomiędzy ulicami Jana Pawła II i Piątkowskiego wraz z Placami Armii Krajowej i Wolności. Centrum Jasienia to kluczowa przestrzeń publiczna, czyli obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno –

przestrzenne. Uzasadnienie delimitacji tego rejonu jako obszaru strategicznej interwencji zawarte jest w opisie celu operacyjnego nr 1.7. „Zagospodarowanie przestrzeni publicznych”.

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest bezpośrednio i pośrednio w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.1., Kierunek działań nr 1.1.1.;
- Cel operacyjny nr 1.4., Kierunki działań nr: 1.4.4., 1.4.5., 1.4.6.;
- Cel operacyjny nr 1.7., Kierunki działań nr: 1.7.1., 1.7.4.;
- Cel operacyjny nr 1.8., Kierunki działań nr: 1.8.2., 1.8.3.;
- Cel operacyjny nr 1.9., Kierunki działań nr: 1.9.3., 1.9.4.;
- Cel operacyjny nr 1.10., Kierunek działań nr 1.10.3.
- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.6., Kierunki działań nr: 2.6.1., 2.6.2.

Ponadto zakres planowanych działań ujęty jest w *Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Jasień* – podrozdział nr 2.4. niniejszej *Strategii*, zadania ujęte w punkcie nr 1.

11.4.2. Lokalny OSI – System kluczowej zielonej infrastruktury wraz z wybranymi przestrzeniami publicznymi.

Obszar strategicznej interwencji „System kluczowej zielonej infrastruktury wraz z wybranymi przestrzeniami publicznymi” tworzy dość zróżnicowaną, ale spójną jednostkę funkcjonalno – przestrzenną. Składają się na nią wybrane tereny: zieleni urządzonej, leśne, sportowo – rekreacyjne, wód powierzchniowych, obiektów usług publicznych, handlu i infrastruktury komunikacyjnej. Dotyczy następujących rejonów:

- Górka Flöthera w Jasieniu (zarówno tereny zieleni urządzonej jak i leśne);
- park miejski w Jasieniu (zarówno tereny zieleni urządzonej jak i leśne);
- odcinek doliny rzeki Lubszy;
- zbiornik wodny „Glinianki Jasień” w obrębie ewidencyjnym Mirkowice;
- były ośrodek sportu i rekreacji w Jasieniu przy ul. Okrzei;
- pałac w Jasieniu przy ul. Strażackiej;
- targowisko miejskie w Jasieniu przy ul. Młynarskiej;
- stacja kolejowa w Jasieniu.

Ten dość rozległy obszar to kolejna, po centrum Jasienia, kluczowa przestrzeń publiczna. Wymaga ona szeregu działań rewitalizacyjnych i modernizacyjnych. Uzasadnienie delimitacji tego rejonu jako obszaru strategicznej interwencji zawarte jest w opisie celu operacyjnego nr 1.7. „Zagospodarowanie przestrzeni publicznych”.

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest bezpośrednio i pośrednio w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.1., Kierunki działań nr 1.1.1., 1.1.6.;
- Cel operacyjny nr 1.2., Kierunek działań nr 1.2.1.;
- Cel operacyjny nr 1.4., Kierunki działań nr: 1.4.1., 1.4.3., 1.4.5., 1.4.6.;
- Cel operacyjny nr 1.7., Kierunki działań nr: 1.7.2., 1.7.3.;

- Cel operacyjny nr 1.8., Kierunek działań nr 1.8.2.;
- Cel operacyjny nr 1.9., Kierunek działań nr 1.9.4.;
- Cel operacyjny nr 1.10., Kierunek działań nr 1.10.3.
- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.3., Kierunek działań nr 2.3.1.;
- Cel operacyjny nr 2.4., Kierunek działań nr 2.4.1.;
- Cel operacyjny nr 2.6., Kierunki działań nr: 2.6.1., 2.6.2.
- Cel strategiczny nr 3:
- Cel operacyjny nr 3.3., Kierunek działań nr 3.3.2.;
- Cel operacyjny nr 3.4., Kierunki działań nr: 3.4.1., 3.4.2.

Ponadto zakres planowanych działań ujęty jest w *Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Jasień* – podrozdział nr 2.4. niniejszej *Strategii*, zadania ujęte w punktach nr: 2, 4 i 6.

11.4.3. Lokalny OSI – Grodzisko w Wicinie.

Obszar strategicznej interwencji „Grodzisko w Wicinie” dotyczy rejonu zawartego w granicach Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie” wraz z terenami bezpośrednio przyległymi. „Grodzisko w Wicinie”, abstrahując od absolutnych walorów naukowych i dydaktycznych o zasięgu krajowym, to także szansa na nową jakość gminy Jasień, rozumianą jako ukierunkowanie na rozwój usług turystyki, zwłaszcza na obszarach wiejskich. Wskazany obszar wymaga szeregu inwestycji, głównie od podstaw, uzależnionych od uzyskania zewnętrznego dofinansowania. Uzasadnienie delimitacji tego rejonu jako obszaru strategicznej interwencji zawarte jest w opisie celu operacyjnego nr 3.5. „*Zagospodarowanie Parku Kulturowego Grodzisko w Wicinie*”.

W związku z powyższym zakres planowanych działań, ujętych w *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*, zawarty jest bezpośrednio i pośrednio w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.2., Kierunek działań nr 1.2.2.;
- Cel operacyjny nr 1.4., Kierunek działań nr 1.4.3.;
- Cel operacyjny nr 1.8., Kierunek działań nr 1.8.2.;
- Cel operacyjny nr 1.9., Kierunek działań nr 1.9.4.
- Cel strategiczny nr 3:
- Cel operacyjny nr 3.4., Kierunki działań nr: 3.4.1., 3.4.2.;
- Cel operacyjny nr 3.5., Kierunek działań nr 3.5.1.

Ponadto zakres planowanych działań ujęty jest w *Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Jasień* – podrozdział nr 2.4. niniejszej *Strategii*, zadania ujęte w punkcie nr 7.

12. SPÓJNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY JASIEŃ DO 2030 ROKU ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ORAZ STRATEGIĄ ROZWOJU PONADLOKALNEGO.

Zgodnie z art. 10e ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym strategia rozwoju gminy jest spójna ze strategią rozwoju województwa oraz strategią rozwoju ponadlokalnego, obejmującą tę gminę.

Założenia *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* zostały zaprezentowane w rozdziale nr 2.1. niniejszej *Strategii*. Spójność celów, zobrazowaną w poniższej tabeli, badano na poziomie celów operacyjnych. Zastosowana nomenklatura odnosi się bezpośrednio do numeracji poszczególnych celów operacyjnych zaprezentowanych w rozdziałach nr 2.1. (strategia rozwoju województwa) oraz 7.2., 7.3., 7.4. i 8 (strategia rozwoju gminy). Gmina Jasień obecnie nie jest objętą strategią rozwoju ponadlokalnego.

TABELA 14: Korelacja celów operacyjnych *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* z celami operacyjnymi *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*.

Cele operacyjne SRWL 2030		Cele operacyjne <i>Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku</i>		
		Sfera przestrzenna	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza
Sfera gospodarcza	1.1.			
	1.2.	1.2., 1.3., 1.4., 1.6., 1.9.		3.2.
	1.3.		2.3.	
	1.4.	1.1., 1.3.		3.1., 3.5.
	1.5.		2.5.	3.3.
	1.6.	1.2., 1.3., 1.4., 1.8., 1.9.		3.1., 3.4., 3.5.
	1.7.	1.9.		3.3.
Sfera społeczna	2.1.		2.1., 2.3.	
	2.2.		2.2., 2.3.	
	2.3.			
	2.4.	1.8.	2.3.	3.5.
	2.5.	1.2., 1.7.	2.4.	3.4.
	2.6.	1.8.	2.3., 2.7.	3.5.
Sfera przestrzenna	3.1.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4.		3.4.
	3.2.			
	3.3.	1.9.	2.6.	3.2.
	3.4.	1.5., 1.6., 1.9.		
	3.5.	NIE DOTYCZY		
	3.6.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 1.6., 1.7., 1.8., 1.9., 1.10.	2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.	3.1.
	3.7.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 1.6., 1.7., 1.8., 1.9., 1.10.	2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.7.	3.1., 3.3., 3.4., 3.5.
Zarządzanie i współpraca	4.1.	1.2., 1.3., 1.8.		3.4.
	4.2.	1.2., 1.8.	2.3., 2.4.	3.1., 3.4., 3.5.
	4.3.	1.9.	2.7.	
	4.4.	1.10.		
	4.5.		2.3.	

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

13. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII.

13. 1. System zarządzania i wdrażania strategii.

System realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* obejmuje kwestie zarządzania, wdrażania i monitorowania. Podstawową zasadą realizacji dokumentów z dziedziny planowania strategicznego powinna być zasada wykonywania zadań przez poszczególne jednostki włączone w zagadnienia rozwoju lokalnego, świadome istnienia strategii i swojego uczestnictwa w jej realizacji. Szansę na skuteczne wdrożenie poszczególnych zadań daje dobra organizacja zarządzania dokumentem, angażująca określone podmioty na rzecz prowadzenia działań rozwojowych na terenie gminy. Z punktu widzenia pełnionej roli w realizacji założeń niniejszej *Strategii* można wyodrębnić 4 grupy podmiotów w niej uczestniczących. Są to:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu *Strategią*;
- podmioty realizujące zadania *Strategii*, w tym instytucje finansujące;
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty *Strategii*;
- społeczność gminy jako główny podmiot odbierający wyniki działań *Strategii*.

Rada Miejska w Jasieniu jako organ uchwałodawczy jest odpowiedzialna za podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*. Ponadto zapoznaje się także z dokumentami sprawozdawczymi (monitoring strategii), w tym z raportem o stanie gminy. Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym Rada Miejska w Jasieniu podejmuje ewentualną uchwałę w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu aktualizacji strategii. Rada Miejska uchwała także szereg dokumentów wykonawczych względem *Strategii*, których część wskazano wprost w *Strategii* jako pilnych do wykonania. Realizacja zdecydowanej większości zadań (kierunków działań) ujętych w *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* spoczywać będzie wyłącznie na barkach Gminy Jasień (Urząd Miejski w Jasieniu oraz pozostałe jednostki organizacyjne Gminy Jasień). Ponadto część zadań wynikających wprost ze *Strategii* oraz wszystkie inne ujęte jako rekomendowane do realizacji przez partnerów zewnętrznych (rozdział nr 15), będą wymagały jej inspirującej lub wspomagającej roli. Główna odpowiedzialność za realizację *Strategii* spoczywa na Burmistrzu Jasienia. Burmistrz współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji. Ponadto Burmistrz współdziała z instytucjami administracji specjalnej, w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Bezpośrednim wykonawcą zadań nakreślonych w niniejszej *Strategii* jest samorząd gminy jako realizator poszczególnych działań i inwestycji na własnym terenie oraz inne podmioty prywatne oraz publiczne planujące i realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi przez *Strategię*. Należy więc wypracować procedury i strategie, które staną się podstawą zinstytucjonalizowanej współpracy pomiędzy odpowiedzialnymi partnerami różnych szczebli decyzyjnych i środowisk.

Od strony prawnej, zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 8 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju gminy określa się w szczególności system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.

W poniższych tabelach w kolumnach nr 2 i 4, dotyczących podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych kierunków działań oraz monitorujących stan ich realizacji, zastosowano skróty oznaczające poszczególne referaty Urzędu Miejskiego w Jasieniu:

- Referat FIN – Referat Finansowy;
- Referat GMKliR – Referat Gospodarowania Mieniem Komunalnym, Infrastruktury i Rozwoju;
- Referat OKiS – Referat Oświaty, Kultury i Sportu;

- Referat OOiUSC – Referat Spraw Obywatelskich, Obronnych i USC;
- Referat SOC – Referat Spraw Socjalnych;
- Referat ZPiOŚ – Referat Zamówień Publicznych i Ochrony Środowiska.

Należy podkreślić, że ewentualne zmiany regulaminu organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Jasieniu, dotyczące kompetencji poszczególnych referatów, nie będą (a priori) powodowały konieczności zmiany samej *Strategii*.

13.1.1. System realizacji strategii w wymiarze przestrzennym.

TABELA 15: Schemat realizacyjno – organizacyjny w zakresie planowanych kierunków działań w wymiarze przestrzennym.

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący stan realizacji
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 1: PRZESTRZEŃ PRZYJAZNA DLA MIESZKAŃCA I ŚRODOWISKA			
Cel operacyjny nr 1.1.: Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych			
1.1.1. Modernizacja dróg gminnych publicznych	Referat GMKliR	Gmina Jasień	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
1.1.2. Modernizacja dróg gminnych wewnętrznych	Referat GMKliR	Gmina Jasień	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
1.1.3. Budowa nowych odcinków dróg gminnych	Referat GMKliR	Gmina Jasień	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
1.1.4. Budowa nowych odcinków dróg wewnętrznych dla obsługi terenów osadniczych	Referat GMKliR	Gmina Jasień	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
1.1.5. Modernizacja dróg dojazdowych do użytków rolnych	Referat GMKliR	Gmina Jasień	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
1.1.6. Modernizacja kładek nad rzeką Lubszą	Referat GMKliR	Gmina Jasień	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.2.: Budowa dróg rowerowych			
1.2.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu dróg rowerowych	Referat GMKliR	Gmina Jasień, organizacje społeczne, mieszkańcy	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu

1	2	3	4
1.2.2. Działania na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu dróg rowerowych	Referat GMKliR	Gmina Jasień, gminy sąsiednie, Województwo Lubuskie, PKP SA, Zarząd Dróg Wojewódzkich, Starostwo Powiatowe, Nadleśnictwa	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.3.: Rozwój transportu zbiorowego			
1.3.1. Działania na rzecz modernizacji linii kolejowej nr 275	Referat GMKliR	Gmina Jasień, Gminy Lubsko i Żary, PKP PLK SA, Województwo Lubuskie	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
1.3.2. Negocjacje z przewoźnikami komunikacji autobusowej dotyczące reorganizacji siatki połączeń	Referat GMKliR	Gmina Jasień, publiczni i prywatni przewoźnicy, mieszkańcy	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
1.3.3. Opracowanie koncepcji lokalnej komunikacji autobusowej	Referat GMKliR	Gmina Jasień, koncesjonowany przewoźnik, mieszkańcy	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.4.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej			
1.4.1. Organizacja głównego węzła przesiadkowego wraz z parkingami „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie stacji kolejowej w Jasieniu	Referat GMKliR	Gmina Jasień, PKP SA, Województwo Lubuskie, przewoźnicy kolejowi	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
1.4.2. Organizacja dodatkowych parkingów „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie przystanków kolejowych	Referat GMKliR	Gmina Jasień, PKP SA, Województwo Lubuskie, przewoźnicy kolejowi	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
1.4.3. Budowa nowych parkingów w Jasieniu i na terenach wiejskich	Referat GMKliR	Gmina Jasień	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
1.4.4. Budowa systemu parkingów „Bike & Ride”	Referat GMKliR	Gmina Jasień, publiczni i prywatni przewoźnicy	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu

STRATEGIA ROZWOJU GMINY JASIEŃ DO 2030 ROKU

1	2	3	4
1.4.5. Instalacja parkingów rowerowych (tylko stojaki) przy głównych placówkach usług publicznych	Referat GMKliR	Gmina Jasień	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
1.4.6. Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego	Referat GMKliR	Gmina Jasień	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.5.: Rozwój systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków			
1.5.1. Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej w Jasieniu	Referat GMKliR, Zakład Komunalny sp. z o.o.	Gmina Jasień (Zakład Komunalny sp. z o.o.)	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
1.5.2. Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej na terenach wiejskich	Referat GMKliR, Zakład Komunalny sp. z o.o.	Gmina Jasień (Zakład Komunalny sp. z o.o.)	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
1.5.3. Modernizacja stacji uzdatniania wody (SUW) „Leśna” i „Wodna”	Referat GMKliR, Zakład Komunalny sp. z o.o.	Gmina Jasień (Zakład Komunalny sp. z o.o.)	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
1.5.4. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Jasieniu wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków	Referat GMKliR, Zakład Komunalny sp. z o.o.	Gmina Jasień (Zakład Komunalny sp. z o.o.)	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
1.5.5. Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Mirkowice	Referat GMKliR, Zakład Komunalny sp. z o.o.	Gmina Jasień (Zakład Komunalny sp. z o.o.)	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
1.5.6. Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień, właściciele nieruchomości	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
1.5.7. Opracowanie koncepcji ewentualnej kanalizacji miejscowości Guzów, Jabłoniec, Wicina i Zabłocie	Referat GMKliR, Zakład Komunalny sp. z o.o.	Gmina Jasień (Zakład Komunalny sp. z o.o.)	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.6.: Uregulowanie gospodarki odpadami			
1.6.1. Budowa nowego PSZOK w Jasieniu	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
1.6.2. Rozszerzenie systemu selekcji odpadów u źródła	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu

1	2	3	4
1.6.3. Dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień, właściciele nieruchomości	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
1.6.4. Monitoring odpadów komunalnych	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.7.: Zagospodarowanie przestrzeni publicznych			
1.7.1. Opracowanie wielowariantowej, kompleksowej koncepcji architektoniczno – urbanistycznej dotyczącej zagospodarowania centrum Jasienia	Referat GMKliR, Referat ZPiOŚ, Referat OKiS	Gmina Jasień, właściciele nieruchomości, przedsiębiorcy, organizacje społeczne, mieszkańcy	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
1.7.2. Kompleksowa rewitalizacja Górki Flöthera	Referat GMKliR, Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
1.7.3. Kontynuacja rewitalizacji parku miejskiego	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
1.7.4. System zachęt wspierający dbałość o czystość i estetykę nieruchomości własności prywatnej	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień, właściciele nieruchomości	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.8.: Opieka nad zabytkami i zagospodarowanie miejsc pamięci			
1.8.1. Sporządzenie Gminnej Ewidencji Zabytków	Referat OKiS	Gmina Jasień	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
1.8.2. Opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	Referat OKiS	Gmina Jasień	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
1.8.3. Współfinansowanie rewitalizacji kluczowych obiektów dziedzictwa historycznego	Referat OKiS	Gmina Jasień, właściciele nieruchomości, Wojewódzki Konserwator Zabytków	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
1.8.4. Zagospodarowanie byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen	Referat OKiS	Gmina Jasień, Nadleśnictwo Lubsko	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu

1	2	3	4
1.8.5. Działania na rzecz powstania ponadlokalnych szlaków (tras turystycznych) o tematyce kulturowej	Referat OKiS	Gmina Jasień, gminy sąsiednie, Województwo Lubuskie, Wojewódzki Konservator Zabytków	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.9.: Ochrona środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych			
1.9.1. Opracowanie gminnego Programu Ochrony Środowiska	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
1.9.2. Sporządzenie inwentaryzacji przyrodniczej	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień, RDOŚ, organizacje ekologiczne	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
1.9.3. Modernizacja gospodarki ciepłowniczej	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień, właściciele nieruchomości	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
1.9.4. Uzupełnienie systemu zieleni urządzonej	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
1.9.5. Działania na rzecz budowy zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy w Jasieniu	Referat GMKliR, Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień, PGW WP	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
1.9.6. Retencja wód opadowych i roztopowych	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień, właściciele nieruchomości	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
1.9.7. Edukacja ekologiczna	Referat ZPiOŚ	Gmina Jasień, organizacje ekologiczne	Referat ZPiOŚ, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.10.: Usprawnienie lokalnego systemu planowania przestrzennego			
1.10.1. Opracowanie oceny aktualności dokumentów planistycznych	Referat GMKliR	Gmina Jasień	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
1.10.2. Sukcesywna realizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	Referat GMKliR	Gmina Jasień	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
1.10.3. Sporządzenie „uchwały krajobrazowej”	Referat GMKliR, Referat ZPiOŚ, Referat OKiS	Gmina Jasień	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

13.1.2. System realizacji strategii w wymiarze społecznym.

TABELA 16: Schemat realizacyjno – organizacyjny w zakresie planowanych kierunków działań w wymiarze społecznym.

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący stan realizacji
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 2: STABILNE I BEZPIECZNE MIEJSCE DO ŻYCIA			
Cel operacyjny nr 2.1.: Rozwój oferty opieki nad najmłodszymi dziećmi oraz wychowania przedszkolnego			
2.1.1. Budowa żłobka w Jasieniu przy ul. Ogrodowej	Referat OKiS	Gmina Jasień	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.1.2. Budowa przedszkola w Jasieniu przy ul. Ogrodowej	Referat OKiS	Gmina Jasień	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.1.3. Wsparcie prywatnej inicjatywy w zakresie opieki nad najmłodszymi dziećmi i wychowania przedszkolnego	Referat OKiS	Gmina Jasień, przedsiębiorcy	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 2.2.: Lokalna polityka senioralna			
2.2.1. Modernizacja Domu Dziennego Pobytu Seniora (względnie adaptacja nowego obiektu)	Referat GMKliR, Referat SOC	Gmina Jasień (MGOPS Jasień)	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
2.2.2. Wsparcie lokalnych inicjatyw senioralnych	Referat OKiS	Gmina Jasień (MGOK Jasień)	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.2.3. Wsparcie prywatnej inicjatywy, na bazie partnerstwa publiczno – prywatnego, w zakresie tworzenia obiektów na potrzeby stałego pobytu seniorów	Referat SOC	Gmina Jasień, przedsiębiorcy	Referat SOC, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 2.3.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury usług kultury			
2.3.1. Adaptacja pałacu w Jasieniu przy ul. Strażackiej na cele nowej siedziby MGOK (alternatywnie)	Referat OKiS	Gmina Jasień (MGOK Jasień, Biblioteka Publiczna)	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu

1	2	3	4
2.3.2. Modernizacja obecnej siedziby MGOK w Jasieniu przy ul. Armii Krajowej na cele usług kultury (alternatywnie)	Referat OKiS	Gmina Jasień (MGOK Jasień)	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.3.3. Poszerzenie oferty działających w ramach MGOK grup artystycznych i kół zainteresowań	Referat OKiS	Gmina Jasień (MGOK Jasień)	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.3.4. Organizacja specjalistycznych zajęć, szkoleń i kursów na bazie infrastruktury usług kultury	Referat OKiS, Referat SOC	Gmina Jasień (MGOK Jasień), przedsiębiorcy	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.3.5. Budowa, rozbudowa, modernizacja świetlic wiejskich	Referat OKiS	Gmina Jasień, rady sołeckie	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 2.4.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej			
2.4.1. Rewitalizacja byłego ośrodka sportu i rekreacji w Jasieniu przy ul. Okrzei	Referat OKiS	Gmina Jasień	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.4.2. Modernizacja stadionu w Jasieniu przy ul. Żarskiej	Referat OKiS	Gmina Jasień	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.4.3. Modernizacja terenów sportowych w Jasieniu przy Szkole Podstawowej na ul. Konopnickiej	Referat OKiS	Gmina Jasień	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.4.4. Rozszerzenie oferty sekcji sportowych	Referat OKiS	Gmina Jasień, kluby sportowe	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.4.5. Budowa, rozbudowa i modernizacja terenów sportowo – rekreacyjnych na obszarach wiejskich	Referat OKiS	Gmina Jasień, rady sołeckie	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 2.5.:			
Budowa i modernizacja mieszkań komunalnych, socjalnych i na wynajem			
2.5.1. Budowa zespołu budynków wielorodzinnych w Jasieniu przy ul. Granicznej	Referat GMKliR	Gmina Jasień	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
2.5.2. Modernizacja komunalnych lokali mieszkalnych	Referat GMKliR	Gmina Jasień	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
2.5.3. Adaptacja budynku MGOK w Jasieniu przy ul. Armii Krajowej na cele komunalnych lokali mieszkalnych (w przypadku przeniesienia MGOK do pałacu przy ul. Strażackiej)	Referat GMKliR	Gmina Jasień	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
2.5.4. Sprzedaż komunalnych lokali mieszkalnych dla zainteresowanych lokatorów	Referat GMKliR	Gmina Jasień	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 2.6.:			
Poprawa bezpieczeństwa publicznego			
2.6.1. Podniesienie jakości i efektywności pracy służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo	Referat OOiUSC	Gmina Jasień, Policja	Referat OOiUSC, Zespół ds. monitoringu
2.6.2. Rozbudowa monitoringu wizyjnego	Referat OOiUSC	Gmina Jasień, Policja, właściciele nieruchomości	Referat OOiUSC, Zespół ds. monitoringu
2.6.3. Wsparcie lokalnego systemu ochrony przeciwpożarowej	Referat OOiUSC	Gmina Jasień, OSP	Referat OOiUSC, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 2.7.:			
Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej			
2.7.1. Wdrożenie Budżetu Obywatelskiego	Referat FIN	Gmina Jasień, organizacje społeczne, mieszkańcy gminy	Referat FIN, Zespół ds. monitoringu
2.7.2. Organizacja konsultacji społecznych	Referat GMKliR	Gmina Jasień, organizacje społeczne, mieszkańcy gminy	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu

1	2	3	4
2.7.3. Powołanie Młodzieżowej Rady Miejskiej i Senioralnej Rady Miejskiej	Referat OKiS	Gmina Jasień	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
2.7.4. Opracowanie Programu (strategii) rozwiązywania problemów społecznych	Referat SOC	Gmina Jasień	Referat SOC, Zespół ds. monitoringu

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

13.1.2. System realizacji strategii w wymiarze gospodarczym.

TABELA 17: Schemat realizacyjno – organizacyjny w zakresie planowanych kierunków działań w wymiarze gospodarczym.

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący stan realizacji
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 3: WIELOFUNKCYJNA, NOWOCZESNA GOSPODARKA			
Cel operacyjny nr 3.1.: Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy			
3.1.1. Opracowanie lokalnej polityki podatkowej dla inwestujących przedsiębiorców, ze szczególnym uwzględnieniem wybranych branż usługowych	Referat FIN	Gmina Jasień	Referat FIN, Zespół ds. monitoringu
3.1.2. Prowadzenie wszechstronnych akcji promocyjnych walorów inwestycyjnych gminy	Referat GMKliR	Gmina Jasień	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 3.2.: Rozwój energetyki przyjaznej środowisku			
3.2.1. Rozwój energetyki odnawialnej z poszanowaniem walorów przyrodniczo – krajobrazowych oraz w zgodzie z interesem publicznym	Referat GMKliR	Gmina Jasień, przedsiębiorcy	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
3.2.2. Rozwój energetyki odnawialnej na bazie zasobów komunalnych	Referat GMKliR	Gmina Jasień (Zakład Komunalny sp. z o.o.)	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 3.3.: Rozwój rolnictwa ekologicznego			
3.3.1. Doradztwo i wsparcie organizacyjne dla działalności agroturystycznych i rolnictwa ekologicznego	Referat GMKliR	Gmina Jasień, organizacje rolnicze, organizacje społeczne, rolnicy, przedsiębiorcy	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
3.3.2. Budowa targowiska miejskiego w Jasieniu przy ul. Młynarskiej	Referat GMKliR	Gmina Jasień	Referat GMKliR, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 3.4.: Budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej			
3.4.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu tras turystycznych obejmujących gminę Jasień wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Referat OKiS	Gmina Jasień	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
3.4.2. Działania na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu tras turystycznych, obejmujących gminę Jasień i gminy sąsiednie.	Referat OKiS	Gmina Jasień, gminy sąsiednie, Województwo Lubuskie, PKP SA, Zarząd Dróg Wojewódzkich, Starostwo Powiatowe, Nadleśnictwa, PTTK	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 3.5.: Zagospodarowanie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”			
3.5.1. Współfinansowanie budowy Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznego Grodzisko w Wicinie	Referat OKiS	Gmina Jasień, Fundacja Parku Kulturowego, Województwo Lubuskie, przedsiębiorcy	Referat OKiS, Zespół ds. monitoringu

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

13. 2. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.

Przez dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju należy rozumieć zarówno obowiązkowe jak i fakultatywne plany i programy funkcjonujące już w gminie oraz (w przypadku ich braku) postulowane do sporządzenia. Zawartość formalno – prawną i merytoryczną dokumentów obowiązkowych regulują przepisy odrębne, właściwe dla danego opracowania. Poniższe wytyczne odnoszą się przede wszystkim do aktualności poszczególnych dokumentów w ogóle jak i względem ustaleń niniejszej *Strategii*.

TABELA 18: Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych Gminy Jasień.

Dokument	Wytyczne
1	2
SFERA PRZESTRZENNA	
Ochrona przyrody i środowiska	
Program ochrony środowiska	<p>Brak aktualnego dokumentu.</p> <p>Opracowanie nowego dokumentu z horyzontem czasowym do 2030 roku.</p> <p>Rozwinięcie i uszczegółowienie kierunków działań przypisanych dla celu operacyjnego nr 1.9.</p> <p>Uwzględnienie w szczególności wykazu konkretnych zadań (inwestycji) związanych z adaptacją do zmian klimatycznych, w tym także upowszechniania transportu zbiorowego, itp.</p>
Inwentaryzacja przyrodnicza	<p>Brak dokumentu.</p> <p>Szczególny nacisk prac, poza obszarami objętymi ochroną w myśl ustawy o ochronie przyrody, należy skierować na tereny zieleni urządzonej oraz rejonów jeszcze nie zainwestowane, dla których <i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień</i> oraz obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego przewidują funkcje produkcyjne, produkcyjno – usługowe i usługowe.</p>
Opracowanie ekofizjograficzne	<p>Dokument częściowo nieaktualny, np.: w zakresie ujawnienia udokumentowanych złóż kopalin czy obszarów objętych ochroną w myśl ustawy o ochronie przyrody i wniosków z tego wynikających.</p> <p>Postulat aktualizacji dokumentu dla obszaru całej gminy przed pracami nad ewentualną nową edycją <i>Studium</i>, z uwzględnieniem wyników inwentaryzacji przyrodniczej.</p>
Plan gospodarki niskoemisyjnej	<p>Dokument zasadniczo aktualny.</p> <p>Ze względu na fakt, że horyzont czasowy dokumentu wygasa w 2023 roku, niezbędne będzie opracowanie nowego dokumentu na lata 2024 – 2027 z perspektywą do 2030 roku.</p> <p>Uwzględnienie i propozycje zastosowania najnowszych, dostępnych wówczas rozwiązań technologicznych służących celowi dokumentu.</p>
Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	<p>Dokument aktualny (horyzont czasowy do 2032 roku).</p> <p>Brak specjalnych wytycznych.</p> <p>Kontynuacja działań zgodnie z treścią <i>Programu</i> w związku z przepisami odrębnymi.</p>

1	2
Ochrona i opieka nad zabytkami	
Gminna ewidencja zabytków	<p>Brak dokumentu.</p> <p>Kompleksowa aktualizacja materiałów przygotowanych do potrzeby sporządzenia tej dokumentacji w 2014 roku (cała gmina) i 2020 roku (miasto Jasień).</p> <p>Inwentaryzacja obiektów i obszarów wskazanych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków.</p> <p>Przygotowanie listy obiektów i obszarów, które utraciły walory zabytkowe oraz porozumienie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków odnośnie ich wykreślenia z ewidencji.</p> <p>Przygotowanie listy obiektów i obszarów, które należy włączyć do ewidencji zabytków (np.: cenne układy ruralistyczne wsi Bronice, Guzów, Jabłoniec i Mirkowice) oraz porozumienie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków odnośnie ich włączenia do ewidencji.</p>
Program opieki nad zabytkami	<p>Brak aktualnego dokumentu.</p> <p>Opracowanie dokumentu po wykonaniu gminnej ewidencji zabytków.</p> <p>Określenie listy priorytetowych, kluczowych obiektów dziedzictwa, które ponad zapisy <i>Strategii</i> wymagają interwencji publicznej (dofinansowania).</p> <p>Określenie propozycji zagospodarowania i założeń programu funkcjonalno – użytkowego dla byłego hitlerowskiego obozu pracy AI Gassen.</p> <p>Określenie propozycji służących realizacji kierunku działań nr 1.8.5.</p>
Plan ochrony parku kulturowego	<p>Dokument zasadniczo aktualny.</p> <p>Ewentualna aktualizacja dokumentu o wskazanie wprost dopuszczalnego katalogu działalności komercyjnych wspierających rozwój obszaru Parku.</p>
Infrastruktura techniczna i gospodarka komunalna	
Plan rozwoju sieci drogowej	<p>Brak dokumentu.</p> <p>Ze względu na szeroki zakres potrzeb zakłada się fakultatywną możliwość jego opracowania z horyzontem czasowym przekraczającym niniejszą <i>Strategię</i>, to jest do około 2040 roku.</p>
Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego	<p>Brak dokumentu.</p> <p>Ewentualne opracowanie dokumentu w powiązaniu z realizacją kierunków działań nr 1.3.2. i 1.3.3. oraz w związku z celem kierunku działań nr 1.3.1.</p>
Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych	<p>Dokument zasadniczo aktualny.</p> <p>Ze względu na fakt, że horyzont czasowy dokumentu wygasa w 2023 roku, niezbędne będzie opracowanie nowego dokumentu na lata 2024 – 2027.</p> <p>Uwzględnienie możliwości kanalizacji wsi Mirkowice.</p> <p>Rozważanie możliwości techniczno – ekonomicznych kanalizacji wsi Guzów, Jabłoniec, Wicina i Zabłocie na bazie najnowszych, dostępnych wówczas rozwiązań technologicznych.</p>
Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	<p>Brak dokumentu.</p> <p>Opracowanie dokumentu z horyzontem czasowym do 2030 roku.</p> <p>Rozważanie możliwości techniczno – ekonomicznych rozwoju sieci ciepłowniczej w mieście Jasień oraz gazyfikacji wybranych miejscowości wiejskich na bazie najnowszych, dostępnych wówczas rozwiązań technologicznych.</p>

1	2
Wieloletni plan gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy	<p>Plan z horyzontem czasowym do 2026 roku w trakcie opracowania.</p> <p>Uwzględnienie budowy nowych mieszkań komunalnych (czynszowych) w Jasieniu przy ul. Granicznej wraz z aspektami organizacyjnymi (powołanie spółki celowej).</p> <p>Uwzględnienie harmonogramu modernizacji mieszkaniowych lokali komunalnych/socjalnych.</p> <p>Analiza pozostałych obiektów komunalnych pod kątem ewentualnej możliwości adaptacji na cele mieszkań komunalnych/socjalnych i/lub czynszowych.</p>
Planowanie przestrzenne	
Ocena aktualności dokumentów planistycznych	<p>Dokument zasadniczo aktualny.</p> <p>Ze względu na fakt, że horyzont czasowy dokumentu wygasa wraz z upływem kadencji Rady Miejskiej (planowo na lata 2018 – 2023) roku, niezbędne będzie opracowanie do tego czasu nowego dokumentu.</p> <p>Ocena aktualności obowiązującego <i>Studium</i>.</p> <p>Ocena aktualności obowiązujących planów miejscowych wraz z podaniem ewentualnego zakresu ich zmian.</p> <p>Opracowanie nowego harmonogramu realizacji planów miejscowych, ze szczególnym uwzględnieniem propozycji zawartych w kierunku działań nr 1.10.2.</p>
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	<p>Dokument częściowo nieaktualny, np.: w zakresie ujawnienia udokumentowanych złóż kopalin czy obszarów objętych ochroną w myśl ustawy o ochronie przyrody.</p> <p>Sukcesywna realizacja „punktowych” zmian <i>Studium</i> w oparciu o uzasadnione potrzeby inwestycyjne (np.: farma fotowoltaiczna w rejonie Jaryszowa).</p> <p>Ewentualne opracowanie nowej edycji dokumentu (obszar całej gminy) na bazie wyników wyżej wymienionej <i>Oceny aktualności</i>.</p> <p>Uwzględnienie ustaleń i rekomendacji zawartych w modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej.</p> <p>Uwzględnienie ostatecznej wersji gminnej ewidencji zabytków.</p> <p>Uwzględnienie wyników inwentaryzacji przyrodniczej (ewentualne dodatkowe obszary proponowane do objęcia ochroną).</p>
Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	<p>Dokumenty obejmujące niemal wyłącznie miasto Jasień (aktualny) oraz wsie Wicina i Zabłocie (częściowo nieaktualne ze względów formalno – prawnych).</p> <p>Sukcesywna realizacja planów miejscowych w oparciu o harmonogram realizacji ujęty w wyżej wymienionej <i>Ocenie aktualności</i>.</p> <p>Położenie szczególnego nacisku na wyznaczanie obszarów przestrzeni publicznych, zwłaszcza w postaci „małej” zieleni urządzonej i towarzyszących jej terenów rekreacyjno – wypoczynkowych.</p> <p>Uwzględnienie pozostałych ustaleń i rekomendacji zawartych w modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej.</p> <p>Uwzględnienie ostatecznej wersji gminnej ewidencji zabytków.</p>

1	2
SFERA SPOŁECZNA	
Rozwój lokalny	
Gminny program rewitalizacji	Dokument aktualny.
Plany odnowy miejscowości	Brak aktualnych dokumentów. Ewentualne opracowanie dokumentu dla terenu danego sołectwa, w związku z kompleksową realizacją określonych kierunków działań niniejszej <i>Strategii</i> , uzależnione od oddolnej inicjatywy zainteresowanej, lokalnej społeczności.
Program współpracy z organizacjami pozarządowymi	Dokument aktualny, sporządzany raz na rok. Aktualna edycja dokumentu (na 2022 rok) zabezpiecza problematykę ujętą w określonych kierunkach działań niniejszej <i>Strategii</i> .
Polityka społeczna	
Strategia rozwiązywania problemów społecznych	Brak aktualnego dokumentu. Opracowanie dokumentu z horyzontem czasowym do 2030 roku. W ramach prac nad dokumentem wykonanie badań opinii publicznej (ilościowych i jakościowych). Uwzględnienie szczególnego nacisku na program aktywizacji społecznej, zwłaszcza rodzin ubogich i patologicznych, poprzez możliwość włączania do zajęć prowadzonych przez MGOK (koła zainteresowań, szkolenia, itp.) i kluby sportowe. Na bazie analiz i wniosków z dokumentu należy podjąć decyzję o ewentualnej konieczności opracowania programów dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, wspierania rodziny, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych czy przeciwdziałania narkomanii.
Bezpieczeństwo publiczne	
Plan zarządzania kryzysowego	Dokument wymagający systematycznej aktualizacji. Uwzględnienie tematyki suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej (zgodnie z katalogiem działań ujętym w aktualnym <i>Planie przeciwdziałania skutkom suszy</i>).
SFERA GOSPODARCZA	
Rolnictwo i leśnictwo	
Plan urządzeniowo – rolny	Brak dokumentu. Dokument wskazany do opracowania, zwłaszcza w kontekście waloryzacji terenów predysponowanych do rozwoju rolnictwa ekologicznego, hodowli i gospodarki rybackiej.
Projekt granicy rolno – leśnej	Brak dokumentu. Dokument wskazany do opracowania, zwłaszcza w kontekście podtrzymania zasadności terenów przewidzianych do zalesień w obecnie obowiązujących planach miejscowych.

1	2
Turystyka i rekreacja	
Strategia Rozwoju i Promocji Turystyki	Brak dokumentu. Ewentualna (opcjonalna) zasadność sporządzenia dokumentu wyłącznie na zasadzie kompleksowego ujęcia w nim kierunków działań nr: 3.1.1., 3.1.2., 3.4.1., 3.4.2. i 3.5.1., względnie także 1.2.2. i 1.8.5.
Finanse	
Wieloletnia prognoza finansowa	Dokument tworzony na bieżąco. Wymagana współpraca z Zespołem do spraw monitoringu w zakresie listy planowanych inwestycji oraz jej hierarchii.
Uchwała budżetowa	Dokument tworzony na bieżąco. Wymagana współpraca z Zespołem do spraw monitoringu w zakresie wykazu konkretnych inwestycji w danym roku budżetowym.

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

13. 3. Monitoring.

Jednym z ostatnich etapów prac nad budową niniejszego dokumentu jest opracowanie zasad monitorowania realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*. Monitoring prowadzi się w celu utrzymania efektywnego procesu wdrażania strategii. Monitoring jest zatem podstawą ewentualnej aktualizacji planu strategicznego. Proponowany plan rozwoju bazuje na rzeczywistych szansach, precyzując konkretne działania. Powinien on podlegać corocznemu przeglądowi w zakresie zmian lub utrzymania ustalonej wizji, celów strategicznych i operacyjnych oraz przypisanych im kierunków działań. Może to wynikać np.: z pojawienia się nowych podmiotów, które mogłyby stać się pełnoprawnymi uczestnikami procesu rozwoju, bądź zarysowania się całkowicie nowych priorytetów powstałych np.: w wyniku nieprzewidywalnych dzisiaj zdarzeń. Zdolność podmiotów monitorujących *Strategię* do reagowania na zmiany i podejmowanie odpowiednich działań jest jednym z ważniejszych wyznaczników jej sukcesu. Skuteczny monitoring pozwala na wczesne dostrzeżenie zagrożeń oraz wykorzystanie pojawiających się szans, czyli ewentualną modyfikację planowanych działań.

W poszczególnych tabelach, będących zasadniczą treścią rozdziału nr 13.1. niniejszej *Strategii*, wskazano podmioty monitorujące stan realizacji planowanych działań. Przede wszystkim są nimi poszczególne referaty Urzędu Miejskiego w Jasieniu. Potrzebny jest jednak także podmiot odpowiedzialny za koordynację wszystkich procesów. Samorządowa praktyka realizacji określonych kierunków działań, oraz tam gdzie zostało to wskazane – konkretnych zadań inwestycyjnych, sugeruje, że zasadne jest powołanie i ukonstytuowanie się w 2022 roku zespołu monitorującego *Strategię*. Zespół do spraw monitoringu powinien składać się z maksymalnie kilkunastu osób, reprezentujących możliwie szeroki przekrój społeczeństwa gminy. Mogą to być zarówno wybrani przedstawiciele Urzędu Miejskiego (np.: sekretarz i kierownicy poszczególnych referatów), ale także określone radni (np.: przewodniczący każdej z komisji Rady Miejskiej) oraz przedstawiciele lokalnych partnerów społeczno – gospodarczych (prywatni przedsiębiorcy, lokalne organizacje społeczne, itp.). Do kompetencji Zespołu do spraw monitoringu powinno należeć przede wszystkim opracowanie corocznego raportu z realizacji poszczególnych działań. Taki raport powinien być publikowany w lokalnej prasie (cyklicznej lub okazyjnej) oraz obowiązkowo w Biuletynie Informacji Publicznej. Rekomenduje się, zgodnie z wytycznymi zawartymi w poradniku praktycznym przygotowanym na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej⁸, skoordynowanie sprawozdawczości dotyczącej strategii z nałożonym na gminy, zgodnie z dyspozycją art. 28aa ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o

⁸ *Strategia Rozwoju Gminy, Poradnik Praktyczny* (Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa 2021).

samorządzie gminnym, obowiązkiem opracowania i przedstawienia w terminie do dnia 31 maja każdego roku raportu o stanie gminy. Raport obejmuje podsumowanie działalności władz samorządowych w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, strategii, programów i uchwał rady gminy. Powyższe oznacza, że pierwszy raport ze stanu realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* byłby przygotowany do dnia 31 maja 2023 roku. W ramach monitoringu należy poddać regularnej ocenie:

- stopień wykonania poszczególnych przedsięwzięć;
- stopień realizacji przyjętych celów;
- ewentualną rozbieżność pomiędzy przyjętymi celami i kierunkami działań, a ich wykonaniem;
- ewentualną analizę przyczyn tych rozbieżności.

W przypadku pojawienia się nieporządkanych tendencji należy przedstawić rekomendacje zmierzające do poprawy funkcjonowania systemu wdrażania.

Docelowo planowany system zarządzania rozwojem kraju przewiduje wprowadzenie zintegrowanej strategii rozwoju województwa, która zastąpi strategię rozwoju województwa i plan zagospodarowania przestrzennego województwa. W związku z powyższym ze względów formalno – prawnych i merytorycznych szczególnie ważny pod kątem oceny aktualności niniejszej *Strategii* będzie rok 2025, kiedy to w strategiach rozwoju województw obowiązkowo określony zostanie model struktury funkcjonalno – przestrzennej województwa (patrz rozdział nr 2.1.). W związku z tym przedmiotowa *Strategia Rozwoju Gminy Jasień*, pomimo wyznaczenia ram czasowych do roku 2030, będzie wymagała ewentualnego dostosowania do ustaleń strategii wojewódzkiej, aby spełnić ustawowy wymóg spójności. W międzyczasie powstać może także strategia rozwoju ponadlokalnego. Zasadne wówczas wydaje się być wykonanie ewaluacji strategii.

Organizując Zespół do spraw monitoringu można oprzeć się na przykładowej, poniższej procedurze:

1. Zarządzeniem Burmistrza Jasienia wyznaczony zostaje Zespół do spraw monitoringu *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*.
2. Zespół do spraw monitoringu składa się z wybranych pracowników Urzędu Miejskiego i radnych Rady Miejskiej oraz zainteresowanych przedstawicieli lokalnych partnerów społeczno – gospodarczych, maksymalnie 15 – 20 osób.
3. Zespół do spraw monitoringu spośród siebie wybiera przedstawiciela pełniącego rolę koordynatora Zespołu.
4. Burmistrz Jasienia może dodatkowo wnioskować do Rady Miejskiej o powołanie w ramach Rady specjalnej Komisji (lub podkomisji) do spraw realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*.
5. Komisja (opcjonalnie) podejmuje czynną współpracę z Zespołem do spraw monitoringu w celu bieżącego informowania Rady Miejskiej o przedmiocie i postępach prac zespołu.
6. W posiedzeniach Zespołu i Komisji (opcjonalnie) mogą brać udział niezależni obserwatorzy, pełniący rolę doradcą.
7. Zespół wspólnie z Komisją (opcjonalnie) prowadzi bieżący monitoring wdrażania *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* (w tym jej plan finansowy) oraz uwarunkowania prawne regulujące status i aktualność strategii rozwoju gmin.
8. Raz na rok Zespół wspólnie z Komisją (opcjonalnie) przedkłada Radzie Miejskiej raport z realizacji *Strategii*.
9. Rada Miejska (sama z siebie) lub na wniosek Burmistrza, w oparciu o raport Zespołu, podejmuje ewentualną uchwałę o przystąpieniu do aktualizacji *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*.

Informacje zawarte w raporcie, tak zwana sprawozdawczość, powinny być przygotowane w szczególności w oparciu o analizę wskaźnikową. Wykaz podstawowych mierników i wskaźników, dotyczących oczekiwanych rezultatów planowanych działań, zaprezentowany jest w podrozdziałach nr 9.2. – 9.4. Wartości obrazujące wskaźniki w poszczególnych raportowanych latach powinny być przygotowane przez wskazany podmiot monitorujący (określony referat) na podstawie własnych danych i informacji oraz statystyki publicznej (Główny Urząd Statystyczny, Gmina Jasień i podległe jej jednostki). Pożądane będzie także korzystanie ze statystyk poszczególnych partnerów, czyli podmiotów publicznych i prywatnych, których wykaz przedstawiono w rozdziałach nr 13.1.1. – 13.1.3. (system realizacji strategii) oraz nr 15 (rekomendacje dla partnerów zewnętrznych). Można również posiłkować się dodatkowymi wskaźnikami. W poniższej tabeli zaproponowano zestaw dodatkowych (pomocniczych) wskaźników, które mogą umożliwiać porównywanie zachodzących zmian w szerszym zakresie. Uszeregowano je według kluczowych działów tematycznych, składających się na sfery przestrzenną, społeczną i gospodarczą.

TABELA 19: Wybrane, dodatkowe (pomocnicze) wskaźniki monitorowania realizacji założeń *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku*.

SFERA PRZESTRZENNA	
Ochrona przyrody i zasobów naturalnych	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ powierzchnia obszarów prawnie chronionych; ➤ powierzchnia obszarów zrehabilitowanych, w tym po działalności górniczej; ➤ powierzchnia obszarów przeznaczonych do zalesienia/zalesionych; ➤ powierzchnia gleb chronionych przeznaczonych na działalności rolnicze.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ udział (%) powierzchni obszarów prawnie chronionych; ➤ klasy jakości wód podziemnych; ➤ stan jednolitych części wód powierzchniowych; ➤ lesistość (%) gminy; ➤ udział (%) powierzchni gleb chronionych przeznaczonych na działalności rolnicze.
Dziedzictwo kulturowe	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba zrewitalizowanych i zrewaloryzowanych obiektów ujętych w rejestrze zabytków; ➤ liczba zrewitalizowanych i zrewaloryzowanych obiektów ujętych w ewidencji zabytków; ➤ powierzchnia obszarów objętych szczególnymi ustaleniami (ograniczenia, zakazy, nakazy) w postaci tak zwanych stref konserwatorskich.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ udział (%) powierzchni obszarów objętych szczególnymi ustaleniami (ograniczenia, zakazy, nakazy) w postaci stref konserwatorskich.
Transport i komunikacja	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ długość dróg wojewódzkich, w tym nowych i zmodernizowanych; ➤ długość dróg powiatowych, w tym nowych i zmodernizowanych; ➤ długość dróg gminnych, w tym nowych i zmodernizowanych; ➤ długość dróg wewnętrznych, w tym nowych i zmodernizowanych; ➤ liczba i długość obwodnic miejscowości; ➤ liczba samochodów osobowych; ➤ liczba kursów komunikacji publicznej i czas przejazdu pomiędzy poszczególnymi ośrodkami (lokalne, gminne, powiatowy, wojewódzki); ➤ liczba przystanków komunikacji publicznej (kolejowej i autobusowej); ➤ liczba zmodernizowanych przystanków komunikacji publicznej; ➤ długość dróg rowerowych;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY JASIEŃ DO 2030 ROKU

Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba miejsc parkingowych poza obrębem terenów mieszkaniowych dla samochodów osobowych, motocykli i motorowerów; ➤ liczba miejsc parkingowych (stojaków) dla rowerów; ➤ liczba parkingów P&R i B&R; ➤ liczba miejsc postojowych na parkingach P&R; ➤ poziom hałasu komunikacyjnego w wybranych miejscach.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ długość dróg wojewódzkich, w tym nowych i zmodernizowanych w km / 100 km²; ➤ długość dróg powiatowych, w tym nowych i zmodernizowanych w km / 100 km²; ➤ długość dróg gminnych, w tym nowych i zmodernizowanych w km / 100 km²; ➤ długość dróg wewnętrznych, w tym nowych i zmodernizowanych w km / 100 km²; ➤ samochody osobowe na 100 km² i na 1000 mieszkańców; ➤ struktura (%) połączeń komunikacji publicznej pomiędzy poszczególnymi ośrodkami w określonych przedziałach czasowych; ➤ przystanki komunikacji kolejowej i autobusowej na 100 km² i na 1000 mieszkańców; ➤ drogi rowerowe na 100 km² i na 10000 mieszkańców; ➤ miejsca parkingowe poza obrębem terenów mieszkaniowych dla samochodów osobowych, motocykli i motorowerów na 1000 zarejestrowanych tego typu pojazdów; ➤ parkingi P&R na 1000 samochodów osobowych; ➤ miejsca postojowe na parkingach P&R na 1000 samochodów osobowych.
Infrastruktura techniczna	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ długość sieci wodociągowej; ➤ ilość przyłączy wodociągowych; ➤ ilość dostarczonej mieszkańcom wody (dam³); ➤ długość sieci kanalizacyjnej; ➤ ilość przyłączy kanalizacyjnych; ➤ ilość odebranych sieci kanalizacyjną płynnych nieczystości (dam³); ➤ długość sieci gazowej ogółem i rozdzielczej; ➤ ilość przyłączy gazowych; ➤ liczba odbiorców gazu sieciowego; ➤ długość linii elektroenergetycznych, w tym dystrybucyjnych i zmodernizowanych; ➤ ilość zainstalowanych urządzeń solarnych w energetyce prosumenckiej; ➤ moc urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych; ➤ ilość wyprodukowanej energii ze źródeł odnawialnych; ➤ długość sieci ciepłowniczej; ➤ ilość przyłączy ciepłowniczych; ➤ liczba budynków mieszkalnych i publicznych objętych termomodernizacją; ➤ liczba zmodernizowanych kotłowni na paliwa niskoemisyjne; ➤ ilość wytwarzanych odpadów komunalnych; ➤ ilość odpadów podlegających selektywnej zbiórce; ➤ liczba budynków mieszkalnych z wyrobami zawierającymi azbest; ➤ powierzchnia użytków rolnych zmeliorowanych; ➤ powierzchnia użytków rolnych zdrenowanych; ➤ długość rowów melioracyjnych; ➤ długość cieków wodnych (wód powierzchniowych płynących) uregulowanych; ➤ długość wałów przeciwpowodziowych.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ długość sieci wodociągowej w km / 100 km²;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY JASIEŃ DO 2030 ROKU

Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ udział (%) mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej; ➤ zużycie wody w m³ na 1 mieszkańca; ➤ długość sieci kanalizacyjnej w km / 100 km²; ➤ udział (%) mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej; ➤ ilość odebranych siecią kanalizacyjną płynnych nieczystości w m³ na 1 mieszkańca; ➤ długość sieci gazowej, w tym rozdzielczej w km / 100 km²; ➤ udział (%) mieszkańców korzystających z sieci gazowej; ➤ udział (%) mieszkańców ogrzewających mieszkania gazem; ➤ zużycie gazu z sieci w m³ na 1 mieszkańca; ➤ udział (%) budynków mieszkalnych korzystających z energetyki prosumenckiej; ➤ moc urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych na 1000 mieszkańców; ➤ energia wyprodukowana ze źródeł odnawialnych na 1000 mieszkańców; ➤ długość sieci ciepłowniczej w km / 100 km²; ➤ udział (%) mieszkańców korzystających z sieci ciepłowniczej; ➤ udział (%) budynków mieszkalnych objętych termomodernizacją; ➤ udział (%) budynków mieszkalnych zaopatrywanych w ciepło z kotłowni niskoemisyjnych z ogółu budynków nie objętych siecią ciepłowniczą; ➤ odpady komunalne w kg na 1 mieszkańca / rok; ➤ odpady podlegające selektywnej zbiórce w kg na 1 mieszkańca / rok; ➤ poziom (%) odpadów podlegających selektywnej zbiórce; ➤ struktura (%) odpadów według poszczególnych frakcji; ➤ udział (%) budynków mieszkalnych z wyrobami zawierającymi azbest; ➤ udział (%) powierzchni użytków rolnych zmeliorowanych; ➤ udział (%) powierzchni użytków rolnych zdrenowanych; ➤ długość rowów melioracyjnych w km / 100 ha użytków rolnych; ➤ udział (%) cieków wodnych (wód powierzchniowych płynących) uregulowanych; ➤ długość wałów przeciwpowodziowych w km / km długości rzeki stwarzającej zagrożenie powodziowe; ➤ odsetek powierzchni (%) miejscowości gminnej objętej darmową siecią WI – FI.
Gospodarka mieszkaniowa	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ powierzchnia użytkowa mieszkań; ➤ liczba mieszkań i izb; ➤ liczba osób oczekujących na przydział mieszkania komunalnego i/lub socjalnego; ➤ liczba mieszkań oddanych do użytku; ➤ liczba mieszkań wyposażonych w sieć wodociągową, kanalizacyjną, gaz sieciowy; ➤ powierzchnia niezabudowanych terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe, z rozróżnieniem na jednorodzinne i wielorodzinne, w tym uzbrojonych.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ powierzchnia użytkowa 1 mieszkania; ➤ liczba osób w 1 mieszkaniu i w 1 izbie; ➤ liczba osób oczekujących na przydział mieszkania komunalnego i/lub socjalnego na 1 mieszkanie komunalne / socjalne; ➤ liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców; ➤ udział (%) mieszkań wyposażonych w sieć wodociągową, kanalizacyjną, gaz sieciowy; ➤ potencjalna liczba osadników niezbędna do wypełnienia niezabudowanych terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe, z rozróżnieniem na jednorodzinne i wielorodzinne.

SFERA SPOŁECZNA	
Demografia	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba urodzeń i zgonów; ➤ liczba migrantów (napływ i odpływ); ➤ liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przyrost naturalny (‰); ➤ saldo migracji (‰); ➤ przyrost rzeczywisty (‰); ➤ struktura (%) wieku mieszkańców; ➤ wskaźniki obciążenia demograficznego (ekonomicznego).
Infrastruktura społeczna	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba placówek służby zdrowia i opieki społecznej; ➤ liczba aptek; ➤ liczba miejsc w żłobkach; ➤ liczba miejsc w przedszkolach; ➤ liczba placówek kultury, w tym bibliotek; ➤ liczba imprez kulturalnych; ➤ liczba grup artystycznych, kół i sekcji zainteresowań kulturalnych; ➤ liczba obiektów sportowo – rekreacyjnych; ➤ liczba imprez sportowo – rekreacyjnych; ➤ liczba klubów i sekcji sportowych; ➤ liczba fundacji i stowarzyszeń; ➤ liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą w zakresie doraźnym i organizacyjnym; ➤ powierzchnia zagospodarowanych obszarów przestrzeni publicznej (parki, zieleńce, place zabaw, miejsca do imprez plenerowych, w tym masowych, itp.); ➤ liczba przestępstw i wykroczeń.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba mieszkańców na 1 placówkę służby zdrowia i 1 placówkę pomocy społecznej; ➤ liczba mieszkańców na 1 lekarza medycyny ➤ liczba mieszkańców na 1 aptekę; ➤ udział (%) dzieci objętych opieką żłobkową; ➤ udział (%) dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym; ➤ liczba mieszkańców na 1 placówkę kultury, w tym bibliotek; ➤ liczba imprez kulturalnych na 1000 mieszkańców; ➤ liczba grup artystycznych, kół i sekcji zainteresowań kulturalnych na 1000 mieszkańców; ➤ liczba członków grup artystycznych, kół i sekcji zainteresowań kulturalnych na 1000 mieszkańców; ➤ liczba imprez sportowo – rekreacyjnych na 1000 mieszkańców; ➤ liczba klubów i sekcji sportowych na 1000 mieszkańców; ➤ liczba członków klubów i sekcji sportowych na 1000 mieszkańców; ➤ liczba członków fundacji i stowarzyszeń na 1000 mieszkańców; ➤ powierzchnia zagospodarowanych obszarów przestrzeni publicznej na 1 mieszkańca; ➤ liczba przestępstw i wykroczeń na 1000 mieszkańców; ➤ powierzchnia (%) gminy objęta siecią monitoringu wizyjnego.

SFERA GOSPODARCZA	
Rynek pracy	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba podmiotów gospodarki narodowej; ➤ liczba zakładów osób fizycznych; ➤ liczba pracujących, w tym w podziale na: rolnictwo, przemysł i usługi; ➤ liczba bezrobotnych, w tym w podziale na: płeć, wiek, wykształcenie, staż pracy.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców, w tym na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym; ➤ liczba zakładów osób fizycznych na 1000 mieszkańców, w tym na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym; ➤ struktura (%) podmiotów gospodarki narodowej według PKD; ➤ udział (%) pracujących w stosunku do osób czynnych zawodowo; ➤ struktura (%) pracujących w podziale na: rolnictwo, przemysł i usługi; ➤ stopa bezrobocia (%), w tym według: płci, wieku, wykształcenia, stażu pracy.
Gospodarka – rolnictwo i leśnictwo	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba gospodarstw rolnych; ➤ powierzchnia gospodarstw rolnych; ➤ liczba gospodarstw rolnych specjalistycznych (agroturystycznych, rybackich, ekologicznych, itp.); ➤ liczba grup producentów rolnych; ➤ powierzchnia lasów ochronnych.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba gospodarstw rolnych na 1000 mieszkańców; ➤ powierzchnia 1 gospodarstwa rolnego; ➤ struktura (%) powierzchni gospodarstw rolnych; ➤ liczba gospodarstw rolnych specjalistycznych na 1000 gospodarstw rolnych; ➤ udział (%) gospodarstw rolnych zrzeszonych w grupach producenckich; ➤ struktura (%) powierzchni lasów ochronnych.
Gospodarka – górnictwo i przemysł	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ powierzchnia obszarów i terenów górniczych; ➤ powierzchnia niezabudowanych terenów przeznaczonych pod działalności produkcyjne, w tym uzbrojonych.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ udział (%) powierzchni obszarów i terenów górniczych w stosunku do ogólnej powierzchni udokumentowanych złóż kopalin; ➤ udział (%) wypełnienia terenów przeznaczonych pod działalności produkcyjne; ➤ udział (%) wypełnienia terenów przeznaczonych pod działalności produkcyjne, na których zlokalizowały się centra logistyczne, parki technologiczne, inkubatory przedsiębiorczości, zakłady innowacyjnych technologii.
Gospodarka – usługi rynkowe	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ powierzchnia niezabudowanych terenów przeznaczonych pod działalności usługowe; ➤ liczba placówek handlowych; ➤ liczba wielkopowierzchniowych obiektów handlowych; ➤ liczba placówek gastronomicznych; ➤ liczba placówek usług finansowych; ➤ liczba pozostałych obiektów usługowych.

Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ udział (%) wypełnienia terenów przeznaczonych pod działalność usługową; ➤ placówki handlowe na 10 km² i na 1000 mieszkańców; ➤ wielkopowierzchniowe obiekty handlowe na 100 km² i na 10000 mieszkańców; ➤ placówki gastronomiczne na 10 km² i na 1000 mieszkańców; ➤ placówki usług finansowych na 10 km² i na 1000 mieszkańców; ➤ pozostałe obiekty usługowe na 10 km² i na 1000 mieszkańców.
Gospodarka – turystyka i rekreacja	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba obiektów noclegowych (sezonowych i całorocznych); ➤ liczba miejsc noclegowych (sezonowych i całorocznych); ➤ liczba obiektów turystycznych (kąpieliska, przystanie wodne, wypożyczalnie sprzętu sportowo – rekreacyjnego, itp.); ➤ długość turystycznych szlaków pieszych; ➤ długość turystycznych szlaków rowerowych; ➤ długość turystycznych szlaków jeździeckich, kajakowych, itp.; ➤ liczba imprez kulturalnych i sportowo – rekreacyjnych dedykowanych dla turystów; ➤ liczba obiektów zabytkowych udostępnionych do zwiedzania.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ obiekty noclegowe na 100 km² i na 1000 mieszkańców; ➤ miejsca noclegowe 100 km² i na 1000 mieszkańców; ➤ obłożenie (%) bazy noclegowej; ➤ turystyczne szlaki piesze na 100 km²; ➤ turystyczne szlaki rowerowe na 100 km²; ➤ długość turystycznych szlaków jeździeckich, kajakowych, itp. na 100 km².

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

14. FINANSOWANIE.

14. 1. Potencjalne źródła finansowania.

Zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju gminy określa się w szczególności ramy finansowe i źródła finansowania.

Zadania realizowane w ramach *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* mogą być finansowane z różnych źródeł. W polskim systemie finansowym są to źródła wewnętrzne i zewnętrzne. Źródła wewnętrzne oznaczają środki pochodzące z terenu gminy od podmiotów gospodarczych, budżetu lokalnego czy od mieszkańców. Źródła zewnętrzne to środki pochodzące od podmiotów funkcjonujących poza terenem gminy lub umiejscowionych organizacyjnie poza gminą.

Źródła wewnętrzne i zewnętrzne generować mogą środki o charakterze bezzwrotnym (np.: dotacje, subwencje, darowizny, itp.) oraz zwrotnym (np.: kredyty czy pożyczki), a także mogą mieć charakter źródeł generujących środki w sposób stabilny i systematyczny, co do terminu i wielkości lub zmienny i dyskrecjonalny, z punktu widzenia czasu ich kreacji i wielkości tych środków. Cechy te mają istotne znaczenie dla sposobu realizacji poszczególnych przedsięwzięć w ramach *Strategii*. Decydują bowiem o zakresie tych przedsięwzięć, tempie realizacji i całkowitych kosztach wykonania poszczególnych zadań, a w niektórych przypadkach o skuteczności.

TABELA 20: Podział środków finansujących programy strategiczne.

Środki lokalne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ bezzwrotne jednorazowe (dotacje z budżetu gminy); ➤ bezzwrotne systematyczne (pozycja budżetu gminy); ➤ zwrotne jednorazowe (obligacje gminne).
Środki krajowe	<ul style="list-style-type: none"> ➤ bezzwrotne jednorazowe (dotacje celowe); ➤ bezzwrotne systematyczne (subwencje); ➤ zwrotne jednorazowe (kredyty i pożyczki bankowe).
Środki zagraniczne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ bezzwrotne jednorazowe (środki pomocowe); ➤ zwrotne jednorazowe (środki z linii kredytowych).

Źródło: Opracowanie własne.

Środki lokalne posiadają tą podstawową zaletę, że są narzędziem mobilizacji społeczności lokalnej, zmuszają do racjonalnego ich wykorzystania i podnoszą ich efektywność. Wady związane są ze zwrotnością lub bezzwrotnością. W przypadku środków zwrotnych niezbędne jest określenie źródła, z którego będą one zwracane, często wraz z odsetkami (kuponami). Wadą zewnętrznych środków bezzwrotnych jest ich niskie oddziaływanie motywujące w kierunku efektywnego wykorzystania. Środki krajowe charakteryzują się nierzadko mniejszą dostępnością i często, w przypadku środków bezzwrotnych, niższą kontrolą efektywności wykorzystania. Dotyczy to zwłaszcza środków publicznych. W przypadku środków zagranicznych są one z reguły połączone z koniecznością wyasygnowania środków własnych.

Podstawowe rodzaje środków finansowych, które mogą być wykorzystane przy realizacji zadań *Strategii* można zestawić następująco:

- środki własne podmiotów gospodarczych (przedsiębiorstw) istniejących na terenie gminy;
- środki własne podmiotów gospodarczych (przedsiębiorstw) spoza terenu gminy, krajowych i zagranicznych;

- środki budżetowe z budżetu gminnego, pozyskane w formie racjonalizacji wydatków budżetowych (oszczędności) lub w drodze zaplanowanych wydatków budżetowych;
- środki budżetowe z budżetów powiatowych i wojewódzkich;
- środki rządowe z budżetu centralnego i budżetu wojewody;
- środki pochodzące z Unii Europejskiej;
- środki celowe funduszy ekologicznych (np.: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej);
- środki pochodzące z fundacji ekologicznych;
- środki pochodzące z pomocy zagranicznej (w tym ekokonwersji długów zagranicznych Polski);
- środki finansowe pochodzące z zagranicznych linii kredytowych;
- środki z banków komercyjnych;
- środki funduszy inwestycyjnych;
- środki towarzystw leasingowych;
- środki pochodzące z operacji na rynkach kapitałowych lub oprocentowania depozytów bankowych;
- środki pochodzące z budżetów gospodarstw domowych;
- środki pochodzące z samoopodatkowania się społeczności lokalnych;
- środki pochodzące z emisji obligacji komunalnych;
- środki pochodzące z darowizn, specjalnych emisji znaczków i innych wydawnictw;
- środki pochodzące z zasobów finansowych towarzystw ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych;
- środki pochodzące z emisji tak zwanych obligacji ekologicznych (*cat bonds*).

Z drugiej strony dostępne na rynku formy finansowania inwestycji można podzielić na:

- zobowiązania finansowe:
  - kredyty;
  - pożyczki;
  - obligacje;
  - leasing;
- udziały kapitałowe – akcje i udziały w spółkach;
- dotacje – środki bezzwrotne.

Formy te występują czasami łącznie (np.: dotacje do spłaty odsetek od kredytów bankowych lub pożyczki preferencyjne). Wśród zobowiązań finansowych najbardziej rozpowszechnione są preferencyjne pożyczki przez celowe fundusze ekologiczne oraz Bank Ochrony Środowiska. Obligacje i leasing są formami, które wymagają większego doświadczenia i umiejętności ze strony podmiotu realizującego określone przedsięwzięcie. Istotną cechą tej formy jest dopasowywanie oferty do lokalnych warunków, które umożliwiają sterowanie strumieniami finansowymi odpowiednio do możliwości i potrzeb klienta. Udziały kapitałowe są nową i rozwijającą się wraz z sektorem bankowym formą finansowania inwestycji, zwłaszcza ekologicznych. Angażowanie kapitału w finansowaniu inwestycji jest dokonywane na zasadach komercyjnych i najczęściej jest stosowane w prywatyzacji mienia komunalnego (zwłaszcza przy komunalnych oczyszczalniach ścieków, zakładach uzdatniania wody pitnej czy komunalnych składowisk odpadów). Dotacje (bezzwrotne formy finansowania) stanowią tradycyjną i bardzo poszukiwaną przez inwestorów formę finansowania przedsięwzięć. W praktyce stosuje się je coraz rzadziej, ponieważ zdaniem przedstawicieli życia gospodarczego tworzą one sytuację nierównego traktowania podmiotów gospodarczych. Nadal wykorzystuje się je często do katalizowania strumienia preferencyjnych pożyczek, które są połączeniem dotacji i kredytów. Najczęściej korzystają z tego instrumentu celowe fundusze ekologiczne, a także fundacje ekologiczne. Te ostatnie czynią to z reguły w postaci uruchamianych w bankach komercyjnych liniach kredytowych z dopłatami do odsetek, które obniżają stopy oprocentowania tych kredytów.

14. 2. Ogólne zasady doboru środków finansowych.

W trakcie doboru środków finansowych należy pamiętać o przestrzeganiu kilku podstawowych zasad. **Pierwsza** wiąże się z koniecznością dokładnej oceny wad i zalet poszczególnych potencjalnych źródeł. Ocena ta musi charakteryzować się wysoką rzetelnością i bezstronnością, co implikuje, że najlepiej aby była ona wykonywana przez niezależnych ekspertów.

Druga zasada dotyczy oceny dostępności i ryzykowności poszczególnych źródeł. Ocena taka jest istotna zwłaszcza z punktu widzenia skuteczności realizacji danego przedsięwzięcia oraz jego całkowitych kosztów.

Trzecia zasada wiąże się z koniecznością wykorzystania przy przygotowywaniu finansowego wsparcia poszczególnych inżynierii finansowej i montażu finansowego. Według popularnej definicji „*inżynieria finansowa to umiejętność projektowania, konstruowania i wdrażania innowacji finansowych w dziedzinie nowoczesnego zarządzania finansami, umożliwiająca optymalny wybór metod finansowania działalności i efektywne zarządzanie ryzykiem, silnie wsparta przez zaawansowane metody wyceny instrumentów pochodnych i modelowania ryzyka, a także przez nowoczesną technologię informatyczną*”.⁹ Tak rozumiana inżynieria finansowa, której źródła wywodzą się z rynków kapitałowych, znajduje swoje zastosowanie przy tych wszystkich przedsięwzięciach, które wymagają określenia poziomu ich ryzyka, źródeł finansowania i ryzyka oraz kosztów wykorzystania tych źródeł. Znajduje zatem zastosowanie także przy finansowaniu inwestycji. Optymalny wybór metody finansowania danej inwestycji powinien skupiać się przede wszystkim na maksymalnym obniżeniu kosztów finansowania działalności inwestycyjnej, przy danym założonym poziomie ryzyka ich wykorzystania lub na minimalizacji ryzyka, przy danym założonym poziomie kosztów wykorzystania tych źródeł finansowania. Pomimo swego miejsca i znaczenia rynek finansowy nie jest w pełni znany i zrozumiały dla potencjalnych klientów. Wielość form, źródeł i procedur stosowanych w jego ramach wymaga dobrej orientacji w celu podjęcia właściwej decyzji finansowej. Panuje powszechne przekonanie, że zapotrzebowanie na środki finansowe na inwestycje prorozwojowe znacznie przewyższa dostępne ich zasoby (podaż). Tymczasem wiele uruchomionych w ostatnich latach linii kredytowych nie zostało wykorzystanych z uwagi na brak dobrze przygotowanych projektów inwestycyjnych. Zapotrzebowanie na środki finansowe jest zależne od kosztu pozyskania tych środków. Popyt na „tani pieniądz” będzie zawsze duży. Im wyższy koszt kredytów oraz im trudniejsze do spełnienia warunki uzyskania tych środków, tym mniej będzie chętnych na ich wykorzystanie. Dostęp do kapitału inwestycyjnego oraz koszt jego pozyskania często przesądzają o powodzeniu lub klęsce projektów inwestycyjnych. Na ogół trudno jest sfinansować całość inwestycji z jednego źródła (np.: z jednego funduszu lub jednego banku) lub za pomocą jednego instrumentu (np.: tylko dotacji czy kredytu). Jednocześnie nie należy rozpoczynać inwestycji jeżeli całość zapotrzebowania na nakłady inwestycyjne nie zostaną zbilansowane źródłami finansowymi, czyli jeżeli nie jest zamknięty montaż finansowy. Wyszukiwanie i łączenie wielu różnych źródeł i form finansowania danej inwestycji jest dziedziną inżynierii finansowej. Podmioty przygotowujące się do realizacji inwestycji muszą skrupulatnie obserwować rynek finansowy, aby odpowiednio do swoich planów inwestycyjnych i własnych możliwości finansowych dobrać źródła i formy finansowania realizowanych przez siebie inwestycji. Z trzecią zasadą i wykorzystaniem inżynierii finansowej łączy się potrzeba precyzyjnego opracowania harmonogramów realizacji poszczególnych celów strategicznych, celów pośrednich i kierunków działań. Harmonogramy takie są ściśle skorelowane z zakresem, rodzajami i sposobami wykorzystania poszczególnych źródeł finansowania i bezinwestycyjnego wsparcia przedsięwzięć.

⁹ Tarczyński W., Zwolanowski M., *Inżynieria finansowa. Instrumentarium. Strategie. Zarządzanie ryzykiem. Strategie inwestowania. Ryzyko inwestowania*, Warszawa 1999.

Po czwarte przy doborze środków warunkujących i wspierających przedsięwzięcia ujęte w ramach *Strategii*, a później w Wieloletniej Prognozy Finansowej, należy również pamiętać o możliwościach wykorzystania wsparcia niefinansowego. Chodzi przede wszystkim o takie formy jak:

- pomoc bezinwestycyjna z gmin partnerskich;
- wsparcie rzeczowe w różnej postaci;
- wkład pracy własnej mieszkańców gminy.

Przedsięwzięcia bezinwestycyjne mogą być, w warunkach niedostatku dostępnych źródeł finansowych, bardzo interesującym uzupełnieniem realizacji zadań. Są także wyrazem bezpośredniego zaangażowania mieszkańców gminy w realizację *Strategii*, a później również Wieloletniej Prognozy Finansowej.

14. 3. Rozmiary i uwarunkowania źródeł finansowych.

Wdrożenie niniejszej *Strategii* będzie możliwe dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania.

Podstawowymi źródłami finansowania działań proekologicznych są: fundusze ekologiczne, fundacje i programy pomocowe czy własne środki inwestorów. Podstawę tego systemu tworzą natomiast **fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej** czyli:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Gromadzą one wpływy z opłat płaconych za korzystanie ze środowiska i jego zasobów przez podmioty gospodarcze (opłaty za emisję zanieczyszczeń do powietrza, zrzut ścieków, składowanie odpadów) oraz kar nakładanych za ponadnormatywne zanieczyszczanie środowiska. Powodzenie realizacji części zadań ujętych w niniejszej *Strategii* jest wręcz uzależnione od pozyskania dofinansowania ze środków Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Środki własne podmiotów gospodarczych (przedsiębiorstw) będą mogły być uruchomione tylko wówczas, gdy dane przedsięwzięcie jest rentowne ekonomicznie, czyli gwarantuje nadwyżkę przychodów nad kosztami.

Środki finansowe z budżetu gminnego stanowią najbardziej elastyczne źródło finansowania przedsięwzięć, o najszerszym zakresie stosowania.

Środki budżetowe z budżetów powiatowych i wojewódzkich mogą być praktycznie wykorzystywane tylko do takich przedsięwzięć, które mają znaczenie ponadgminne lub są szczególnie ważne dla obszarów strategicznej interwencji. Powodzenie realizacji części zadań ujętych w niniejszej *Strategii* jest wręcz uzależnione od pozyskania dofinansowania ze środków budżetu powiatu i województwa.

Na wsparcie ze **środków budżetu centralnego lub wojewody** mogą liczyć tylko te przedsięwzięcia, które mają strategiczne znaczenie dla gospodarki kraju lub regionu (inwestycje centralne). Powodzenie realizacji części zadań ujętych w niniejszej *Strategii* jest wręcz uzależnione od pozyskania dofinansowania ze środków budżetu centralnego.

Środki celowych funduszy ekologicznych mogą być wykorzystane przy realizacji przedsięwzięć proekologicznych według przygotowanych projektów, które uzyskały akceptację merytoryczną i spełniają warunki formalne. Biorąc pod uwagę, że większość zadań przedstawionych w ramach niniejszej *Strategii* ma taki charakter, możliwość wsparcia ich środkami funduszy jest istotnym źródłem.

Ta sama uwaga dotyczy **środków pochodzących z fundacji ekologicznych i ekokonwersji**. Fundacje istniejące w Polsce, dają również pewne możliwości dla wsparcia finansowego określonych przedsięwzięć.

Środki finansowe pochodzące z **zagranicznych linii kredytowych** są w chwili obecnej mniej ważnym źródłem wsparcia realizacji lokalnych inwestycji. Należy jednak pamiętać, że są to środki zwrotne i z reguły przeznaczone na realizację zadań celowych (na przykład wsparcia rozwoju infrastruktury lub przekształceń strukturalnych).

Środki bankowe, przyjmujące postać **kredytów i pożyczek** komercyjnych są dostępnym lecz kosztownym wsparciem przedsięwzięć inwestycyjnych. Oznacza to, że należy je wykorzystywać tylko w sytuacjach koniecznych, zwłaszcza przy finalizacji przedsięwzięć.

Środki pochodzące z funduszy inwestycyjnych wymagają od organów samorządu terytorialnego stworzenia określonych zachęcających warunków do sprowadzenia takich środków. Podobna sytuacja dotyczy **środków z towarzystw leasingowych**.

W przypadku dysponowania przez gminę nadwyżkami środków finansowych w pewnych okresach mogą one być lokowane na **rynkach kapitałowych** lub na **depozytach bankowych**. Pierwszy sposób pozwala przy sprzyjających okolicznościach i umiejętnościach uzyskać większe nadwyżkowe środki. Jest jednak bardziej ryzykowny. Lokaty bankowe, mniej dochodowe, są jednak znacznie bezpieczniejsze.

Środki pochodzące z budżetów gospodarstw domowych mogą stanowić ważny element wsparcia zadań zapisanych w *Strategii* pod warunkiem zaangażowania mieszkańców w poszczególne przedsięwzięcia i posiadania przez nich odpowiednich nadwyżek finansowych (oszczędności).

Podobna uwaga dotyczy **środków pochodzących z samoopodatkowania się społeczności lokalnych**. Wymaga ono jednak przeprowadzenia referendum i pozytywnej decyzji mieszkańców.

Bardziej atrakcyjna może być **emisja obligacji komunalnych** lub **emisja obligacji ekologicznych**. Ich zaletą jest możliwość pozyskania dość znacznych środków w przypadku odpowiednio wysokiego oprocentowania, wadą natomiast konieczność zwrotu wraz z odsetkami. Środki z obligacji komunalnych mogą być zastosowane do szerszej gamy przedsięwzięć, natomiast z obligacji ekologicznych tylko na działania proekologiczne.

Środki pochodzące z zasobów finansowych towarzystw ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych mogą być wykorzystane do przedsięwzięć, w efekcie których spodziewać się można zmniejszenia wysokości wypłacanych odszkodowań (na przykład popowodziowych czy powypadkowych).

Znacznie mniejszą rolę posiadają **środki generowane przez system opłat lokalnych (na przykład klimatycznych)** za korzystanie z walorów środowiska przyrodniczego oraz **środki okazjonalne, pochodzące z darowizn, specjalnych emisji znaczków czy innych wydawnictw**.

Obecnie podstawowym źródłem finansowania przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska i szeroko pojętym rozwojem, w tym również tak zwanego kapitału ludzkiego, są **środki pochodzące z Unii Europejskiej**. Należy jednak pamiętać, że instytucje Unii Europejskiej stawiają określone wymagania merytoryczne (wysoka jakość), formalne (kompletna dokumentacja) oraz finansowe (własny wkład) przed składanymi projektami. Powodzenie realizacji znacznej części zadań ujętych w niniejszej *Strategii* jest wręcz uzależnione od pozyskania dofinansowania ze środków wspólnotowych.

14. 4. Źródła finansowania.**14.4.1. Źródła finansowania kierunków działań w wymiarze przestrzennym.**

TABELA 21: Schemat organizacyjny w zakresie potencjalnych źródeł finansowania kierunków działań w wymiarze przestrzennym.

Kierunek działań	Szacunkowy koszt projektu (PLN)	Potencjalne źródła finansowania	
		Źródło finansowania	Jednostka odpowiedzialna
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 1: PRZESTRZEŃ PRZYJAZNA DLA MIESZKAŃCA I ŚRODOWISKA			
Cel operacyjny nr 1.1.: Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych			
1.1.1. Modernizacja dróg gminnych publicznych	52.700.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
1.1.2. Modernizacja dróg gminnych wewnętrznych	1.000.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.1.3. Budowa nowych odcinków dróg gminnych	4.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
1.1.4. Budowa nowych odcinków dróg wewnętrznych dla obsługi terenów osadniczych	10.000.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.1.5. Modernizacja dróg dojazdowych do użytków rolnych	1.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
1.1.6. Modernizacja kładek nad rzeką Lubszą	1.000.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 1.2.: Budowa dróg rowerowych			
1.2.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu dróg rowerowych	50.000 Koszt systemu uzależniony od wyników koncepcji	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.2.2. Działania na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu dróg rowerowych	50.000 Koszt systemu uzależniony od wyników koncepcji	Budżet Gminy	Gmina Jasień

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 1.3.:			
Rozwój transportu zbiorowego			
1.3.1. Działania na rzecz modernizacji linii kolejowej nr 275	4.000.000	Budżet Gminy Budżet Gmin sąsiednich Budżet Województwa Budżet Państwa Unia Europejska	Gmina Jasień Gminy Lubsko i Żary Województwo Lubuskie PKP PLK SA
1.3.2. Negocjacje z przewoźnikami komunikacji autobusowej dotyczące reorganizacji siatki połączeń	działanie organizacyjne	nie dotyczy	Gmina Jasień
1.3.3. Opracowanie koncepcji lokalnej komunikacji autobusowej	500.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 1.4.:			
Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej			
1.4.1. Organizacja głównego węzła przesiadkowego wraz z parkingami „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie stacji kolejowej w Jasieniu	1.000.000	Budżet Gminy Budżet Województwa Budżet Państwa Inne środki Unia Europejska	Gmina Jasień Województwo Lubuskie PKP SA przewoźnicy kolejowi
1.4.2. Organizacja dodatkowych parkingów „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie przystanków kolejowych	1.000.000	Budżet Gminy Budżet Województwa Budżet Państwa Inne środki Unia Europejska	Gmina Jasień Województwo Lubuskie PKP SA przewoźnicy kolejowi
1.4.3. Budowa nowych parkingów w Jasieniu i na terenach wiejskich	2.800.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.4.4. Budowa systemu parkingów „Bike & Ride”	200.000	Budżet Gminy Inne środki Unia Europejska	Gmina Jasień przewoźnicy
1.4.5. Instalacja parkingów rowerowych (tylko stojaki) przy głównych placówkach usług publicznych	150.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.4.6. Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego	2.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 1.5.:			
Rozwój systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków			
1.5.1. Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej w Jasieniu	1.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
1.5.2. Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej na terenach wiejskich	3.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
1.5.3. Modernizacja stacji uzdatniania wody (SUW) „Leśna” i „Wodna”	40.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.5.4. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Jasieniu wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków	10.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
1.5.5. Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Mirkowice	1.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
1.5.6. Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków	600.000	Budżet Gminy Inne środki	Gmina Jasień właściciele nieruchomości
1.5.7. Opracowanie koncepcji ewentualnej kanalizacji miejscowości Guzów, Jabłoniec, Wicina i Zabłocie	200.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 1.6.:			
Uregulowanie gospodarki odpadami			
1.6.1. Budowa nowego PSZOK w Jasieniu	2.500.000	Budżet Gminy NFOŚiGW	Gmina Jasień
1.6.2. Rozszerzenie systemu selekcji odpadów u źródła	1.000.000	Budżet Gminy NFOŚiGW	Gmina Jasień
1.6.3. Dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest	300.000	Budżet Gminy Inne środki WFOŚiGW	Gmina Jasień właściciele nieruchomości
1.6.4. Monitoring odpadów komunalnych	1.000.000	Budżet Gminy NFOŚiGW	Gmina Jasień

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 1.7.:			
Zagospodarowanie przestrzeni publicznych			
1.7.1. Opracowanie wielowariantowej, kompleksowej koncepcji architektoniczno – urbanistycznej dotyczącej zagospodarowania centrum Jasienia	50.000 (koncepcja) 3.500.000 (rewitalizacja)	Budżet Gminy Budżet Gminy Inne środki Inne środki Unia Europejska	Gmina Jasień Gmina Jasień właściciele nieruchomości przedsiębiorcy
1.7.2. Kompleksowa rewitalizacja Górki Flöthera	1.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
1.7.3. Kontynuacja rewitalizacji parku miejskiego	3.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
1.7.4. System zachęt wspierający dbałość o czystość i estetykę nieruchomości własności prywatnej	500.000	Budżet Gminy Inne środki	Gmina Jasień właściciele nieruchomości
Cel operacyjny nr 1.8.:			
Opieka nad zabytkami i zagospodarowanie miejsc pamięci			
1.8.1. Sporządzenie Gminnej Ewidencji Zabytków	35.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.8.2. Opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	15.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.8.3. Współfinansowanie rewitalizacji kluczowych obiektów dziedzictwa historycznego	6.100.000	Budżet Gminy Budżet Państwa Inne środki	Gmina Jasień MKiDN właściciele nieruchomości
1.8.4. Zagospodarowanie byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen	1.000.000	Budżet Gminy Budżet Państwa Budżet Państwa	Gmina Jasień MKiDN Nadleśnictwo Lubsko
1.8.5. Działania na rzecz powstania ponadlokalnych szlaków (tras turystycznych) o tematyce kulturowej	działanie organizacyjne, powiązane z kierunkami działań nr 1.2.2. i 3.4.2.	nie dotyczy	Gmina Jasień

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 1.9.:			
Ochrona środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych			
1.9.1. Opracowanie gminnego Programu Ochrony Środowiska	20.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.9.2. Sporządzenie inwentaryzacji przyrodniczej	150.000	Budżet Gminy Budżet Państwa	Gmina Jasień RDOŚ
1.9.3. Modernizacja gospodarki ciepłowniczej	4.500.000	Budżet Gminy Inne środki NFOŚiGW Unia Europejska	Gmina Jasień właściciele nieruchomości
1.9.4. Uzupełnienie systemu zieleni urządzonej	2.200.000	Budżet Gminy WFOŚiGW Unia Europejska	Gmina Jasień
1.9.5. Działania na rzecz budowy zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy w Jasieniu	1.000.000	Budżet Gminy Budżet Państwa	Gmina Jasień PGW WP
1.9.6. Retencja wód opadowych i roztopowych	300.000	Budżet Gminy WFOŚiGW Unia Europejska	Gmina Jasień
1.9.7. Edukacja ekologiczna	300.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 1.10.:			
Usprawnienie lokalnego systemu planowania przestrzennego			
1.10.1. Opracowanie oceny aktualności dokumentów planistycznych	15.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.10.2. Sukcesywna realizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	500.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
1.10.3. Sporządzenie „uchwały krajobrazowej”	25.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

Należy podkreślić, że koszty poszczególnych projektów (kolumna nr 2) z zakresu sfery przestrzennej są jedynie szacunkowe, oparte na wartości pieniądza w okresie prac nad *Strategią*, a więc mogą ulec zmianie, co (a priori) nie będzie powodowało konieczności zmiany samej *Strategii*. Powyższe szacunki wydatków przypisane do budżtu Gminy nie obejmują także możliwości uzyskania dofinansowania zewnętrznego, a więc mogą okazać się znacznie niższe od planowanych (szacowanych).

14.4.2. Źródła finansowania kierunków działań w wymiarze społecznym.

TABELA 22: Schemat organizacyjny w zakresie potencjalnych źródeł finansowania kierunków działań w wymiarze społecznym.

Kierunek działań	Szacunkowy koszt projektu (PLN)	Potencjalne źródła finansowania	
		Źródło finansowania	Jednostka odpowiedzialna
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 2: STABILNE I BEZPIECZNE MIEJSCE DO ŻYCIA			
Cel operacyjny nr 2.1.: Rozwój oferty opieki nad najmłodszymi dziećmi oraz wychowania przedszkolnego			
2.1.1. Budowa żłobka w Jasieniu przy ul. Ogrodowej	2.500.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
2.1.2. Budowa przedszkola w Jasieniu przy ul. Ogrodowej	2.500.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
2.1.3. Wsparcie prywatnej inicjatywy w zakresie opieki nad najmłodszymi dziećmi i wychowania przedszkolnego	Wartość środków na wsparcie uzależniona od ewentualnej prywatnej inicjatywy	Budżet Gminy Inne środki	Gmina Jasień przedsiębiorcy
Cel operacyjny nr 2.2.: Lokalna polityka senioralna			
2.2.1. Modernizacja Domu Dziennego Pobytu Seniora (względnie adaptacja nowego obiektu)	300.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
2.2.2. Wsparcie lokalnych inicjatyw senioralnych	100.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
2.2.3. Wsparcie prywatnej inicjatywy, na bazie partnerstwa publiczno – prywatnego, w zakresie tworzenia obiektów na potrzeby stałego pobytu seniorów	Wartość środków na wsparcie uzależniona od ewentualnej prywatnej inicjatywy	Budżet Gminy Inne środki	Gmina Jasień przedsiębiorcy

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 2.3.:			
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury usług kultury			
2.3.1. Adaptacja pałacu w Jasieniu przy ul. Strażackiej na cele nowej siedziby MGOK (alternatywnie)	5.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
2.3.2. Modernizacja obecnej siedziby MGOK w Jasieniu przy ul. Armii Krajowej na cele usług kultury (alternatywnie)	1.500.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
2.3.3. Poszerzenie oferty działających w ramach MGOK grup artystycznych i kół zainteresowań	200.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
2.3.4. Organizacja specjalistycznych zajęć, szkoleń i kursów na bazie infrastruktury usług kultury	200.000	Budżet Gminy Inne środki	Gmina Jasień przedsiębiorcy
2.3.5. Budowa, rozbudowa, modernizacja świetlic wiejskich	7.700.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 2.4.:			
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej			
2.4.1. Rewitalizacja byłego ośrodka sportu i rekreacji w Jasieniu przy ul. Okrzei	1.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
2.4.2. Modernizacja stadionu w Jasieniu przy ul. Żarskiej	2.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
2.4.3. Modernizacja terenów sportowych w Jasieniu przy Szkole Podstawowej na ul. Konopnickiej	500.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
2.4.4. Rozszerzenie oferty sekcji sportowych	200.000	Budżet Gminy Inne środki	Gmina Jasień kluby sportowe

1	2	3	4
2.4.5. Budowa, rozbudowa i modernizacja terenów sportowo – rekreacyjnych na obszarach wiejskich	3.100.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 2.5.: Budowa i modernizacja mieszkań komunalnych, socjalnych i na wynajem			
2.5.1. Budowa zespołu budynków wielorodzinnych w Jasieniu przy ul. Granicznej	7.000.000	Budżet Gminy Budżet Państwa	Gmina Jasień BGK
2.5.2. Modernizacja komunalnych lokali mieszkalnych	300.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
2.5.3. Adaptacja budynku MGOK w Jasieniu przy ul. Armii Krajowej na cele komunalnych lokali mieszkalnych (w przypadku przeniesienia MGOK do pałacu przy ul. Strażackiej)	Adekwatnie do kierunku działań nr 2.3.2.	Budżet Gminy	Gmina Jasień
2.5.4. Sprzedaż komunalnych lokali mieszkalnych dla zainteresowanych lokatorów	2.500.000 (planowany dochód)	nie dotyczy	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 2.6.: Poprawa bezpieczeństwa publicznego			
2.6.1. Podniesienie jakości i efektywności pracy służ odpowiedzialnych za bezpieczeństwo	działanie organizacyjne	nie dotyczy	Gmina Jasień
2.6.2. Rozbudowa monitoringu wizyjnego	1.000.000	Budżet Gminy Budżet Państwa	Gmina Jasień Policja
2.6.3. Wsparcie lokalnego systemu ochrony przeciwpożarowej	500.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 2.7.: Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej			
2.7.1. Wdrożenie Budżetu Obywatelskiego	2.000.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień

1	2	3	4
2.7.2. Organizacja konsultacji społecznych	100.000	Budżet Gminy inne środki Unia Europejska	Gmina Jasień organizacje społeczne
2.7.3. Powołanie Młodzieżowej Rady Miejskiej i Senioralnej Rady Miejskiej	działanie organizacyjne	nie dotyczy	Gmina Jasień
2.7.4. Opracowanie Programu (strategii) rozwiązywania problemów społecznych	25.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

Należy podkreślić, że koszty poszczególnych projektów (kolumna nr 2) z zakresu sfery społecznej są jedynie szacunkowe, oparte na wartości pieniądza w okresie prac nad *Strategią*, a więc mogą ulec zmianie, co (a priori) nie będzie powodowało konieczności zmiany samej *Strategii*. Powyższe szacunki wydatków przypisane do budżtu Gminy nie obejmują także możliwości uzyskania dofinansowania zewnętrznego, a więc mogą okazać się znacznie niższe od planowanych (szacowanych).

14.4.3. Źródła finansowania kierunków działań w wymiarze gospodarczym.

TABELA 23: Schemat organizacyjny w zakresie potencjalnych źródeł finansowania kierunków działań w wymiarze gospodarczym.

Kierunek działań	Szacunkowy koszt projektu (PLN)	Potencjalne źródła finansowania	
		Źródło finansowania	Jednostka odpowiedzialna
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 3: WIELOFUNKCYJNA, NOWOCZESNA GOSPODARKA			
Cel operacyjny nr 3.1.: Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy			
3.1.1. Opracowanie lokalnej polityki podatkowej dla inwestujących przedsiębiorców, ze szczególnym uwzględnieniem wybranych branż usługowych	500.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
3.1.2. Prowadzenie wszechstronnych akcji promocyjnych walorów inwestycyjnych gminy	100.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 3.2.:			
Rozwój energetyki przyjaznej środowisku			
3.2.1. Rozwój energetyki odnawialnej z poszanowaniem walorów przyrodniczo – krajobrazowych oraz w zgodzie z interesem publicznym	działanie organizacyjne, powiązane z kierunkiem działań nr 1.10.2.	nie dotyczy Inne środki	Gmina Jasień przedsiębiorcy
3.2.2. Rozwój energetyki odnawialnej na bazie zasobów komunalnych	500.000	Budżet Gminy WFOŚiGW	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 3.3.:			
Rozwój rolnictwa ekologicznego			
3.3.1. Doradztwo i wsparcie organizacyjne dla działalności agroturystycznych i rolnictwa ekologicznego	działanie organizacyjne	nie dotyczy Inne środki Inne środki Inne środki Unia Europejska	Gmina Jasień rolnicy, przedsiębiorcy organizacje rolnicze organizacje społeczne
3.3.2. Budowa targowiska miejskiego w Jasieniu przy ul. Młynarskiej	800.000	Budżet Gminy	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 3.4.:			
Budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej			
3.4.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu tras turystycznych obejmujących gminę Jasień wraz z infrastrukturą towarzyszącą	50.000 Koszt systemu uzależniony od wyników koncepcji	Budżet Gminy	Gmina Jasień
3.4.2. Działania na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu tras turystycznych, obejmujących gminę Jasień i gminy sąsiednie.	50.000 Koszt systemu uzależniony od wyników koncepcji	Budżet Gminy	Gmina Jasień
Cel operacyjny nr 3.5.:			
Zagospodarowanie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”			
3.5.1. Współfinansowanie budowy Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznego Grodzisko w Wicinie	1.000.000	Budżet Gminy Budżet Województwa Budżet Państwa Unia Europejska	Gmina Jasień Województwo Lubuskie MKiDN

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

Należy podkreślić, że koszty poszczególnych projektów (kolumna nr 2) z zakresu sfery gospodarczej są jedynie szacunkowe, oparte na wartości pieniądza w okresie prac nad *Strategią*, a więc mogą ulec zmianie, co (a priori) nie będzie powodowało konieczności zmiany samej *Strategii*. Powyższe szacunki wydatków przypisane do budżtu Gminy nie obejmują także możliwości uzyskania dofinansowania zewnętrznego, a więc mogą okazać się znacznie niższe od planowanych (szacowanych).

15. REKOMENDACJE.

System planowania strategicznego w Polsce opiera się na zasadzie komplementarności poziomów planowania. Dla skuteczności prowadzenia polityki rozwoju na poziomach krajowym, wojewódzkim i lokalnym, niezbędne jest uwzględnianie rozstrzygnięć właściwych dla poszczególnych szczebli planowania strategicznego w dokumentach niższych poziomów. Jednocześnie dla zachowania spójności systemu niezbędny jest także przepływ informacji w obrębie tego samego poziomu i na poziom wyższy. Ustalenia *Strategii Rozwoju Gminy Jasień do 2030 roku* pozwalają sformułować szereg rekomendacji zarówno do dokumentów strategicznych tworzonych w ramach tego systemu (szczebel samorządowy), jak i do planów rozwojowych (w tym inwestycyjnych) określonych podmiotów (administracja publiczna, państwowe jednostki organizacyjne, instytucje sektora publicznego, itp.). Są to rekomendacje wspierające proces rozwoju gminy Jasień, sformułowane w postaci konkretnych zadań lub postulowanych do realizacji programów (koncepcji). Brak ich realizacji w znacznym stopniu utrudni osiągnięcie założonych w niniejszej *Strategii* celów.

15. 1. Rekomendacje do instytucji szczebla centralnego.

MINISTERSTWO KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO:

- zagospodarowanie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie” – budowa Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznego (dofinansowanie);
- zagospodarowanie byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen (dofinansowanie);
- rewitalizacja (rewaloryzacja) obiektów ujętych w rejestrze zabytków (dofinansowanie).

PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO WODNE WODY POLSKIE:

- budowa zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy w Jasieniu;
- uporządkowanie koryta rzeki Lubszy na odcinku granica gmin Lipinki Łużyckie / Jasień – granice miasta Jasień (likwidacja dzikich składowisk odpadów, udroźnienie koryta wskutek antropopresji, itp.);
- budowa oraz przebudowa urządzeń melioracji wodnych dla zwiększania retencji glebowej.

PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO LEŚNE LASY PAŃSTWOWE:

- współorganizacja lokalnego i ponadlokalnego systemu dróg rowerowych;
- współorganizacja lokalnego i ponadlokalnego systemu tras turystycznych (budowa infrastruktury turystyczno – wypoczynkowej na terenach leśnych);
- współorganizacja zagospodarowania byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen;
- zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych.

PKP POLSKIE LINIE KOLEJOWE SA:

- modernizacja linii kolejowej nr 275 na odcinku Bieniów – Lubsko.

PKP SA:

- budowa przystanków kolejowych Bieszków, Budziechów i Jasień wraz ze współorganizacją węzła przesiadkowego i sieci parkingów Park & Ride oraz Bike & Ride;
- przekazanie gruntów na cele organizacji lokalnego i ponadlokalnego systemu dróg rowerowych;
- przekazanie gruntów na cele organizacji lokalnego i ponadlokalnego systemu tras turystycznych.

ENEA OPERATOR SP. Z O.O.

- modernizacja sieci elektroenergetycznych ze szczególnym uwzględnieniem skablowania napowietrznych sieci średniego i niskiego napięcia na terenach osadniczych (zwłaszcza na terenie miasta Jasień).

POLSKA SPÓŁKA GAZOWNICTWA SP. Z O.O.

- sukcesywna rozbudowa sieci gazowej na terenach osadniczych zgazyfikowanych (Budziechów, Jasień);
- rozważenie, przy spełnieniu kryteriów technicznych i ekonomicznych, gazyfikacji kolejnych miejscowości:
  - Bieszków, Jabłoniec, Lisia Góra, Świbna (miejscowości leżące najbliżej przebiegającego gazociągu oraz najbliżej miasta Jasień);
  - Mirkowice, Wicina, Guzów i Zabłocie (miejscowości położone stosunkowo blisko infrastruktury gazowniczej i charakteryzujące się łącznie dość dużym zaludnieniem).

15. 2. Rekomendacje do instytucji szczebla regionalnego (wojewódzkiego).**WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE:**

- zagospodarowanie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie” – budowa Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznego (dofinansowanie);
- modernizacja linii kolejowej nr 275 na odcinku Bieniów – Lubsko;
- budowa przystanków kolejowych Bieszków, Budziechów i Jasień wraz ze współorganizacją węzła przesiadkowego i sieci parkingów Park & Ride oraz Bike & Ride;
- współorganizacja lokalnego i ponadlokalnego systemu dróg rowerowych;
- współorganizacja lokalnego i ponadlokalnego systemu tras turystycznych.

ZARZĄD DRÓG WOJEWÓDZKICH:

- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 287 wraz z budową obwodnicy Budziechowa;
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 294;
- współorganizacja lokalnego i ponadlokalnego systemu dróg rowerowych;

15. 3. Rekomendacje do instytucji szczebla ponadlokalnego (powiat żarski i gminy sąsiednie).**STAROSTWO POWIATOWE:**

- sukcesywna modernizacja dróg powiatowych, ze szczególnym uwzględnieniem dróg nr: 1077F, 1087F, 1095F, 1118F, 1122F (pozostałe do modernizacji odcinki);
- współorganizacja lokalnego i ponadlokalnego systemu dróg rowerowych;
- współorganizacja ponadlokalnego systemu tras turystycznych;
- podjęcie prac nad opracowaniem strategii rozwoju ponadlokalnego.

KOMENDA POWIATOWA POLICJI:

- podjęcie działań zmierzających do efektywniejszej prewencji na terenie miasta w godzinach wieczornych i nocnych.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE:

- modernizacja drogi gminnej nr 001905F;
- współorganizacja ponadlokalnego systemu dróg rowerowych (droga rowerowa prowadząca po nieczynnej linii kolejowej nr 282);
- współorganizacja ponadlokalnego systemu tras turystycznych;

- koordynacja działań odnośnie potencjalnego rozwoju farm fotowoltaicznych na terenie obu gmin;
- podjęcie prac nad opracowaniem strategii rozwoju ponadlokalnego.

GMINA LUBSKO:

- modernizacja drogi gminnej nr 001916F;
- działania na rzecz modernizacji linii kolejowej nr 275;
- współorganizacja ponadlokalnego systemu dróg rowerowych (transgraniczna droga rowerowa łącząca Zieloną Górę z Forst, droga rowerowa prowadząca po nieczynnej linii kolejowej nr 365);
- współorganizacja ponadlokalnego systemu tras turystycznych;
- podjęcie prac nad opracowaniem strategii rozwoju ponadlokalnego.

GMINA NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI:

- współorganizacja ponadlokalnego systemu dróg rowerowych (transgraniczna droga rowerowa łącząca Zieloną Górę z Forst);
- współorganizacja ponadlokalnego systemu tras turystycznych.

GMINA TUPLICE:

- współorganizacja ponadlokalnego systemu dróg rowerowych (droga rowerowa prowadząca po nieczynnej linii kolejowej nr 365 i/lub wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 294);
- współorganizacja ponadlokalnego systemu tras turystycznych;
- podjęcie prac nad opracowaniem strategii rozwoju ponadlokalnego.

GMINA ŻARY:

- modernizacja drogi gminnej nr 001911F;
- działania na rzecz modernizacji linii kolejowej nr 275;
- współorganizacja ponadlokalnego systemu dróg rowerowych (droga rowerowa prowadząca wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 287, z częściowym wykorzystaniem drogi rowerowej w kierunku Lipinek Łużyckich prowadzącej po nieczynnej linii kolejowej nr 282);
- współorganizacja ponadlokalnego systemu tras turystycznych;
- podjęcie prac nad opracowaniem strategii rozwoju ponadlokalnego.